З.С. | Зовнішні справи

Заснований у 1991 році
Випускається 6 разів на рік

Том 36, № 4
2026

ISSN: 2663-2675
E-ISSN: 2663-2683

Зареєстровано суб'єктом у сфері друкованих медіа рішенням № 352
Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення від 18.05.2024.

Ідентифікатор медіа в Реєстрі суб'єктів у сфері медіа R30-04020
Рішення Національної ради України
з питань телебачення і радіомовлення
від 13 червня 2024 року № 2077

Науковий журнал включено до категорії «Б» Переліку наукових фахових видань України. Спеціальності: С1 – Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями); С3 – Міжнародні відносини; D7 – Торгівля (наказ Міністерства освіти і науки України №928 від 11.06.2026).

Кластер – Економічні перетворення, бізнес та адміністрування.

Журнал представлено
у таких наукометричних базах:
Google Scholar, НБУ ім. В. І. Вернадського,
Фахові видання України, Polska Bibliografia Naukowa, Dimensions,
Zeitschriften Datebank, European University Institute,
Leipzig University Library, Cambridge University Library, Worldcat,
OUCI (Open Ukrainian Citation Index), Litmaps

Зовнішні справи / Ред. кол.: Т. В. Сидорук та ін. – Київ: Громадська спілка «Редакція журналу «Зовнішні справи», 2026. – Том 36, № 4. – 129 с.

Засновник і видавець:
Громадська спілка «Редакція журналу «Зовнішні справи»
01001, пров. Рильський, 6, м. Київ, Україна
E-mail: info@sjournals.com.ua
https://uaforeignaffairs.com/uk

F.A. | Foreign Affairs

Founded in 1991
Published six times per year

Volume 36, No. 4
2026

ISSN: 2663-2675
E-ISSN: 2663-2683

Registered as a print media entity by decision No. 352
of the National Council of Ukraine on Television and Radio Broadcasting of 18 May 2024.

Media identifier in the Register of Media Entities R30-04020
Decision of the National Council of Ukraine
on Television and Radio Broadcasting
of 13 June 2024 No. 2077

Journal is presented
in the following scientometric databases:
Google Scholar, VNLU, Professional publications of Ukraine,
Polska Bibliografia Naukowa, Dimensions, Zeitschriften Datebank,
European University Institute, Leipzig University Library, Cambridge University Library, Worldcat,
OUCI (Open Ukrainian Citation Index), Litmaps

The scientific journal is included in category "B" of the List of scientific specialized publications of Ukraine. Specialties: 0311 – Economics and International Economic Relations (by specialisations); 0312 – Political sciences and civics; 0416 – Wholesale and retail sales (Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine No. 928 of 11 June 2026).

Starting from Volume 36, Issue 3, 2026, the editorial board has narrowed the focus of the journal.

Cluster – Economic Transformations, Business, and Administration.

Foreign Affairs / Eds.: T. V. Sydoruk et al. – Kyiv: Public Union Editorial Board of the Journal "Foreign Affairs", 2026. – Volume 36, No. 4. – 129 p.

Founder and publisher:
Public Union Editorial Board of the Journal "Foreign Affairs"
01001, 6 Rylskyi Ln., Kyiv, Ukraine
E-mail: info@sjournals.com.ua
https://uaforeignaffairs.com/en

З.С.

Зовнішні справи

Том 36, № 4. 2026

Редакційна колегія

Головний редактор

Тетяна Сидорук Доктор політичних наук, професор, Національний університет «Острозька академія», Україна

Національні члени редколегії

Оксана Тулай Доктор економічних наук, Західноукраїнський національний університет, Україна

Тетяна Салашенко Доктор економічних наук, Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку Національної академії наук України, Україна

Ганна Яровенко Доктор економічних наук, доцент, Сумський державний університет, Україна

Ірина Лещух Кандидат економічних наук, Інститут регіональних досліджень ім. М. І. Долішнього НАН України, Україна

Олена Боднар Кандидат економічних наук, доцент, Миколаївський національний аграрний університет, Україна

Олена Борзенко Доктор економічних наук, Інститут економіки та прогнозування НАН України, Україна

Христина Патицька Кандидат економічних наук, Інститут регіональних досліджень ім. М. І. Долішнього НАН України, Україна

Світлана Бондаренко Доктор економічних наук, Національний університет оборони України, Україна

Олександра Маслій Кандидат економічних наук, Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», Україна

Ярина Самусевич Доктор економічних наук, доцент, Сумський державний університет, Україна

Міжнародні члени редколегії

Лінус Хагстром Доктор наук, професор, Шведський університет оборони, Швеція

Флоріан Бібер Доктор наук, професор, Університет Граца, Австрія

Карл Густафссон Доктор наук, професор, Стокгольмський університет, Шведський університет оборони, Швеція

Владо Вівода Доктор філософії, Університет Квінсленда, Австралія

Вілаят Ісмаїлов Доктор економічних наук, професор, Азербайджанська академія праці та соціальних відносин, Азербайджан

F.A.

Foreign Affairs

Volume 36, No. 4. 2026

Editorial Board

Editor-in-Chief

Tetiana Sydoruk — Doctor of Political Sciences, Professor, National University of Ostroh Academy, Ukraine

National Members of the Editorial Board

Oksana Tulai — Doctor of Economic Sciences, Western Ukrainian National University, Ukraine

Tetyana Salashenko — Doctor of Economic Sciences, Research Centre for Industrial Development Issues, National Academy of Sciences of Ukraine, Ukraine

Hanna Yarovenko — Doctor of Economic Sciences, Associate Professor, Sumy State University, Ukraine

Iryna Leshchukh — PhD in Economic Sciences, M.I. Dolishniy Institute of Regional Studies of the National Academy of Sciences of Ukraine, Ukraine

Olena Bodnar — Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Mykolaiv National Agrarian University, Ukraine

Olena Borzenko — Doctor of Economic Sciences, Institute of Economics and Forecasting of the National Academy of Sciences of Ukraine, Ukraine

Khrystyna Patytska — PhD in Economic Sciences, M.I. Dolishniy Institute of Regional Studies, National Academy of Sciences of Ukraine, Ukraine

Svitlana Bondarenko — Doctor of Economic Sciences, National Defence University of Ukraine, Ukraine

Oleksandra Masliy — PhD in Economic Sciences, Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic National University, Ukraine

Yaryna Samusevych — Doctor of Economic Sciences, Associate Professor, Sumy State University, Ukraine

International Members of the Editorial Board

Linus Hagström — PhD, Professor, Swedish Defence University, Sweden

Florian Bieber — PhD, Professor, Universität Graz, Austria

Karl Gustafsson — PhD, Professor, Stockholm University, Swedish Defence University, Sweden

Vlado Vivoda — PhD, The University of Queensland, Australia

Vilayat Ismayilov — Doctor of Economic Sciences, Professor, Azerbaijan Academy of Labour and Social Relations, Azerbaijan

ЗМІСТ/CONTENTS

М. Сакали, М. Погребицький
Оцінка дипломатичних ініціатив України
щодо залучення оборонної підтримки від США та ЄС 8

M. Sakaly, M. Pohrebytskyi
Assessment of the diplomatic initiatives of Ukraine to secure defence support
from the United States and the EU 22

В. Черненко
Роль Державної служби України з надзвичайних ситуацій
у системі міжнародного співробітництва для забезпечення регіональної
та глобальної безпеки 37

V. Chernenko
The role of the State Emergency Service of Ukraine in the system of international cooperation
for ensuring regional and global security 46

А. Озтуна
Тип режиму, внутрішня влада та готовність йти на ризик на міжнародній арені:
порівняння Росії та Китаю 57

A. Oztuna
Regime type, domestic authority, and international risk-taking:
A comparison of Russia and China 69

Л. Колінець
Транспортні коридори між Європою та Центральною Азією:
роль Середнього коридору у трансформації міжнародних економічних зв'язків 82

L. Kolinets
Transport corridors between Europe and Central Asia:
The role of the Middle Corridor in the transformation of international economic relations 90

В. Георгієва Свртінов
Ерозія доларового якоря в міжнародній торгівлі
крізь призму нових платіжних архітектур 100

V. Georgieva Svrtinov
Erosion of the dollar anchor in international trade
through the prism of new payment architectures 113

УДК 327:355.02(477:73+4)
DOI: 10.59214/ua.fa/4.2026.22

ISSN: 2663-2675
E-ISSN: 2663-2683

Микола Сакали[*]
Кандидат юридичних наук, старший викладач
Ізмаїльський державний гуманітарний університет
68600, вул. Ріпина, 12, м. Ізмаїл, Україна
https://orcid.org/0009-0007-9263-3962
Микола Погребицький
Доктор юридичних наук, професор
Національна академія Служби безпеки України
03022, вул. Максимовича, 22, м. Київ, Україна
https://orcid.org/0000-0003-0779-6577

Оцінка дипломатичних ініціатив України щодо залучення оборонної підтримки від США та ЄС

Анотація. Метою статті було визначити, яким чином організаційна побудова дипломатичних форматів оборонної взаємодії впливає на характер, масштабність та сталість підтримки України у політичному, процедурному й військово-стратегічному вимірах. Методологія дослідження ґрунтувалася на поєднанні структурно-інституційного аналізу, порівняльного підходу та каузальної інтерпретації, що забезпечило можливість оцінювання політичних процесів, процедур ухвалення рішень і виробничих спроможностей партнерів. У ході дослідження було встановлено, що інституційна зрілість форматів співпраці Сполучених Штатів Америки та Європейського Союзу визначала рівень передбачуваності рішень і темпів оборонної підтримки, що відобразилося в різниці фінансових внесків, зокрема понад 45 млрд дол. з боку США у 2023 році та понад 9 млрд дол. з боку ЄС у 2025 році. Аналіз політичних циклів засвідчив, що чотирирічний президентський цикл у США та виборчі календарі Німеччини, Франції, Італії й Польщі зумовлювали періодичні коливання у швидкості ухвалення оборонних рішень. Виробничі обмеження провідних оборонних компаній – зокрема спроможність Lockheed Martin виготовляти 500 ракет ATACMS на рік або виробляти обмежену кількість систем Patriot і артилерійських боєприпасів у межах Raytheon та Rheinmetall – визначали часові параметри постачань. Тренувальні програми European Union Military Assistance Mission in Ukraine, Operation Interflex та Operation Unifier забезпечили підготовку понад 60 000, 40 000 та 5000 українських військовослужбовців відповідно, що відображає масштабність підтримки. Узагальнені результати підтвердили, що стійкість оборонної допомоги залежала від узгодженості політичних рішень, ефективності багатосторонньої координації та можливості оборонно-промислових комплексів нарощувати виробництво відповідно до потреб України. Практичне значення дослідження полягає в тому, що його результати можуть бути використані аналітичними центрами, органами державного управління та міжнародними партнерами для вдосконалення координаційних механізмів підтримки й підвищення ефективності планування оборонної політики України

Ключові слова: інституційна стійкість; політичні цикли; координація; оперативні спроможності; тренувальні місії; структурні параметри; процедурні обмеження

Вступ

Потреба в дослідженні зумовлена формуванням багаторівневої системи оборонної взаємодії України з ключовими партнерами, такими як Сполучені Штати Америки та держави Європейського Союзу, що поєднує політичні, процедурні та військово-стратегічні механізми й характеризується різним ступенем інституціоналізації окремих форматів. Проблематика полягає у відсутності цілісного наукового узагальнення, здатного пояснити вплив політичних циклів, процедур ухвалення рішень і виробничих можливостей оборонно-промислових комплексів на характер і динаміку оборонної підтримки, а також окреслити межі

Отримано: 12.04.2026, Перевірено: 02.08.2026, Прийнято: 26.08.2026, Опубліковано: 08.09.2026.

Suggested Citation:
Sakaly, M., & Pohrebytskyi, M. (2026). Assessment of the diplomatic initiatives of Ukraine to secure defence support from the United States and the EU. *Foreign Affairs*, 36(4), 22-36. doi: 10.59214/ua.fa/4.2026.22.

[*]*Corresponding author (msakaly@ukr.net)*

Copyright © The Author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0 (https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

впливу політичних ризиків, технологічних обмежень і координаційних бар'єрів. Розв'язання зазначених проблем забезпечує формування системного розуміння структурних параметрів оборонного партнерства та чинників його стійкості, що створює підґрунтя для подальшого аналізу закономірностей функціонування механізмів підтримки України.

Комбінований вплив військової, економічної та дипломатичної підтримки на обороноздатність України було проаналізовано в дослідженні O. Buriachenko *et al*. (2025), де підкреслювалася визначальна роль військових компонентів у забезпеченні короткострокової стійкості, а також значення макрофінансових інструментів для пом'якшення структурних шоків. Автори встановили, що дипломатична активність сприяє формуванню стійкої політичної коаліції держав, орієнтованої на підтримку України у середньостроковій перспективі. Питання впливу військової допомоги на зміну співвідношення сил на полі бою розглядалося в роботі J. Szőke & K. Kusica (2023), де було доведено, що оперативність постачань і технічні характеристики наданих систем визначали рівень їх ефективного застосування. Додатково з'ясовано, що США зосереджуються на технологічному переоснащенні, тоді як держави Євросоюзу посилюють інституційну стійкість оборонної підтримки. Аналіз оборонної взаємодії між Україною та Польщею у праці F. Baranovskyi *et al*. (2024) показав, що польська військово-дипломатична активність відігравала провідну роль у розвитку каналів співробітництва, оскільки український напрям посідав одне з пріоритетних місць у зовнішньополітичному курсі держави. Встановлено, що поєднання політичної підтримки, логістичної участі та трансферу озброєнь у межах багатосторонніх ініціатив розширює можливості практичної реалізації оборонної допомоги. Паралельно в дослідженні A. Laufer *et al*. (2025) розглядалися виробничі можливості оборонно-промислових баз США та їхніх союзників; результати засвідчили суттєве навантаження на наявні потужності у зв'язку зі зростанням попиту на високоточні системи. Було з'ясовано, що обмеженість виробничих ресурсів вимагає модернізації виробничих ліній, розширення інвестицій в оборонну промисловість і поглиблення міждержавної координації. Зроблено висновок, що стабільність і масштабність оборонної підтримки безпосередньо залежать від здатності союзників адаптувати виробничі цикли до зростаючого попиту в умовах тривалого збройного конфлікту.

У статті V. Pashkov (2024) аналізувалася динаміка оборонної взаємодії між Україною та США у 2014-2021 роках і було встановлено, що співпраця розвивалася шляхом поступового розширення змісту та інструментів підтримки. Показано, що зміни в адміністраціях Білого дому позначалися на обсягах і форматах допомоги, однак загальний вектор партнерства залишався стабільним і орієнтованим на посилення оборонних спроможностей України. Структурні параметри підтримки поступово еволюціонували від переважно обмежених програм до довгострокових оборонних рішень, що формувало інституційну основу для подальшого поглиблення взаємодії. У дослідженні S. Fischer (2023) було показано, що дипломатична діяльність у період ескалації конфлікту набувала багатовимірного характеру, поєднуючи інструменти класичної дипломатії з підходами кризового управління. Результати засвідчили, що відповідні ініціативи впливали не лише на параметри військово-технічної взаємодії, а й на формування нових міжнародних форматів підтримки, які адаптувалися до змін стратегічного середовища.

Участь європейських союзників у підтримці України розкрита у праці J.R. Deni & L.A. Aronsson (2024), де було встановлено, що ключовими елементами цієї підтримки залишалися забезпечення логістичних маршрутів, постачання боєприпасів і посилення механізмів політичної координації. Європейський Союз при цьому виконував стабілізуючу інституційну функцію, компенсуючи ризики, пов'язані з політичними коливаннями у США, що підтримувало сталість міждержавної взаємодії. Як продемонстровано в дослідженні C. Mills (2022), швидкість реагування на виклики війни визначалася адаптивністю національних законодавчих процедур, зокрема здатністю оперативно задіювати механізми типу Presidential Drawdown Authority та ефективно поєднувати їх із парламентським контролем. У цій же роботі підкреслювалося, що розвинена багатостороння координація підвищує прогнозованість і ритмічність оборонної підтримки. Аналіз, здійснений N. Chaban & O. Elgström (2023), засвідчив трансформацію системи публічної дипломатії Євросоюзу під впливом війни, що позначалося на змісті та інтенсивності політичної підтримки України. Було з'ясовано, що формування проукраїнського міжнародного дискурсу сприяло зміцненню легітимності оборонних рішень у державах-членах, а розвиток цілеспрямованих комунікаційних стратегій забезпечував зростання ефективності дипломатичних ініціатив.

У сукупності опрацьовані дослідження висвітлюють ключові аспекти оборонної взаємодії, політичної координації та дипломатичної підтримки України, однак залишають низку прогалин, пов'язаних з аналізом ступеня інституціоналізації окремих форматів співпраці, впливу політичних циклів на сталість партнерства, а також процедурних обмежень ухвалення рішень і виробничих бар'єрів оборонно-промислових комплексів. Недостатньо розкрито взаємозв'язок між інституційною структурою оборонної взаємодії та фактичною результативністю підтримки, не здійснювалася комплексна оцінка багаторівневого впливу політичних, бюрократичних і технологічних чинників на параметри оборонної допомоги. Зазначені обставини зумовили необхідність подальшого спеціалізованого дослідницького осмислення цих аспектів. Метою дослідження було встановити, яким чином структура дипломатичних форматів оборонної взаємодії впливає на динаміку та результативність підтримки України у політичному, процедурному та військово-стратегічному вимірах. Для досягнення поставленої мети було визначено такі завдання: проаналізувати інституційні характеристики основних форматів співпраці та оцінити ступінь їхньої інституціоналізації; з'ясувати вплив політичних процесів, бюрократичних процедур і військово-стратегічних обмежень на характер оборонної взаємодії; узагальнити фактичні результати

оборонної підтримки та встановити структурні чинники, що визначають її стійкість.

Матеріали та методи

Аналітичне дослідження охопило 2021-2025 роки, що дозволило простежити еволюцію дипломатичних форматів оборонної взаємодії та їх вплив на динаміку підтримки України в період найбільшої активізації міжнародних механізмів допомоги. У межах аналізу були розглянуті США як провідний постачальник озброєння та ініціатор багатосторонніх оборонних рішень, а також держави Європейського Союзу – Німеччина, Франція, Італія та Польща, – які формували ключові політичні й технічні параметри європейської оборонної підтримки. Окремо було враховано країни Бенілюксу, серед яких Нідерланди відігравали провідну роль завдяки участі у двосторонніх програмах озброєння, фінансуванні багатосторонніх ініціатив та залученню до тренувальних місій для українських військовослужбовців. До переліку включено місію EUMAM Ukraine (European External Action Service, 2024), що координує процес підготовки та стандартизацію навчальних програм у межах Євросоюзу. Окреме значення мають Велика Британія, яка реалізує програму Operation Interflex (UK Ministry of Defence, 2024), та Канада, що забезпечує підготовку особового складу в межах Operation Unifier (Government of Canada, 2025). Участь зазначених держав і місій була включена до аналізу через їх провідну роль у постачанні озброєння, наданні тренувальної підтримки, забезпеченні логістичних маршрутів та формуванні багатосторонніх політичних рішень, що дало змогу сформувати комплексне уявлення про структуру оборонної взаємодії у визначений період.

Збір емпіричного матеріалу здійснювався на основі опрацювання офіційних документів і аналітичних звітів, що відображали політичні, процедурні та виробничо-технологічні параметри оборонної взаємодії. Використовувалися данні U.S. Department of Defense (2024), а також матеріали U.S. Congress (2024a). Аналітичну складову з боку Європейського Союзу формували узагальнені інформаційні матеріали European Union (n.d.), висновки, оприлюднені в межах ініціатив Council of the European Union (n.d.) та European Peace Facility (n.d.). Зміст багатосторонньої координації відтворювався на основі офіційного комюніке Ministry of Defence of Ukraine (2025) та інформаційних повідомлень NATO (n.d.), що дозволило зафіксувати персоналізовані зобов'язання і внески Сполучених Штатів Америки, Німеччини, Франції, Італії, Польщі, Нідерландів, Великої Британії та Канади. Політичні цикли аналізувалися на основі офіційного Elections Calendar 2024-2029 (European Committee of the Regions, 2025). Дослідження виробничих спроможностей ґрунтувалося на базах даних SIPRI (n.d.), візуалізаціях щодо глобального ринку озброєнь (SIPRI, 2022) та річних звітах оборонних корпорацій: Lockheed Martin Corporation (2025), RTX Corporation (2025), Rheinmetall AG (2025), KNDS (2025), BAE Systems (2025), MBDA (2025), які містять дані про виробничі потужності, інвестиційні цикли, контрактні параметри та можливості нарощування оборонного виробництва.

У межах роботи застосовувався структурно-інституційний метод, який дозволив виявити організаційні параметри дипломатичних форматів, визначити їх внутрішній устрій та оцінити взаємозв'язки між політичними, процедурними й військово-стратегічними механізмами оборонної взаємодії. За його допомогою реконструювалася інституційна архітектура багаторівневого партнерства, що включала політичні інструменти координації, механізми нормативного регулювання та порядок ухвалення рішень у форматах міждержавної співпраці. Метод забезпечив можливість виокремити ключові структурні елементи кожного формату та простежити їхню динаміку у досліджуваний період. Для ідентифікації відмінностей між моделями організації оборонної підтримки застосовувався порівняльно-правовий та компаративний політико-інституційний аналіз. Він дозволив зіставити особливості правового регулювання, політико-процедурні підходи до формування оборонних рішень та логіку їх реалізації у різних юрисдикціях. Застосування цього методу дало змогу визначити ступінь варіативності міждержавних підходів, оцінити відмінності у процедурах ухвалення рішень та зіставити вплив національних політичних процесів на сталість і ритмічність оборонної взаємодії.

Окремо використовувався аналітичний метод оцінювання оборонно-промислових спроможностей, спрямований на встановлення виробничих обмежень, визначення рівня масштабованості виробничих циклів та оцінювання здатності оборонно-промислових комплексів підтримувати стабільні обсяги допомоги. Цей метод дозволив систематизувати техніко-виробничі характеристики, визначити ключові параметри оборонного виробництва й встановити, як технологічні, економічні та організаційні чинники впливали на потенційну інтенсивність підтримки. Отримані висновки забезпечили можливість інтегрувати виробничий компонент у ширшу модель аналізу оборонної взаємодії. Інтерпретація отриманих результатів здійснювалася на основі поєднання структурного та каузального підходів, що дозволило водночас визначити ключові елементи інституційної архітектури та встановити причинно-наслідкові залежності між політичними процесами, процедурними обмеженнями і фактичною результативністю оборонної підтримки. Отримані результати розглядалися у контексті багаторівневої оборонної взаємодії та оцінювалися відповідно до їх впливу на стабільність механізмів підтримки та їхню здатність адаптуватися до змін стратегічного середовища.

Результати

Дипломатичні інструменти та формати співпраці України зі США та ЄС після 2022 року. У процесі формування системи оборонної взаємодії України з ключовими партнерами, такими як США та ЄС, після початку повномасштабної агресії Росії виникає потреба у впорядкуванні форматів співпраці, які забезпечують різні рівні координації, планування та реалізації рішень у сфері оборони. Розширення спектра інструментів взаємодії з партнерами вимагало їх структурного узгодження відповідно до інституційних характеристик,

функціонального призначення та ступеня формалізації. Такий підхід забезпечує можливість окреслити, яким чином ці формати впливають на організацію оборонної підтримки та як вони взаємодіють між собою в умовах змінного безпекового середовища. Відмінності між механізмами оборонної співпраці відображають їхню різну інституційну природу, рівень інтегрованості відповідно до політичних систем США та ЄС, а також особливості адаптації до динаміки міжнародної безпеки. Такі механізми перебувають на різних етапах інституціонального розвитку, що зумовлює відмінності у їхній стабільності, прогнозованості та здатності забезпечувати підтримку безперервного характеру. Систематизація інструментів дозволить визначити їх сильні сторони, оцінити потенціал забезпечення сталості оборонної підтримки та зіставити практичні результати застосування окремих форматів у період після 22 лютого 2022 року, початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну. Рівень процедурної визначеності та інституційної сформованості корелює з ефективністю застосування відповідних механізмів у кризових умовах. У Таблиці 1 подано узагальнену характеристику ключових форматів співпраці України з міжнародними партнерами, яка відображає їх змістові параметри та створює підґрунтя для подальшого дослідження чинників їх результативності.

Таблиця 1. Порівняльна характеристика основних форматів оборонної співпраці України зі США та ЄС після 2022 року

Формат співпраці	Мета	Учасники	Функціональне призначення
Багатосторонній формат Ukraine Defense Contact Group («Рамштайн»)	Координація військової допомоги, визначення пріоритетів посилення обороноздатності України	Понад 50 держав, включно зі США, Канадою, Великою Британією, державами ЄС та структурами НАТО	Узгодження постачання озброєння, координація навчальних програм, оптимізація логістики
Двосторонні безпекові угоди	Закріплення довгострокових оборонних зобов'язань у межах співпраці Україна-США та Україна-ЄС	США, Велика Британія, Німеччина, Франція, Італія, Нідерланди та інші європейські держави	Створення правової основи стабільної підтримки, розвиток оборонної промисловості, передання технологій
Strategic dialogue Україна-США	Формування узгоджених рішень щодо модернізації оборонного сектору України	Оборонні та зовнішньополітичні інституції України та США	Координація політичних і військових рішень, співпраця у сфері оборонних закупівель
Інструменти ЄС (European Peace Facility)	Фінансування озброєння та військового обладнання для потреб оборони України	Держави-члени ЄС через відповідні інституції Союзу	Компенсація витрат держав ЄС, забезпечення України озброєнням і технікою
Інструменти ЄС (EUMAM Ukraine)	Підготовка військовослужбовців Збройних сил України за стандартами ЄС та НАТО	Тренувальні місії ЄС та військові інструкторські підрозділи	Проведення навчальних програм, підвищення взаємосумісності з НАТО
Міжвідомчі формати співпраці	Координація рішень між урядовими структурами у сферах оборони, фінансів і зовнішньої політики	Профільні органи України, США та держав ЄС	Планування оборонних закупівель, узгодження логістики, технологічний супровід оборонних програм

Джерело: систематизовано авторами на основі U.S. Department of Defense (2024), Ministry of Defence of Ukraine (2025), European Union (n.d.), Council of the European Union (n.d.), European Peace Facility (n.d.), NATO (n.d.)

Порівняльний аналіз форматів, поданих у Таблиці 1, засвідчив формування багаторівневої структури оборонної взаємодії, яка забезпечує комплексний характер підтримки України у політичному, військовому та технічному вимірах. Багатосторонній формат у межах Ukraine Defense Contact Group (Ministry of Defence of Ukraine, 2025) виконує функцію координаційного центру, що інтегрує політичні уявлення держав-партнерів із практичними потребами оборонного сектору. Двосторонні безпекові угоди формують стабільне нормативне підґрунтя, що визначає довгострокові зобов'язання сторін, тоді як Strategic dialogue сприяє узгодженню стратегічних рішень між урядами України та США. Інструменти ЄС забезпечують ресурсну та навчальну складові оборонної підтримки, тоді як міжвідомчі формати дозволяють адаптувати дипломатичні домовленості до конкретних оборонних завдань, що створює структурну узгодженість дій залучених інституцій.

У контексті трансформації механізмів оборонної підтримки після початку повномасштабної агресії Росії важливим завданням є оцінка ступеня інституціоналізації кожного формату, оскільки цей параметр визначає стабільність функціонування механізмів і передбачуваність процесів ухвалення рішень. Отримані результати дозволяють виокремити характерні ознаки формалізації співпраці, її тривкість та процедурну зрілість, що має значення для оцінки довгострокового потенціалу партнерської взаємодії. З огляду на це у Таблиці 2 систематизовано параметри регулярності засідань, юридичного закріплення та рівня структурованості процедур кожного з ключових форматів, що дає змогу оцінити їх інституційний розвиток та ступінь інтегрованості у міжнародну систему безпеки.

Таблиця 2. Ступінь інституціоналізації ключових форматів оборонної співпраці України зі США та ЄС після 2022 року

Формат співпраці	Регулярність засідань	Юридичне закріплення	Структурованість процедур
Ukraine Defense Contact Group («Рамштайн»)	Висока; періодичні щомісячні та позачергові засідання	Відсутнє формальне юридичне закріплення	Висока; стандартизовані робочі формати, тематичні групи
Двосторонні безпекові угоди	Регулярні міжурядові консультації	Високе; закріплення у вигляді міждержавних угод	Висока; прописані зобов'язання, механізми моніторингу

Таблиця 2. Продовження

Формат співпраці	Регулярність засідань	Юридичне закріплення	Структурованість процедур
Strategic dialogue Україна-США	Регулярні дипломатичні раунди	Середнє; закріплення у двосторонніх домовленостях	Середня; робочі групи та узгоджені напрями
European Peace Facility (EPF)	Постійний режим ухвалення рішень	Високе; повне правове закріплення у системі ЄС	Висока; визначені процедури фінансування та контролю
EUMAM Ukraine	Постійні цикли навчання	Високе; рішення ЄС щодо запуску місії	Висока; формалізовані програми та стандарти
Міжвідомчі формати співпраці	Оперативні засідання відповідно до потреб	Часткове; меморандуми та протоколи	Змінна; адаптивні процедури залежно від проєкту

Джерело: систематизовано авторами на основі U.S. Department of Defense (2024), Ministry of Defence of Ukraine (2025), European Union (n.d.), Council of the European Union (n.d.), European Peace Facility (n.d.), NATO (n.d.)

Таблиця 2 демонструє відмінності в інституціональному оформленні основних форматів оборонної взаємодії, що безпосередньо впливає на сталість та передбачуваність їхнього функціонування. Найвищий рівень формалізації характерний для механізмів ЄС, оскільки вони інтегровані в нормативно-правову систему блоку та мають жорстко регламентовані процедури ухвалення рішень. Багатосторонній формат «Рамштайн» формально не закріплений юридично, проте характеризується високою регулярністю засідань і формалізованими процесуальними елементами, що частково компенсує відсутність правової інституціоналізації. Двосторонні безпекові угоди вирізняються значним ступенем правової визначеності, адже їх базою виступають ратифіковані або урядово затверджені документи, які закладають чітко структуровані механізми імплементації. Міжвідомчі формати залишаються більш гнучкими й адаптивними, демонструючи змінну структурованість залежно від змісту конкретних оборонних проєктів. Такий аналіз дозволяє оцінити різний рівень укорінення кожного інструменту в міжнародній безпековій архітектурі та визначити їх спроможність підтримувати стабільну взаємодію в умовах динамічних безпекових викликів.

Додатково слід зазначити, що різний рівень інституціоналізації форматів оборонної взаємодії України з міжнародними партнерами – зокрема багатосторонніх механізмів типу «Рамштайн» (Ministry of Defence of Ukraine, 2025), двосторонніх безпекових угод, інструментів ЄС та міжвідомчих координаційних платформ – визначає не лише стабільність їх функціонування, а й здатність адаптуватися до змін стратегічного середовища. Високий рівень процедурної визначеності притаманний формалізованим механізмам Європейського Союзу, передусім місії EUMAM Ukraine (European External Action Service, 2024), яка забезпечує стандартизовані цикли підготовки та уніфіковані програми навчання; це підвищує стійкість такого формату до політичних коливань у державах-партнерах і гарантує довгострокову передбачуваність рішень. Натомість менш формалізовані інструменти, як-от Operation Interflex Великої Британії (UK Ministry of Defence, 2024) та Operation Unifier Канади (Government of Canada, 2025), вирізняються високою оперативністю, що дозволяє швидко масштабувати підготовку військовослужбовців відповідно до актуальних потреб України. Такі механізми не забезпечують жорсткого процедурного регулювання, проте компенсують це гнучкістю та здатністю до швидкого реагування в умовах зміни безпекової ситуації.

Політичні, бюрократичні та військово-стратегічні чинники ефективності дипломатичних ініціатив України. У процесі аналізу політичних чинників, що впливають на результативність дипломатичних ініціатив України, визначено, що політичні цикли держав-партнерів формують один із ключових параметрів передбачуваності оборонних рішень. Зв'язок між характером політичної динаміки та обсягами оборонної підтримки свідчить, що періодичність виборів, зміна адміністрацій і рівень партійної конкуренції визначають ступінь стабільності зовнішньополітичних пріоритетів. Узагальнення наведених характеристик визначає, що саме політичні процеси створюють основу для потенційних коливань у темпах і масштабах допомоги, що особливо проявляється у перехідні періоди між виборчими циклами. Наведені закономірності потребують подальшої деталізації, оскільки різні політичні системи демонструють відмінну чутливість до внутрішніх змін та зовнішньополітичних викликів. Стабільність рішень щодо підтримки України залежить не лише від ідеологічної орієнтації політичних сил, а й від інституційної здатності держав швидко адаптувати зовнішньополітичні пріоритети до змін безпекового середовища. Для конкретизації цих висновків і структурування параметрів впливу політичних процесів подано Таблицю 3, яка систематизує тривалість політичних циклів, їх ефект на ухвалення оборонних рішень та наявні ризики коливань політичної підтримки України.

Таблиця 3. Політичні цикли США та ключових держав ЄС та їх вплив на оборонні рішення щодо підтримки України

Держава	Тривалість політичного циклу	Особливості впливу на оборонні рішення	Потенційні ризики для стабільності підтримки
США	4 роки (вибори президента), 2 роки (вибори до Палати представників)	Зміна адміністрації здатна коригувати обсяги та темп оборонної допомоги; значну роль відіграє партійний склад Конгресу	Ризики затримок пакетів допомоги, залежність від позицій Республіканської партії та міжпартійних конфліктів
Німеччина	4 роки (вибори до Бундестагу)	Захисна політика залежить від коаліційної конфігурації та внутрішньополітичного консенсусу	Ризики уповільнення рішень у разі коаліційних суперечностей та суспільного тиску

Таблиця 3. Продовження

Держава	Тривалість політичного циклу	Особливості впливу на оборонні рішення	Потенційні ризики для стабільності підтримки
Франція	5 років (вибори президента), 5 років (парламент)	Послідовність рішень визначається президентською вертикаллю влади, що забезпечує більшу передбачуваність	Ризики корекції оборонної політики у разі політичної поляризації або протестних рухів
Італія	5 років (парламент)	Оборонні рішення залежать від стабільності уряду та структури коаліції	Ризики зміни пріоритетів унаслідок нестабільності урядових коаліцій
Польща	4 роки (парламент), 5 років (президент)	Високий рівень міжпартійної конкуренції впливає на інтенсивність оборонної взаємодії	Ризики зміни позиції залежно від результатів виборів і зміни політичних еліт

Примітка: політичний цикл – період між черговими загальнонаціональними виборами; коаліційна конфігурація – структура уряду, сформованого кількома партіями; президентська вертикаль – модель управління, що передбачає домінування повноважень глави держави у сфері зовнішньої політики
Джерело: систематизовано авторами на основі SIPRI (2022), U.S. Congress (2024a), European Committee of the Regions (2025), SIPRI (n.d.)

Аналіз Таблиці 3 свідчить, що політичні цикли США та провідних держав ЄС формують різний рівень передбачуваності та стабільності рішень щодо оборонної підтримки України. Висока волатильність спостерігається у США, де часта зміна політичного складу Конгресу впливає на темпи схвалення пакетів допомоги та параметри оборонного бюджетування. У державах ЄС коригування зовнішньополітичних пріоритетів часто зумовлене коаліційними процесами, що здатні уповільнювати імплементацію оборонних рішень або змінювати їхні масштабність і характер. Президентська модель Франції забезпечує відносно стійку траєкторію підтримки, тоді як Італія та Польща демонструють підвищені ризики, пов'язані з динамікою внутрішньополітичної конкуренції. У сукупності це підтверджує, що політична кон'юнктура партнерів становить суттєвий зовнішній чинник результативності дипломатичних ініціатив України.

У межах аналізу військово-стратегічних чинників, що визначають ефективність дипломатичних ініціатив України, ключовим завданням є виокремлення груп факторів, пов'язаних із потребами оборонного сектору, можливостями партнерів, обмежувальними рамками щодо передачі озброєнь та ризиками ескалації. Систематизація цих компонентів надає можливість простежити взаємозв'язок між технологічними та ресурсними параметрами оборонного попиту і наявними спроможностями партнерів, а також оцінити, яким чином обмеження впливають на темпи й обсяги міжнародної підтримки. З огляду на це у Таблиці 4 узагальнено відповідні групи чинників, що забезпечує структуроване відображення їхнього змісту в контексті оборонної політики партнерів України.

Таблиця 4. Групи військово-стратегічних факторів, що впливають на ефективність оборонної підтримки України

Група факторів	Зміст	Аналітична оцінка
Потреби України	Системи ППО, далекобійні ракети, артилерія, бронетехніка, боєприпаси	Високий рівень технологічних вимог зумовлює необхідність тривалого планування та координації, що підвищує ресурсний тиск на партнерів
Виробничі спроможності партнерів	Потужності оборонних індустрій США, Німеччини, Франції, Великої Британії, можливості масштабування виробництва	Обмежені обсяги виробництва та тривалі цикли виготовлення знижують швидкість постачань, формують залежність від модернізації військово-промислового комплексу
Обмеження передачі озброєння	Технологічні, політичні та експортні обмеження, процедури end-use monitoring	Наявність чутливих технологій і політичних ризиків сповільнює ухвалення рішень та обмежує доступ до окремих видів озброєнь
Ризики ескалації	Страх партнерів щодо розширення війни, реакції Росії, впливу на регіональну безпеку	Стратегічна обережність партнерів стримує передачу високотехнологічних систем та зумовлює поступовість у збільшенні обсягів допомоги

Примітка: end-use monitoring – механізм контролю за кінцевим використанням озброєння, який передбачає обмеження на передачу, модифікацію чи повторний експорт; ППО – протиповітряна оборона; під виробничими спроможностями розуміються наявні та потенційно розширювані можливості оборонних підприємств США та держав ЄС
Джерело: систематизовано авторами на основі U.S. Department of Defense (2024), Ministry of Defence of Ukraine (2025), European Union (n.d.), Council of the European Union (n.d.), European Peace Facility (n.d.), NATO (n.d.)

Таблиця 4 демонструє, що військово-стратегічні фактори формують багатовимірну систему, у межах якої кожна група чинників впливає на ефективність оборонної підтримки через специфічний механізм дії. Потреби України характеризуються високою технологічною складністю, що зумовлює тривалі цикли виробництва, модернізації та адаптації, зменшуючи можливість оперативного задоволення потреб в умовах активних бойових дій. Виробничі можливості партнерів виступають одним з основних обмежувальних параметрів, оскільки оборонні індустрії США та держав ЄС не завжди забезпечують необхідне масштабування виробництва для підтримки інтенсивного темпу постачань. Обмеження щодо передачі

озброєння, пов'язані з політичними, технологічними та експортними вимогами, створюють додатковий бар'єр для доступу до високоточних систем, що суттєво впливає на оперативні спроможності України. Ризики ескалації визначають ступінь обережності партнерів, оскільки будь-яке посилення номенклатури озброєнь трактується як потенційна загроза для регіональної безпеки. Сукупний вплив цих характеристик дає змогу визначити глибину системних обмежень та окреслити можливі напрями оптимізації дипломатичних зусиль України.

Сумарний вплив політичних, бюрократичних та військово-стратегічних чинників формує інтегровану траєкторію результативності дипломатичних ініціатив України. Такі чинники спричиняють перехід від лінійної моделі міждержавної взаємодії до багаторівневої системи, у межах якої зростає значення підтримання стабільного політичного діалогу та здатності адаптуватися до процедурних вимог партнерів. Проведений аналіз засвідчив, що стійкість міжнародної координації залежить від поєднання тривалого політичного зобов'язання держав-партнерів, функціональної готовності їхніх інституцій та збалансованості військово-технічних рішень. У такому контексті значущим стає не лише обсяг підтримки, а й ефективність механізмів її забезпечення. Узагальнення встановлених закономірностей формує підґрунтя для подальшого вивчення того, як функціональні параметри оборонних форматів впливають на здатність України підтримувати стабільну оборонну взаємодію за умов змінного безпекового середовища. Сформовані висновки засвідчують, що дипломатичні інструменти доцільно розглядати як елементи ширшої системи координації, у межах якої забезпечується узгодження політичних, процедурних та військово-технічних рішень. Такий підхід створює можливість для оцінки довгострокового потенціалу оборонного партнерства та визначення напрямів його подальшого удосконалення.

Результати дипломатичних ініціатив: зміна обсягів і характеру оборонної підтримки. У процесі аналізу результатів отриманої оборонної підтримки було встановлено, що дипломатичні ініціативи України після 2022 року зумовили істотне зростання обсягів та розширення номенклатури військово-технічної допомоги, наданої ключовими партнерами, що підтверджується даними C. Trebesch *et al*. (2023), згідно з якими сукупні двосторонні зобов'язання донорів у 2022-2025 роках досягли близько 413,1 млрд євро, з яких понад 309,6 млрд євро було фактично алоковано, а військові компоненти становили найбільшу частку підтримки. Виявлена динаміка відображала структурний перехід від одноразових екстрених поставок до формування багаторівневих схем довгострокового переозброєння, у межах яких поєднувалися фінансова підтримка, передача високотехнологічних озброєнь, реалізація спільних проєктів з виробництва боєприпасів та розгортання комплексних тренувальних місій (Marsh, 2023). Аналіз засвідчив, що збільшення масштабів допомоги супроводжувалося ускладненням її внутрішньої структури, що відображало становлення нової системи оборонних зобов'язань між Україною та партнерами у трансатлантичному просторі, у якій провідну роль за обсягами двосторонніх зобов'язань відігравали Сполучені Штати (понад 118,9 млрд євро), тоді як сукупні внески членів ЄС та інституцій блоку формували порівнянний за масштабом, але більш диверсифікований за інструментами блок підтримки (Trebesch *et al*., 2023).

Поглиблення оборонної співпраці простежувалося і в трансформації інструментів, що застосовували США та ЄС після початку повномасштабної агресії Росії. США посилили використання законодавчих механізмів і фінансових інструментів, серед яких Ukraine Security Supplemental Appropriations Act (U.S. Congress, 2024b) та розширені можливості Presidential Drawdown Authority (U.S. Department of State, 2025), а з 2024 року розпочався перехід до системи комерційних контрактів на постачання озброєння замість моделі безоплатної передачі. ЄС, своєю чергою, розширив інституційну роль European Peace Facility (n.d.), активізував спільні закупівлі боєприпасів, а також суттєво масштабував діяльність EUMAM Ukraine (European External Action Service, 2024), що забезпечило стабільність військової підтримки у середньостроковій перспективі. У сукупності вказані зміни відображають трансформацію партнерських механізмів та посилення їхньої інституційної стійкості. З огляду на потребу системного представлення кількісних і якісних показників оборонної підтримки подано Таблицю 5, яка узагальнює динаміку допомоги США та ЄС Україні у 2021-2025 роках та дозволяє виокремити ключові структурні тенденції, виявлені у ході дослідження.

Таблиця 5. Порівняння обсягів оборонної допомоги США та ЄС Україні у 2021-2025 роках за фінансовими категоріями та основними типами озброєнь

Рік	Джерело підтримки	Фінансова допомога (млрд дол.)	Летальне озброєння	Нелетальна допомога	Основні типи озброєнь та обладнання
2021	США	~0,6	Обмежені поставки	Обмежені поставки	ПТРК Javelin, легка стрілецька зброя
	ЄС	~0,25 (через EPF)	Мінімальні	Засоби захисту	Захисне спорядження, медичне обладнання
2022	США	~26,0	Значні	Значні	HIMARS, 155-мм артилерія, ППО NASAMS
	ЄС	~3,5	Розширені	Значні	Артилерія, боєприпаси, ППО, техніка через EPF
2023	США	~45,0	Масштабні	Значні	ППО Patriot, БМП Bradley, танки M1 Abrams
	ЄС	~6,0	Помірні	Зростаючі	Танки Leopard 2, Marder, боєприпаси, тренування EUMAM Ukraine
2024	США	~23,0	Адресні	Значні	Далекобійні ракети ATACMS, системи ППО, БПЛА
	ЄС	~8,0	Значні	Розширені	Боєприпаси, ППО, спільні закупівлі, розширення EPF

Таблиця 5. Продовження

Рік	Джерело підтримки	Фінансова допомога (млрд дол.)	Летальне озброєння	Нелетальна допомога	Основні типи озброєнь та обладнання
2025	США	~27,0	Стабільні поставки	Стабільні програми	Посилені системи ППО, високоточні ракети, модернізовані броньовані платформи
	ЄС	~9,2	Поступове зростання	Стабільні програми	Спільні програми боєприпасів, модернізація техніки, розширені тренувальні цикли

Примітка: ПТРК – протитанковий ракетний комплекс; БМП – бойова машина піхоти; БПЛА – безпілотний літальний апарат

Джерело: систематизовано авторами на основі European External Action Service (2024), UK Ministry of Defence (2024), U.S. Department of Defense (2024), U.S. Congress (2024a), Government of Canada (2025), Ministry of Defence of Ukraine (2025), European Union (n.d.), Council of the European Union (n.d.), European Peace Facility (n.d.), NATO (n.d.)

Аналіз Таблиці 5 засвідчив суттєве розширення масштабів і змісту оборонної підтримки, що стало прямим результатом дипломатичних ініціатив України та перегляду стратегічних підходів США й ЄС до забезпечення безпеки у Європі. У Таблиці 5 використано якісні критерії динаміки допомоги, де «значні» позначають різке збільшення обсягів, «зростаючі» – поступове нарощування, «адресні» – цільові постачання пріоритетних систем, «масштабні» – великі комплексні пакети, «помірні» – середній рівень підтримки, а «стабільні поставки» та «стабільні програми» – передбачувану допомогу в межах багаторічних зобов'язань. Установлено, що США продемонстрували найвищу динаміку нарощення допомоги у 2022-2023 роках на основі активного застосування Presidential Drawdown Authority (U.S. Department of State, 2025) та ухвалення кількох пакетів Ukraine Security Supplemental Appropriations Act (U.S. Congress, 2024b). Після 2024 року зафіксовано перехід до моделі комерційних продажів озброєння в межах Foreign Military Sales (DSCA, n.d.), що супроводжувався використанням механізму PURL – Prioritized Ukraine Requirements List (NATO, n.d.), спрямованого на прискорення виробництва високотехнологічних систем без зменшення національних оборонних запасів США. Європейський Союз у цей період зосередив зусилля на інституційному зміцненні підтримки: European Peace Facility (n.d.) забезпечив основне фінансування летальних і нелетальних спроможностей, а механізми спільних закупівель боєприпасів сприяли масштабуванню постачань артилерійських систем і компонентів ППО. Порівняльний аналіз показав, що США виконували функцію постачальника високотехнологічних платформ (Patriot, ATACMS, Abrams), тоді як ЄС забезпечував розбудову інституційної бази підтримки, взаємосумісності та спільного виробництва. Сукупність цих характеристик підтверджує перехід від моделі екстреної допомоги до формування багаторівневої системи довгострокових оборонних зобов'язань.

Функціонування багаторівневої системи військової підготовки, організованої державами-партнерами України, стало одним із ключових результатів поглиблення оборонної взаємодії після 2022 року. Встановлено, що підготовка військовослужбовців поступово трансформувалася від фрагментарних курсів до комплексних навчальних програм, які охоплюють базові, технічні та спеціалізовані напрями, орієнтовані на підвищення боєздатності та технологічної сумісності Збройних Сил України зі структурами НАТО. Динаміка розширення тренувальних місій, зокрема збільшення масштабів EUMAM Ukraine, поглиблення спеціалізованої підготовки у межах програм США та Німеччини, а також укріплення ролі Operation Interflex, підтвердила системність підходів партнерів до формування кадрового потенціалу українських Сил Оборони. З огляду на зазначені тенденції Таблиця 6 узагальнює структуру, зміст і охоплення навчальних програм, що становлять основу для довгострокового розвитку оборонних спроможностей України.

Таблиця 6. Структура навчальних програм держав-партнерів України (2022-2025)

Джерело підготовки	Типи підготовки	Орієнтовна тривалість	Кількість військовослужбовців (2022-2025)	Охоплені напрями
EUMAM Ukraine (ЄС)	Базова підготовка; спеціалізовані курси; комбіновані навчальні модулі	3-8 тижнів залежно від курсу	Понад 60 000	Піхотна підготовка, інженерні роботи, медична допомога, робота з артилерією та БПЛА
Велика Британія (Operation Interflex)	Інтенсивна базова підготовка; сержантські курси	5-7 тижнів	Понад 40 000	Тактична підготовка малих підрозділів, вогнева підготовка, управління підрозділами
Німеччина (через EUMAM Ukraine і двосторонні програми)	Спеціалізована технічна та інженерна підготовка	4-10 тижнів	Понад 10 000	Експлуатація систем ППО, інженерна справа, саперна підготовка
США (програми Security Assistance Training)	Підготовка екіпажів ППО, артилеристів, екіпажів ББМ	3-12 тижнів	Понад 7000	Системи Patriot, NASAMS, Bradley, артилерійські комплекси
Польща	Підготовка інструкторів; медична підготовка	2-6 тижнів	Понад 8000	Стратегічна медицина, інструкторська підготовка, робота зі стрілецьким озброєнням

Таблиця 6. Продовження

Джерело підготовки	Типи підготовки	Орієнтовна тривалість	Кількість військовослужбовців (2022-2025)	Охоплені напрями
Канада (Operation Unifier)	Базова та спеціалізована індивідуальна підготовка	4-7 тижнів	Понад 5000	Тактична медицина, стрілецька підготовка, штурмові дії
Франція	Технічна підготовка операторів бронетехніки та ППО	3-6 тижнів	Понад 3000	Експлуатація AMX-10 RC, ППО малої дальності
Нідерланди та країни Бенілюксу	Об'єднана тактична підготовка	4-5 тижнів	Понад 2000	Координація дій малих підрозділів, робота з БПЛА та засобами спостереження

Примітка: ББМ – бойова броньована машина
Джерело: систематизовано авторами на основі European External Action Service (2024), UK Ministry of Defence (2024), U.S. Department of Defense (2024), Government of Canada (2025), Council of the European Union (n.d.)

Аналіз змісту Таблиці 6 засвідчив, що навчальні програми партнерів охоплюють широке коло напрямів підготовки, які поєднують базові, технічні та спеціалізовані модулі, спрямовані на підвищення різних складових оборонних спроможностей України. Проведене узагальнення показало, що найбільший обсяг підготовки забезпечують EUMAM Ukraine та Operation Interflex, які формують базові компетентності й підтримують стабільний рівень підготовленого особового складу у короткі часові цикли. У межах високотехнологічних напрямів провідну роль відіграють США та Німеччина, оскільки підготовка операторів систем Patriot, NASAMS, сучасної бронетехніки та інженерних підрозділів потребує триваліших циклів навчання та більш інтенсивної технічної підготовки. Польща та Канада зосереджуються на інструкторській та медичній підготовці, забезпечуючи формування внутрішньої системи відтворення кадрів, що є критично значущим для тривалих операцій. Сукупний внесок цих програм продемонстрував формування інтегрованої та адаптивної системи підготовки, яка розвивається відповідно до змінного характеру потреб Збройних сил України та підтримує їхню здатність до тривалої оборонної діяльності.

У межах проведеного аналізу було встановлено, що результати дипломатичних ініціатив виявилися у переході України до нового рівня стратегічної взаємодії з міжнародними партнерами. Такий розвиток відобразився у включенні України до багаторівневих механізмів планування оборонної політики, розширенні процедур координації в межах Ukraine Defense Contact Group та посиленні ролі дипломатичних інституцій у процесі узгодження пріоритетів оборонної підтримки. Зафіксовано, що рішення партнерів дедалі частіше враховують довгострокові потреби України й зорієнтовані на створення стійкої моделі переозброєння та розвитку оборонних технологій, що свідчить про завершений перехід від короткострокових екстрених заходів до системної безпекової взаємодії. Поступове інституційне укорінення відповідних форматів указує на зміну логіки співпраці, у межах якої Україна інтегрується у структури довгострокового оборонного планування. Це сформувало основу для подальшого аналізу стійкості оборонних форматів та їхньої здатності адаптуватися до трансформацій міжнародного безпекового середовища, зберігаючи сталість підтримки у різних сценаріях його розвитку.

Обмеження, ризики та перспективи подальшого забезпечення оборонної підтримки Україні. У процесі дослідження було встановлено, що політичні та безпекові ризики становлять одну з ключових груп зовнішніх обмежувальних чинників, які визначають спроможність партнерів ухвалювати довгострокові рішення щодо оборонної підтримки України. Виокремлення цих ризиків дало змогу уточнити, які саме зрушення політичної кон'юнктури у США та ЄС найбільш суттєво впливають на темпи формування оборонних пакетів, масштаби допомоги та сталість стратегічних зобов'язань. Узагальнення отриманих результатів дозволило сформувати цілісне уявлення про межі прогнозованості політики партнерів та визначити структурні фактори, що посилюють або звужують можливості для підтримки України у середньостроковій перспективі. З огляду на необхідність системного відображення встановлених тенденцій складено Таблицю 7, в якій подано порівняльну характеристику ключових політичних ризиків у США та ЄС, механізми їх впливу на процес ухвалення оборонних рішень, рівень ймовірності реалізації та потенційні наслідки для України.

Таблиця 7. Політичні ризики США та ЄС і їхній вплив на оборонні рішення щодо підтримки України

Регіон	Домінантний політичний ризик	Механізм впливу на оборонні рішення	Ймовірність впливу	Потенційні наслідки для України
США	Посилення ізоляціонізму у Конгресі	Блокування бюджетів та військових пакетів	Висока	Затримка рішень, зменшення масштабів підтримки
ЄС	Зростання впливу правопопулістських партій	Перегляд оборонних пріоритетів, ставлення до Росії	Середня	Скорочення участі окремих держав у програмах підтримки
США	Перехід до моделі burden-sharing	Перекладання фінансового навантаження на ЄС	Середня	Зростання залежності від рішень ЄС
ЄС	Втома від війни	Зменшення політичної волі підтримувати високі обсяги допомоги	Середня	Зниження обсягів постачань і фінансування

Таблиця 7. Продовження

Регіон	Домінантний політичний ризик	Механізм впливу на оборонні рішення	Ймовірність впливу	Потенційні наслідки для України
США/ ЄС	Конкуренція оборонних потреб у власних арміях	Пріоритет внутрішньої модернізації	Висока	Зменшення доступності озброєнь

Джерело: систематизовано авторами на основі U.S. Congress (2024a), European Committee of the Regions (2025), Ministry of Defence of Ukraine (2025), European Union (n.d.), Council of the European Union (n.d.), European Peace Facility (n.d.), NATO (n.d.)

Аналіз Таблиці 7 дає підстави стверджувати, що політичні ризики у США та ЄС мають різну природу, однак їх вплив на ухвалення оборонних рішень виявляється взаємопов'язаним і в окремих випадках – взаємопідсилювальним. Ймовірність впливу оцінювалася за трирівневою шкалою: «висока» означає значну історичну повторюваність і сильну політичну динаміку фактора; «середня» вказує на потенційну реалізацію ризику за умови змін політичної кон'юнктури; «низька» передбачає обмежену здатність фактора безпосередньо впливати на оборонні рішення. У США визначальним чинником залишається посилення ізоляціоністських позицій у Конгресі, що формує ризики затримок бюджетних рішень та знижує передбачуваність ухвалення пакетів військової підтримки. У ЄС ключові загрози пов'язані зі зростанням впливу правопопулістських політичних сил, оскільки такі партії схильні до переорієнтації державних видатків на внутрішні потреби та демонструють скептичне ставлення до довгострокових оборонних зобов'язань перед Україною. Окремо слід враховувати ризик переходу США до моделі burden-sharing, що передбачає перерозподіл фінансового навантаження на європейських партнерів з очікуванням їх більшої участі у забезпеченні оборонної підтримки. Одночасно з цим конкуренція внутрішніх оборонних потреб серед союзників посилює навантаження на наявні виробничі потужності, що безпосередньо впливає на доступність критично важливих озброєнь для України. Узагальнення цих характеристик окреслює структурні межі подальшої підтримки та визначає необхідність урахування таких ризиків під час формування довгострокових дипломатичних стратегій.

У контексті оцінювання структурних обмежень, що визначають перспективи подальшого забезпечення оборонної підтримки Україні, особливого значення набуває аналіз виробничих можливостей провідних оборонних компаній США та ЄС. Параметри оборонного виробництва визначають не лише швидкість формування нових пакетів допомоги, а й здатність партнерів модернізувати номенклатуру постачань та масштабувати виробництво під потреби війни високої інтенсивності. Проведене дослідження підтвердило, що асиметрія між американським та європейським оборонно-промисловими комплексами істотно впливає на темпи постачань і технологічний рівень доступних систем. З метою систематизації цих характеристик наведено Таблицю 8, у якій представлено порівняльні виробничі можливості провідних оборонних компаній США та ЄС щодо ключових видів озброєння.

Таблиця 8. Порівняльні виробничі можливості провідних оборонних компаній США та ЄС щодо ключових видів озброєння

Компанія	Регіон	Основні види продукції	Орієнтовні виробничі можливості (на рік)	Стратегічні обмеження
Lockheed Martin	США	Ракети ATACMS, JASSM; Системи HIMARS; ППО	До 500 ракет ATACMS; 96 пускових HIMARS	Висока завантаженість контрактами FMS; довгі виробничі цикли
Raytheon	США	Системи Patriot, ракети AMRAAM, ППО малого й середнього радіуса	До 12 батарей Patriot; понад 1000 ракет AMRAAM	Пріоритетне забезпечення потреб армії США; нестача окремих компонентів
Rheinmetall	Німеччина	Артилерійські снаряди 155 мм; бронетехніка	До 700-800 тис. снарядів; 200-250 одиниць ББМ	Залежність від спільних виробничих майданчиків; логістичні затримки
KNDS (KMW + Nexter)	Німеччина/ Франція	Танки Leopard 2, Leclerc; артсистеми CAESAR	60-70 танків; 100-120 систем CAESAR	Обмежена кількість виробничих ліній; складність модернізаційних програм
BAE Systems	Велика Британія	БМП, артсистеми, РСЗВ	До 100-150 броньованих платформ	Залежність від кооперації з США та ЄС
MBDA	ЄС	Ракети Mistral, Meteor, Brimstone	200-300 ракет різних типів	Обмеженість комплектуючих; висока конкуренція між програмами

Примітка: РСЗВ – реактивна система залпового вогню; FMS – Foreign Military Sales (система іноземних військових продажів США)

Джерело: систематизовано авторами на основі SIPRI (2022), U.S. Department of Defense (2024), Lockheed Martin Corporation (2025), RTX Corporation (2025), Rheinmetall AG (2025), KNDS (2025), BAE Systems (2025), MBDA, (2025), SIPRI (n.d.)

Аналіз Таблиці 8 засвідчує наявність помітної асиметрії між виробничими можливостями оборонних компаній США та ЄС, що безпосередньо визначає темпи та стабільність формування оборонних пакетів для України. Встановлено, що американські виробники характеризуються значно вищими обсягами та швидкістю виготовлення високоточної ракетної зброї, систем ППО та бойових платформ, що зумовлює більш передбачувану динаміку постачань і забезпечує Україні доступ до критично важливих технологічно складних

зразків озброєння. У європейських компаній спостерігається зосередженість на нарощуванні виробництва артилерійських боєприпасів, бронетехніки та комплексів підтримки, однак їхні можливості обмежуються довшими виробничими циклами, фрагментованістю виробничих ліній та міждержавною координацією в межах ЄС. Ідентифіковано, що значна частина європейських виробничих потужностей потребує довготривалих інвестицій для масштабування, що обмежує здатність оперативно реагувати на збільшення попиту. У підсумку встановлені відмінності формують структурні дисбаланси, які впливають на якість, темп і прогнозованість оборонної підтримки України у середньостроковій перспективі.

У межах міжінституційної взаємодії визначено, що процедурна складність ухвалення рішень у структурах НАТО, ЄС, а також урядових інституціях провідних партнерів істотно впливає на часові параметри постачань та узгодження багатосторонніх оборонних ініціатив. Аналіз показав, що багаторівневість координаційних процесів, необхідність узгодження позицій між декількома відомствами та тривалі цикли консультацій знижують адаптивність механізмів підтримки, а результати профільного дослідження L. Centner (2024) демонструють, що фрагментованість європейської оборонно-промислової бази, відмінності у регуляторних режимах та уповільнені процедури спільних закупівель є системними чинниками, які додатково гальмують реалізацію оборонних рішень у євроатлантичному просторі. Навіть за наявності стійкої політичної волі запроваджені інституційні процедури залишаються ключовим структурним обмеженням, що уповільнює формування нових рішень і затримує їхню імплементацію. Такий інституційний контекст формує системний виклик для підвищення оперативності оборонної співпраці та вимагає постійного удосконалення координаційних механізмів.

Окремо встановлено, що сприйняття війни як затяжного конфлікту суттєво впливає на стійкість політичної уваги до українського питання у державах-партнерах. Зниження інформаційної видимості війни у медійному просторі та зміна суспільних пріоритетів корелюють зі скороченням мотивації підтримувати значні оборонні пакети, що вже відображається у темпах ухвалення рішень у низці країн ЄС. Дані аналітичного дослідження A.M. Khan (2025) свідчать, що зменшення суспільного фокусу на конфлікті та перерозподіл політичних інтересів безпосередньо знижують готовність урядів підтримувати високі обсяги як військової, так і гуманітарної допомоги, що посилює чутливість процесу ухвалення рішень до зміни внутрішньополітичної динаміки. Накопичувальний ефект «втоми від війни» трансформує політичні порядки денні, впливаючи на рівень мобілізації ресурсів, ступінь готовності урядів підтримувати подальше фінансування та інтенсивність міждержавної координації. В таких умовах критично важливим є зміцнення дипломатичних каналів та інституцій, здатних компенсувати коливання суспільної уваги і політичних настроїв.

Узагальнення виявлених обмежень та ризиків дає підстави сформувати оцінку перспектив розвитку оборонної співпраці, яка передбачає перехід до більш інституціоналізованої моделі підтримки. Аналіз продемонстрував, що поступова адаптація партнерських держав ґрунтується на розвитку багаторічних фінансових інструментів, розширенні виробничих потужностей, зміцненні спільних механізмів оборонного виробництва та формуванні довгострокових зобов'язань у межах двосторонніх і багатосторонніх форматів. Такі процеси створюють передумови для формування передбачуванішої та структурно стабільної моделі оборонної взаємодії, яка здатна підтримувати високий рівень спроможностей України у тривалому періоді. Завершені висновки формують логічну основу для подальшого розгляду функціональних механізмів ефективності оборонних форматів та їхньої здатності адаптуватися до еволюції безпекового середовища.

Обговорення

Отримані результати засвідчили, що варіативність оборонної підтримки України визначалася поєднанням політичних, інституційних та виробничих чинників, що формували відмінні траєкторії рішень у США, Німеччині, Франції, Італії, Польщі, Нідерландах, Великій Британії та Канаді. Виявлені залежності показали, що зміни політичних циклів коригували темпи ухвалення оборонних пакетів, тоді як рівень інституційної впорядкованості дипломатичних форматів визначав передбачуваність та ритмічність постачань. Виробничі обмеження компаній Lockheed Martin, Raytheon, Rheinmetall, KNDS, BAE Systems і MBDA впливали на часові горизонти виконання контрактів та номенклатуру озброєнь, що надходили до України. Дані щодо функціонування тренувальних місій EUMAM Ukraine, Operation Interflex та Operation Unifier продемонстрували залежність підготовки військовослужбовців від міждержавної координації та стандартизації навчальних програм. Сукупність цих показників підтвердила, що стійкість оборонної взаємодії визначалася взаємодією політичних процесів, процедурної архітектури та виробничих спроможностей, що забезпечувало цілісне пояснення виявлених тенденцій.

Установлені характеристики оборонної взаємодії корелюють з підходом K. Anisova (2024), яка розглядала значення мінілатеральних форматів у функціонуванні європейської безпекової архітектури. Доведена автором роль гнучких механізмів взаємодії узгоджується з отриманими результатами, оскільки стабільність підтримки України залежить від взаємопов'язаності багатосторонніх ініціатив, зокрема Ukraine Defense Contact Group, із формалізованими структурами Європейського Союзу. Зафіксована в дослідженні взаємодія тренувальних місій, виробничих можливостей та політичних рішень підтверджує значення багаторівневого управління в забезпеченні ефективності оборонних процесів. Співставлення результатів з висновками A. Damjanovski (2023) засвідчило відповідність установлених у дослідженні закономірностей концепції інституційної стабільності оборонної співпраці Європейського Союзу. Автор довів, що постійні структуровані механізми взаємодії знижують чутливість держав до короткострокових політичних змін. Виявлені у проведеному аналізі параметри функціонування

Європейського фонду миру та місії EUMAM Ukraine підтвердили цю залежність, оскільки структурована архітектура сприяє передбачуваності поставок та стабільності багатосторонньої підтримки.

Виявлені закономірності багаторівневої координації співвідноситься з концептуальними положеннями R. Väyrynen (2023), який характеризує взаємодію між державами через категорії спільної, кооперативної та колективної безпеки. Отримані дані показали, що підтримка України поєднує елементи кооперативного підходу в межах тренувальних і технічних програм та колективного підходу в діяльності Ukraine Defense Contact Group. Ця відповідність підтверджує релевантність теоретичної рамки щодо ролі інституцій у підтриманні передбачуваності та узгодженості оборонних рішень. Встановлені у дослідженні особливості процедурного забезпечення оборонної підтримки відповідають висновкам S. Mayer (2023), який аналізував механізми ухвалення рішень у структурах Північноатлантичного альянсу. Виявлена у проведеному дослідженні залежність темпів оборонних рішень від прозорості процедур, узгодженості позицій партнерів та здатності урядів виконувати зобов'язання підтверджує важливість описаних автором процедурно-політичних чинників. Це узгодження засвідчило вплив внутрішньої організації багатосторонніх структур на результативність оборонної взаємодії щодо України.

Аналіз політичних циклів у межах дослідження відповідає висновкам A. Payne (2023), який розглядав вплив виборчих процесів на динаміку ухвалення рішень у сфері безпеки. Встановлена залежність коливань обсягів американської та європейської допомоги від фаз виборчих циклів підтвердила релевантність положень автора щодо впливу трансформації політичних еліт на характер оборонної підтримки. Отримані дані засвідчили, що політичні процеси є ключовим чинником варіативності темпів і масштабів міжнародної оборонної взаємодії. Встановлені у дослідженні закономірності щодо нерівномірності оборонних внесків держав-партнерів корелюють з висновками J. George & T. Sandler (2022), які аналізували прояви «фрірайдингу» в рамках Північноатлантичного альянсу в умовах ескалації війни 2022 року. У їхньому дослідженні показано, що частина учасників альянсу систематично спираються на фінансові та військові ресурси США, що формує асиметричний розподіл оборонного навантаження. Отримані результати підтвердили цю тенденцію: у 2022 році обсяг підтримки України з боку США становив близько 26 млрд дол., тоді як держави Євросоюзу забезпечили приблизно 3,5 млрд дол., що засвідчувало збереження структурного дисбалансу. Таке співставлення продемонструвало, що відмінності в бюджетних ресурсах і політичній готовності до довгострокових зобов'язань продовжують визначати конфігурацію оборонної взаємодії. Отримані результати щодо виробничих обмежень оборонно-промислових комплексів узгоджуються з висновками M.A. Hill (2021), який досліджував стратегічні наслідки пропускної спроможності оборонної індустрії. У його роботі наголошується, що обмежені темпи виготовлення високотехнологічних систем унеможливлюють швидке нарощування постачань у період інтенсивних конфліктів. Проведений аналіз виробничих можливостей компаній Lockheed Martin, Raytheon, Rheinmetall, KNDS, BAE Systems і MBDA продемонстрував подібні обмеження: річний випуск до 500 ракет ATACMS та до 700 тис. артилерійських снарядів визначає верхню межу швидкості виконання зобов'язань перед Україною. Це підтверджує, що індустріальні потужності залишаються одним з ключових стримуючих чинників масштабування оборонної підтримки.

Виявлені в дослідженні залежності щодо ролі фінансової та інституційної спроможності США узгоджуються з висновками J. Amara & R.E. Franck (2021), які аналізували економічну модель функціонування оборонного сектору США. Автори показали, що структура бюджетних процедур, особливості оборонних закупівель і фінансові інструменти визначають здатність держави оперативно змінювати обсяги виробництва озброєнь. Отримані в дослідженні дані продемонстрували аналогічну динаміку: підтримка України з боку США зросла з 0,6 млрд дол. у 2021 році до 45 млрд дол. у 2023 році, що відображало вплив бюджетних рішень та процедурних обмежень. Це співставлення засвідчило, що параметри оборонної допомоги були прямо пов'язані з економічними можливостями та гнучкістю оборонно-промислової політики. Виявлені в дослідженні тенденції щодо ролі розвідувальних і тренувальних компонентів оборонної взаємодії корелюють з висновками M. Arbani (2024), який аналізував значення розвідувальних структур у нарощуванні оборонних спроможностей. У дослідженні автора підкреслюється, що небоєві місії, зокрема аналітична, координаційна та консультативна діяльність, відіграють важливу роль у посиленні можливостей партнерських держав. Отримані результати показали подібний ефект: тренувальні програми EUMAM Ukraine, Operation Interflex та Operation Unifier забезпечили підготовку понад 120 тис. українських військовослужбовців у 2022-2025 роках, що мало безпосередній вплив на бойову ефективність підрозділів. Співставлення засвідчило, що тренувальні місії виконують функцію ключового інституційного підсилювача оборонних можливостей.

Отримані результати щодо змісту навчальних програм і системної участі держав-партнерів відповідають висновкам A. Sudarya (2021), який аналізував підготовку резервних компонентів як базу зміцнення національної оборони, а також D. Sangwan & P. Raj (2021), які розглядали формування професійних навичок у сучасних військових структурах. Автори підкреслювали значення поєднання базової, командної та спеціалізованої підготовки для формування стійких бойових спроможностей. Проведений аналіз тренувальних циклів партнерів України показав близькі закономірності: тривалість курсів у межах 3-12 тижнів забезпечує як базову, так і спеціалізовану підготовку операторів артилерії, бронетехніки та систем протиповітряної оборони. Це співставлення підтвердило, що стандартизовані тренувальні практики є важливим елементом результативності оборонної взаємодії. Встановлені у дослідженні закономірності щодо внеску тренувальних місій у підвищення оборонних спроможностей України узгоджуються з результатами S. Pînzariu & A.-I. Pînzariu (2024), які досліджували оптимізацію

освітніх і тренувальних процесів у місіях Північноатлантичного альянсу. Автори підкреслюють, що ефективність підготовки особового складу залежить від уніфікації стандартів, чіткого розподілу функцій та інтеграції навчальних процесів із командними структурами. Отримані результати продемонстрували аналогічну логіку: реалізація програм EUMAM Ukraine, Operation Interflex та Operation Unifier із загальним охопленням понад 120 тис. військовослужбовців у 2022-2025 роках свідчить про вплив уніфікованих підходів на якісні параметри бойової підготовки. Це підтверджує, що тренувальні місії становлять центральний елемент зміцнення оборонних спроможностей.

Отримані результати щодо залежності ефективності оборонної підтримки від інституційної спроможності та структурних характеристик безпекової співпраці узгоджуються з висновками B.Y. Saab (2023), який аналізував обмеження моделі «train and equip» у практиці США. В роботі автора зазначається, що результативність такої моделі знижується за умов фрагментованості політичних і військових рішень. Проведене дослідження засвідчило подібну залежність: багатостороння координація у межах Ukraine Defense Contact Group визначала розподіл ресурсів і помітно впливала на темпи підтримки у 2023-2024 роках. Це співставлення довело, що ефективність оборонної взаємодії залежить від узгодженості процедурних та стратегічних рішень між партнерами. Установлені в дослідженні закономірності щодо політичних та інституційних передумов оборонної інтеграції співзвучні з висновками M. Mader *et al*. (2024), які аналізували вплив міжнародних загроз на підтримку інтеграційних процесів у сфері безпеки серед держав Європи. В дослідженні авторів наголошується, що посилення зовнішніх загроз стимулює консолідацію позицій держав та розширення оборонних ініціатив. Отримані результати засвідчили аналогічну динаміку: зростання російської воєнної загрози після 2022 року сприяло прискоренню оборонних рішень США та Євросоюзу, що відобразилося у збільшенні обсягів підтримки до 45 млрд дол. з боку Вашингтона та понад 6 млрд долю з боку ЄС у 2023 році. Це співставлення підтвердило, що зовнішні загрози виступають ключовим фактором інституційної консолідації в оборонній сфері. Результати щодо важливості багатодоменної взаємодії та технологічних аспектів підтримки корелюють з підходом A. Gilli *et al*. (2025), які розглядали трансформацію Північноатлантичного альянсу в умовах багатодоменних операцій. У їхній концепції центральним елементом була інтеграція кібернетичного, повітряного, наземного та інформаційного вимірів в єдину операційну архітектуру. Отримані дані про структуру допомоги Україні у 2023-2025 роках, де домінували постачання систем протиповітряної оборони, високоточних ракетних комплексів та безпілотних платформ, відображають практичну реалізацію такого багатодоменного підходу. Це дозволяє інтерпретувати оборонну підтримку як процес, у якому технологічна складова визначає не лише номенклатуру озброєнь, а й вимоги до її масштабування та координації між партнерами.

Інституційні параметри партнерської взаємодії, встановлені у дослідженні, співвідносяться з аналітичними висновками A. Marrone (2022), який акцентував увагу на ролі командної архітектури, бюджетних механізмів і розподілу спроможностей у структурах Північноатлантичного альянсу. Виявлені залежності показали, що процедури ухвалення рішень у США та Європейському Союзі впливають не лише на темпи затвердження пакетів допомоги, а й на конфігурацію багатосторонніх програм, включно з місією EUMAM Ukraine та спільними оборонними закупівлями. У такій перспективі інституційні механізми виступають не лише каналом реалізації рішень, а й структурним обмежувачем або каталізатором стабільності оборонної взаємодії. Зафіксована в дослідженні залежність оборонної підтримки України від взаємодії між структурами НАТО та ЄС узгоджується з висновками J.P. Fritsche (2021), який аналізував феномен інституційної залежності держав, що одночасно брали участь в обох організаціях. Автор підкреслював, що подвійні інституційні зобов'язання сприяють відтворенню усталених форматів кооперації та звужують простір для різких змін траєкторій рішень. Домінування форматів EUMAM Ukraine та Ukraine Defense Contact Group у структурі підтримки України підтверджує цю логіку: саме вони ставали ядром багатосторонньої взаємодії, а адаптація механізмів підтримки до оперативних потреб відбувалася в межах вже сформованих інституційних рамок. Це дозволяє інтерпретувати інерційність рішень як похідну від інституційної конфігурації. Виявлені в дослідженні особливості взаємодії між Північноатлантичним альянсом та Євросоюзом корелюють з підходом L.A. Schuette (2023), який розглядав структурне накладання та часткову конкуренцію між оборонними ініціативами двох інституцій. У роботі автора показано, що інституційне дублювання функцій може водночас ускладнювати координацію та підвищувати адаптивність безпекової архітектури. Отримані результати підтверджують цю амбівалентність: розширення програм підготовки, спільні закупівлі озброєнь і узгодження позицій щодо України реалізовувалися через механізми, які формально перетиналися за мандатами та учасниками. Це свідчить про те, що інституційне накладання виконує функцію ресурсу для нарощування загального обсягу підтримки та диверсифікації її інструментів.

Спостережені в дослідженні тенденції щодо модернізації оборонної інфраструктури та синхронізації зусиль партнерів відображають логіку, описану D. Fiott (2023), який аналізував використання фінансових інструментів Європейського Союзу для підтримки інфраструктурних потреб НАТО. У його підході ключовою була вимога узгодженості процедур, джерел фінансування та інституційної координації. Дані щодо підтримки України показали, що постачання озброєнь, інвестиції у промислові потужності та розвиток логістичних маршрутів реалізовуються як взаємопов'язані елементи єдиного комплексу рішень. Це дозволяє трактувати інфраструктурний вимір підтримки як окремий, але інтегрований компонент багатосторонньої взаємодії. Характер координації оборонно-промислових рішень, зафіксований у дослідженні, співзвучний висновкам N. Heinemann (2025), який досліджував взаємодію між урядовими структурами, військом та

промисловістю в межах «залізних трикутників». Автор обґрунтував, що інституційний дизайн оборонних організацій визначає конфігурацію контрактних зв'язків та інтенсивність кооперації. Емпіричні дані щодо виробничих можливостей компаній Lockheed Martin, Raytheon, Rheinmetall, KNDS, BAE Systems та MBDA у 2023-2025 роках продемонстрували, що саме пропускна спроможність цих виробників формувала часові горизонти виконання зобов'язань і межі нарощування постачань. Це підкріплює висновок про те, що оборонно-промисловий сегмент є структурним детермінантом стійкості оборонної підтримки.

Роль інституційного дизайну у формуванні політичних та процедурних рішень, простежена в дослідженні, узгоджується з підходом S.A. Johnston (2023), який аналізував вплив організаційних структур Північноатлантичного альянсу на ефективність процесів ухвалення рішень. У його роботі наголошувалося, що внутрішня архітектура управління, розподіл повноважень та режим прийняття рішень визначають швидкість і послідовність реагування на зовнішні загрози. Дані щодо параметрів підтримки України показали, що внутрішні процедури США та Євросоюзу, а також механізми погодження багаторівневих рішень безпосередньо відображалися у темпах та ритмічності оборонних постачань. Це дає підстави розглядати інституційний дизайн як ключовий фактор стійкості й адаптивності оборонної взаємодії. Узагальнення проведеного аналізу засвідчило, що результати дослідження вписуються у провідні наукові підходи до вивчення оборонної взаємодії, які акцентують на визначальній ролі інституційної узгодженості, процедурної передбачуваності та промислових спроможностей у забезпеченні стійкості оборонної підтримки. Співставлення з наявними концептуальними й емпіричними напрацюваннями показало, що динаміка політичних циклів, параметри багаторівневого управління та структурне накладання між оборонними форматами суттєво впливають на масштаби й ритмічність рішень щодо підтримки України. Сукупність виявлених чинників дозволяє інтерпретувати ефективність оборонної взаємодії як результат узгодження дипломатичних, організаційних і промислових механізмів, що забезпечує її адаптивність до змін безпекового середовища.

Висновки

Проведене дослідження дало змогу встановити комплексні параметри та внутрішню архітектуру дипломатичних форматів оборонної взаємодії, що визначали ефективність підтримки України в 2021-2025 роках. У ході дослідження було показано, що політичні цикли Сполучених Штатів Америки та держав Європейського Союзу формували різний рівень передбачуваності оборонних рішень: у США чотирирічний президентський і дворічний парламентський цикли створювали ризики затримок підтримки, тоді як у Німеччині, Франції, Італії та Польщі частота виборів і коаліційні параметри впливали на стабільність рішень у межах національних моделей управління оборонною політикою. Установлено, що обсяги оборонної підтримки від США та ЄС демонстрували суттєві міжрічні коливання, які корелювали з політичними циклами та процедурною динамікою ухвалення рішень. Зокрема, фінансова допомога США зросла з приблизно 0,6 млрд дол. у 2021 році до близько 45 млрд дол. у 2023 році та залишалася на рівні понад 20 млрд дол. у 2024-2025 роках. Фінансові внески ЄС збільшилися з приблизно 0,25 млрд дол. у 2021 році до понад 9 млрд дол. у 2025 році, що відображало поступове інституційне розширення інструментів підтримки. У частині озброєння було зафіксовано перехід від обмежених поставок у 2021 році до масштабного розгортання систем протиповітряної оборони, артилерії та бронетехніки у 2022-2025 роках, що визначило якісну трансформацію оборонних спроможностей України.

Результати дослідження засвідчили, що виробничі потужності оборонних компаній США та Євросоюзу були критичним обмежувальним чинником для планування темпів і номенклатури постачань. Компанія Lockheed Martin могла забезпечити виробництво до 500 ракет типу ATACMS на рік, Raytheon – приблизно 12 батарей Patriot і до 1000 ракет AMRAAM, Rheinmetall – до 700-800 тис. артилерійських снарядів калібру 155 мм, KNDS – близько 60-70 танків і до 120 систем CAESAR, тоді як BAE Systems і MBDA демонстрували зіставні обмеження. Тренувальні місії партнерів також мали значний вплив: EUMAM Ukraine підготувала понад 60 000 українських військовослужбовців, Operation Interflex – понад 40 000, Operation Unifier – понад 5000, а програми Німеччини, США, Польщі, Франції та країн Бенілюксу забезпечили спеціалізовану підготовку ще понад 20 000 військовослужбовців. Це дозволило сформувати багаторівневу модель бойової підготовки, яка поєднувала базові, спеціалізовані та технічні модулі. Обмеження дослідження пов'язані з нерівномірністю доступності офіційних даних, різною деталізацією статистики держав-партнерів та відсутністю повної інформації про окремі оборонно-промислові контракти. Подальші дослідження доцільно спрямувати на кількісне моделювання залежності між політичними циклами, виробничими спроможностями та темпами оборонної підтримки, а також на аналіз сценаріїв розвитку багатосторонніх форматів взаємодії в умовах змін стратегічного середовища.

Подяки

Немає.

Фінансування

Немає.

Конфлікт інтересів

Немає.

UDC: 327:355.02(477:73+4)
DOI: 10.59214/ua.fa/4.2026.22

ISSN: 2663-2675
E-ISSN: 2663-2683

Mykola Sakaly[*]
PhD in Juridical Sciences, Senior Lecturer
Izmail State University for the Humanities
68600, 12 Ripyn Str., Izmail, Ukraine
https://orcid.org/0009-0007-9263-3962
Mykola Pohrebytskyi
Doctor of Juridical Sciences, Professor
National Academy of the Security Service of Ukraine
03022, 22 Maksymovych Str., Kyiv, Ukraine
https://orcid.org/0000-0003-0779-6577

Assessment of the diplomatic initiatives of Ukraine to secure defence support from the United States and the EU

Abstract. The purpose of the study was to determine how the organisational structure of diplomatic formats of defence interaction affects the character, scale, and sustainability of support for Ukraine in political, procedural, and military-strategic dimensions. The methodology of the study was based on a combination of structural-institutional analysis, a comparative approach, and causal interpretation, which enabled the assessment of political processes, decision-making procedures, and the production capacities of partners. The study established that the institutional maturity of cooperation formats involving the United States and the European Union determines the level of predictability of decisions and the pace of defence support, which is reflected in differences in financial contributions, including more than USD 45 billion from the United States in 2023 and more than USD 9 billion from the EU in 2025. The analysis of political cycles showed that the four-year presidential cycle in the United States and the electoral calendars of Germany, France, Italy, and Poland caused periodic fluctuations in the speed of defence decision-making. Production constraints among leading defence companies, including the capacity of Lockheed Martin to produce 500 ATACMS missiles per year and the limited production of Patriot systems and artillery ammunition by Raytheon and Rheinmetall, determine the timing of deliveries. The training programmes of the European Union Military Assistance Mission in Ukraine, Operation Interflex, and Operation Unifier trained more than 60,000, 40,000, and 5,000 Ukrainian service personnel, respectively, reflecting the scale of support. The findings confirm that the sustainability of defence assistance depends on the coherence of political decisions, the effectiveness of multilateral coordination, and the ability of defence-industrial complexes to increase production in line with the needs of Ukraine. The practical value of the study is that its results can be used by analytical centres, public administration bodies, and international partners to improve support coordination mechanisms and increase the effectiveness of defence policy planning in Ukraine

Keywords: institutional resilience; political cycles; coordination; operational capabilities; training missions; structural parameters; procedural constraints

Introduction

The need for the study is determined by the development of a multi-level system of defence interaction between Ukraine and its key partners, such as the United States and the member states of the European Union. This system combines political, procedural, and military-strategic mechanisms and is characterised by different degrees of institutionalisation across individual formats. The problem lies in the absence of a comprehensive academic synthesis capable of explaining the influence of political cycles, decision-making procedures, and the production capacities of defence-industrial complexes on the character and dynamics of defence support, while also outlining the limits of the influence of political risks, technological constraints, and coordination barriers. Addressing these problems supports a systematic understanding of the structural parameters of defence

Received: 12.04.2026, Revised: 02.08.2026, Accepted: 26.08.2026, Published: 08.09.2026.

Suggested Citation:

Sakaly, M., & Pohrebytskyi, M. (2026). Assessment of the diplomatic initiatives of Ukraine to secure defence support from the United States and the EU. *Foreign Affairs*, 36(4), 22-36. doi: 10.59214/ua.fa/4.2026.22.

[*]*Corresponding author (msakaly@ukr.net)*

Copyright © The Author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0 (https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

partnership and the factors of its resilience, creating a basis for further analysis of patterns in the functioning of support mechanisms for Ukraine.

The combined influence of military, economic, and diplomatic support on the defence capability of Ukraine was analysed by O. Buriachenko *et al*. (2025), who emphasised the decisive role of military components in ensuring short-term resilience and the importance of macro-financial instruments in mitigating structural shocks. The researchers established that diplomatic activity contributes to the development of a stable political coalition of states focused on supporting Ukraine in the medium term. The influence of military assistance on changes in the balance of power on the battlefield was considered by J. Szőke & K. Kusica (2023), who demonstrated that the timeliness of deliveries and the technical characteristics of the systems provided determine the level of their effective use. The study also clarified that the United States focuses on technological re-equipment, whereas the member states of the European Union strengthen the institutional resilience of defence support. The analysis of defence interaction between Ukraine and Poland by F. Baranovskyi *et al*. (2024) showed that Polish military-diplomatic activity plays a leading role in developing cooperation channels, since support for Ukraine is one of the priorities of the foreign policy course of the state. The study noted that the combination of political support, logistical participation, and arms transfers within multilateral initiatives expands the possibilities for the practical implementation of defence assistance. The study by A. Laufer *et al*. (2025) considered the production capacities of the defence-industrial bases of the United States and its allies; the results indicated substantial pressure on existing capacities because of rising demand for precision systems. The researchers argued that limited production resources require the modernisation of production lines, increased investment in the defence industry, and deeper intergovernmental coordination. The study concluded that the stability and scale of defence support directly depend on the ability of allies to adapt production cycles to growing demand under conditions of prolonged armed conflict.

V. Pashkov (2024) analysed the dynamics of defence interaction between Ukraine and the United States in 2014-2021 and established that cooperation developed through a gradual expansion of the content and instruments of support. The study showed that changes in White House administrations affected the volume and formats of assistance, although the general vector of partnership remained stable and focused on strengthening the defence capabilities of Ukraine. The structural parameters of support gradually evolved from mainly limited programmes to long-term defence decisions, forming an institutional basis for further deepening interaction. The study by S. Fischer (2023) demonstrated that diplomatic activity during the escalation of the conflict acquired a multidimensional character, combining the instruments of classical diplomacy with crisis-management approaches. The results indicated that the relevant initiatives influenced not only the parameters of military-technical interaction but also the development of new international support formats adapted to changes in the strategic environment.

The participation of European allies in supporting Ukraine was considered by J.R. Deni & L. A. Aronsson (2024), who established that the key elements of this support remain the provision of logistical routes, ammunition supplies, and the strengthening of political coordination mechanisms. The European Union performs a stabilising institutional function, compensating for risks related to political fluctuations in the United States and supporting the continuity of interstate interaction. As noted by C. Mills (2022), the speed of response to the challenges of war is determined by the adaptability of national legislative procedures, particularly the capacity to activate mechanisms such as Presidential Drawdown Authority and combine them effectively with parliamentary oversight. The same study emphasised that developed multilateral coordination increases the predictability and rhythm of defence support. N. Chaban & O. Elgström (2023) indicated a transformation of the public diplomacy system of the European Union under the influence of the war, which affected the content and intensity of political support for Ukraine. The researchers clarified that the development of a pro-Ukrainian international discourse contributed to strengthening the legitimacy of defence decisions in member states, while the development of targeted communication strategies increased the effectiveness of diplomatic initiatives.

Taken together, the studies reviewed cover key aspects of defence interaction, political coordination, and diplomatic support for Ukraine, but leave several gaps related to the analysis of the degree of institutionalisation of individual cooperation formats, the influence of political cycles on the sustainability of partnership, and the procedural constraints of decision-making and production barriers in defence-industrial complexes. The relationship between the institutional structure of defence interaction and the actual effectiveness of support remains insufficiently addressed, and no comprehensive assessment has been made of the multi-level influence of political, bureaucratic, and technological factors on the parameters of defence assistance. These circumstances determined the need for further specialised study of these aspects. The purpose of the study was to establish how the structure of diplomatic formats of defence interaction affects the dynamics and effectiveness of support for Ukraine in political, procedural, and military-strategic dimensions. The following tasks are set to achieve this purpose: to analyse the institutional characteristics of the main cooperation formats and assess their degree of institutionalisation; to clarify the influence of political processes, bureaucratic procedures, and military-strategic constraints on the development of defence interaction; and to summarise the actual results of defence support and identify the structural factors determining its sustainability.

Materials and Methods

The analytical study covered 2021-2025, which allowed the evolution of diplomatic formats of defence interaction and their influence on the dynamics of support for Ukraine to be traced during the period of the most active international assistance mechanisms. The analysis considered the United States as the leading arms supplier and initiator of multilateral defence decisions, together

with the member states of the European Union, Germany, France, Italy, and Poland, which shaped the key political and technical parameters of European defence support. The Benelux countries were considered separately, with the Netherlands playing a leading role through participation in bilateral arms programmes, funding for multilateral initiatives, and involvement in training missions for Ukrainian service personnel. The list included EUMAM Ukraine (European External Action Service, 2024), which coordinates the training process and the standardisation of training programmes within the European Union. The United Kingdom, which implements Operation Interflex (UK Ministry of Defence, 2024), and Canada, which trains personnel within Operation Unifier (Government of Canada, 2025), have separate significance. The participation of these states and missions was included in the analysis because of their leading role in arms supplies, training support, the provision of logistical routes, and the development of multilateral political decisions, which enabled a comprehensive understanding of the structure of defence interaction in the defined period.

Empirical material was collected through the examination of official documents and analytical reports reflecting the political, procedural, and production-technological parameters of defence interaction. Data from the U.S. Department of Defense (2024) and materials of the U.S. Congress (2024a) were used. The analytical component concerning the European Union was formed by summarised information materials from the European Union (n.d.) and conclusions published within the initiatives of the Council of the European Union (n.d.) and the European Peace Facility (n.d.). The content of multilateral coordination was reconstructed using the official communique of the Ministry of Defence of Ukraine (2025) and information releases from NATO (n.d.), which enabled the recording of personalised commitments and contributions from the United States, Germany, France, Italy, Poland, the Netherlands, the United Kingdom, and Canada. Political cycles were analysed using the official Elections Calendar 2024-2029 (European Committee of the Regions, 2025). The study of production capacities was based on SIPRI databases (n.d.), visualisations of the global arms market (SIPRI, 2022), and annual reports of defence corporations: Lockheed Martin Corporation (2025), RTX Corporation (2025), Rheinmetall AG (2025), KNDS (2025), BAE Systems (2025), and MBDA (2025), which contain data on production capacities, investment cycles, contract parameters, and the potential to increase defence production.

The structural-institutional method was used in the study. It allowed the organisational parameters of diplomatic formats to be identified, their internal structure to be determined, and the relationships between political, procedural, and military-strategic mechanisms of defence interaction to be assessed. It was used to reconstruct the institutional architecture of multi-level partnership, which included political coordination instruments, mechanisms of regulatory governance, and decision-making procedures in formats of interstate cooperation. The method allowed key structural elements of each format to be distinguished and their dynamics during the study period to be traced. Comparative legal analysis and comparative political-institutional analysis were used to identify differences between models of organising defence support. These methods allowed the features of legal regulation, political-procedural approaches to the development of defence decisions, and the logic of their implementation in different jurisdictions to be compared. Their use enabled the degree of variation between interstate approaches to be determined, differences in decision-making procedures to be assessed, and the influence of national political processes on the sustainability and rhythm of defence interaction to be compared.

The analytical method for assessing defence-industrial capacities was used separately. It was directed at establishing production constraints, determining the scalability of production cycles, and assessing the ability of defence-industrial complexes to maintain stable volumes of assistance. This method systematised technical and production characteristics, identified key parameters of defence production, and established how technological, economic, and organisational factors influenced the potential intensity of support. The conclusions obtained enabled the production component to be integrated into a broader model for analysing defence interaction. The results were interpreted through a combination of structural and causal approaches, which allowed key elements of the institutional architecture to be identified and cause-and-effect relationships between political processes, procedural constraints, and the actual effectiveness of defence support to be established. The results were considered in the context of multi-level defence interaction and assessed according to their influence on the stability of support mechanisms and their capacity to adapt to changes in the strategic environment.

Results

Diplomatic instruments and formats of cooperation between Ukraine, the United States, and the EU after 2022. After the start of Russia's full-scale aggression, the development of the system of defence interaction between Ukraine and its key partners, including the United States and the EU, required the organisation of cooperation formats that provide different levels of coordination, planning, and implementation of decisions in the field of defence. The expansion of the range of instruments for interaction with partners required their structural alignment according to institutional characteristics, functional purpose, and degree of formalisation. This approach helps outline how these formats affect the organisation of defence support and how they interact with one another in a changing security environment. Differences between mechanisms of defence cooperation reflect their distinct institutional characteristics, their level of integration within the political systems of the United States and the EU, and their adaptation to the dynamics of international security. These mechanisms are at different stages of institutional development, which causes differences in their stability, predictability, and ability to provide continuous support. The systematisation of instruments enables their strengths to be identified, the potential for ensuring the sustainability of defence support to be assessed, and the practical results of applying individual formats after 22 February 2022, the beginning of Russia's full-scale

invasion of Ukraine, to be compared. The level of procedural certainty and institutional development correlates with the effectiveness of the relevant mechanisms under crisis conditions. Table 1 presents a summarised description of the key formats of cooperation between Ukraine and international partners, reflecting their substantive parameters and creating a basis for further analysis of the factors of their effectiveness.

Table 1. Comparative overview of the main formats of defence cooperation between Ukraine, the United States, and the EU after 2022

Cooperation format	Purpose	Participants	Functional purpose
Multilateral format Ukraine Defense Contact Group ("Ramstein")	Coordination of military assistance and determination of priorities for strengthening the defence capability of Ukraine	More than 50 states, including the United States, Canada, the United Kingdom, EU member states, and NATO structures	Coordination of arms supplies, training programmes, and logistics optimisation
Bilateral security agreements	Consolidation of long-term defence commitments within Ukraine-United States and Ukraine-EU cooperation	The United States, the United Kingdom, Germany, France, Italy, the Netherlands, and other European states	Creation of a legal basis for stable support, development of the defence industry, and technology transfer
Ukraine-United States Strategic Dialogue	Formation of agreed decisions on the modernisation of the defence sector of Ukraine	Defence and foreign policy institutions of Ukraine and the United States	Coordination of political and military decisions and cooperation in defence procurement
EU instruments (European Peace Facility)	Financing of weapons and military equipment for the defence needs of Ukraine	EU member states through the relevant institutions of the Union	Compensation of EU member states' expenditure and provision of weapons and equipment to Ukraine
EU instruments (EUMAM Ukraine)	Training of service personnel of the Armed Forces of Ukraine according to EU and NATO standards	EU training missions and military instructor units	Implementation of training programmes and improvement of interoperability with NATO
Inter-agency cooperation formats	Coordination of decisions between government structures in the fields of defence, finance, and foreign policy	Relevant bodies of Ukraine, the United States, and EU member states	Planning of defence procurement, coordination of logistics, and technological support for defence programmes

Source: systematised based on U.S. Department of Defense (2024), Ministry of Defence of Ukraine (2025), European Union (n.d.), Council of the European Union (n.d.), European Peace Facility (n.d.), NATO (n.d.)

The comparative analysis of the formats presented in Table 1 indicates the development of a multi-level structure of defence interaction that ensures comprehensive support for Ukraine in political, military, and technical dimensions. The multilateral format within the Ukraine Defense Contact Group (Ministry of Defence of Ukraine, 2025) functions as a coordination centre that integrates the political views of partner states with the practical needs of the defence sector. Bilateral security agreements form a stable normative basis that defines the long-term commitments of the parties, whereas the Strategic Dialogue facilitates the coordination of strategic decisions between the governments of Ukraine and the United States. EU instruments provide the resource and training components of defence support, while inter-agency formats allow diplomatic agreements to be adapted to specific defence tasks, creating structural coherence in the actions of the institutions involved.

In the context of the transformation of defence support mechanisms after the start of Russia's full-scale aggression, assessing the degree of institutionalisation of each format is an important task, since this parameter determines the stability of mechanisms and the predictability of decision-making processes. The results obtained allow the characteristic features of cooperation formalisation, its durability, and procedural maturity to be distinguished, which is important for assessing the long-term potential of partnership interaction. In this regard, Table 2 systematises the parameters of meeting regularity, legal consolidation, and the level of procedural structuring of each key format, enabling an assessment of their institutional development and degree of integration into the international security system.

Table 2. Degree of institutionalisation of key formats of defence cooperation between Ukraine, the United States, and the EU after 2022

Cooperation format	Regularity of meetings	Legal consolidation	Procedural structure
Ukraine Defense Contact Group ("Ramstein")	High; periodic monthly and extraordinary meetings	No formal legal consolidation	High; standardised working formats and thematic groups
Bilateral security agreements	Regular intergovernmental consultations	High; consolidated in interstate agreements	High; prescribed commitments and monitoring mechanisms
Ukraine-United States Strategic Dialogue	Regular diplomatic rounds	Medium; consolidated in bilateral arrangements	Medium; working groups and agreed areas
European Peace Facility (EPF)	Continuous decision-making regime	High; full legal consolidation within the EU system	High; defined financing and control procedures
EUMAM Ukraine	Continuous training cycles	High; EU decision launching the mission	High; formalised programmes and standards
Inter-agency cooperation formats	Operational meetings according to need	Partial; memoranda and protocols	Variable; adaptive procedures depending on the project

Source: systematised based on U.S. Department of Defense (2024), Ministry of Defence of Ukraine (2025), European Union (n.d.), Council of the European Union (n.d.), European Peace Facility (n.d.), NATO (n.d.)

Table 2 demonstrates differences in the institutional design of the main formats of defence interaction, which directly affects the sustainability and predictability of their functioning. The highest level of formalisation is characteristic of EU mechanisms, since they are integrated into the regulatory system of the bloc and have strictly regulated decision-making procedures. The multilateral "Ramstein" format is not formally legally consolidated, but it is characterised by high meeting regularity and formalised procedural elements, which partly compensate for the absence of legal institutionalisation. Bilateral security agreements are distinguished by a significant degree of legal certainty, since they are based on ratified or government-approved documents that establish clearly structured implementation mechanisms. Inter-agency formats remain more flexible and adaptive, showing variable structuring depending on the content of specific defence projects. This analysis enables the different levels of embeddedness of each instrument in the international security architecture to be assessed and their capacity to maintain stable interaction under dynamic security challenges to be determined.

Notably, the different levels of institutionalisation of the formats of defence interaction between Ukraine and international partners, particularly multilateral mechanisms such as "Ramstein" (Ministry of Defence of Ukraine, 2025), bilateral security agreements, EU instruments, and inter-agency coordination platforms, determine not only the stability of their functioning but also their ability to adapt to changes in the strategic environment. A high level of procedural certainty is characteristic of formalised European Union mechanisms, above all EUMAM Ukraine (European External Action Service, 2024), which provides standardised training cycles and unified training programmes; this increases the resilience of this format to political fluctuations in partner states and guarantees long-term predictability of decisions. Less formalised instruments, such as Operation Interflex of the United Kingdom (UK Ministry of Defence, 2024) and Operation Unifier of Canada (Government of Canada, 2025), are distinguished by high operational responsiveness, which allows the training of service personnel to be scaled rapidly in line with the current needs of Ukraine. Such mechanisms do not provide strict procedural regulation, but they compensate for this through flexibility and the capacity for rapid response when the security situation changes.

Political, bureaucratic, and military-strategic factors in the effectiveness of the diplomatic initiatives of Ukraine. The analysis of political factors influencing the effectiveness of the diplomatic initiatives of Ukraine determined that the political cycles of partner states form one of the key parameters of the predictability of defence decisions. The relationship between political dynamics and the volume of defence support indicates that the periodicity of elections, changes of administrations, and the level of party competition determine the stability of foreign policy priorities. The summary of these characteristics shows that political processes create the basis for potential fluctuations in the pace and scale of assistance, especially during transitional periods between electoral cycles. These patterns require further detail, since different political systems show different sensitivity to internal changes and foreign policy challenges. The stability of decisions on support for Ukraine depends not only on the ideological orientation of political forces but also on the institutional ability of states to adapt foreign policy priorities rapidly to changes in the security environment. Table 3 specifies these conclusions and structures the parameters of the influence of political processes by systematising the duration of political cycles, their effect on defence decision-making, and existing risks of fluctuations in political support for Ukraine.

Table 3. Political cycles of the United States and key EU states and their influence on defence decisions concerning support for Ukraine

State	Duration of political cycle	Features of influence on defence decisions	Potential risks to support stability
United States	4 years (presidential election), 2 years (House of Representatives elections)	A change of administration can adjust the volume and pace of defence assistance; the party composition of Congress plays a significant role	Risks of delays in assistance packages, dependence on Republican Party positions and inter-party conflicts
Germany	4 years (Bundestag elections)	Defence policy depends on coalition configuration and domestic political consensus	Risks of slower decisions in the event of coalition disputes and public pressure
France	5 years (presidential election), 5 years (parliament)	The consistency of decisions is determined by the presidential vertical of power, which ensures greater predictability	Risks of defence policy adjustment in the event of political polarisation or protest movements
Italy	5 years (parliament)	Defence decisions depend on government stability and coalition structure	Risks of changing priorities because of unstable government coalitions
Poland	4 years (parliament), 5 years (president)	A high level of inter-party competition affects the intensity of defence interaction	Risks of changing position depending on election results and changes in political elites

Note: political cycle means the period between regular nationwide elections; coalition configuration means the structure of a government formed by several parties; presidential vertical means a governance model in which the powers of the head of state dominate in foreign policy

Source: systematised based on SIPRI (2022), U.S. Congress (2024a), European Committee of the Regions (2025), SIPRI (n.d.)

The analysis of Table 3 indicates that the political cycles of the United States and leading EU states form different levels of predictability and stability in decisions on defence support for Ukraine. High volatility is observed in the United States, where frequent changes in the political composition of Congress affect the pace of approval of assistance packages and the parameters of defence budgeting. In EU states, adjustments to foreign policy priorities are

often caused by coalition processes that can slow the implementation of defence decisions or change their scale and character. The presidential model of France provides a relatively stable trajectory of support, whereas Italy and Poland show elevated risks related to the dynamics of domestic political competition. Taken together, this confirms that the political situation of partners is a significant external factor in the effectiveness of the diplomatic initiatives of Ukraine.

Within the analysis of military-strategic factors determining the effectiveness of the diplomatic initiatives of Ukraine, a key task is to distinguish groups of factors related to the needs of the defence sector, the capabilities of partners, restrictive frameworks for arms transfers, and escalation risks. The systematisation of these components enables the relationship between the technological and resource parameters of defence demand and the available capacities of partners to be traced and allows an assessment of how constraints affect the pace and volume of international support. In this regard, Table 4 summarises the relevant groups of factors, providing a structured presentation of their content in the context of the defence policy of the partners of Ukraine.

Table 4. Groups of military-strategic factors influencing the effectiveness of defence support for Ukraine

Group of factors	Content	Analytical assessment
Needs of Ukraine	Air defence systems, long-range missiles, artillery, armoured vehicles, and ammunition	A high level of technological requirements creates the need for long-term planning and coordination, increasing resource pressure on partners
Production capacities of partners	Capacities of the defence industries of the United States, Germany, France, and the United Kingdom, and the potential to scale production	Limited production volumes and long manufacturing cycles reduce delivery speed and create dependence on the modernisation of the military-industrial complex
Arms transfer restrictions	Technological, political, and export restrictions, and end-use monitoring procedures	Sensitive technologies and political risks slow decision-making and restrict access to certain types of weapons
Escalation risks	Concerns among partners about the expansion of the war, the reaction of Russia, and the effect on regional security	Strategic caution among partners restrains the transfer of high-technology systems and causes a gradual increase in assistance volumes

Note: end-use monitoring means a mechanism for controlling the final use of weapons, including restrictions on transfer, modification, or re-export; air defence means anti-aircraft defence; production capacities refer to the existing and potentially expandable capacities of defence enterprises in the United States and EU states
Source: systematised based on U.S. Department of Defense (2024), Ministry of Defence of Ukraine (2025), European Union (n.d.), Council of the European Union (n.d.), European Peace Facility (n.d.), NATO (n.d.)

Table 4 demonstrates that military-strategic factors form a multidimensional system in which each group of factors affects the effectiveness of defence support through a specific mechanism. The needs of Ukraine are characterised by high technological complexity, which causes long cycles of production, modernisation, and adaptation, reducing the possibility of rapidly meeting needs under conditions of active hostilities. The production capacities of partners are one of the main limiting parameters, since the defence industries of the United States and EU states do not always provide the necessary scaling of production to maintain an intensive delivery pace. Arms transfer restrictions related to political, technological, and export requirements create an additional barrier to access to precision systems, which substantially affects the operational capabilities of Ukraine. Escalation risks determine the degree of caution among partners, since any strengthening of the range of weapons is interpreted as a potential threat to regional security. The combined influence of these characteristics enables the depth of systemic constraints to be identified and possible directions for optimising the diplomatic efforts of Ukraine to be outlined.

The combined influence of political, bureaucratic, and military-strategic factors forms an integrated trajectory of effectiveness for the diplomatic initiatives of Ukraine. These factors cause a shift from a linear model of interstate interaction to a multi-level system in which the importance of maintaining stable political dialogue and the ability to adapt to the procedural requirements of partners increases. The analysis showed that the sustainability of international coordination depends on the combination of long-term political commitment by partner states, the functional readiness of their institutions, and the balance of military-technical decisions. In this context, not only the volume of support but also the effectiveness of the mechanisms that provide it becomes significant. The summary of the established patterns forms a basis for further study of how the functional parameters of defence formats affect the ability of Ukraine to maintain stable defence interaction under a changing security environment. The conclusions formed indicate that diplomatic instruments should be considered as elements of a broader coordination system within which political, procedural, and military-technical decisions are aligned. This approach allows the long-term potential of defence partnership to be assessed and directions for its further improvement to be identified.

Results of diplomatic initiatives: Changes in the volume and character of defence support. The analysis of the results of the defence support received established that the diplomatic initiatives of Ukraine after 2022 led to a substantial increase in volume and an expansion of the range of military-technical assistance provided by key partners. This is confirmed by data from C. Trebesch *et al*. (2023), according to which total bilateral donor commitments in 2022-2025 reached about EUR 413.1 billion, of which more than EUR 309.6 billion was actually allocated, with military components forming the largest share of support. The identified dynamics reflected a structural transition from one-off emergency deliveries to the development of multi-level schemes of long-term rearmament, combining financial support,

the transfer of high-technology weapons, the implementation of joint ammunition production projects, and the deployment of comprehensive training missions (Marsh, 2023). The analysis showed that the increase in the scale of assistance was accompanied by the growing complexity of its internal structure, reflecting the emergence of a new system of defence commitments between Ukraine and its partners in the transatlantic space. The United States played the leading role in the volume of bilateral commitments, with more than EUR 118.9 billion, whereas the combined contributions of EU members and the institutions of the bloc formed a comparable but more diversified support block in terms of instruments (Trebesch *et al.*, 2023).

The deepening of defence cooperation was also evident in the transformation of the instruments used by the United States and the EU after the start of Russia's full-scale aggression. The United States increased the use of legislative mechanisms and financial instruments, including the Ukraine Security Supplemental Appropriations Act (U.S. Congress, 2024b) and the expanded possibilities of Presidential Drawdown Authority (U.S. Department of State, 2025), and from 2024, it began the transition to a system of commercial arms supply contracts instead of a model of free transfer. The EU, in turn, expanded the institutional role of the European Peace Facility (n.d.), activated joint ammunition procurement, and substantially scaled up the activity of EUMAM Ukraine (European External Action Service, 2024), which ensured the stability of military support in the medium term. Taken together, these changes reflect the transformation of partnership mechanisms and the strengthening of their institutional resilience. Given the need for a systematic presentation of quantitative and qualitative indicators of defence support, Table 5 summarises the dynamics of assistance from the United States and the EU to Ukraine in 2021-2025 and allows the key structural trends identified in the study to be distinguished.

Table 5. Comparison of the volumes of defence assistance from the United States and the EU to Ukraine in 2021-2025 by financial categories and main types of weapons

Year	Source of support	Financial assistance (billion USD)	Lethal weapons	Non-lethal assistance	Main types of weapons and equipment
2021	United States	~0.6	Limited supplies	Limited supplies	Javelin ATGMs, light small arms
	EU	~0.25 (through EPF)	Minimal	Protective equipment	Protective gear, medical equipment
2022	United States	~26.0	Significant	Significant	HIMARS, 155-mm artillery, NASAMS air defence
	EU	~3.5	Expanded	Significant	Artillery, ammunition, air defence, equipment through EPF
2023	United States	~45.0	Large-scale	Significant	Patriot air defence, Bradley IFVs, M1 Abrams tanks
	EU	~6.0	Moderate	Growing	Leopard 2 tanks, Marder, ammunition, EUMAM Ukraine training
2024	United States	~23.0	Targeted	Significant	Long-range ATACMS missiles, air defence systems, UAVs
	EU	~8.0	Significant	Expanded	Ammunition, air defence, joint procurement, EPF expansion
2025	United States	~27.0	Stable supplies	Stable programmes	Enhanced air defence systems, precision missiles, modernised armoured platforms
	EU	~9.2	Gradual growth	Stable programmes	Joint ammunition programmes, equipment modernisation, expanded training cycles

Note: ATGM – anti-tank guided missile; IFV – infantry fighting vehicle; UAV – unmanned aerial vehicle
Source: systematised based on European External Action Service (2024), UK Ministry of Defence (2024), U.S. Department of Defense (2024), U.S. Congress (2024a), Government of Canada (2025), Ministry of Defence of Ukraine (2025), European Union (n.d.), Council of the European Union (n.d.), European Peace Facility (n.d.), NATO (n.d.)

Table 5 demonstrates a substantial expansion in the scale and content of defence support, which became a direct result of the diplomatic initiatives of Ukraine and the revision of the strategic approaches of the United States and the EU to ensuring security in Europe. Table 5 uses qualitative criteria for assistance dynamics, where "significant" denotes a sharp increase in volumes, "growing" denotes gradual expansion, "targeted" denotes deliveries of priority systems, "large-scale" denotes large comprehensive packages, "moderate" denotes a medium level of support, and "stable supplies" and "stable programmes" denote predictable assistance within multi-year commitments. The United States showed the highest dynamics of assistance growth in 2022-2023 through the active use of Presidential Drawdown Authority (U.S. Department of State, 2025) and the adoption of several packages under the Ukraine Security Supplemental Appropriations Act (U.S. Congress, 2024b). After 2024, a transition to the model of commercial arms sales within Foreign Military Sales (DSCA, n.d.) was recorded, accompanied by the use of the PURL mechanism, the Prioritized Ukraine Requirements List (NATO, n.d.), aimed at accelerating the production of high-technology systems without reducing national defence stocks of the United States. During this period, the European Union focused its efforts on the institutional strengthening of support: the European Peace Facility (n.d.) provided the main financing for lethal and non-lethal capabilities, and joint ammunition procurement mechanisms supported the scaling of deliveries of artillery systems and air defence components. The comparative analysis showed that the United States performed the function of a supplier of high-technology platforms (Patriot, ATACMS, Abrams), whereas the EU ensured the development of

the institutional basis of support, interoperability, and joint production. The combination of these characteristics confirms the transition from an emergency assistance model to the development of a multi-level system of long-term defence commitments.

The functioning of the multi-level system of military training organised by partner states of Ukraine became one of the key results of deepened defence interaction after 2022. The study established that training of service personnel gradually transformed from fragmented courses into comprehensive training programmes covering basic, technical, and specialised areas aimed at increasing the combat capability and technological compatibility of the Armed Forces of Ukraine with NATO structures. The expansion of training missions, particularly the scaling of EUMAM Ukraine, the deepening of specialised training within the programmes of the United States and Germany, and the strengthened role of Operation Interflex confirmed that partners had developed a systematic approach to strengthening the personnel potential of the Defence Forces of Ukraine. Given these trends, Table 6 summarises the structure, content, and coverage of training programmes that form the basis for the long-term development of defence capabilities of Ukraine.

Table 6. Structure of training programmes of partner states of Ukraine (2022-2025)

Training source	Types of training	Approximate duration	Number of service personnel (2022-2025)	Areas covered
EUMAM Ukraine (EU)	Basic training; specialised courses; combined training modules	3-8 weeks depending on course	More than 60,000	Infantry training, engineering work, medical assistance, work with artillery and UAVs
United Kingdom (Operation Interflex)	Intensive basic training; non-commissioned officer courses	5-7 weeks	More than 40,000	Small-unit tactical training, fire training, unit command
Germany (through EUMAM Ukraine and bilateral programmes)	Specialised technical and engineering training	4-10 weeks	More than 10,000	Operation of air defence systems, engineering, and sapper training
United States (Security Assistance Training programmes)	Training of air defence crews, artillery personnel, and AFV crews	3-12 weeks	More than 7,000	Patriot, NASAMS, Bradley systems, and artillery complexes
Poland	Instructor training; medical training	2-6 weeks	More than 8,000	Strategic medicine, instructor training, work with small arms
Canada (Operation Unifier)	Basic and specialised individual training	4-7 weeks	More than 5,000	Tactical medicine, small arms training, assault actions
France	Technical training for operators of armoured vehicles and air defence	3-6 weeks	More than 3,000	Operation of AMX-10 RC and short-range air defence
Netherlands and Benelux countries	Joint tactical training	4-5 weeks	More than 2,000	Coordination of small-unit actions and work with UAVs and observation systems

Note: AFV – armoured fighting vehicle
Source: systematised based on European External Action Service (2024), UK Ministry of Defence (2024), U.S. Department of Defense (2024), Government of Canada (2025), Council of the European Union (n.d.)

Table 6 illustrates that partner training programmes cover a wide range of training areas combining basic, technical, and specialised modules aimed at improving different components of the defence capabilities of Ukraine. The summary shows that the largest training volume is provided by EUMAM Ukraine and Operation Interflex, which form basic competencies and maintain a stable level of trained personnel within short time cycles. In high-technology areas, the United States and Germany play the leading role, since the training of operators of Patriot and NASAMS systems, modern armoured vehicles, and engineering units requires longer training cycles and more intensive technical preparation. Poland and Canada focus on instructor and medical training, ensuring the development of an internal personnel reproduction system, which is critically important for prolonged operations. The combined contribution of these programmes demonstrated the development of an integrated and adaptive training system that develops according to the changing needs of the Armed Forces of Ukraine and supports their capacity for prolonged defence activity.

The analysis demonstrates that the results of diplomatic initiatives are reflected in the transition of Ukraine to a new level of strategic interaction with international partners. This development is evident in the inclusion of Ukraine in multi-level mechanisms of defence policy planning, the expansion of coordination procedures within the Ukraine Defense Contact Group, and the strengthened role of diplomatic institutions in coordinating defence support priorities. Partner decisions increasingly consider the long-term needs of Ukraine and are oriented towards creating a stable model of rearmament and defence technology development, which indicates a completed transition from short-term emergency measures to systematic security interaction. The gradual institutional embedding of the relevant formats points to a change in the logic of cooperation, within which Ukraine is integrated into structures of long-term defence planning. This forms the basis for further analysis of the resilience of defence formats and their ability to adapt to transformations in the international security environment while maintaining continuity of support under different development scenarios.

Constraints, risks, and prospects for further provision of defence support to Ukraine. The study established that political and security risks constitute one of the key groups of external limiting factors determining the ability of partners to adopt long-term decisions on defence support for Ukraine. Distinguishing these risks

clarified which shifts in the political situation in the United States and the EU have the greatest effect on the pace of forming defence packages, the scale of assistance, and the sustainability of strategic commitments. The summary of the findings forms a comprehensive understanding of the limits of predictability in partners' policies and emphasises structural factors that expand or narrow the opportunities for supporting Ukraine in the medium term. Given the need for a systematic presentation of the established trends, Table 7 provides a comparative description of the key political risks in the United States and the EU, the mechanisms of their influence on defence decision-making, the probability of their realisation, and potential consequences for Ukraine.

Table 7. Political risks in the United States and the EU and their influence on defence decisions concerning support for Ukraine

Region	Dominant political risk	Mechanism of influence on defence decisions	Probability of influence	Potential consequences for Ukraine
United States	Strengthening of isolationism in Congress	Blocking of budgets and military packages	High	Delays in decisions and reduced scale of support
EU	Growing influence of right-wing populist parties	Revision of defence priorities and attitudes towards Russia	Medium	Reduced participation of individual states in support programmes
United States	Transition to a burden-sharing model	Shifting the financial burden to the EU	Medium	Increased dependence on EU decisions
EU	War fatigue	Reduced political will to maintain high volumes of assistance	Medium	Reduced supplies and financing
United States/EU	Competition of defence needs within their own armies	Priority for internal modernisation	High	Reduced availability of weapons

Source: systematised based on U.S. Congress (2024a), European Committee of the Regions (2025), Ministry of Defence of Ukraine (2025), European Union (n.d.), Council of the European Union (n.d.), European Peace Facility (n.d.), NATO (n.d.)

The analysis of Table 7 gives grounds to state that political risks in the United States and the EU have different origins, but their influence on defence decision-making is interconnected and, in some cases, mutually reinforcing. The probability of influence was assessed on a three-level scale: "high" means significant historical recurrence and strong political dynamics of the factor; "medium" indicates potential realisation of the risk if the political situation changes; "low" indicates a limited ability of the factor to directly affect defence decisions. In the United States, the strengthening of isolationist positions in Congress remains the determining factor, creating risks of delays in budgetary decisions and reducing the predictability of military support packages. In the EU, the key threats are related to the growing influence of right-wing populist political forces, since such parties tend to reorient state expenditure towards domestic needs and show scepticism towards long-term defence commitments to Ukraine. The risk of a United States transition to a burden-sharing model should also be considered separately, since it implies the redistribution of the financial burden to European partners with the expectation of their greater involvement in ensuring defence support. Competition between allies' internal defence needs also increases the pressure on existing production capacities, which directly affects the availability of critically important weapons for Ukraine. The summary of these characteristics outlines the structural limits of further support and determines the need to consider such risks when forming long-term diplomatic strategies.

In the context of assessing structural constraints that determine the prospects for further defence support for Ukraine, the analysis of the production capacities of leading defence companies in the United States and the EU is particularly important. The parameters of defence production determine not only the speed of forming new assistance packages, but also the ability of partners to modernise the range of deliveries and scale production to the needs of high-intensity war. The study confirms that asymmetry between the United States and European defence-industrial complexes substantially affects the pace of deliveries and the technological level of available systems. Table 8 presents comparative production capacities of leading defence companies in the United States and the EU for key types of weapons to systematise these characteristics.

Table 8. Comparative production capacities of leading defence companies in the United States and the EU for key types of weapons

Company	Region	Main types of products	Approximate production capacities (per year)	Strategic constraints
Lockheed Martin	United States	ATACMS and JASSM missiles; HIMARS systems; air defence	Up to 500 ATACMS missiles; 96 HIMARS launchers	High workload under FMS contracts; long production cycles
Raytheon	United States	Patriot systems, AMRAAM missiles, short- and medium-range air defence	Up to 12 Patriot batteries; more than 1,000 AMRAAM missiles	Priority provision for the needs of the United States Army; shortage of individual components
Rheinmetall	Germany	155-mm artillery shells; armoured vehicles	Up to 700,000-800,000 shells; 200-250 AFVs	Dependence on joint production sites; logistical delays
KNDS (KMW + Nexter)	Germany/ France	Leopard 2 and Leclerc tanks; CAESAR artillery systems	60-70 tanks; 100-120 CAESAR systems	Limited number of production lines; complexity of modernisation programmes
BAE Systems	United Kingdom	IFVs, artillery systems, MLRS	Up to 100-150 armoured platforms	Dependence on cooperation with the United States and the EU

Table 8. Continued

Company	Region	Main types of products	Approximate production capacities (per year)	Strategic constraints
MBDA	EU	Mistral, Meteor, and Brimstone missiles	200-300 missiles of different types	Limited components; high competition between programmes

Note: MLRS – multiple launch rocket system; FMS – Foreign Military Sales
Source: systematised based on SIPRI (2022), U.S. Department of Defense (2024), Lockheed Martin Corporation (2025), RTX Corporation (2025), Rheinmetall AG (2025), KNDS (2025), BAE Systems (2025), MBDA (2025), SIPRI (n.d.)

Table 8 indicates a clear asymmetry between the production capacities of defence companies in the United States and the EU, which directly determines the pace and stability of the development of defence packages for Ukraine. The study established that United States manufacturers are characterised by considerably higher volumes and speed of production of precision missile weapons, air defence systems, and combat platforms, which creates more predictable delivery dynamics and gives Ukraine access to critically important technologically complex weapons. European companies are focused on increasing the production of artillery ammunition, armoured vehicles, and support systems, but their capacities are limited by longer production cycles, fragmented production lines, and interstate coordination within the EU. A significant part of European production capacity requires long-term investment for scaling, which limits the ability to respond rapidly to increased demand. As a result, the differences established form structural imbalances that influence the quality, pace, and predictability of defence support for Ukraine in the medium term.

Within inter-institutional interaction, the study determined that the procedural complexity of decision-making in NATO and EU structures, together with the governmental institutions of leading partners, substantially affects the timing of deliveries and the coordination of multilateral defence initiatives. The analysis showed that the multi-level structure of coordination processes, the need to agree positions among several agencies, and long consultation cycles reduce the adaptability of support mechanisms. The results of the specialised study by L. Centner (2024) demonstrate that the fragmentation of the European defence-industrial base, differences in regulatory regimes, and slow joint procurement procedures are systemic factors that further delay the implementation of defence decisions in the Euro-Atlantic space. Even when sustained political will exists, established institutional procedures remain a key structural constraint slowing the development of new decisions and delaying their implementation. This institutional context creates a systemic challenge for increasing the operational responsiveness of defence cooperation and requires continuous improvement of coordination mechanisms.

The study also established that the perception of the war as a prolonged conflict substantially affects the sustainability of political attention to the Ukrainian issue in partner states. The reduced visibility of the war in the media space and changing public priorities correlate with a decrease in motivation to maintain significant defence packages, which is already reflected in the pace of decision-making in several EU countries. Data from the analytical study by A.M. Khan (2025) indicate that reduced public focus on the conflict and the redistribution of political interests directly reduce the readiness of governments to maintain high volumes of both military and humanitarian assistance, increasing the sensitivity of decision-making to changes in domestic political dynamics. The cumulative effect of "war fatigue" transforms political agendas, influencing the level of resource mobilisation, the willingness of governments to maintain further financing, and the intensity of interstate coordination. Under such conditions, strengthening diplomatic channels and institutions capable of compensating for fluctuations in public attention and political sentiment is critically important.

The summary of the identified constraints and risks provides grounds for assessing the prospects for the development of defence cooperation, which implies a transition to a more institutionalised model of support. The analysis demonstrated that the gradual adaptation of partner states is based on the development of multi-year financial instruments, the expansion of production capacities, the strengthening of joint mechanisms of defence production, and the development of long-term commitments within bilateral and multilateral formats. These processes create the preconditions for a more predictable and structurally stable model of defence interaction capable of maintaining a high level of capabilities of Ukraine over a prolonged period. The conclusions reached form a logical basis for further consideration of the functional mechanisms of effectiveness of defence formats and their ability to adapt to the evolution of the security environment.

Discussion

The findings indicate that the variability of defence support for Ukraine is determined by a combination of political, institutional, and production factors that form different decision-making trajectories in the United States, Germany, France, Italy, Poland, the Netherlands, the United Kingdom, and Canada. The identified dependencies show that changes in political cycles adjusted the pace of adoption of defence packages, whereas the level of institutional ordering of diplomatic formats determined the predictability and rhythm of deliveries. Production constraints of Lockheed Martin, Raytheon, Rheinmetall, KNDS, BAE Systems, and MBDA influenced the time horizons for contract fulfilment and the range of weapons delivered to Ukraine. Data on the functioning of the training missions EUMAM Ukraine, Operation Interflex, and Operation Unifier demonstrated the dependence of service personnel training on interstate coordination and the standardisation of training programmes. The totality of these indicators confirms that the sustainability of defence interaction is determined by the interaction of political processes, procedural architecture, and production capacities, providing an integrated explanation of the identified trends.

The established characteristics of defence interaction correlate with the approach of K. Anisova (2024), who considered the significance of minilateral formats in the functioning of the European security architecture. The role of flexible interaction mechanisms described by the researcher is consistent with the results obtained, since the stability of support for Ukraine depends on the interconnectedness of multilateral initiatives, particularly the Ukraine Defense Contact Group, with the formalised structures of the European Union. The interaction of training missions, production capacities, and political decisions recorded in the study confirms the importance of multi-level governance in ensuring the effectiveness of defence processes. Comparison of the results with the conclusions of A. Damjanovski (2023) noted the consistency of the patterns established in the study with the concept of institutional stability in European Union defence cooperation. The researcher demonstrated that permanent structured mechanisms of interaction reduce the sensitivity of states to short-term political changes. The parameters of the European Peace Facility and EUMAM Ukraine identified in the analysis support this dependence, since structured architecture contributes to the predictability of deliveries and the stability of multilateral support.

The identified patterns of multi-level coordination correspond to the conceptual propositions of R. Väyrynen (2023), who characterised interaction between states through the categories of common, cooperative, and collective security. The data obtained showed that support for Ukraine combines elements of the cooperative approach within training and technical programmes and the collective approach in the activity of the Ukraine Defense Contact Group. This correspondence confirms the relevance of the theoretical framework concerning the role of institutions in maintaining the predictability and coherence of defence decisions. The features of procedural support for defence assistance established in the study correspond to the conclusions of S. Mayer (2023), who analysed decision-making mechanisms in the structures of the North Atlantic Alliance. The dependence of the pace of defence decisions on procedural transparency, the coherence of partners' positions, and the ability of governments to fulfil commitments, identified in the study, confirms the importance of the procedural-political factors described by the researcher. This alignment reflects the influence of the internal organisation of multilateral structures on the effectiveness of defence interaction concerning Ukraine.

The analysis of political cycles in the study corresponds to the conclusions of A. Payne (2023), who considered the influence of electoral processes on the dynamics of security decision-making. The established dependence of fluctuations in the volume of United States and European assistance on phases of electoral cycles confirmed the relevance of the researcher's propositions concerning the influence of transformations of political elites on the configuration of defence support. The data obtained indicate that political processes are a key factor in the variability of the pace and scale of international defence interaction. The patterns identified in the study concerning the uneven defence contributions of partner states correlate with the conclusions of J. George & T. Sandler (2022), who analysed manifestations of free riding within the North Atlantic Alliance under the conditions of the 2022 escalation of the war. Their study showed that some alliance members systematically rely on the financial and military resources of the United States, creating an asymmetric distribution of the defence burden. The results obtained confirmed this tendency: in 2022, support for Ukraine from the United States amounted to about USD 26 billion, whereas EU states provided approximately USD 3.5 billion, demonstrating the persistence of structural imbalance. This comparison suggests that differences in budgetary resources and political readiness for long-term commitments continue to determine the configuration of defence interaction. The results concerning production constraints in defence-industrial complexes are consistent with the conclusions of M.A. Hill (2021), who investigated the strategic implications of defence industry throughput. The researcher emphasised that limited production rates for high-technology systems prevent the rapid scaling of deliveries during intensive conflicts. The analysis of the production capacities of Lockheed Martin, Raytheon, Rheinmetall, KNDS, BAE Systems, and MBDA demonstrated similar constraints: annual production of up to 500 ATACMS missiles and up to 700,000 artillery shells defines the upper limit of the speed of fulfilling commitments to Ukraine. This confirms that industrial capacities remain one of the key constraining factors in scaling defence support.

The dependencies identified in the study concerning the role of the financial and institutional capacity of the United States are consistent with the conclusions of J. Amara & R.E. Franck (2021), who analysed the economic model of the United States defence sector. The researchers showed that the structure of budgetary procedures, the features of defence procurement, and financial instruments determine the ability of the state to change arms production volumes rapidly. The data obtained in the study demonstrated similar dynamics: support for Ukraine from the United States increased from USD 0.6 billion in 2021 to USD 45 billion in 2023, reflecting the influence of budgetary decisions and procedural constraints. This comparison confirms that the parameters of defence assistance are directly related to economic capacities and the flexibility of defence-industrial policy. The trends identified in the study concerning the role of intelligence and training components of defence interaction correlate with the conclusions of M. Arbani (2024), who focused on the significance of intelligence structures in strengthening defence capabilities. The researcher emphasised that non-combat missions, including analytical, coordination, and advisory activities, play an important role in strengthening the capabilities of partner states. The results obtained point to a similar effect: the training programmes EUMAM Ukraine, Operation Interflex, and Operation Unifier trained more than 120,000 Ukrainian service personnel in 2022-2025, which had a direct influence on the combat effectiveness of units. The comparison indicates that training missions perform the function of a key institutional amplifier of defence capabilities.

The findings concerning the content of training programmes and the systematic participation of partner states correspond to the conclusions of A. Sudarya (2021), who analysed the training of reserve components as a basis for strengthening national defence, and D. Sangwan &

P. Raj (2021), who considered the development of professional skills in modern military structures. The researchers emphasised the importance of combining basic, command, and specialised training for the development of resilient combat capabilities. The analysis of training cycles of the partners of Ukraine showed similar patterns: course duration within 3-12 weeks provides both basic and specialised training for operators of artillery, armoured vehicles, and air defence systems. This comparison confirmed that standardised training practices are an important element of the effectiveness of defence interaction. The patterns established in the study concerning the contribution of training missions to increasing the defence capabilities of Ukraine are consistent with the results of S. Pînzariu & A.-I. Pînzariu (2024), who studied the optimisation of educational and training processes in missions of the North Atlantic Alliance. The researchers noted that the effectiveness of personnel training depends on the unification of standards, clear distribution of functions, and integration of training processes with command structures. The results obtained demonstrate a similar logic: the implementation of EUMAM Ukraine, Operation Interflex, and Operation Unifier, with total coverage of more than 120,000 service personnel in 2022-2025, indicates the influence of unified approaches on the qualitative parameters of combat training. This confirms that training missions constitute a central element in strengthening defence capabilities.

The results obtained concerning the dependence of the effectiveness of defence support on institutional capacity and the structural characteristics of security cooperation are consistent with the conclusions of B.Y. Saab (2023), who analysed the limitations of the "train and equip" model in United States practice. The researcher noted that the effectiveness of this model decreases when political and military decisions are fragmented. The study demonstrated a similar dependence: multilateral coordination within the Ukraine Defense Contact Group determined the distribution of resources and noticeably influenced the pace of support in 2023-2024. This comparison shows that the effectiveness of defence interaction depends on the coherence of procedural and strategic decisions among partners. The patterns established in the study concerning the political and institutional preconditions of defence integration correspond to the conclusions of M. Mader *et al*. (2024), who analysed the influence of international threats on support for integration processes in the security sphere among European states. The researchers emphasised that the strengthening of external threats stimulates the consolidation of state positions and the expansion of defence initiatives. The results obtained indicate similar dynamics: the growth of the Russian military threat after 2022 contributed to the acceleration of defence decisions by the United States and the European Union, reflected in the increase in support to USD 45 billion from Washington and more than USD 6 billion from the EU in 2023. This comparison confirmed that external threats act as a key factor of institutional consolidation in the defence sphere. The findings on multi-domain interaction and the technological aspects of support correlate with the approach of A. Gilli *et al*. (2025), who considered the transformation of the North Atlantic Alliance under conditions of multi-domain operations. In their concept, the central element was the integration of cyber, air, land, and information dimensions into a single operational architecture. The data obtained on the structure of assistance to Ukraine in 2023-2025, where deliveries of air defence systems, precision missile systems, and unmanned platforms dominated, reflect the practical implementation of this multi-domain approach. This allows defence support to be interpreted as a process in which the technological component determines not only the range of weapons but also the requirements for its scaling and coordination among partners.

The institutional parameters of partnership interaction established in the study correspond to the analytical conclusions of A. Marrone (2022), who focused on the role of command architecture, budgetary mechanisms, and the distribution of capabilities in the structures of the North Atlantic Alliance. The identified dependencies showed that decision-making procedures in the United States and the European Union influence not only the pace of approval of assistance packages, but also the configuration of multilateral programmes, including EUMAM Ukraine and joint defence procurement. From this perspective, institutional mechanisms act not only as channels for implementing decisions but also as structural constraints or catalysts for the stability of defence interaction. The dependence of defence support for Ukraine on interaction between NATO and EU structures recorded in the study is consistent with the conclusions of J.P. Fritsche (2021), who analysed the institutional dependence among states participating in both organisations. The researcher emphasised that dual institutional commitments support the reproduction of established formats of cooperation and narrow the scope for abrupt changes in decision trajectories. The dominance of EUMAM Ukraine and the Ukraine Defense Contact Group in the structure of support for Ukraine confirms this logic: they became the core of multilateral interaction, while the adaptation of support mechanisms to operational needs took place within already established institutional frameworks. This allows decision-making inertia to be interpreted as a derivative of institutional configuration. The features of interaction between the North Atlantic Alliance and the European Union identified in the study correlate with the approach of L.A. Schuette (2023), who considered structural overlap and partial competition between defence initiatives of the two institutions. The researcher found that institutional duplication of functions can both complicate coordination and increase the adaptability of the security architecture. The results obtained confirm this ambivalence: the expansion of training programmes, joint arms procurement, and coordination of positions on Ukraine were implemented through mechanisms that formally overlapped in mandates and participants. This indicates that institutional overlap functions as a resource for increasing the overall volume of support and diversifying its instruments.

The trends observed in the study concerning the modernisation of defence infrastructure and the synchronisation of partners' efforts reflect the logic described by D. Fiott (2023), who analysed the use of European Union financial instruments to support NATO infrastructure

needs. In this approach, the coherence of procedures, sources of funding, and institutional coordination was central. Data concerning support for Ukraine showed that arms deliveries, investment in industrial capacities, and the development of logistical routes are implemented as interconnected elements of a single set of decisions. This allows the infrastructural dimension of support to be interpreted as a separate but integrated component of multilateral interaction. The character of coordination of defence-industrial decisions recorded in the study is consistent with the conclusions of N. Heinemann (2025), who studied interaction between government structures, the military, and industry within "iron triangles". The researcher argued that the institutional design of defence organisations determines the configuration of contractual links and the intensity of cooperation. Empirical data on the production capacities of Lockheed Martin, Raytheon, Rheinmetall, KNDS, BAE Systems, and MBDA in 2023-2025 demonstrated that the throughput capacity of these manufacturers shaped the time horizons for fulfilling commitments and the limits of expanding deliveries. This supports the conclusion that the defence-industrial segment is a structural determinant of the sustainability of defence support.

The role of institutional design in shaping political and procedural decisions, traced in the study, is consistent with the approach of S.A. Johnston (2023), who analysed the influence of organisational structures of the North Atlantic Alliance on the effectiveness of decision-making processes. The researcher emphasised that the internal architecture of governance, the distribution of powers, and the mode of decision-making determine the speed and consistency of response to external threats. Data on the parameters of support for Ukraine showed that the internal procedures of the United States and the European Union, together with mechanisms for coordinating multi-level decisions, were directly reflected in the pace and rhythm of defence deliveries. This gives grounds to consider institutional design as a key factor in the sustainability and adaptability of defence interaction. The summary of the analysis indicates that the results of the study fit within leading academic approaches to the study of defence interaction, which emphasise the decisive role of institutional coherence, procedural predictability, and industrial capacities in ensuring the sustainability of defence support. Comparison with existing conceptual and empirical findings demonstrates that the dynamics of political cycles, parameters of multi-level governance, and structural overlap between defence formats substantially influence the scale and rhythm of decisions on support for Ukraine. The combination of identified factors allows the effectiveness of defence interaction to be interpreted as the result of the alignment of diplomatic, organisational, and industrial mechanisms, ensuring its adaptability to changes in the security environment.

Conclusions

The study established the structural parameters and internal architecture of diplomatic formats of defence interaction that determined the effectiveness of support for Ukraine in 2021-2025. The analysis showed that the political cycles of the United States and EU member states created different levels of predictability in defence decisions: in the United States, the four-year presidential and two-year congressional cycles created risks of support delays, whereas in Germany, France, Italy, and Poland, the frequency of elections and coalition parameters influenced the stability of decisions within national models of defence policy governance. The study also demonstrated that the volumes of defence support from the United States and the EU varied substantially from year to year and correlated with political cycles and procedural dynamics of decision-making. In particular, United States financial assistance increased from approximately USD 0.6 billion in 2021 to about USD 45 billion in 2023 and remained above USD 20 billion in 2024-2025. EU financial contributions increased from approximately USD 0.25 billion in 2021 to more than USD 9 billion in 2025, reflecting the gradual institutional expansion of support instruments. Regarding weapons, a transition was recorded from limited deliveries in 2021 to the large-scale deployment of air defence systems, artillery, and armoured vehicles in 2022-2025, which determined the qualitative transformation of the defence capabilities of Ukraine.

The findings indicated that the production capacities of defence companies in the United States and the European Union were a critical limiting factor in planning the pace and range of deliveries. Lockheed Martin could produce up to 500 ATACMS missiles per year, Raytheon approximately 12 Patriot batteries and up to 1,000 AMRAAM missiles, Rheinmetall up to 700,000-800,000 155-mm artillery shells, and KNDS around 60-70 tanks and up to 120 CAESAR systems, whereas BAE Systems and MBDA faced comparable constraints. Partner training missions also had a significant influence: EUMAM Ukraine trained more than 60,000 Ukrainian service personnel, Operation Interflex more than 40,000, and Operation Unifier more than 5,000, while programmes of Germany, the United States, Poland, France, and the Benelux countries provided specialised training for more than 20,000 additional service personnel. This supported the development of a multi-level model of combat training combining basic, specialised, and technical modules. The limitations of the study are related to the uneven availability of official data, different levels of detail in the statistics of partner states, and the absence of complete information on individual defence-industrial contracts. Further studies should focus on quantitative modelling of the relationship between political cycles, production capacities, and the pace of defence support, and on the analysis of scenarios for the development of multilateral formats of interaction under conditions of changes in the strategic environment.

Acknowledgements

None.

Funding

None.

Conflict of Interest

None.

References

[1] Amara, J., & Franck, R.E. (2021). *The US defense economy*. Cambridge: Cambridge University Press. doi: 10.1017/9781009023801.

[2] Anisova, K. (2024). *Minilateral cooperation and its impact on European security and defence architecture*. (Master's thesis, Charles University, Prague, Czech Republic).

[3] Arbani, M. (2024). The importance of defence intelligence agencies in non-combat military missions: Instruments of special attention for defence capacity building and capabilities. *Advances in Social Humanities Research*, 2(4), 624-638. doi: 10.46799/adv.v2i4.218.

[4] BAE Systems. (2025). *Annual report 2024*. Retrieved from https://annualreport.baesystems.com/2024.

[5] Baranovskyi, F., Kamionka, M., & Melnyk, H. (2024). Polish military diplomacy concerning Ukraine in 2022-2024: Between centrism and peripherality of direction. *Balkan Social Science Review*, 24, 281-299.

[6] Buriachenko, O., Somak, O., Golubytskyi, S., Kravchenko, N., & Kravchenko, O. (2025). International support for Ukraine: Evaluating the impact of military, economic, and diplomatic aid. *Revista de Cercetare si Interventie Sociala*, 88, 151-168.

[7] Centner, L. (2024). *The future of NATO burden sharing: Challenges within the European defence industrial base and their larger implications for European strategic autonomy*. (Master's thesis, University of Vienna, Vienna, Austria). doi: 10.25365/thesis.76153.

[8] Chaban, N., & Elgström, O. (2023). Russia's war in Ukraine and transformation of EU public diplomacy: Challenges and opportunities. *Journal of European Integration*, 45(3), 521-537. doi: 10.1080/07036337.2023.2190107.

[9] Council of the European Union. (n.d.). *EU solidarity with Ukraine*. Retrieved from https://surl.li/yvkkcf.

[10] Damjanovski, A. (2023). *The "institutional effect" over EU defence cooperation initiative: The case of preferential patterns of behaviour in the Permanent Structured Cooperation*. (Master's thesis, University of Trento, Trento, Italy).

[11] Defense Security Cooperation Agency (DSCA). (n.d.). *Foreign Military Sales*. Retrieved from https://www.dsca.mil/Programs/Defense-Trade-and-Arms-Transfers/Foreign-Military-Sales.

[12] Deni, J.R., & Aronsson, L.A. (2024). *The role of America's European allies in the Russia-Ukraine war, 2022-24*. Carlisle Barracks: US Army War College Press.

[13] European Committee of the Regions. (2025). *Elections calendar 2024-2029*. Retrieved from https://cor.europa.eu/sites/default/files/2025-10/elections_calendar_2024-2029.pdf.

[14] European External Action Service. (2024). *European Union Military Assistance Mission in support of Ukraine (EUMAM Ukraine)*. Retrieved from https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/documents/2024/2024-EUMAMUkraine-Oct2024.pdf.

[15] European Peace Facility. (n.d.). Retrieved from https://www.consilium.europa.eu/en/policies/european-peace-facility/.

[16] European Union. (n.d.). *EU support to Ukraine*. Retrieved from https://european-union.europa.eu/priorities-and-actions/eu-support-ukraine_en.

[17] Fiott, D. (2023). Modernising NATO's defence infrastructure with EU funds. In The International Institute for Strategic Studies (IISS) (Ed.), *Survival 58.2* (pp. 77-93). London: Routledge. doi: 10.4324/9781003422556-5.

[18] Fischer, S. (2023). Diplomacy in the context of the Russian invasion of Ukraine. *Stiftung Wissenschaft und Politik*, 53. doi: 10.18449/2023C53.

[19] Fritsche, J.P. (2021). *Path dependency in European defense: Case study on decision-making regarding domestic military sectors in light of simultaneous NATO and EU memberships*. (Master's thesis, Umeå University, Umeå, Sweden).

[20] George, J., & Sandler, T. (2022). NATO defense demand, free riding, and the Russo-Ukrainian war in 2022. *Journal of Industrial and Business Economics*, 49(4), 783-806. doi: 10.1007/s40812-022-00228-y.

[21] Gilli, A., Gilli, M., & Grgić, G. (2025). NATO, multi-domain operations and the future of the Atlantic Alliance. *Comparative Strategy*, 44(1), 73-91. doi: 10.1080/01495933.2024.2445491.

[22] Government of Canada. (2025). *Operation UNIFIER*. Retrieved from https://www.canada.ca/en/department-national-defence/services/operations/military-operations/current-operations/operation-unifier.html#:~:text=Op%20UNIFIER%20has%20been%20extended,full%2Dscale%20invasion%20of%20Ukraine.

[23] Heinemann, N. (2025). *Cooperation across iron triangles: How the institutional design of modern European defence organizations shapes armament cooperation*. (Master's thesis, Swedish Defence University, Stockholm, Sweden).

[24] Hill, M.A. (2021). *Arms wrestling: The strategic implications of defense industrial capacity*. (PhD dissertation, Cornell University, Ithaca, United States).

[25] Johnston, S.A. (2023). Institutional design. In S. Mayer (Ed.), *Research handbook on NATO* (pp. 114-130). Cheltenham: Edward Elgar Publishing. doi: 10.4337/9781839103391.00018.

[26] Khan, A.M. (2025). Humanitarian vs. military aid: Prioritization in US assistance to Ukraine. *Research Consortium Archive*, 3(1), 302-318. doi: 10.62019/q1tsh208.

[27] KNDS. (2025). *KNDS annual results 2024: Another year of growth records for KNDS*. Retrieved from https://knds.com/press-releases/knds-annual-results-2024-another-year-of-growth-records-for-knds.

[28] Laufer, A., Shatz, H.J., & Danaf, O. (2025). *Implications of Russia's war on Ukraine for the US and allied defense industrial bases*. Santa Monica: RAND.

[29] Lockheed Martin Corporation. (2025). *2024 annual report*. Retrieved from https://www.lockheedmartin.com/content/dam/lockheed-martin/eo/documents/annual-reports/lockheed-martin-annual-report-2024.pdf.

[30] Mader, M., Gavras, K., Hofmann, S.C., Reifler, J., Schoen, H., & Thomson, C. (2024). International threats and support for European security and defence integration: Evidence from 25 countries. *European Journal of Political Research*, 63(2), 433-454. doi: 10.1111/1475-6765.12605.
[31] Marrone, A. (2022). How strong is NATO's arm: Commands, cash, capabilities and contributions. In M. de Leonardis (Ed.), *NATO in the post-Cold War era: Continuity and transformation* (pp. 231-259). Cham: Palgrave Macmillan. doi: 10.1007/978-3-031-06063-2_12.
[32] Marsh, N. (2023). Responding to needs: Military aid to Ukraine during the first year after the 2022 invasion. *Defense and Security Analysis*, 39(3), 329-352. doi: 10.1080/14751798.2023.2235121.
[33] Mayer, S. (2023). Chapter 10: Political decision-making. In *Research handbook on NATO* (pp. 147-163). Cheltenham: Edward Elgar Publishing. doi: 10.4337/9781839103391.00021.
[34] MBDA. (2025). *Sustainability report 2024*. Retrieved from https://www.mbda-systems.com/sites/mbda/files/2025-06/mbda_sustainability-report-2024_webfriendly.pdf.
[35] Mills, C. (2022). *Military assistance to Ukraine since the Russian invasion*. London: House of Commons Library.
[36] Ministry of Defence of Ukraine. (2025). *30th Ramstein: How the Ukraine Defense Contact Group meetings strengthen Ukraine's defense capabilities*. Retrieved from https://mod.gov.ua/en/news/30th-ramstein-how-the-ukraine-defense-contact-group-meetings-strengthen-ukraine-s-defense-capabilities.
[37] North Atlantic Treaty Organization (NATO). (n.d.). *NATO's support for Ukraine*. Retrieved from https://www.nato.int/en/what-we-do/partnerships-and-cooperation/natos-support-for-ukraine.
[38] Pashkov, V. (2024). Dynamics of US-Ukrainian defence cooperation (2014-2021): From B. Obama to J. Biden. *Actual Problems of International Relations*, 1(161), 37-45. doi: 10.17721/apmv.2024.161.1.37-45.
[39] Payne, A. (2023). *War on the ballot: How the election cycle shapes presidential decision-making in war*. New York: Columbia University Press.
[40] Pînzariu, S., & Pînzariu, A.-I. (2024). Operational efficiency through optimization of education and training processes in NATO missions. *International Conference Knowledge-Based Organization*, 30(1), 136-142. doi: 10.2478/kbo-2024-0019.
[41] Rheinmetall AG. (2025). *2024 annual report*. Retrieved from https://www.rheinmetall.com/Rheinmetall%20Group/Investor%20Relations/Ver%C3%B6ffentlichungen/Pr%C3%A4sentationen%20und%20Berichte/2025/GB/Rheinmetall-Annual-Report-2024.pdf.
[42] RTX Corporation. (2025). *2024 annual report*. Retrieved from https://investors.rtx.com/static-files/673824a6-3297-4b89-93cd-8aa5378a5e4f.
[43] Saab, B.Y. (2023). Beyond train and equip in US Security cooperation. *Military Review*. Retrieved from https://www.armyupress.army.mil/journals/military-review/online-exclusive/2023-ole/saab-security-cooperation/.
[44] Sangwan, D., & Raj, P. (2021). The philosophy of Be, Know, and Do in forming the 21st-century military war-front competencies: A systematic review. *Defence Studies*, 21(3), 375-424. doi: 10.1080/14702436.2021.1937135.
[45] Schuette, L.A. (2023). Shaping institutional overlap: NATO's responses to EU security and defence initiatives since 2014. *The British Journal of Politics and International Relations*, 25(3), 423-443. doi: 10.1177/13691481221079188.
[46] Stockholm International Peace Research Institute (SIPRI). (2022). *Graphic: Explore the SIPRI Top 100 arms companies, 2021*. Retrieved from https://www.sipri.org/visualizations/arms-industry-2022/top-100-interactive.
[47] Stockholm International Peace Research Institute (SIPRI). (n.d.). *SIPRI arms industry database*. Retrieved from https://www.sipri.org/databases/armsindustry.
[48] Sudarya, A. (2021). The analysis of training and development of reserve components in efforts to strengthen the national defense system against global military threats (qualitative). *Technium Social Sciences Journal, Technium Science*, 26(1), 597-606. doi: 10.47577/tssj.v26i1.5187.
[49] Szőke, J., & Kusica, K. (2023). Military assistance to Ukraine and its significance in the Russo-Ukrainian war. *Social Sciences*, 12(5), article number 294. doi: 10.3390/socsci12050294.
[50] Trebesch, C., Antezza, A., Bushnell, K., Frank, A., Frank, P., Franz, L., Kharitonov, I., Kumar, B., Rebinskaya, E., & Schramm, S. (2023). *The Ukraine support tracker: Which countries help Ukraine and how? (Kiel Working Papers 2218)*. Kiel: Kiel Institute for the World Economy.
[51] U.S. Congress. (2024a). *Ukraine Security Assistance and Oversight Act (H.R. 5692)*. Retrieved from https://www.congress.gov/bill/118th-congress/house-bill/5692.
[52] U.S. Congress. (2024b). *Ukraine Security Supplemental Appropriations Act (H.R.8035)*. Retrieved from https://www.congress.gov/bill/118th-congress/house-bill/8035.
[53] U.S. Department of Defense. (2024). *Fact sheet on U.S. security assistance to Ukraine*. Retrieved from https://media.defense.gov/2024/Jul/29/2003512676/-1/-1/1/20240729-UKRAINE-FACT-SHEET-PDA-62-AND-USAI-20-FINAL.PDF.
[54] U.S. Department of State. (2025). *Use of Presidential Drawdown Authority for military assistance for Ukraine*. Retrieved from https://surl.li/izpeeu.
[55] UK Ministry of Defence. (2024). *Operation Interflex reaches three-year milestone*. Retrieved from https://www.gov.uk/government/news/operation-interflex-reaches-three-year-milestone.
[56] Väyrynen, R. (2023). Multilateral security: Common, cooperative or collective. In *Raimo Väyrynen: A pioneer in international relations, scholarship and policy-making: With a foreword by Olli Rehn and a preface by Allan Rosas* (pp. 391-412). Cham: Springer. doi: 10.1007/978-3-031-13627-6_15.

УДК: 351.86:327.7
DOI: 10.59214/ua.fa/4.2026.46

ISSN: 2663-2675
E-ISSN: 2663-2683

Володимир Черненко[*]
Аспірант
Університет імені Григорія Сковороди в Переяславі
08401, вул. Сухомлинського, 30, м. Переяслав, Україна
https://orcid.org/0009-0004-3638-1869

Роль Державної служби України з надзвичайних ситуацій у системі міжнародного співробітництва для забезпечення регіональної та глобальної безпеки

Анотація. Метою дослідження було визначення інституційної та безпекової ролі Державної служби України з надзвичайних ситуацій (ДСНС) у системі міжнародного співробітництва в умовах воєнної трансформації національної та міжнародної безпеки. Методологія дослідження передбачала використання інституційно-функціонального, правового, кейс-аналітичного та аналітико-синтетичного підходів до вивчення трансформації Державної служби України з надзвичайних ситуацій та її інтеграції в міжнародні механізми безпеки. Аналіз трансформації ДСНС виявив перетворення її діяльності з класичних форм реагування на надзвичайні ситуації на роль одного з компонентів національної безпеки. Аналіз даних засвідчив збільшення навантаження на Службу через системні загрози, з якими стикається Україна. Протягом 2025 року ДСНС відреагувала приблизно на 490 000 інцидентів, пов'язаних із наслідками обстрілів, ліквідувала понад 92 000 пожеж на об'єктах цивільної інфраструктури, уражених внаслідок обстрілів, та врятувала близько 7800 осіб. Входження ДСНС до Механізму цивільного захисту Європейського Союзу дало змогу визначити трансформацію Служби з пасивного на активного учасника вирішення надзвичайних ситуацій. Участь ДСНС у різних спільних операціях уможливила інтеграцію вимог стандартів Європейського Союзу щодо реагування на кризи в національну систему реагування на надзвичайні ситуації. У результаті дослідження вдалося встановити, що ДСНС трансформувалася в одну з головних інституцій національної безпеки та суб'єкт міжнародної безпеки. Під час дослідження також було встановлено певні обмеження ДСНС, пов'язані з її залежністю від ресурсів та необхідністю адаптації нормативно-правової бази Служби до вимог міжнародного співробітництва

Ключові слова: стійкість; гуманітарне право; партнерство; кризове реагування; цивільний захист

Вступ

Тема, пов'язана з роллю Державної служби України з надзвичайних ситуацій (ДСНС) як складової системи міжнародного співробітництва для забезпечення безпеки, набула особливої актуальності в контексті повномасштабної війни, що триває в Україні. Протягом усієї цієї війни ракетні удари та атаки на критичну інфраструктуру призвели до збільшення кількості надзвичайних ситуацій техногенного та воєнного характеру, що потребують термінових дій Служби з метою усунення та боротьби з їх негативними наслідками. Діяльність Служби в таких контекстах стає важливим фактором у зусиллях із забезпечення безпеки всередині країни. Цей факт спонукає до розгляду теми, пов'язаної з функціями Служби. Наукова увага до діяльності Служби та відповідних інституцій також зростає. Дослідження економічного виміру безпеки проводили такі автори, як D. Hryn (2025), який аналізував економічні механізми державної політики у сфері публічної безпеки в Україні. У своєму дослідженні автор продемонстрував ефективність систем страхування ризиків та спеціалізованих фінансових інструментів у контексті воєнних загроз і масштабних криз. Дослідження інституційно-організаційного аспектів цивільного захисту розвивали такі автори, як M.V. Kustov *et al.* (2025), які провели порівняльний аналіз децентралізованої моделі цивільного захисту Німеччини та централізованої системи України. У своєму дослідженні автори виявили, що кожна модель демонструвала ситуативну ефективність залежно від масштабу надзвичайної ситуації, і запропонували гібридну модель управління, яка була б здатна поєднувати оперативну гнучкість децентралізованої моделі з перевагами управління та координації централізованої структури командування. Дослідження

Отримано: 24.03.2026, Перевірено: 27.07.2026, Прийнято: 26.08.2026, Опубліковано: 08.09.2026.

Suggested Citation:
Chernenko, V. (2026). The role of the State Emergency Service of Ukraine in the system of international cooperation for ensuring regional and global security. *Foreign Affairs*, 36(4), 46-56. doi: 10.59214/ua.fa/4.2026.46.

[*]*Corresponding author (Volod.Chernenko30@outlook.com)*

Copyright © The Author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0 (https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

правових та адміністративних основ функціонування систем цивільного захисту були висвітлені в праці O. Kasian (2024), який проаналізував правовий статус та оперативну практику Єдиної державної системи цивільного захисту України. У своєму аналізі автор показав, що ефективність реагування системи на надзвичайні ситуації залежить від чіткості її нормативно-правової бази, координації між різними рівнями організації та достатності ресурсів, доступних для тих, хто реалізує її політику. Завдяки цьому дослідженню автор також зміг підкреслити значущість міжнародного співробітництва в цій сфері як елемента, необхідного для зміцнення спроможностей цієї системи.

Інший погляд на тему безпеки представили M. Constantinescu *et al.* (2024), які аналізували інтеграцію концепції людської безпеки в оборонні стратегії та військові операції. У цьому дослідженні автори продемонстрували, що фокус на захисті цивільного населення та підвищенні стійкості громад не лише сприяв гуманізації безпеки як сфери занепокоєння, а й призвів до підвищення ефективності реагування системи безпеки в умовах міських конфліктів. Дослідження авторів визначило, що для виконання такої мети необхідна тісна координація між військовими, цивільними та міжнародними структурами. Фокус на міжнародному та інституційному вимірі безпеки був особливо помітний у дослідженні E. Chachko & K. Linos (2022), які аналізували використання надзвичайних повноважень Європейського Союзу (ЄС) у відповідь на повномасштабне вторгнення Росії в Україну. Автори продемонстрували, що надзвичайні повноваження ЄС змогли ефективно подолати багато викликів, створених війною, і що вторгнення виступило каталізатором прискореної інтеграції та реформування механізмів колективної безпеки ЄС. Аналізуючи ці інституційні рішення, ухвалені в надзвичайні часи, автори змогли визначити, що вони значно сприяли підвищенню ефективності спільної відповіді ЄС на конфлікт. У межах більш оперативних аспектів діяльності пожежно-рятувальних служб існують дослідження, що вивчають такі теми, як управління ресурсами та управління комунікаціями. Такі автори, як M. French *et al.* (2020), наприклад, досліджували вплив масштабної катастрофи на функціонування пожежно-рятувальних служб у прилеглих регіонах. У своєму дослідженні автори встановили, що великі надзвичайні події часто призводять до зниження здатності цих служб ефективно реагувати на рутинні завдання та обов'язки. Як наслідок, ці надавачі послуг та організації повинні розвивати та підтримувати динамічні ресурсні спроможності, щоб долати виклики, представлені надзвичайними ситуаціями. Інший погляд, пов'язаний з комунікаціями як виміром діяльності Служби, був представлений у дослідженні I.S. Vysotsky (2023), який аналізував ефективність інформаційних кампаній у публічному управлінні. У своєму дослідженні автор визначив, що інформаційні кампанії охоплюють значну частину населення через офіційні канали як ДСНС, так і інших органів публічного управління України. Проте все ще існують прогалини в наданні своєчасної інформації конкретним групам населення. Під час розгляду попередніх праць, пов'язаних з цією сферою, стало очевидним, що все ще бракує достатньо систематизованого наукового аналізу ДСНС України як суб'єкта міжнародної безпекової взаємодії. Метою дослідження було проаналізувати зростаючу оперативну роль та навантаження Державної служби України з надзвичайних ситуацій в умовах системних безпекових викликів воєнного часу.

Матеріали та методи

Ця стаття мала аналітичний характер і містила елементи кейс-стаді. Вона охопила період 2022-2025 років з особливим акцентом на якісних вимірах діяльності ДСНС протягом 2024-2025 років, зокрема в контексті оперативної трансформації організації в умовах війни та розширення міжнародного співробітництва. В дослідженні використано інституційно-функціональний підхід для аналізу організації як державної структури, що виконує конкретні функції, визначені нормативно-правовими актами. Було проаналізовано Civil Protection Code of Ukraine (2025) та Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 1052 (2025). Також було вивчено нормативно-правові акти щодо класифікації надзвичайних ситуацій, організації оповіщення про загрозу, функціонування регіональних та місцевих комісій з питань техногенно-екологічної безпеки, а також створення матеріальних резервів для запобігання надзвичайним ситуаціям, включаючи Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 1052 (2025), Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 409 (2025) та Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 733 (2025). Критерії аналізу включали тип нормативно-правового акта, сферу його регулювання, функціональне значення для діяльності ДСНС та рівень застосування. Ці документи було обрано як першоджерела для реконструкції формально-правових основ розширеного мандата та міжнародної діяльності ДСНС в умовах воєнного часу. Правовий аналіз дав змогу окреслити інституційні межі повноважень ДСНС та її залучення до реагування на надзвичайні ситуації як військового, так і невійськового характеру. Для опису оперативного контексту, в якому розвивалося міжнародне співробітництво ДСНС, використано офіційну статистику та фактичні дані, зокрема інформацію з джерел In 2025, the number of fires in Ukraine increased… (2025), Ukraine's State Emergency Service… (2026), та інших. Міжнародний вимір діяльності ДСНС аналізувався за допомогою методу інституційного позиціонування, що дало змогу оцінити статус Служби в межах багаторівневих механізмів цивільного захисту. Також було вивчено матеріали, пов'язані з приєднанням України до EU Civil Protection Mechanism (2001), включаючи офіційні документи та аналітичні джерела, такі як Ukraine – European civil protection… (n.d.), The government authorised the State Emergency Service… (2024) та дослідження E. Chachko & K. Linos (2022) щодо ролі ДСНС як національного координатора в межах Механізму цивільного захисту Союзу (UCPM).

Участь ДСНС у найбільшій в історії операції UCPM, описаній у War in Ukraine triggered largest UCPM (2025), також враховувалася при оцінці її ролі у формуванні регіональної стійкості. Для систематизації практичних форм міжнародної взаємодії застосовано

критеріальний підхід. Аналіз враховував формат міжнародної взаємодії, партнерів-учасників, характер залучення ДСНС (оперативний, координаційний або експертний) та аналітичне значення для системи безпеки. Гуманітарно-правовий контекст аналізувався для оцінки діяльності ДСНС у межах прав людини та гуманітарного права. Для цього використано документи, опубліковані International Committee of the Red Cross (2023; 2024) та Law of Ukraine No. 1550-III (2024). Метод кейс-стаді було застосовано для вивчення взаємодії між ДСНС та іншими інституціями, включаючи Український Червоний Хрест (Development of the civil protection system…, 2025). Проаналізовано документи, опубліковані Європейським Союзом та іншими міжнародними організаціями, для визначення ролі ДСНС у системах безпеки України та ЄС. Матеріалом для аналізу стали випадки співпраці з OSCE Extrabudgetary Support Programme for Ukraine (2023) та Euro-Atlantic Disaster Response Coordination Centre (n.d.), а також участь у міжнародних навчаннях, зокрема Ukrainian rescuers took part… (2025). Ці офіційні публікації дали змогу реконструювати практичні моделі координації у сфері цивільного захисту без суб'єктивної інтерпретації. Синтез результатів здійснено за допомогою аналітико-синтетичного методу, який інтегрував нормативні, інституційні та емпіричні джерела в цілісну аналітичну модель трансформації ролі ДСНС.

Результати

Трансформація ролі ДСНС під час війни. У прагматичному контексті повномасштабної війни в Україні поняття безпеки зазнало фундаментальної еволюції, внаслідок чого традиційні підходи до цивільного захисту трансформувалися у комплексну модель військово-цивільної стійкості, яка об'єднує елементи безпеки людини, стійкості та цивільного захисту як взаємопов'язані складові архітектури безпеки (Atkinson *et al.*, 2022). Такі зміни є наслідком стрімкого зростання кількості складних надзвичайних ситуацій військового походження, насамперед ракетних та дронових атак, які завдають шкоди не лише військовій, а й цивільній інфраструктурі та житловому сектору. Термін «безпека людини», що походить зі сфери міжнародної політики безпеки, зосереджується на захисті особистості від широкого спектру загроз, зокрема збройних конфліктів, і передбачає забезпечення основних потреб, прав та гідності кожної людини, згідно з R.B. Persaud (2022). У контексті сучасних викликів Україна демонструє реальний приклад практичної реалізації цього підходу: діяльність ДСНС спрямована на безпосереднє зниження ризиків для населення шляхом евакуації, гасіння пожеж після нападів, ліквідації наслідків руйнувань, взаємодії з громадськістю та надання психологічної підтримки. У свою чергу, резильєнтність у науковій літературі розуміється як здатність системи (держави, громади, особи) швидко адаптуватися до змін у навколишньому середовищі та відновлюватися після потрясінь (Mayar *et al.*, 2022). У випадку України ця концепція набуває конкретного змісту завдяки здатності ДСНС підтримувати постійну готовність та адаптуватися до мінливих умов війни. Цивільний захист як інституційна складова відповідає за запобігання надзвичайним ситуаціям, реагування на них та пом'якшення їхніх наслідків, враховуючи як мирний, так і воєнний характер криз – очевидно, що підрозділи цивільного захисту стають невід'ємною складовою механізму забезпечення безпеки держави (Zwęgliński & Smolarkiewicz, 2023).

У міжнародних дослідженнях з питань безпеки інтеграція концепцій людської безпеки та стійкості розглядається як відповідь на кризу державоцентричних моделей безпеки, які виявилися недостатніми для протидії складним загрозам високої інтенсивності. Служби цивільного захисту виконують роль проміжних інститутів між військовою безпекою та гуманітарним управлінням, забезпечуючи безперебійне функціонування соціальних систем під час конфліктів (Kaldor & Radice, 2022). У цьому контексті ДСНС можна розглядати як елемент «гібридної інфраструктури безпеки», що одночасно виконує функції внутрішнього захисту та бере участь у транснаціональних механізмах стабілізації, характерних для європейської моделі безпеки. Інтеграція цих підходів у національну політику відображається у розвитку єдиної системи цивільного захисту, сформованої за участю як державних органів, так і організацій громадянського суспільства, зокрема Українського Червоного Хреста, який вже інтегровано в систему скоординованих спільних дій у 14 областях України (Development of the civil protection system…, 2025). Одним із наслідків такої трансформації ролі служб екстреної допомоги стала необхідність переосмислити їх роль у контексті війни. Окрім виконання технічних функцій з надання екстреної допомоги під час війни, на ці служби також покладаються завдання щодо підтримання стабільності в громадах у воєнний час, адаптації цих громад до умов війни та забезпечення їх виживання під час конфлікту. Правову базу діяльності ДСНС складають кілька конкретних законів, що стосуються регулювання діяльності підрозділу. Ці закони стосуються структури підрозділу, його функцій, міжнародних механізмів, у яких підрозділ може брати участь, та інших взаємодій між ДСНС та іншими органами влади України. До конкретних законодавчих актів належать постанови Кабінету Міністрів України, що визначають порядок діяльності ДСНС, процедури класифікації видів надзвичайних ситуацій, які виникають на території України, а також інші зміни до цих актів у період з 2023 по 2025 роки відповідно до актуальних на той час потреб України у сфері безпеки. Ці акти забезпечують правову базу для оперативної діяльності ДСНС як у мирний час, так і в умовах війни, а також для її участі в міжнародних процесах цивільного захисту. Нормативно-правові акти, що регулюють діяльність ДСНС, наведено в Таблиці 1. Аналіз вищезазначених нормативно-правових актів засвідчує, що правова база, яка регулює діяльність ДСНС, охоплює як правові рамки, так і процедури здійснення цієї діяльності. Основним нормативним актом, що регулює діяльність ДСНС, є Положення про ДСНС, затверджене Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 1052 (2025). Це положення визначає функції ДСНС та порядок її координації з іншими державними та міжнародними органами. Крім того, існують додаткові нормативно-правові

акти, що деталізують порядок виконання класичних функцій Служби, зокрема класифікацію ситуацій, за яких ДСНС залучається до роботи, впровадження системи оповіщення про такі ситуації, а також процедури забезпечення логістичної підтримки діяльності ДСНС, що гарантує спроможність Служби координувати свою роботу з іншими державними, міжнародними та цивільними структурами у разі активізації її функцій. Таким чином, ці нормативно-правові акти уможливлюють виконання ДСНС як внутрішніх завдань, так і участь у міжнародних механізмах цивільного захисту без правових суперечностей у виконанні своїх функцій. Адаптація мандата ДСНС до умов повномасштабної війни дозволила розширити завдання Служби, включивши до них надання послуг цивільному населенню в зонах бойових дій на території України, оптимізацію координації з міжнародними агентствами, що надають подібні послуги, а також участь у міжнародних механізмах колективного реагування. Наприклад, уряд України уповноважив ДСНС виконувати функції національного координатора в рамках EU Civil Protection Mechanism (2001). Крім того, діяльність ДСНС здійснюється відповідно до режимів міжнародного гуманітарного права, що регулюють захист цивільного населення під час збройних конфліктів. Зокрема, International Committee of the Red Cross (2023) зобов'язує сторони конфліктів забезпечувати захист цивільних осіб – тих, хто не бере безпосередньої участі у збройному конфлікті, включно з особами, які виконують гуманітарну, медичну або рятувальну діяльність; такі сторони не повинні перешкоджати здійсненню цієї діяльності зазначеними цивільними групами. Крім того, положення International Committee of the Red Cross (2023) також стосуються захисту осіб, які виконують аналогічні види діяльності, зокрема діяльність військових у гуманітарній сфері.

Таблиця 1. Нормативно-правові акти, що регулюють діяльність ДСНС (станом на 2025 рік)

Нормативно-правовий акт	Дата/версія	Сфера застосування	Зміст та значення
Постанова Кабінету Міністрів України № 1052 «Про затвердження Положення про Державну службу України з надзвичайних ситуацій»	16 грудня 2015 року (чинна редакція станом на 2025 рік; зміни внесені постановою Кабінету Міністрів України № 1234 від 03.09.2025)	Організація та повноваження ДСНС	Основний законодавчий акт, що визначає функції, повноваження, міжнародне співробітництво та взаємодію з іншими державними органами
Кодекс цивільного захисту України № 5403-VI	2 жовтня 2012 року (поточна версія)	Основи цивільного захисту	Визначає загальні засади цивільного захисту, систему оповіщення та класифікацію надзвичайних ситуацій; закладає основи функціонування Державної служби України з надзвичайних ситуацій
Закон України № 1550-III «Про правовий режим надзвичайного стану»	16 березня 2000 року (поточна версія)	Надзвичайний стан	Правові механізми діяльності органів влади (у тому числі ДСНС) в умовах підвищеної загрози та надзвичайних ситуацій
Постанова Кабінету Міністрів України № 775 «Про затвердження Порядку створення та використання матеріальних резервів (крім державних) для запобігання виникненню надзвичайних ситуацій і ліквідації їх наслідків»	30 вересня 2015 року	Логістика реагування	Визначає порядок формування та використання резервів для запобігання надзвичайним ситуаціям та реагування на них, що є основою логістичного забезпечення ДСНС
Постанова Кабінету Міністрів України № 733 «Про затвердження Положення про організацію оповіщення про загрозу виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій та зв'язку у сфері цивільного захисту»	27 вересня 2017 року	Відповідь на запит	Регулює роботу системи оповіщення, яка безпосередньо використовується ДСНС в кризових ситуаціях
Постанова Кабінету Міністрів України № 368 «Про затвердження Порядку класифікації надзвичайних ситуацій за їх рівнями»	24 березня 2004 року	Класифікація надзвичайних ситуацій	Визначає рівні та критерії надзвичайних ситуацій, що має важливе значення для реагування ДСНС
Постанова Кабінету Міністрів України № 409 «Про затвердження Типового положення про регіональну та місцеву комісію з питань техногенно-екологічної безпеки і надзвичайних ситуацій»	17 червня 2015 року	Місцева координація	Створює правову основу для координації дій ДСНС на регіональному та місцевому рівнях у рамках комплексних заходів реагування

Джерело: складено автором на основі Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 368 (2021), Law of Ukraine No. 1550-III (2024), Civil Protection Code of Ukraine (2025), Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 1052 (2025), Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 409 (2025), Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 733 (2025), Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 775 (2025)

З метою інкорпорації цих міжнародних вимог у внутрішнє законодавство положення таких актів, як Civil Protection Code of Ukraine (2025) та Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 733 (2025) інтегруються у процедури, що їх ДСНС застосовує під час координації з Координаційним центром реагування на надзвичайні ситуації Єврокомісії. Крім того, положення актів щодо створення матеріальних резервів у системі ДСНС, а також щодо організації системи оповіщення стосовно цих резервів, стають основою для спільних протоколів з міжнародними агентствами, що надають гуманітарну допомогу Україні через EU Civil Protection Mechanism (2001). Таким чином, ці акти внутрішнього законодавчого регулювання дозволяють адаптувати внутрішні та міжнародні завдання ДСНС до міжнародних правових вимог організації. На міжнародному рівні міжнародне гуманітарне право також передбачає захист цивільного населення визначених держав від нападів з боку інших сторін конфліктів. Зокрема, міжнародне гуманітарне право передбачає, що окремі кваліфіковані рятувальники, які виконують гуманітарні завдання (евакуація, пожежогасіння, медична допомога або розмінування), мають бути захищені від нападів ворожих сторін конфлікту (International Committee of the Red Cross, 2024). Таким чином, ці норми міжнародного права забезпечують підґрунтя, на якому діяльність ДСНС може бути визнана іншими державами та міжнародними агентствами як така, що відповідає глобальним стандартам цивільного захисту. Поєднання цих факторів – внутрішніх і міжнародних – зумовило еволюцію ролі ДСНС від класичних функцій до зосередження на моделях цивільного захисту, що підвищують стійкість українського суспільства до наслідків збройних конфліктів, водночас забезпечуючи виконання міжнародних гуманітарних завдань відповідно до міжнародних стандартів.

Практичний внесок ДСНС у міжнародну безпеку. Діяльність ДСНС з ліквідації наслідків атак воєнного характеру у 2024-2025 роках демонструє оперативну інтенсивність і безпосередньо впливає на публічну безпеку як на національному, так і на транскордонному рівнях. В умовах війни, коли противник щодня здійснює тисячі обстрілів і атак безпілотників, служби першого реагування змушені поєднувати традиційні функції цивільного захисту з аварійним реагуванням на руйнування цивільної інфраструктури. Лише у 2025 році, станом на початок січня, на території України було зафіксовано близько 1 887 000 випадків обстрілів – у середньому понад 5100 обстрілів на добу, включаючи застосування реактивних систем залпового вогню та ударних безпілотників (Over 61,000 combat engagements..., 2026). Це зумовлює постійну потребу у проведенні масштабних операцій реагування ДСНС, оскільки кожен епізод руйнування може спричинити пожежі, пошкодження мереж, екологічні загрози та загрозу життю цивільного населення. У 2025 році ДСНС та підрозділи цивільного захисту здійснили 491 756 виїздів на місця обстрілів і нападів по всій країні, з яких 92 892 – для гасіння пожеж у житлових будинках, лікарнях, заводах та інших об'єктах, що стосуються цивільної інфраструктури. Водночас рятувальники знешкодили вибухонебезпечні предмети на площі понад 25 483 гектари та врятували 7757 осіб із-під завалів житлових будинків, лікарень і шкіл, зруйнованих артилерійськими обстрілами, з охоплених вогнем приміщень, а також з місць, де через бойові дії сталися аварії на об'єктах інфраструктури (Ukraine's State Emergency Service..., 2026). Ці показники характеризують не лише внутрішню гуманітарну діяльність, але й спроможність забезпечувати умови безпеки, що впливають на регіональну стабільність і цивільне населення в ширшому географічному контексті. Водночас, за даними ДСНС, кількість пожеж у країні у 2025 році зросла приблизно на 34 % порівняно з аналогічним періодом попереднього року, що свідчить про підвищену потребу в реагуванні та адаптацію служб цивільного захисту до зміненого профілю загроз в умовах воєнного час (In 2025, the number of fires in Ukraine increased..., 2025). Більше того, частина цих пожеж пов'язана не лише з наслідками обстрілів, а й із загальними надзвичайними ситуаціями, що виникають у суспільстві, зокрема в екосистемах, житловому секторі та на відкритих територіях. Зростання кількості пожеж та пов'язаних із ними жертв відображає відчутне навантаження на системи реагування, які відіграють роль у зниженні екологічних і техногенних ризиків. Узагальнення цих даних дозволяє глибше усвідомити, що діяльність ДСНС в умовах тривалого воєнного тиску фактично функціонує як елемент безперервної системи безпеки, що мінімізує вторинні наслідки руйнувань і виходить у ширший простір транскордонної безпеки через запобігання масштабним техногенним і екологічним кризам.

Традиційна межа між гуманітарними, цивільними та військовими аспектами безпеки дедалі більше розмивається в умовах масштабних криз. Концепція резильєнтності передбачає чітке визначення як здатності системи адаптуватися до неспецифічних, непередбачуваних збурень і швидко відновлювати свої функції; крім того, резильєнтність складається з трьох функціональних компонентів, що можуть бути емпірично виміряні через показники ефективності реагування на кризи та відновлення, відповідно до термінології глосарію резильєнтності (Stępka *et al.*, 2025). Вищезгадана концепція допомагає пояснити необхідність інтеграції ДСНС у багатоаспектні міжнародні механізми. Ці міжнародні організації працюють над удосконаленням тих аспектів системи, що стосуються компонентів, які виходять за межі власних спроможностей країни. Трансформація системи цивільного захисту України у цивільно-військову систему резильєнтності має враховувати загрози, що існують у країні стосовно її військових, техногенних і природних ризиків. Управління цими загрозами потребує взаємодії між державою, її громадянами та міжнародною організацією, на яку покладено відповідальність за їх захист. Оскільки традиційні методи управління цими загрозами вже не є ефективними, необхідно здійснити радикальну модернізацію системи управління ними. Системний підхід до концепції резильєнтності в Україні також охоплює обговорення поняття національної резильєнтності. Це стосується загроз, з якими стикається держава, і того факту, що частина цих загроз має не внутрішнє, а зовнішнє походження. Концепцію дипломатії резильєнтності застосовують під час аналізу

діяльності ДСНС. Дипломатію резильєнтності розуміють як використання цивільної, гуманітарної та кризової стійкості як інструментів зовнішньої політики (Gana & Evuti, 2025). На відміну від класичних концепцій гуманітарної дипломатії, дипломатія резильєнтності спрямована на спільну роботу з іншими державами задля підвищення їхньої стійкості перед потенційними загрозами для населення. Діяльність ДСНС у 2024 та 2025 роках включала елементи зовнішньополітичного характеру. Наприклад, Служба набула досвіду управління наслідками масових ракетних і дронових атак. Інші міжнародні організації звертались до ДСНС по знання, які вона здобула у зв'язку з цими атаками. Окрім спільних механізмів у рамках ЄС, ДСНС розпочала роботу в координації з Організацією Об'єднаних Націй. В одному зі своїх звітів Європейська комісія зазначила, що бойовий досвід, отриманий Україною, дозволив адаптувати сценарії реагування ЄС на воєнні загрози (War in Ukraine triggered largest UCPM, 2025). Крім того, навчання, проведені ДСНС спільно з Українським Червоним Хрестом, свідчать про те, що обидві організації мають ефективні методи координації зусиль із захисту громадян України. Масштабні навчання в Рівненській області у жовтні 2025 року включали підготовку волонтерів до виконання таких дій, як рятування людей із-під завалів внаслідок землетрусу в районі, а також ліквідації хімічних і радіологічних інцидентів (A delegation of representatives of the Ukrainian Red Cross…, 2025). Ще одним засобом взаємодії ДСНС і Українського Червоного Хреста стало відпрацювання їх взаємної координації під час цих навчань. Такі навчання сприяли забезпеченню інтеграції громадян України до системи безпеки країни.

Міжнародні організації, зокрема Механізм цивільного захисту ЄС (UCPM), є структурними елементами адаптації ДСНС до міжнародних стандартів безпеки (Feltynowski, 2025). Європейська комісія зазначила, що після вступу України до UCPM у квітні 2023 року обсяги пакетів допомоги, що надходять до України, невпинно зростають, як зауважує C.C. Casimir (2024). Такі адаптації також можуть бути пояснені через призму теорії неофункціоналізму в галузі зовнішніх відносин держави (Haas, 1964). Згідно з теорією неофункціоналізму, міжнародна організація розвивається внаслідок тісних безпекових відносин між країнами, що мають спільні загрози для своїх громадян та ресурсів. Ці міжнародні організації сприяли адаптації системи цивільного захисту України до спільних міжнародних стандартів управління загрозами в країні. Ще одним елементом української кризи є потреба в гуманітарній допомозі для її громадян. За даними D. Budraitis (2025), у 2025 році потребуватимуть гуманітарної допомоги 12,7 млн українців, що становить близько 36 % загальної чисельності населення України. Такі показники свідчать про необхідність активної участі українських організацій у міжнародних системах захисту своїх громадян. Таблиця 2 зосереджена на ролі ДСНС у міжнародній системі реагування на складні кризи та на впливі воєнного контексту на міжнародну легітимацію діяльності Служби.

Таблиця 2. Участь ДСНС у міжнародних механізмах реагування на складні кризи (2022-2025)

Механізм/форма співробітництва	Сутність і мета співробітництва	Конкретні результати/дані	Залученість ДСНС або партнерських структур
UCPM	Спільне реагування на надзвичайні ситуації, доставка матеріальної допомоги, обладнання та витратних матеріалів	Понад 153 000 тонн допомоги від усього ЄС (медичне обладнання, генератори, автомобілі) для України (станом на 2025 рік)	Україна – повноправний учасник з 2023 року; ДСНС – національний координатор участі, що забезпечує доставку та застосування допомоги
Мережа знань цивільного захисту ЄС	Платформа для обміну знаннями між національними службами реагування	Понад 4000 пацієнтів евакуйовано для отримання медичної допомоги до лікарень ЄС та Норвегії починаючи з 2022 року	ДСНС – активний учасник обміну стандартами, практиками та спільної діяльності
Двосторонні навчання в країнах-партнерах (наприклад, Румунія)	Практичне відпрацювання спільних дій щодо землетрусів і ядерних аварій	Українські рятувальники взяли участь у польових міжнародних навчаннях «EARTHQUAKE 25» у Румунії (червень 2025 року)	Підвищення оперативної сумісності та обмін тактичними методами
Гуманітарне співробітництво з ОБСЄ та пов'язаними форумами	Обмін досвідом і підвищення обізнаності щодо потреб цивільного захисту	Робочі зустрічі керівництва ДСНС з Парламентською асамблеєю ОБСЄ та обговорення підтримки України (травень 2025 року)	Формування стратегічних партнерств і підвищення міжнародної уваги до цивільного захисту
Співробітництво з Українським Червоним Хрестом і німецькими агентствами	Координація дій з гуманітарними організаціями та іноземними службами цивільного захисту	Зустрічі з Федеральним відомством цивільного захисту і допомоги при катастрофах (Німеччина) щодо обміну досвідом у сфері цивільного захисту (листопад 2025 року)	Поглиблення стандартів координації та волонтерської взаємодії

Джерело: складено автором на основі Ukraine – European civil protection… (2023), Organization for Security and Co-operation in Europe (2023), The government authorised the State Emergency Service… (2024), Ukrainian rescuers took part… (2025), Home – applied knowledge for action (n.d.)

Таблиця 2 відображає архітектурну глибину інституційної інтеграції ДСНС у міжнародні механізми. Роль національного координатора UCPM наділяє Службу мандатом на здійснення конкретних процедур щодо реалізації міжнародних механізмів. Така роль дозволяє Службі декларувати потреби на національному рівні, координувати всю вхідну допомогу в межах країни та підтримувати зв'язок між ДСНС і

Координаційним центром реагування на надзвичайні ситуації ЄС. Таким чином, ДСНС стає важливим компонентом управління вхідною допомогою та ресурсами, а також забезпечує обізнаність ЄС щодо використання допомоги в країні. Окрім такої ролі, ДСНС також бере участь у міжнародних мережах і навчаннях, що допомагає гарантувати спроможність Служби реалізовувати ці процедури на довгостроковій основі. Функція національного координатора в рамках UCPM свідчить про те, що ДСНС здатна безпосередньо адмініструвати ключові процедури міжнародних механізмів. Така процедура охоплює ініціювання офіційних запитів на допомогу та ресурси, що адмініструються ДСНС через Єдину систему екстреної комунікації та інформації, а також організацію приймання, митного оформлення і логістики та звітування щодо надходження ресурсів від інших держав-учасниць у рамках міжнародних механізмів. Таким чином, ДСНС здатна зберігати контроль над постачанням ресурсів до місця події.

Нарешті, аналіз окремих конкретних випадків взаємодії ДСНС з іншими державними інституціями дозволяє виявити різні функції, які Служба виконує в рамках міжнародних механізмів. Зокрема, участь українських рятувальних підрозділів у різних навчаннях, що організовуються під егідою Євроатлантичного координаційного центру реагування на катастрофи НАТО, засвідчує зближення оперативних процедур українських рятувальних підрозділів і підрозділів інших держав НАТО в умовах, що максимально наближені до умов реальних бойових дій. Це перетворює ДСНС з виконавчого органу на суб'єкт спільного вироблення знань у сфері реагування на кризи в контексті гібридних воєнних дій, досвід якого набуває важливого значення для розвитку навчальних програм та програм проведення навчань Альянсу. Водночас діалог у рамках ОБСЄ та двосторонні переговори за участю керівництва Служби відображають формування офіційної парадипломатії у сфері цивільного захисту. Цей процес характеризується не лише обміном технічною інформацією, а й стратегічним позиціонуванням ДСНС як невід'ємної ланки між національною обороноздатністю та стійкістю та європейською системою колективної безпеки. Таким чином, через механізми інституційної взаємодії відбувається символічне підвищення статусу Служби: від національної оперативної структури до легітимного суб'єкта трансатлантичного дискурсу щодо цивільної готовності та резильєнтності, що артикулює власні оперативні потреби та впливає на порядок денний міжнародних форумів. Це свідчить про глибоку інституційну трансформацію, в якій практична співпраця безпосередньо формує новий політичний капітал і міжнародну суб'єктність ДСНС. Під час аналізу ролі ДСНС у системі міжнародного співробітництва з регіональної та глобальної безпеки було виявлено низку структурних обмежень, притаманних діяльності Служби в умовах затяжної війни. Перше з них стосується залежності від зовнішніх ресурсів та допомоги у виконанні основних функцій (Zemlyansky & Kryshtal, 2025). ДСНС здатна підтримувати високий рівень оперативної готовності, однак наявні обсяги обладнання та ресурсів є недостатніми для реагування на кожну із загроз, що існують в Україні. Друге обмеження Служби пов'язане з її регулюванням і тим фактом, що її нормативні структури не завжди відповідають загрозам, проти яких вона має забезпечувати захист (Poroka, 2025). Вимоги до Служби щодо адаптації її нормативно-правової бази як до умов війни, так і до вимог міжнародних стандартів створюють труднощі у виконанні її функцій у цих рамках та в таких організаціях, як UCPM.

Попри ці обмеження, в організації існують також можливості для розвитку. Перспективи, здобуті завдяки трансформації ДСНС у компонент структури управління резильєнтністю та дипломатії резильєнтності, дозволяють виявити можливості для розвитку всередині ДСНС. Наприклад, організація може розробити нові стандарти підготовки для фахівців цивільного захисту, що враховуватимуть різноманітні типи загроз, з якими стикаються як Україна, так і UCPM. Крім того, ДСНС може збільшити свою участь у різноманітних європейських і трансатлантичних навчаннях, що проводяться разом з такими організаціями, як Євроатлантичний координаційний центр реагування на катастрофи (EADRCC, n.d.). Така участь дозволить як розвивати адаптивні механізми всередині ДСНС, так і збільшувати ступінь інтеграції українських рятувальних підрозділів у міжнародні системи реагування на кризи. Отже, у кожному з цих аспектів діяльність ДСНС виступала формою дипломатії резильєнтності. Проведений аналіз продемонстрував, що ДСНС еволюціонувала у структуру, яка активно сприяє формуванню нової моделі міжнародного управління безпекою. Діяльність ДСНС змістилася від тієї, що була необхідна для виконання вимог лише реагування на техногенні та природні надзвичайні загрози, до тієї, що необхідна для протидії серії комбінованих, систематичних нападів на країну. Крім того, функція міжнародних організацій у системі ДСНС змістилася з другорядної на сутнісну; офіційне призначення ДСНС Національним координатором у рамках EU Civil Protection Mechanism (2001) свідчить про спроможність Служби виконувати такі функції: оцінка потреб країни в міжнародній допомозі, планування розподілу цієї допомоги, участь у спільних навчаннях з іншими членами UCPM та залучення експертів з цих міжнародних організацій для надання допомоги Україні. Ці зміни в системі ДСНС, таким чином, відображають зміни в архітектурі безпеки як регіону, так і планети в цілому. На регіональному рівні ДСНС перетворилася на випробувальний майданчик для відпрацювання протоколів ЄС щодо реагування на надзвичайні ситуації, а досвід організації з пом'якшення наслідків атак на Україну сприяв розробленню нових стандартів у сфері спроможностей Європи з управління надзвичайними ситуаціями. На глобальному рівні участь у різноманітних міжнародних операціях і діалогах сприяла розмиванню меж між гуманітарними операціями та безпековою політикою. Загалом, таким чином, ДСНС стала каталізатором формування нової парадигми щодо взаємозв'язку між захистом цивільного населення в умовах збройного конфлікту та розбудовою системи оборони держави.

Обговорення

Дослідження підтвердило положення наукових підходів до аналізу описаних тем. У результаті вдалося не

лише визначити роль ДСНС у країні та на міжнародній арені, але й розкрити її у вимірах, що виходять за межі визначених у попередніх дослідженнях. Зокрема, праця Y. Mykytyn *et al*. (2023) присвячена ролі цивільного захисту в Україні з акцентом на викликах, які режим воєнного стану поставив перед силами цивільного захисту. Це дослідження зосереджувалося на локальній ролі цивільного захисту та проблемах, що існують усередині відповідних органів цивільного захисту. Підтверджуючи актуальність цих висновків, результати цього дослідження вказують на ширшу роль ДСНС порівняно з тією, що визначена в попередніх наукових роботах. На відміну від аналізу ДСНС у контексті зусиль України з цивільного захисту, результати цього дослідження розкривають інтеграцію організації в механізми цивільного захисту ЄС, виконання Службою ролі Національного координатора в цих організаціях та участь організації в різноманітних міжнародних операціях. Ще одним дослідженням, що стосується ролі ДСНС, є праця Y. Markuts & F. Roberto (2025). У своєму дослідженні ці науковці застосували концепцію резильєнтності до фінансового публічного сектору України, вказавши, що без впровадження фінансових регуляторних механізмів та міжнародної фінансової допомоги неможливо забезпечити довгострокову резильєнтність держави. Хоча це дослідження корелює з наведеними висновками, воно також розкриває роль ДСНС стосовно цих факторів. Переносячи концепцію резильєнтності у контекст цивільного захисту та сил безпеки України, було встановлено, що зовнішня підтримка ДСНС була необхідною для забезпечення захисту країни, однак у сфері управління кризами та реагування на них взаємність досвіду й знань країни у системі ДСНС зробила внесок у систему безпеки ЄС у спосіб, що виходить за межі моделі надання допомоги Україні як такої. I. Yefimenko *et al.* (2023) досліджували роль критичної інфраструктури в Україні та необхідність правового регулювання, що визначає порядок захисту цієї критичної інфраструктури. Науковці зазначили фрагментарний характер відповідного законодавства щодо критичної інфраструктури, що зумовило розробку алгоритмів захисту об'єктів критичної інфраструктури країни. Подібно до висновків попередніх науковців із теми критичної інфраструктури, дане дослідження підтверджує їхні положення, водночас розкриваючи роль ДСНС у 2024 та 2025 роках у захисті критичної інфраструктури України від масованих ракетних і дронових атак. Методи, застосовувані ДСНС у захисті критичної інфраструктури від пошкоджень, свідчать про те, що захист критичної інфраструктури набув транснаціонального характеру внаслідок інтеграції критичної інфраструктури України до систем критичної інфраструктури ЄС.

Результати цього дослідження також перегукуються з висновками J. Autioniemi & H. Jalonen (2025). Ці науковці проаналізували суперечності між цінностями, фактами та комунікацією між учасниками управління критичною інфраструктурою. Подібно до висновків J. Autioniemi & H. Jalonen, роль ДСНС підтверджує актуальність цих суперечностей та управління ними, однак розширює дослідження, включаючи напруженість між національними та міжнародними організаціями в управлінні та функціонуванні критичної інфраструктури. Крім того, якщо праця двох вказаних авторів мала переважно теоретичний характер, результати цього дослідження свідчать про те, що зазначена напруженість відіграла роль у створенні передумов для адаптації ДСНС до міжнародних стандартів безпеки в умовах повномасштабної війни між Україною та Росією. M. Feltynowski (2025) досліджував Механізм цивільного захисту ЄС як інструмент координації міжнародної допомоги, і дане дослідження підтверджує роль цього механізму у формуванні нової моделі реагування на масштабні кризи. Однак якщо в праці науковця акцент робився на досвіді держав – членів ЄС як донорів і час від часу отримувачів допомоги, то результати аналізу діяльності ДСНС демонструють якісно інший рівень залученості, за якого національна служба цивільного захисту функціонувала як постійний оперативний вузол механізму в умовах затяжної війни. Таким чином, отримані дані дозволяють доповнити висновки M. Feltynowski положенням щодо трансформації ролі національних служб з пасивних отримувачів ресурсів на активних співтворців практик реагування на кризи в рамках європейської системи безпеки. Порівняння з дослідженням O. Buriachenko *et al.* (2025) засвідчило значний ступінь узгодженості в розумінні міжнародної підтримки як фактору резильєнтності України. У вищезгаданій праці міжнародна допомога розглядалась переважно через призму процесів макрорівня – фінансової стабільності, дипломатичної підтримки та оборонної співпраці. Дане дослідження доповнило ці висновки, продемонструвавши, як ці макроінструменти трансформувалися у конкретні оперативні спроможності ДСНС, зокрема у формі матеріально-технічного оснащення, спеціалізованого спорядження та доступу до спільних навчальних програм. На відміну від узагальненого аналізу міжнародної допомоги у праці O. Buriachenko *et al.*, результати цього дослідження дозволяють простежити прямий зв'язок між міжнародною підтримкою та зростанням як кількісних, так і якісних показників реагування Служби на наслідки обстрілів, тим самим поглиблюючи розуміння механізмів реалізації резильєнтності на інституційному рівні.

Результати цього дослідження було зіставлено з висновками S. Yevtukh (2025) щодо трансформації українських безпекових інститутів під час повномасштабної війни на основі аналізу діяльності Служби безпеки України. S. Yevtukh зосереджується на технологічній модернізації агентства, зокрема на безпілотних системах, штучному інтелекті та кіберінструментах, а також на важливості міжнародного співробітництва та інвестицій для оборонних спроможностей країни. Хоча висновки дослідника та цієї праці мають схожість щодо важливості міжнародного співробітництва, конкретні функції цього співробітництва різняться. Для S. Yevtukh міжнародне співробітництво уможливлює розробку та використання різноманітних технологічних і фінансових інструментів для нарощування примусової сили держави. Натомість це дослідження демонструє, що діяльність ДСНС дозволила розвинути інший тип безпекового відомства, головними завданнями якого є захист цивільного населення від

наслідків масового руйнування, спричиненого атаками Росії, та забезпечення збереження територій, що перебувають під постійними обстрілами з боку російських військових. Таким чином, порівняно з висновками S. Yevtukh, це дослідження розширює розуміння концепції національної безпеки та її резильєнтності за межі військово-технічного компонента держави до цивільного компонента, пов'язаного з концепціями безпеки людини та міжнародної безпеки. Окреме порівняння було здійснено з результатами дослідження O. Khytra (2022), присвяченого аналізу діяльності ДСНС України як у воєнний, так і в мирний час, з акцентом на управлінні підрозділами агентства та впливі цієї діяльності на українське населення. Результати цього дослідження подібні до наведеного у визнанні високого рівня оперативності підрозділів ДСНС навіть в умовах постійних атак з боку російських військових. Однак O. Khytra також задокументував недоліки в організації, зокрема брак психологічної підтримки для постраждалих від війни, слабку комунікацію з цивільним населенням та недостатню інтеграцію соціальних служб громадянської підтримки у її діяльність. Дане дослідження надало нову інформацію до цього наукового доробку у формі свого вивчення міжнародної діяльності ДСНС у період між 2023 та 2025 роками. Як учасниця Механізму цивільного захисту ЄС, ДСНС змогла отримати різноманітні види підтримки, що компенсували її внутрішні недоліки. Тоді як O. Khytra досліджував переважно внутрішні аспекти організації, це дослідження чітко показує, що міжнародні аспекти діяльності організації були вирішальними для забезпечення психологічної та соціальної ефективності її зусиль під час війни. Таким чином, виявлені недоліки можуть бути пояснені перевантаженням її внутрішніх і міжнародних обов'язків. Зіставлення висновків цього дослідження з наведеними вище науковими працями свідчить про те, що, попри різноманітне висвітлення важливих аспектів діяльності ДСНС у наявній літературі, дане дослідження збагатило існуючу базу знань, представивши огляд цих різних аспектів як комплексне тлумачення головних характеристик організації та її ролі як в українській, так і в міжнародній безпеці.

Висновки

Проаналізувавши діяльність Служби за останні роки, вдалося встановити, що ДСНС зазнала трансформації своєї діяльності від класичного цивільного захисту до включення у свою діяльність елементів, пов'язаних із безпекою людини та резильєнтністю. Зокрема, протягом 2025 року ДСНС відреагувала майже на 500 000 інцидентів, пов'язаних із наслідками обстрілів, ліквідувала більш як 92 000 пожеж на об'єктах цивільної інфраструктури, уражених внаслідок обстрілів, та провела рятувальні операції для близько 7800 осіб. Крім того, ДСНС функціонує в умовах надзвичайного навантаження: середня кількість обстрілів на добу по всій країні у 2025 році перевищувала 5100. Правова база ДСНС забезпечила трансформацію організації, передбачивши інтеграцію організації в міжнародні механізми безпеки. Зокрема, починаючи з квітня 2023 року ДСНС визнана повноправним учасником та координатором Механізму цивільного захисту ЄС, що дало їй змогу координувати доставку 153 000 тонн обладнання та матеріалів до України. На додаток до співпраці з ЄС, ДСНС взаємодіє з іншими міжнародними організаціями, зокрема через співробітництво з Українським Червоним Хрестом, участь у міжнародних навчаннях у таких країнах, як Румунія, а також через проведення робочих зустрічей з представниками організацій, як-от Парламентська асамблея Організації з безпеки і співробітництва в Європі та Євроатлантичний координаційний центр реагування на катастрофи НАТО. У цьому контексті можна виокремити модель трансформації діяльності ДСНС від організації з переважно внутрішньою спрямованістю до координатора міжнародних механізмів безпеки. Крім того, підґрунтям цієї моделі в системі ДСНС слугують закони, що регулювали її трансформацію, екстремальні умови, на які їй доводилося реагувати, та інтеграція організації в міжнародні системи безпеки, що уможливили для неї одночасне виконання ролі забезпечення резильєнтності своєї країни та перетворення на організацію, що здійснює вплив на регіональні системи безпеки. Водночас у межах розробки такої політики визнаються й обмеження ДСНС, зокрема залежність організації від зовнішніх ресурсів або необхідність адаптації національного законодавства до вимог міжнародної політики. Напрями майбутніх досліджень можуть зосередитися на ефективності включення національних політик та організацій цивільного захисту в регіональні безпекові політики.

Подяки

Немає.

Фінансування

Немає.

Конфлікт інтересів

Немає.

UDC: 351.86:327.7
DOI: 10.59214/ua.fa/4.2026.46

ISSN: 2663-2675
E-ISSN: 2663-2683

Volodymyr Chernenko[*]
Postgraduate Student
Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav
08401, 30 Sukhomlynskyi Str., Pereiaslav, Ukraine
https://orcid.org/0009-0004-3638-1869

The role of the State Emergency Service of Ukraine in the system of international cooperation for ensuring regional and global security

Abstract. The aim of the study was to determine the institutional and security role of the State Emergency Service of Ukraine (SESU) within the system of international cooperation in the conditions of the wartime transformation of the national and international security. The methodology of the study included the use of the institutional-functional, legal, case-analytical and analytical-synthetic approaches in the investigation of the transformation of the State Emergency Service of Ukraine and its integration into the international security mechanisms. The analysis of the transformation of the SESU revealed the transformation of its activities from the classical forms of emergency response into the role of one of the components of the national security. Data analysis revealed an increased Service workload due to systemic threats facing Ukraine. During 2025, the SESU responded to nearly 490,000 incidents related to the consequences of shelling, extinguished more than 92,000 fires in civilian infrastructure facilities affected by shelling, and rescued approximately 7,800 individuals. The incorporation of the SESU into the European Union Civil Protection Mechanism enabled to determine the transformation of the Service from a passive to an active participant in the resolution of the emergency situations. The participation of the SESU in various joint operations made possible the integration of the requirements of the European Union crisis response standards into the national framework of emergency response. As a result of the study, it became possible to determine that the SESU has transformed into one of the main institutions of the national security and a subject of international security. During the research some of the limitations of the SESU, related to its dependency on resources and the need for the adaptation of the regulatory framework of the Service to the requirements of international cooperation were also established

Keywords: resilience; humanitarian law; partnership; crisis response; civil protection

Introduction

The topic related to the role of the State Emergency Service of Ukraine (SESU) as a part of the system of international cooperation for ensuring security has become especially relevant in the context of the full-scale war that is taking place today in Ukraine. Throughout the duration of this war, the use of missile strikes and attacks on critical infrastructure has led to an increase in the number of man-made and war-related emergencies that require the urgent action of the Service in order to address and combat their negative consequences. The activities of the Service in such contexts, therefore, become an essential factor in the efforts to ensure security within the country. This fact, therefore, leads to the consideration of the topic related to the functions of the Service. Scholarly attention towards the Service's activities and related institutions have been increasing, as well. Studies into the economic dimension of security have been performed by authors like D. Hryn (2025), who analysed the economic mechanisms of public policy in the field of public security in Ukraine. In his research, the author demonstrated the effectiveness of risk insurance systems and specialised financial instruments in the context of military threats and large-scale crises. Studies into the institutional-organisational aspect of civil protection were developed by authors like M.V. Kustov *et al.* (2025), who performed a comparative analysis of Germany's decentralised civil protection model and Ukraine's centralised system. In their research, the authors found that each model demonstrated situational effectiveness depending on the scale of the emergency, and proposed a hybrid management model that would be able to combine the operational flexibility of the decentralised model with the management and coordination advantages of a centralised command structure. Studies into legal and administrative foundations for the functioning of civil protection systems were elucidated in a work by O. Kasian (2024), who analysed the legal status and

Received: 24.03.2026, Revised: 27.07.2026, Accepted: 26.08.2026, Published: 08.09.2026.

Suggested Citation:

Chernenko, V. (2026). The role of the State Emergency Service of Ukraine in the system of international cooperation for ensuring regional and global security. *Foreign Affairs*, 36(4), 46-56. doi: 10.59214/ua.fa/4.2026.46.

[*]*Corresponding author (Volod.Chernenko30@outlook.com)*

Copyright © The Author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0 (https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

operational practices of the Unified State System of Civil Protection of Ukraine. In his analysis, the author showed that the effectiveness of the system's responses to emergency situations depended on the clarity of its regulatory frameworks, the coordination between its various levels of organisation, and the adequacy of the resources available to those applying its policies. Through this study, the author was also able to emphasise the significance of international cooperation in this field as an element that would be necessary to strengthen the capabilities of that system.

A different perspective on the topic of security was presented by M. Constantinescu *et al.* (2024), who analysed the integration of the concept of human security into defence strategies and military operations. In this research, the authors demonstrated that the focus on the protection of civilian populations and the enhancement of community resilience not only contributed to the humanisation of security as a field of concern, but also led to increased effectiveness of the security system's responses to urban conflict settings. The authors' investigation determined that close coordination between military, civilian, and international structures was necessary for such a purpose to be fulfilled. A focus on the international and institutional dimension of security was especially present in a study by E. Chachko & K. Linos (2022), who analysed the use of European Union (EU) emergency powers in response to Russia's full-scale invasion of Ukraine. The authors demonstrated that the EU's emergency powers were able to effectively address many of the challenges created by the war, and that the invasion acted as a catalyst for accelerated integration and reform of EU collective security mechanisms. By analysing these institutional decisions made in times of emergency, the authors were able to determine that they significantly contributed to the enhanced effectiveness of a joint EU response to the conflict. Within more operational aspects of fire and rescue services' activities, studies investigating topics like resource management and communications management exist. Authors like M. French *et al.* (2020), for instance, investigated the impact of a large-scale disaster on the functioning of fire and rescue services in adjacent regions. In their study, the authors established that major emergency events often led to a decline in those service's ability to effectively respond to routine tasks and responsibilities. As a result, these service providers and organisations must develop and maintain dynamic resource capabilities in order to overcome challenges presented by emergency situations. A different perspective, related to communications as a dimension of the Service's activity, was presented in a study by I.S. Vysotsky (2023), who analysed the effectiveness of information campaigns in public administration. In his study, the author determined that information campaigns cover a high level of the population through official channels of both SESU and other Ukrainian public administration bodies. However, there exist still gaps in providing information in a timely manner to specific population groups. Simultaneously, it has become apparent through considering previous works related to this field that there is still a lack of sufficiently systematised scholarly analysis regarding such a subject as SESU of Ukraine as a subject of international security interaction. The aim of the study was to analyse the growing operational role and workload of the State Emergency Service of Ukraine under the conditions of systemic wartime security challenges.

Materials and Methods

This article was analytical in nature and incorporated elements of a case study. It covered the period 2022-2025, with particular emphasis on the qualitative dimensions of the activities of the SESU during 2024-2025, specifically in the context of the organisation's operational transformation under wartime conditions and expanding international cooperation. The study employed an institutional-functional approach to analyse the organisation as a government entity performing specific functions defined by regulatory acts. The Civil Protection Code of Ukraine (2025) and the Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 1052 (2025) were analysed. Regulatory acts concerning the classification of emergencies, organisation of threat notification, functioning of regional and local technogenic-environmental safety commissions, and creation of material reserves for emergency prevention were also examined, including the Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 1052 (2025), Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 409 (2025) and Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 733 (2025). The criteria for analysis included the type of regulatory act, its scope of regulation, functional significance for SESU operations, and level of application. These documents were selected as primary sources for reconstructing the formal and legal foundations of the SESU's expanded mandate and international activities under wartime conditions. The legal analysis enabled the delineation of the institutional boundaries of the SESU's authority and its involvement in responding to emergencies of both military and non-military nature. To describe the operational context in which the SESU's international cooperation developed, official statistics and factual data were used, including information from In 2025, the number of fires in Ukraine increased… (2025), Ukraine's State Emergency Service… (2026), and other sources. The international dimension of the SESU's activities was analysed using the method of institutional positioning, which enabled assessment of the Service's status within multi-level civil protection mechanisms. Materials related to Ukraine's accession to the EU Civil Protection Mechanism (2001) were also examined, including official documents and analytical sources, such as Ukraine – European civil protection… (n.d.), The government authorised the State Emergency Service… (2024), and the study by E. Chachko & K. Linos (2022) concerning the SESU's role as a national coordinator within the Union Civil Protection Mechanism.

The SESU's participation in the largest UCPM operation in history, as described in War in Ukraine triggered largest UCPM (2025), was also considered in assessing its role in the formation of regional resilience. A criteria-based approach was applied to systematise the practical forms of international interaction. The analysis considered the format of international interaction, participating partners, the nature of SESU involvement (operational, coordination, or expert), and the analytical significance for the security system. The humanitarian and legal context was analysed to assess SESU activities within the framework of human rights and humanitarian law.

Documents published by the International Committee of the Red Cross (2023; 2024) and the Law of Ukraine No. 1550-III (2024) were used for this purpose. The case study method was employed to examine interactions between SESU and other institutions, including the Ukrainian Red Cross (Development of the civil protection system..., 2025). Documents published by the EU and other international organisations were analysed to determine the SESU's role within the security systems of Ukraine and the EU. Cases of cooperation with the OSCE Extrabudgetary Support Programme for Ukraine (2023) and the Euro-Atlantic Disaster Response Coordination Centre (n.d.), as well as participation in international training exercises, including Ukrainian rescuers took part... (2025), were included in the material for analysis. These official publications enabled the reconstruction of practical coordination models in the field of civil protection without subjective interpretation. The synthesis of results was carried out using the analytical-synthetic method, which integrated regulatory, institutional, and empirical sources into a coherent analytical model of the transformation of the SESU's role.

Results

The transformation of the SESU's role during the war. In the pragmatic context of the full-scale war in Ukraine, the concept of security has undergone a fundamental evolution, as a result of which traditional approaches to civil protection have transformed into a comprehensive model of military-civil resilience that integrates elements of human security, resilience, and civil protection as interconnected components of the security architecture (Atkinson *et al.*, 2022). Such changes are a consequence of the rapid increase in the number of complex emergencies of military origin, primarily missile and drone attacks, which cause damage not only to military but also to civilian infrastructure and the housing sector. The term human security, originating from international security policy, focuses on protecting the individual from a wide range of threats, including armed conflict, and entails ensuring the essential needs, rights, and dignity of each person, according to R.B. Persaud (2022). In the context of contemporary challenges, Ukraine demonstrates a real example of the practical implementation of this approach: the SESU's activities are directed towards the direct reduction of risks to the population through evacuation, extinguishing fires following attacks, eliminating the consequences of destruction, communicating with the public, and providing psychological support. In turn, resilience is understood in the academic literature as the capacity of a system (state, community, individual) to rapidly adapt to environmental changes and recover from shocks (Mayar *et al.*, 2022). In the case of Ukraine, this concept acquires concrete meaning through the SESU's ability to maintain constant readiness and adapt to the changing conditions of war. Civil protection, as an institutional component, is responsible for the prevention, response to, and mitigation of the consequences of emergencies, recognising the non-peaceful as well as the wartime nature of crises – it is evident that civil protection units become integral components of the state's security mechanism (Zwęgliński & Smolarkiewicz, 2023).

In international security studies, the integration of human security and resilience is understood as a response to the crisis of state-centric security models, which have proven inadequate for addressing complex, high-intensity threats. Civil protection services function as intermediate institutions between military security and humanitarian governance, ensuring the continuity of social systems during conflicts (Kaldor & Radice, 2022). In this context, the SESU can be interpreted as an element of a "hybrid security infrastructure", simultaneously performing internal protective functions and participating in the transnational stabilisation mechanisms characteristic of the European security model. The integration of these approaches into national policy is reflected in the development of a unified civil protection system, formed with the involvement of both state bodies and civil society organisations, including the Ukrainian Red Cross, which has already been integrated into the system of coordinated joint actions in 14 regions of Ukraine (Development of the civil protection system..., 2025). One of the consequences of such a transformation of the role of the emergency services was the need to re-conceive the role of those services within the context of war. Beyond their role in performing the technical functions of providing emergency services during periods of war, such services are also tasked with the roles of maintaining stability within the communities during those periods of war, adapting those communities to the war, and ensuring the survival of those communities during those periods of conflict. The legal framework for the activities of the SESU is formed by several specific acts that relate to regulation of the unit. These acts relate to the structure of the unit, the functions of the unit, international mechanisms within which the unit can participate, and other interactions between the SESU and other bodies within the Ukrainian government. Some of the specific acts include resolutions of the Cabinet of Ministers of Ukraine that define the regulations of the SESU, procedures for classifying the type of emergency that arises within Ukraine, and other amendments to those acts between 2023 and 2025 according to the then-current security needs of Ukraine. These acts provide the legal framework for the SESU's operational activities within both peace and war periods, as well as for its participation in international civil protection processes. The regulatory acts governing the SESU's activities are outlined in Table 1.

Table 1. Regulatory and legal acts governing the activities of the SESU (as of 2025)

Regulatory act	Date/version	Scope of regulation	Content and significance
Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 1052 "On Approval of the Regulations on the State Emergency Service of Ukraine"	16 December 2015 (current version as of 2025; amendments introduced by Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 1234 dated 03.09.2025)	Organisation and authority of the SESU	The foundational act defining the functions, authority, international cooperation, and linkages with other government bodies

Table 1. Continued

Regulatory act	Date/version	Scope of regulation	Content and significance
Civil Protection Code of Ukraine No. 5403-VI	2 October 2012 (current version)	Fundamentals of civil protection	Regulates the general principles of civil protection, the warning system, and the classification of emergencies; provides the foundation for the SESU's functioning
Law of Ukraine No. 1550-III "On the Legal Regime of a State of Emergency"	16 March 2000 (current version)	State of emergency	Legal mechanisms for the activities of authorities (including the SESU) under conditions of heightened threat and emergencies
Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 775 "On Approval of the Procedure for the Creation and Use of Material Reserves"	30 September 2015	Response logistics	Defines the procedure for forming and using reserves to prevent and respond to emergencies, which underpins the SESU's logistical support
Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 733 "On the Organisation of Warning about the Threat of Emergency Situations"	27 September 2017	Information response	Regulates the warning system directly utilised by the SESU in crisis situations
Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 368 "On the Procedure for Classifying Emergency Situations"	24 March 2004	Classification of emergencies	Establishes levels and criteria for emergencies, which is significant for the SESU's response
Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 409 "On Approval of the Model Regulation on Regional and Local Commissions on Technogenic and Environmental Safety and Emergency Situations"	17 June 2015	Local coordination	Creates the legal basis for coordinating the SESU's actions at the regional and local levels in integrated response

Source: compiled by the author based on Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 368 (2021), Law of Ukraine No. 1550-III (2024), Civil Protection Code of Ukraine (2025), Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 1052 (2025), Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 409 (2025), Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 733 (2025), Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 775 (2025)

An analysis of the aforementioned regulatory acts indicates that the legal framework governing the activities of the SESU includes both legal frameworks and procedures for those activities. The primary regulatory act that governs the SESU is the Regulations on the SESU, which were approved by Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 1052 (2025). These regulations define the functions of the SESU and the procedures for its coordination with other governmental and international bodies. Furthermore, there are additional regulatory acts that detail the procedures for the performance of the service's classical functions, such as the classification of the situations in which the SESU becomes active, the implementation of a warning system for those situations, and the procedures for providing logistical support to the SESU's activities, ensuring that the agency is enabled to coordinate its activities with other governmental, international, and civilian entities in the event of activation of its functions. Thus, these regulatory acts enable the SESU to fulfil its domestic tasks, as well as to participate in international civil protection mechanisms, without encountering legal contradictions within its functions. Adaptation of the SESU's mandate to the conditions of full-scale war enabled the SESU to expand its tasks to include the provision of services to civilians in the combat zones of Ukraine, to optimise its coordination with international agencies that provide such services, and to participate in those international collective response mechanisms. For instance, the Government of Ukraine has authorised the SESU to assume the functions of a national coordinator within the EU Civil Protection Mechanism (2001). Additionally, the activities of the SESU are to occur in accordance with international humanitarian law regimes that regulate the protection of civilian populations during armed conflicts. For instance, International Committee of the Red Cross (2023) obligate the parties to those conflicts to provide for the protection of civilians, individuals that are not participating in the conflict, including those that are performing humanitarian, medical, or rescue activities; such parties are to not obstruct such activities of those civilian groups. Furthermore, the provisions of the International Committee of the Red Cross (2023) also relate to the protection of individuals that are undertaking similar types of activities, such as those of a military in humanitarian activities.

To incorporate these international requirements into its domestic legal framework, the provisions of acts like the Civil Protection Code of Ukraine (2025) and the Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 733 (2025) are made to be incorporated into procedures that the SESU employs in its coordination with the European Commission's Emergency Response Coordination Centre. Furthermore, the provisions of acts related to the establishment of material reserves within the SESU, as well as the organisation of a warning system for those reserves, are made the basis for joint protocols with international agencies providing humanitarian aid to Ukraine through the EU Civil Protection Mechanism (2001). Thus, these domestic legal regulations enable the domestic and international tasks of the SESU to be adapted to the international legal requirements of the organisation. On the international

level, international humanitarian law also provides for the protection of civilians of designated countries from attack by other parties to those conflicts. More specifically, international humanitarian law provides that individual professional rescue workers that are performing humanitarian tasks (such as evacuation procedures, firefighting, medical assistance, or demining) are to be protected from attack by the opposing forces to the conflict (International Committee of the Red Cross, 2024). Thus, these international laws provide a foundation upon which the activities of the SESU may be recognised by other nations and international agencies as those occurring within the context of global civil protection standards. The combination of these factors, domestic and international, has resulted in the evolution of the role of the SESU from its classical functions to a focus upon models of civil protection that improve the resilience of the Ukrainian society to the effects of those armed conflicts, while also ensuring the performance of its international humanitarian activities according to international standards.

The practical contribution of the SESU to international security. The activities of the SESU in responding to the consequences of military-type attacks in 2024-2025 demonstrate operational intensity and have a direct bearing on public security at both the national and cross-border levels. Under conditions of war, where the adversary conducts thousands of shellings and drone attacks daily, first response services are compelled to combine traditional civil protection functions with emergency response to the destruction of civilian infrastructure. In 2025 alone, as of the beginning of January, nearly 1,887,000 shelling incidents were recorded across Ukraine, averaging over 5,100 shellings per day, including the use of multiple-launch rocket systems and armed drones (Over 61,000 combat engagements…, 2026). This creates a persistent need for large-scale response operations by the SESU, as each episode of destruction can trigger fires, damage to networks, environmental hazards, and threats to the lives of civilians. In 2025, the SESU and civil protection units conducted 491,756 responses to the sites of shelling and attacks across the country, of which 92,892 involved extinguishing fires in residential buildings, hospitals, factories, and other facilities affecting civilian infrastructure. Simultaneously, rescue workers neutralised explosive ordnance across an area exceeding 25,483 hectares, and rescued 7,757 people from the ruins of residential buildings, hospitals, and schools destroyed by artillery shelling, from fire-engulfed premises, as well as from areas where infrastructure accidents occurred due to hostilities (Ukraine's State Emergency Service…, 2026). These indicators characterise not only domestic humanitarian activity but also the capacity to create security conditions that impact regional stability and the civilian population in a broader geographical context. In parallel, according to SESU data, the number of fires in the country increased by approximately 34% in 2025 compared to the corresponding period of the previous year, evidencing the heightened need for response and the adaptation of civil protection services to the altered threat profile under wartime conditions (In 2025, the number of fires in Ukraine increased…, 2025). Moreover, a portion of these fires relates not only to the consequences of shelling but also to general emergency situations arising within society, particularly in ecosystems, the residential sector, and open areas. The increase in the level of fires and associated casualties reflects the tangible strain on response systems, which play a role in mitigating environmental and technological risks. Aggregating this data allows for a deeper understanding that the SESU's activities, within a context of sustained military pressure, effectively function as an element of a continuous security system that minimises the secondary effects of destruction and extends into the broader domain of cross-border security through the prevention of large-scale technological and environmental crises.

The traditional boundary between humanitarian, civilian, and military aspects of security is increasingly blurred in the context of major crises. The concept of resilience entails a clear definition as the ability of a system to adapt to non-specific, unpredictable disturbances and to recover its functions swiftly thereafter; furthermore, resilience consists of three functional components that can be empirically measured through performance indicators for crisis response and recovery, according to the terminology of the resilience-glossary (Stępka *et al*., 2025). The aforementioned concept helped to explain the necessity of the integration of the SESU into multifaceted international mechanisms. These international organisations work towards the improvement of those aspects of the system that relate to components that go beyond the scope of the country's own capabilities. The transformation of the Ukrainian civil protection system into a civil-military system of resilience has to account for the threats that exist within the country in relation to its military, technological, and natural threats. The management of these threats requires an interaction between the country, its citizens, and the international organisation that is in charge of their protection. As the traditional methods of managing these threats are no longer effective, it is necessary to implement radical modernisation of the management of these threats. A systemic approach to the concept of resilience in Ukraine also incorporates the discussion of the concept of national resilience. This relates to the threats that are faced by the nation and the way in which some of these threats are not of domestic origin but rather originated from other countries. The concept of resilience diplomacy is currently being applied in the analysis of the activities of the SESU. Resilience diplomacy is understood as the use of civil, humanitarian, and crisis resilience as tools of foreign policy (Gana & Evuti, 2025). Unlike classical concepts of humanitarian diplomacy, the diplomacy of resilience aims to work together with other nations to improve their resilience in the face of potential threats to their populations. The activities of the SESU within 2024 and 2025 have included elements of foreign policy. For example, the service has gained expertise in the management of the consequences of mass attacks with missiles and drones. Other international organisations have sought the SESU for the knowledge that it has gained in relation to these attacks. In addition to the joint mechanisms of the EU, the SESU has begun to work in coordination with the United Nations. The European Commission indicated in one of its reports that the military experiences that Ukraine has had have allowed for the adaptation of the EU's scenarios for their responses to military threats (War

in Ukraine triggered largest UCPM, 2025). Furthermore, exercises that have been held by the SESU in conjunction with the Ukrainian Red Cross indicate that the two organisations have effective methods of coordination in their efforts to protect Ukrainian citizens. Large-scale exercises in the Rivne region in October 2025 included the training of volunteers in how to execute actions such as the rescue of individuals that have become trapped under debris as a result of the earthquake in the area, as well as the management of chemical and radiological incidents (A delegation of representatives of the Ukrainian Red Cross…, 2025). Another means of coordination between the SESU and the Ukrainian Red Cross has been in the exercise of their coordination with one another during these exercises. Such exercises have helped to ensure the integration of Ukrainian citizens into the country's security system.

International organisations such as the United Country's Protection Mechanism (UCPM) are structural elements of the SESU's adaptations to international security standards (Feltynowski, 2025). The European Commission indicated that since Ukraine's accession into the UCPM in April 2023, there has been a growing volume of assistance packages being delivered to Ukraine, as noted by C.C. Casimir (2024). Such adaptations may also be explained through the framework of the theory of neofunctionalism in the area of foreign relations of a given state (Haas, 1964). According to the theory of neofunctionalism, the international organisation developed as a result of the close security relations between countries that share similar threats to their citizens and resources. These international organisations have facilitated the adaptation of Ukraine's civil protection system towards shared international standards for management of the country's threats. Another element of the Ukrainian crisis is the need for humanitarian assistance for its citizens. According to D. Budraitis (2025), 2025 will bring the need for humanitarian assistance for 12.7 million Ukrainians, which is around 36% of the total population of Ukraine. Such statistics indicate the need for Ukrainian organisations to be active in international systems for the protection of their citizens. Table 2 focuses on the role of the SESU in the international system for responding to complex crises and the impact of the wartime context on the international legitimation of the Service's activities.

Table 2. Participation of the SESU in international mechanisms for complex crisis response (2022-2025)

Mechanism/form of cooperation	Essence and objective of cooperation	Specific results/data	Involvement of SESU or partner structures UCPM
UCPM	Joint response to emergencies, delivery of material assistance, equipment and supplies	Over 153,000 tonnes of aid from the entire EU (medical equipment, generators, vehicles) for Ukraine (as of 2025)	Ukraine – full participant since 2023; SESU – National Coordinator for participation, ensuring delivery and application of assistance
EU Civil Protection Knowledge Network	Platform for knowledge exchange between national response services	Over 4,000 patients evacuated for medical needs to hospitals in the EU and Norway since 2022	SESU active participant in exchange of standards, practices, and joint activities
Bilateral exercises in partner countries (e.g., Romania)	Practical rehearsal of joint actions concerning earthquakes and nuclear accidents	Ukrainian rescuers participated in the field international exercise "EARTHQUAKE 25" in Romania (June 2025)	Enhancing interoperability and exchange of tactical methods
Humanitarian cooperation with the Organisation for Security and Co-operation in Europe (OSCE) and related forums	Experience exchange and raising awareness of civil protection needs	Working meetings of SESU leadership with the OSCE Parliamentary Assembly and discussions on support for Ukraine (May 2025)	Formation of strategic partnerships and increased international attention to civil protection
Cooperation with the Ukrainian Red Cross and German agencies	Coordination of actions with humanitarian organisations and foreign civil protection services	Meetings with the Federal Office for Civil Protection and Disaster Assistance (Germany) regarding experience exchange in civil protection (November 2025)	Deepening coordination standards and volunteer interaction

Source: compiled by the author based on Ukraine – European civil protection… (2023), Organization for Security and Co-operation in Europe (2023), The government authorised the State Emergency Service… (2024), Ukrainian rescuers took part… (2025), Home – applied knowledge for action (n.d.)

Table 2 indicates the architectural depth of the institutional integration of the SESU into international mechanisms. The role of the national coordinator of the UCPM provides the Service with the mandate to carry out specific procedures regarding the implementation of the international mechanisms. Such a role enables the Service to declare needs at the national level, coordinate all incoming assistance within the country, and maintain communication between the SESU and the EU's Emergency Response Coordination Centre. Thus, the SESU becomes an important component of the management of incoming assistance and resources, and ensures that the EU is aware of the use of assistance within the country. In addition to such a role, the SESU also participates in international networks and exercises, which helps to guarantee the Service's ability to implement these procedures on a long-term basis. The function of the national coordinator within the UCPM indicates that the State Emergency Service is able to directly administer the key procedures of the international mechanisms. Such a procedure includes the initiation of official requests for assistance and resources to be administered by the SESU via the Common Emergency Communication and Information System, as well as the organisation of the reception of, customs and logistics for, and the reporting on the inflow of resources from other participating states within the international mechanisms.

Thus, the SESU is able to maintain control over the supply of resources to the incident site.

Finally, a review of some of the specific cases of interaction between the SESU and other government institutions indicates some of the different functions that the Service is to perform within the international mechanisms. For instance, the participation of Ukrainian rescue units in various exercises that are organised under the auspices of the NATO-EASDRC indicates the convergence of operational procedures between the Ukrainian rescue units and those of other NATO nations in conditions that closely simulate the conditions of actual combat operations. This transforms the State Emergency Service from an executive body into a subject of co-producing knowledge in the field of crisis response in hybrid warfare contexts, whose experience becomes significant for the development of the Alliance's training and exercise programmes. Concurrently, dialogue within the framework of the Organization for Security and Co-operation in Europe and bilateral negotiations involving the Service's leadership reflect the formation of official paradiplomacy in the sphere of civil protection. This process is characterised not only by the exchange of technical information but also by the strategic positioning of the State Emergency Service as an indispensable link between national defence resilience and the European collective security system. Thus, through mechanisms of institutional interaction, a symbolic elevation of the Service's status occurs: from a national operational structure to a legitimate actor within the transatlantic discourse on civil preparedness and resilience, articulating its own operational needs and influencing the agenda of international forums. This attests to a profound institutional transformation, wherein practical cooperation directly constitutes new political capital and international agency for SESU. In analysing the role of the SESU within the system of international cooperation on regional and global security, a number of structural constraints inherent to the Service's operations under conditions of protracted warfare have been identified. The first of these pertains to the dependence upon external resources and assistance in the performance of its primary functions (Zemlyansky & Kryshtal, 2025). The SESU is able to maintain its high level of operational readiness, but the available volumes of equipment and resources are insufficient to respond to each of the threats that exist within Ukraine. The second constraint on the Service relates to its regulation, and the fact that its regulatory structures do not always correspond to those of the threats against which it must provide defences (Poroka, 2025). The requirements of the Service to adapt its regulations to both the demands of war and the requirements of international standards presents challenges to the Service in fulfilling its functions within those frameworks and in organisations like the UCPM.

Despite these constraints, there are also opportunities for development within the organisation. Perspectives gained through the transformation of the SESU into a component of both a resilience governance and a resilience diplomacy structure enable the identification of opportunities for development within the SESU. For instance, the organisation can develop new training standards for its civil protection specialists, ones that address the various types of threats that face both Ukraine and the UCPM. Furthermore, the SESU can increase its participation in the various European and transatlantic exercises that it performs with organisations like Euro-Atlantic Disaster Response Coordination Centre (EADRCC) (n.d.). Such participation will allow both for the development of the adaptive mechanisms within the SESU and for an increase in the integration of Ukrainian rescue units into the international systems of crisis response. In each of these ways, then, the activities of the SESU have acted as a form of resilience diplomacy. The conducted analysis demonstrated that the transformation of the SESU evolved into a structure that actively contributes to the formation of a new model of international security governance. The activities of the SESU have shifted from those that were necessary for fulfilling the requirements of merely responding to technological and natural emergency threats to those that are necessary to counteract a series of combined, systematic attacks upon the nation. Furthermore, the function of international organisations within the SESU has shifted from a secondary function to an essential one; the official appointment of the National Coordinator for the SESU to the EU Civil Protection Mechanism (2001) indicates the service's abilities to fulfil the following functions: assessing the needs of the country in relation to international assistance, planning the distribution of that assistance, participating in joint exercises with other SESU members, and requesting experts from those other international organisations to provide assistance to Ukraine. These alterations within the SESU, therefore, indicate alterations to the security architecture of both the region and the planet as a whole. Regionally, the SESU has become a test ground for the EU's protocols for emergency responses, and the experiences of the organisation in mitigating the impacts of the attacks upon Ukraine has contributed to the development of new standards within Europe's capabilities for managing its emergencies. Globally, the participation in various international operations and dialogues has contributed to the blurring of the lines between humanitarian operations and security policy. Overall, therefore, the SESU has become a catalyst for the development of a new paradigm in regard to the relationship between civilian protection in the context of an armed conflict, and the development of a defence system for the nation.

Discussion

The study confirmed the tenets of scholarly approaches to analysing the described topics. As a result, it is possible to not only define the role of the SESU within the nation and on the international stage, but also in ways that extend beyond those defined in previous studies. The work by Y. Mykytyn *et al*. (2023), for example, investigated the role of civil protection in Ukraine, with a focus on the challenges that martial law presented to those civilian protection forces. The study centred upon the local role of civil protection and the issues that existed within those civilian protection agencies. While this study confirms the relevance of these findings, the results of this study indicate a broader role of the SESU beyond those defined in previous scholarship. In contrast to analysing the SESU in the context of Ukrainian civil protection efforts, the findings of this study reveal the integration of the organisation into

the EU's civil protection mechanisms, the performance of the National Coordinator's role within those organisations, and the participation of the organisation in various international operations. Another study that related to the role of the SESU is the work of Y. Markuts & F. Roberto (2025). In their study, the concept of resilience was applied to the financial public sector of Ukraine, indicating that without the implementation of financial regulations and international financial assistance, it would be impossible to establish long-term resilience within the nation. While the current study correlates with these findings, it also reveals the role of the SESU in relation to these factors. In transferring the concept of resilience into the context of the civil protection and security forces of Ukraine, it was established that external support to the SESU was necessary for ensuring the country's protection, but that, in the field of crisis management and response, the reciprocity of the country's experience and knowledge within the SESU contributed to the EU's security system in a way that went beyond the model of providing assistance to Ukraine alone. I. Yefimenko *et al.* (2023) investigated the role of critical infrastructure within Ukraine and the need for the legal regulation governing that critical infrastructure and its protection. The scholars noted the fragmented nature of the relevant laws to critical infrastructure, leading to the development of algorithms to protect the country's critical infrastructure assets. Similar to the findings of previous scholars on the topic of critical infrastructure, the present study confirms the provisions made by these scholars, yet reveals the role of the SESU in 2024 and 2025 in protecting the critical infrastructure of Ukraine from the massive attacks with missiles and drones. The techniques employed by the SESU in protecting critical infrastructure from damage indicates that the protection of critical infrastructure has developed into a transnational issue due to the integration of Ukraine's critical infrastructure into the EU's critical infrastructure systems.

The findings of the study are also similar to those of J. Autioniemi & H. Jalonen (2025). The work by these two scholars assessed the paradoxes between the values, facts, and the communications among those participating in the management of critical infrastructure. Similar to the findings of J. Autioniemi & H. Jalonen, the role of the SESU confirms the relevance of these paradoxes and their management, yet expands the study to include the tensions between national and international organisations within the management and operation of critical infrastructure. Furthermore, where the work by these two authors was primarily theoretical, the findings of the current study indicate that these tensions have played a role in enabling the SESU to adapt to international security standards in the midst of a full-scale war between Ukraine and Russia. Analysing the propositions of M. Feltynowski (2025), who examined the EU Civil Protection Mechanism as a tool for coordinating international aid, the present study confirms the role of this mechanism in shaping a new model of response to large-scale crises. However, whereas the scholar's work emphasised the experience of EU member states as donors and occasional recipients of aid, the results of analysing the SESU's activities demonstrate a qualitatively different level of engagement, in which the national civil protection service functioned as a permanent operational node of the mechanism under conditions of protracted warfare. Thus, the data allow for complementing M. Feltynowski's conclusions with the proposition regarding the transformation of the role of national services from passive recipients of resources into active co-creators of crisis response practices within the European security system. A comparison with the study by O. Buriachenko *et al.* (2025) demonstrated a high level of consistency in the understanding of international support as a factor in Ukraine's resilience. In the aforementioned work, international assistance was examined primarily through the lens of macro-level processes – financial stability, diplomatic support, and defence cooperation. The present study has supplemented these findings by demonstrating how these macro-instruments were transformed into specific operational capabilities of the SESU, notably in the form of material and technical equipment, specialised gear, and access to joint training programmes. In contrast to the generalised analysis of international aid in the work of O. Buriachenko *et al.*, the results of this study allow for tracing a direct link between international support and the increase in both quantitative and qualitative indicators of the service's response to the consequences of shelling, thereby deepening the understanding of the mechanisms through which resilience is implemented at the institutional level.

The results of the conducted study were compared with the conclusions of S. Yevtukh (2025) concerning the transformation of Ukrainian security institutions during the full-scale war, based on the analysis of the activities of the Security Service of Ukraine. S. Yevtukh focuses on the technological modernisation of the agency, such as unmanned systems, artificial intelligence, and cyber tools, as well as on the importance of international cooperation and investment for the country's defence capabilities. While the conclusions of the scholar and the present study have similarities regarding the importance of international cooperation, the specific functions of that cooperation differ. For S. Yevtukh, international cooperation enables the development and use of various technological and financial tools to increase the coercive power of the state. In contrast, the present study demonstrates that the activities of the SESU made it possible to develop a different type of security agency whose main tasks were protecting the civilian population from the consequences of mass destruction caused by the Russian attacks, and ensure the preservation of the territories under continual shelling of the Russian military. Thus, in comparison with S. Yevtukh's conclusions, the present study contributes to the expanded understanding of the concept of national security and its resilience beyond the military-technical component of the state to the civil component related to the concepts of human and international security. A separate comparison was made with the results of O. Khytra (2022) study dedicated to analysing the activities of the Ukrainian Security Service of Ukraine during both wartime and peacetime, with a focus on the management of the agency's units and the impact that those activities had upon the Ukrainian population. The results of this study are similar to the present study in recognising the high level of responsiveness of the units of the SESU, even while under constant attacks by the Russian military. However, O. Khytra also documented deficiencies within the organisation, such as

a lack of psychological support services for those impacted by the war, poor communication with the civilian population, and a lack of integration of civil social support services into its activities. The present study has contributed new information to this research in the form of its investigation of the international activities of the SESU between 2023 and 2025. As part of the EU's Civil Protection Mechanism, the SESU was able to receive various types of support that compensated for its domestic deficiencies. While O. Khytra investigated primarily domestic aspects of the organisation, the present study makes clear that the international aspects of the organisation were crucial for providing psychological and social effectiveness to its efforts within the war. Thus, its deficiencies could be explained by the overload of its domestic and international responsibilities. The comparison of the conclusions of the present study with those of the aforementioned scholars demonstrates that while the existing literature on the topic of the activities of the SESU covered a variety of important aspects of the organisation, the present study has contributed to the existing knowledge by providing an overview of those different aspects as a comprehensive interpretation of the organisation's main characteristics and role in both Ukrainian and international security.

Conclusions

Through analysing the service's activities within recent years, it was possible to establish that the SESU has experienced a transformation of its activities from classic civil protection to the incorporation of elements related to human security and resilience within its activities. For instance, during 2025, the SESU responded to almost 500,000 incidents related to the consequences of shelling, extinguished over 92,000 fires in civilian infrastructure facilities affected by shelling, and performed rescue operations for approximately 7,800 individuals. In addition, the SESU operates within a context of extreme pressure, as its average number of incidents of shelling within the country each day in 2025 exceeded 5,100. The legal framework for the SESU provided for the transformation of the organisation through its provisions for integrating the organisation into international security mechanisms. For instance, since April 2023, the SESU has been recognised as a full participating member and coordinator of the EU Civil Protection Mechanism, which enabled it to coordinate the delivery of 153,000 tonnes of equipment and materials to Ukraine. In addition to working with the EU, the SESU has interacted with other international organisations, such as through its cooperation with the Ukrainian Red Cross, its participation in international exercises in countries like Romania, and through its holding of working meetings with representatives of organisations such as the Parliamentary Assembly of the Organisation for Security and Co-operation in Europe and the NATO Euro-Atlantic Disaster Response Coordination Centre. Within this context, it is possible to identify a model of transformation of the SESU's activities from a domestically-focused organisation to a coordinator of international security mechanisms. Moreover, the model's basis within the SESU is in the laws that governed its transformation, the extreme conditions that it had to respond to, and the integration of that organisation into international security systems, which have enabled it to concurrently act in a role of ensuring the resilience of its country while also transforming into an influencing organisation of the regional security systems. However, limitations of the SESU are also recognised through the development of such a policy, such as the organisation's dependence upon external resources, or the need to adjust its national legal system to account for international policy requirements. Areas for future research may therefore focus upon the effectiveness in incorporating national civil protection policies and organisations into regional security policies.

Acknowledgements

None.

Funding

None.

Conflict of Interest

None.

References

[1] A delegation of representatives of the Ukrainian Red Cross and the State Emergency Service of Ukraine met with German state agencies on civil protection issues. (2025). Retrieved from https://redcross.org.ua/news/2025/11/131967/.

[2] Atkinson, A., Grandi, M., & Vaklinova, G. (2022). *Resilience, human security, and the protection of civilians*. Washington, DC: Stimson Center.

[3] Autioniemi, J., & Jalonen, H. (2025). Resilience through collaboration? Emerging tensions and paradoxes in crisis management. *Public Performance & Management Review*, 48(3), 705-733. doi: 10.1080/15309576.2025.2466213.

[4] Budraitis, D. (2025). *Policy innovations amid crisis: How the war in Ukraine is shaping humanitarian aid strategies*. (Master's thesis, Malmö University, Malmö, Sweden).

[5] Buriachenko, O., Somak, O., Golubytskyi, S., Kravchenko, N., & Kravchenko, O. (2025). International support for Ukraine: Evaluating the impact of military, economic, and diplomatic aid. *Review of Research and Social Intervention*, 88, 151-168.

[6] Casimir, C.C. (2024). *Outsourcing the Leviathan. Causes for and Consequences of the arrival of public-private partnerships in the Union Civil Protection Mechanism (UCPM)*. (Master's thesis, University of Gothenburg, Gothenburg, Sweden).

[7] Chachko, E., & Linos, K. (2022). Ukraine and the emergency powers of international institutions. *American Journal of International Law*, 116(4), 775-787. doi: 10.1017/ajil.2022.57.

[8] Civil Protection Code of Ukraine. (2025, September). Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text.

[9] Constantinescu, M., Dumitrache, V.I., & Popa, B.M. (2024). Human security and resilience, from a defence perspective. *Defense Resources Management in the 21st Century*, 1(1), 76-85.

[10] Development of the civil protection system: A joint responsibility of the state and civil society. (2025). Retrieved from https://redcross.org.ua/en/news/2025/06/115634/.
[11] EU Civil Protection Mechanism (UCPM). (2001). Retrieved from https://surl.li/qqnzbs.
[12] Euro-Atlantic Disaster Response Coordination Centre (EADRCC). (n.d.). Retrieved from https://www.nato.int/en/about-us/organization/nato-structure/euro-atlantic-disaster-response-coordination-centre--eadrcc-.
[13] Feltynowski, M. (2025). Union Civil Protection Mechanism as an international policy tool supporting Ukraine. *Polish Political Science Yearbook*, 54(1), 165-179. doi: 10.15804/ppsy202304.
[14] French, M., Duray, R., & Fan, Y. (2020). Impact of disasters on routine emergency service response performance. *Journal of Contingencies and Crisis Management*, 29(3), 321-335. doi: 10.1111/1468-5973.12343.
[15] Gana, I.M., & Evuti, S.M. (2025). Paradiplomacy and democratic resilience in the Sahel: Subnational strategies against democratic reversals. *Journal of Paradiplomacy and City Networks*, 4(2), 138-148. doi: 10.18196/jpcn.v4i2.122.
[16] Haas, E.B. (1964). *Beyond the nation-state: Functionalism and international organization*. Stanford, CA: Stanford University Press.
[17] Home – applied knowledge for action. (n.d.). Retrieved from https://civil-protection-knowledge-network.europa.eu/.
[18] Hryn, D. (2025). State policy for ensuring public safety in Ukraine: Economic mechanisms and insurance systems development in modern conditions. *Public Administration and State Security Aspects*, 1, 211-220. doi: 10.52363/passa-2025.1-23.
[19] In 2025, the number of fires in Ukraine increased by 34%, the number of deaths increased by 10% – State Emergency Service. (2025). Retrieved from https://mediacenter.org.ua/uk/u-2025-rotsi-kilkist-pozhezh-v-ukrayini-zbilshilas-na-34-kilkist-zagiblih-zrosla-na-10-dsns/.
[20] International Committee of the Red Cross. (2023). *Fundamental provisions of the Geneva conventions and their additional protocols*. Kyiv: ICRC.
[21] International Committee of the Red Cross. (2024). *Civil defence in international humanitarian law*. Geneva: ICRC.
[22] Kaldor, M., & Radice, H. (2022). Introduction: Civicness in conflict. *Journal of Civil Society*, 18(2), 125-141. doi: 10.1080/17448689.2022.2121295.
[23] Kasian, O. (2024). Legal status of elements of the unified state system of civil protection as security management entities in emergency situations. *Public Administration and State Security Aspects*, 2, 158-163. doi: 10.52363/passa-2024.2-24.
[24] Khytra, O.L. (2022). Peculiarities of the activities of the state emergency service in the implementation of state policy in the field of civil protection of the population. *Scientific Notes of Lviv University of Business and Law*, 32, 212-219. doi: 10.5281/zenodo.6641300.
[25] Kustov, M.V., Andronov, V.A., & Buscham, C. (2025). Modification of emergency management systems based on experiences of Germany and Ukraine. *International Journal of Safety & Security Engineering*, 15(1), article number 21.
[26] Law of Ukraine No. 1550-III "On the Legal Regime of the State of Emergency". (2024, May). Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1550-14#Text.
[27] Markuts, Y., & Roberto, F. (2025). Emergency budgeting for resilience during the war. The case of Ukraine. *Public Money & Management*, 45(3), 195-205. doi: 10.1080/09540962.2024.2407842.
[28] Mayar, K., Carmichael, D.G., & Shen, X. (2022). Resilience and systems – a review. *Sustainability*, 14(14), article number 8327. doi: 10.3390/su14148327.
[29] Mykytyn, Y., Kośmider, T., & Snopek, M. (2023). Civil protection services in Ukraine in emergency during the legal regime of martial law. *Journal of Security & Sustainability Issues*, 13(1), 239-250. doi: 10.47459/jssi.2023.13.26.
[30] OSCE Extrabudgetary Support Programme for Ukraine. (2023). Retrieved from https://www.osce.org/uk/support-programme-for-ukraine.
[31] Over 61,000 combat engagements and nearly 2 million shelling incidents in 2025 – Ministry of Defense. (2026). Retrieved from https://surl.li/nwkikt.
[32] Persaud, R.B. (2022). Human security. In A. Collins (Ed.), *Contemporary security studies* (pp. 144-158). Oxford: Oxford University Press.
[33] Poroka, S.G. (2025). European integration impact on the reform of the State Emergency Service: Prospects for adaptation to EU civil protection standards. *Bulletin of the National University of Civil Protection of Ukraine. Series: State Administration*, 1(22), 397-406. doi: 10.52363/2414-5866-2025-1-43.
[34] Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 1052 "On Approval of the Regulations on the State Emergency Service of Ukraine". (2025, December). Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1052-2015-п#Text.
[35] Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 368 "On Approval of the Procedure for Classifying Emergency Situations by Their Levels". (2021, December). Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/368-2004-%D0%BF#Text.
[36] Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 409 "On Approval of the Model Regulation on the Regional and Local Commission on Technogenic and Environmental Safety and Emergency Situations". (2025, February). Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/409-2015-%D0%BF#Text.
[37] Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 733 "On Approval of the Regulation on the Organization of Notification of the Threat of the Emergence or Occurrence of Emergency Situations and the Organization of Communication in the Field of Civil Protection". (2025, July). Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/733-2017-%D0%BF#Text.

[38] Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 775 "On Approval of the Procedure for the Creation and Use of Material Reserves (Except State) to Prevent the Occurrence of Emergencies and Eliminate Their Consequences". (2025, November). Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/775-2015-%D0%BF#Text.
[39] Stępka, M., Mazurkiewicz, A., & Krüger, M. (2025). *Emerging varieties of resilience: Experiences from Germany, Poland and Ukraine*. London: Routledge. doi: 10.4324/9781003503255.
[40] The government authorized the State Emergency Service of Ukraine to perform the functions of the national coordinator of Ukraine's participation in the EU Civil Protection Mechanism. (2024). Retrieved from https://dsns.gov.ua/news/ostanni-novini/uriad-upovnovaziv-dsns-na-vikonannia-funkcii-nacionalnogo-koordinatora-ucasti-ukrayini-v-mexanizmi-civilnogo-zaxistu-jes.
[41] Ukraine – European civil protection and humanitarian aid operations. (n.d.). Retrieved from https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/where/europe/ukraine_en.
[42] Ukraine's State Emergency Service had nearly 500,000 deployments to scenes of strikes in 2025. (2026). Retrieved from https://www.pravda.com.ua/eng/news/2026/01/01/8014243/.
[43] Ukrainian rescuers took part in a 5-day international exercise on the elimination of the consequences of the earthquake and nuclear accident in Romania. (2025). Retrieved from https://mvs.gov.ua/news/ukrayinski-riatuvalniki-vziali-ucast-u-5-dennix-miznarodnix-navcanniax-z-likvidaciyi-naslidkiv-zemletrusu-ta-iadernoyi-avariyi-v-rumuniyi.
[44] Vysotsky, I.S. (2023). *Peculiarities of public administration in the field of civil protection in a special period*. (Master`s thesis, Petro Mohyla Black Sea National University, Mykolaiv, Ukraine).
[45] War in Ukraine triggered largest UCPM operation ever. (2025). Retrieved from https://civil-protection-knowledge-network.europa.eu/news/war-ukraine-triggered-largest-ucpm-operation-ever.
[46] Yefimenko, I., Sakovskyi, A., & Bilozorov, Y. (2023). Protection of critical infrastructure as a component Wof Ukraine's national security. *Law Journal of the National Academy of Internal Affairs*, 13(2), 74-85. doi: 10.56215/naia-chasopis/2.2023.74.
[47] Yevtukh, S. (2025). The security service of Ukraine: Key operations and challenges during a full-scale Russian-Ukrainian war. *Military Science*, 2(4), 135-145. doi: 10.62524/msj.2024.2.4.12.
[48] Zemlyansky, O. & Kryshtal, T. (2025). Organizational principles of international cooperation of the State Emergency Service of Ukraine in conducting search and rescue operations in urban conditions. *Bulletin of the Humanities and Social Sciences Society*, 25, 186-191.
[49] Zwęgliński, T., & Smolarkiewicz, M. (2023). The Union Civil Protection Mechanism and disaster risk reduction in shaping national security. In P. Gromek, M. Feltynowski & M. Wojakowska (Eds.), *Shaping national security: International emergency mechanisms and disaster risk reduction* (pp. 90-114). New York: Routledge. doi: 10.4324/9781003402626.

УДК 327
DOI: 10.59214/ua.fa/4.2026.69

ISSN: 2663-2675
E-ISSN: 2663-2683

Айбарс Озтуна*
Аспірант, дослідник
Портсмутський університет
PO1 2UP, просп. Вінстона Черчилля, м. Портсмут, Велика Британія
https://orcid.org/0000-0003-4434-9792

Тип режиму, внутрішня влада та готовність йти на ризик на міжнародній арені: порівняння Росії та Китаю

Анотація. Авторитарні держави часто розглядаються як єдина категорія в міжнародних відносинах, незважаючи на внутрішні відмінності та різницю у зовнішній політиці. У цій статті висвітлено різні типи режимів, з особливою увагою до авторитарних режимів, які зазвичай подаються як однорідні, хоча насправді вони надзвичайно різноманітні у підходах до геополітики, міжнародної експансії та прийняття рішень. Основною метою дослідження було з'ясувати, як варіації типу авторитарного режиму та внутрішніх структур влади впливають на моделі міжнародного ризику. Для досягнення цієї мети проведено порівняльний аналіз Росії та Китаю за допомогою рамки Геддеса, Райта та Франца (ГРФ). У персоналістських системах, таких як Росія, повноваження щодо прийняття рішень сильно централізовані навколо лідера, а формальні інститути в таких умовах не мають значної влади. Одночасно така концентрація влади дозволяє лідеру ухвалювати сміливі та дорогі зовнішньополітичні рішення, оскільки внутрішні бар'єри мінімальні через те, що звичайні громадяни не беруть участі у прийнятті рішень у таких режимах. Натомість партійні авторитарні системи, як Китай, функціонують через потужні бюрократичні механізми, планування та контроль. У результаті такі інституціоналізовані партійні режими демонструють більш обмежену та виважену поведінку щодо ризику через організаційний нагляд і колективні структури прийняття рішень. Хоча зовнішня політика таких країн може займати наполегливу позицію, вона більш контрольована, ніж у персоналістських авторитарних системах. Результати дослідження є значущими, оскільки можуть допомогти політикам, аналітикам та фахівцям із безпеки краще розуміти ці режими та їхню зовнішньополітичну поведінку, а також покращити реакцію на майбутні геополітичні кризи

Ключові слова: авторитарні режими; зовнішня політика; GWF; Сі Цзіньпін; Володимир Путін

Вступ

У сучасній міжнародній політиці авторитарні держави відіграють значну роль у глобальній безпеці, геополітичній конкуренції та регіональних конфліктах. Відповідно, розуміння відмінностей між авторитарними режимами є важливим для пояснення того, чому одні з них поводяться агресивно, тоді як інші дотримуються більш обережного зовнішньополітичного курсу. У політиці виникли різноманітні динаміки – від персоналізації та інтернаціоналізації до зростаючих запитів на централізацію системи управління. Політичні режими різняться за інституційним устроєм, механізмами підзвітності та процесами прийняття рішень, що може впливати на зовнішньополітичний вибір. L. Helms (2023) визначив два основних типи режимів у сучасній геополітиці – демократичний та автократичний. Ключовою ознакою демократичного врядування є свобода вираження поглядів і надання повноцінного легітимного статусу політичній опозиції. В автократичних системах свобода вираження поглядів, як правило, відсутня, а рішення щодо проведення виборів або терпимості до опозиції є виваженим ризиком і свідомим вибором авторитарних режимів. Автократична влада зазвичай консолідується диктаторами, а допуск партій і законодавства до системи управління слугує виявленню потенційних супротивників. C. Bjørnskov & M. Rode (2020) виділили три основні форми правління: парламентська демократія, змішана демократія та президентська демократія. Недемократичні режими, своєю чергою, можуть бути класифіковані як цивільні автократії, військові диктатури та королівські диктатури, відомі також як монархії.

Хоча демократій у світі більше, ніж автократій, автократії не можна ігнорувати, оскільки вони впливають на глобальні події різними способами. Якщо одні автократичні країни становлять загрозу безпеці сусідніх держав, то інші загрожують безпеці на

Отримано: 07.04.2026, Перевірено: 24.07.2026, Прийнято: 26.08.2026, Опубліковано: 08.09.2026.

Suggested Citation:
Oztuna, A. (2026). Regime type, domestic authority, and international risk-taking: A comparison of Russia and China. *Foreign Affairs*, 36(4), 69-81. doi: 10.59214/ua.fa/4.2026.69.

Corresponding author (oztunaaybars@gmail.com)

Copyright © The Author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0 (https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

глобальному рівні. A.K. Das (2023) у своєму дослідженні розглядає автократії як загрозу глобальному миру, оскільки такі країни схильні до агресії та нехтування міжнародними нормами. Автократії за своєю природою є експансіоністськими – як це спостерігалось у Німеччині в роки Другої світової війни, а також у Китаї та Росії в новітній час. Демократії, натомість, обмежені політичною волею і настроями нації, а тому підтримують дружні відносини та дотримуються міжнародного права. Цей аргумент підтверджується M. Bales & M. Mutschler (2026): широкомасштабні військові інтервенції нерідко здійснюються автократичними регіональними державами. Дослідження свідчить, що такі автократії, як Саудівська Аравія, Росія та Туреччина, інвестують у великомасштабне військове оснащення, тоді як демократії уникають нарощування власного військового потенціалу.

Відсутність підзвітності є серйозною проблемою для автократій: згідно з M. Kriner (2025), вони керуються приватними інтересами автократа, а не суспільним благом – таким, як підтримання миру та миробудівництво в демократичних країнах. Брак підзвітності також ставить лідерів у привілейоване становище, дозволяючи їм діяти на власний розсуд: медійні обмеження, заборона критики, обмежений доступ до інтернету дають їм змогу ефективно здійснювати владу. Диктатури у цьому відношенні схожі між собою: як зазначають G. Ekiert & N. Dasanaike (2024), вони відкидають усталені форми міжнародного співробітництва і не визнають переговорів, арбітражу чи міжнародних трибуналів у вирішенні суперечок. Ще однією помітною рисою диктатур є виражена тенденція до сімейної влади та династичного спадкоємства (Woo, 2024). Подібно до Румунії, Північна Корея з 1980-х років перетворилася на однопартійну систему, що еволюціонувала в особисту диктатуру; попри те що це утримує режим при владі, це фактично веде до занепаду політичних інститутів, браку політичної легітимності та надмірної залежності від фізичного насилля.

Авторитарні режими в міжнародних відносинах нерідко розглядаються як однорідна категорія, незважаючи на суттєві відмінності у ступені концентрації влади, партійній організації та інституційних обмеженнях. Зовнішня політика держави великою мірою визначається типом режиму. Персоналістські режими більше зосереджені на авторитеті окремого індивіда, тоді як партійні авторитарні режими орієнтуються на організаційні ієрархії та інститути колективного керівництва. Саме ці внутрішні відмінності між режимами і визначають здатність до прийняття рішень та схильність до ризику. Мета дослідження полягала в тому, щоб показати: варіації всередині авторитарних структур породжують різні можливості щодо прийняття ризиків та управління ними. Питання про те, чи породжують різні авторитарні структури різні підходи до міжнародного ризику, залишається важливим дослідницьким завданням. Це дослідження вивчало, яким чином різні авторитарні режимні структури впливають на моделі міжнародного ризику – на основі порівняльного аналізу Росії та Китаю.

Огляд літератури

Тип режиму та зовнішньополітична поведінка. Тип режиму здавна вважається ключовим детермінантом зовнішньополітичної поведінки в міжнародних відносинах. Відповідно до теорії реалізму в міжнародних відносинах, малі держави, що не мають значного військового потенціалу, не спроможні формувати політику за межами своїх кордонів. A.M. Galal (2020) стверджує, що завдяки належному військовому потенціалу великі держави здатні виробляти впливову та ефективну зовнішню політику. Дослідження J. Ahmed (2020) з питань зовнішньої політики свідчить, що така політика є результатом взаємодії між особами, які приймають рішення, та середовищем, у якому вони діють. Саме тому Отто фон Бісмарк розглядав зовнішню політику як продовження внутрішньої, вважаючи її прямим відображенням практик, що здійснюються всередині країни. Попри відмінності між державами за соціально-економічним становищем, військовим та економічним потенціалом, внутрішнє середовище держави визначає характер і спрямованість зовнішньополітичного курсу. Тип режиму, таким чином, широко визнається ключовим детермінантом зовнішньополітичної поведінки, що формує як уподобання лідерів, так і обмеження, в умовах яких вони діють.

У цьому контексті авторитарні та демократичні режими мають різні методи управління та реагування на кризи, що позначається на міжнародній поведінці держави. Авторитарні режими здатні до швидкої мобілізації ресурсів та оперативного прийняття рішень, тоді як демократичні системи повинні дотримуватись певного рівня підзвітності й прозорості. Демократична система функціонує на основі принципів і заохочує участь громадян у процесі прийняття рішень, що уповільнює цей процес, проте робить рішення більш інклюзивними та стійкими в довгостроковій перспективі. Закони та норми демократичних систем обмежують лідерів і їхню схильність до ризику у зовнішній політиці. Дослідження T. Jost (2024) показують, що демократичні системи не можуть вживати непопулярних міжнародних заходів, оскільки громадяни, як правило, налаштовані більш прихильно щодо інших демократичних країн. Навіть стосовно автократій деякі демократичні лідери вважають їх ворожими лише тоді, коли їхня поведінка не відповідає демократичним принципам. Прийняття рішень у таких системах спирається на спрощені ментальні схеми для оцінки того, чи є інша держава загрозою. Не всі автократії є загрозою, однак подібна точка зору дає демократіям змогу приймати рішення швидко. Демократії, таким чином, більш обережні в ініціюванні конфліктів, оскільки вони вразливі до своєї репутації як усередині країни, так і на глобальній арені. Авторитарні режими, навпаки, часто зображуються як менш обмежені у прийнятті зовнішньополітичних рішень. Відсутність вимог підзвітності та обмеження участі громадськості у відстоюванні національних інтересів надають їм ширші можливості для прийняття ризиків.

Однак дослідження, присвячені демократіям та автократіям, часто не беруть до уваги різноманітність автократичних систем. Розгляд автократичних

режимів як однорідних утворень нівелює їхні внутрішні відмінності – різні інститути, коаліційні системи та процеси прийняття рішень. Еліти в автократичних системах є політичними акторами, а їхні уподобання та інтереси визначають динаміку влади в цих системах. Дослідження S. Williamson & B. Magaloni (2020) показує, що різні міністерства в Росії розходяться в поглядах щодо державних питань, і навіть Путін має розбіжності з урядом стосовно змін у кримінальному провадженні. Так само чимало державних інститутів у Китаї не погоджуються з централізованою освітньою політикою. Водночас дослідження C. Bakir (2023) стверджує, що внутрішні оцінки, які здійснюються в авторитарних системах, здатні виявляти та нейтралізувати суспільне невдоволення ще до того, як воно загрожує стабільності режиму. У Китаї існують місцеві канали, через які до центрального уряду надходять скарги громадян, що покращує зворотний зв'язок і реагування на проблеми в рамках реалізації політики. Ці заходи підвищують стійкість і легітимність автократій. Перелічені відмінності між Росією і Китаєм свідчать про те, що ці режими мають неоднакові можливості та обмеження у здійсненні зовнішньополітичного курсу.

Варіації авторитарних режимів та внутрішня влада. Авторитарні режими не є однорідними – вони суттєво різняться за способом встановлення та здійснення політичної влади всередині країни. Загалом виділяють три основні категорії авторитарних режимів: партійні, військові та персоналістські. Партійні режими, наприклад у Китаї та Північній Кореї, формально зберігають багатопартійність, однак влада консолідована в рамках однієї партії, яка контролює всі гілки влади. A. Leber *et al*. (2023) дослідили, як однопартійний характер таких режимів нерідко є наслідком того, що опозиційні партії самоусуваються від виборів або добровільно їх бойкотують. У випадку Китаю Комуністична партія Китаю (КПК) утримувала контроль над керівництвом протягом майже двох десятиліть до того, як нагляд послабився, відкривши шлях до влади президенту Сі Цзіньпіну. Персоналістські режими відрізняються тим, що прийняття рішень зосереджено в руках чинного автократа та його найближчого оточення – перевірених політичних союзників. Такі автократії не мають інститутів, специфічних для режиму, й орієнтовані виключно на збереження влади шляхом перемоги на виборах, що не є ні вільними, ні чесними. Президент Росії Путін зміг закріпити свою владу, спираючись на впливових союзників з еліти. A. Leber *et al*. (2023) також показали, що на початку 2000-х, прийшовши до влади, він створив персоналістський режим, що спирався на олігархічну систему лояльних губернаторів, що надало уряду культоподібного характеру. Військові режими, зокрема в М'янмі та Таїланді, формуються з головнокомандувача збройних сил та вищих військових офіцерів. Неформальний розподіл влади між ними і утримує цих лідерів при владі. Персоналістські авторитарні правителі усвідомлюють, що люди всередині режиму не притягнуть їх до відповідальності, а тому можуть ризикувати у зовнішній політиці заради розширення підконтрольних територій навіть за низьких шансів на успіх. Бюрократи у таких режимах відіграють важливу роль, забезпечуючи лідерів інформацією, необхідною для прийняття рішень. T. Jost (2024) стверджує, що лідери не беруть участі в дипломатичних зустрічах ані на внутрішньому рівні, ані за столом переговорів на міжнародному – вони покладаються на бюрократичний апарат для реалізації обраної ними політики.

Персоналістські лідери, які досягають внутрішньополітичних цілей за допомогою насилля, схильні використовувати той самий інструментарій у своїй зовнішній політиці та стратегії. D. Passioura (2022) зазначає, що політичні еліти в таких системах надають перевагу авторитарній владі, оскільки вона дозволяє їм зберігати внутрішній суверенітет. Авторитарні уряди також, як правило, контролюють суспільний наратив і дискурс, що перешкоджає іноземним державам впливати на опозицію. S. Hellmeier (2021) вивчив, як провладні мітинги допомагають режимам зберігати контроль і здобувати внутрішню підтримку реалізованої ними політики. Персоналістські режими історично відзначалися більшою залученістю до міжнародних воєн та громадянських конфліктів. Вони також підтримують збалансований розподіл сил в армії – утримання армії роздробленою запобігає державному перевороту в кризові періоди. Глибша залученість у міжнародні конфлікти поглиблює розколи у збройних силах і робить режим захищеним від переворотів. A. Escribà-Folch *et al*. (2022) зафіксували, що фрагментація у збройних силах сприяє формуванню балансу між підрозділами та структурних перешкод для координації. Персоналісти формують і підтримують домінуючу коаліцію між впливовими особами всередині системи, що створює умови, за яких лідери мають широкий розсуд і повноваження для здійснення змін у політиці.

Партійні режими, що практикують інституціоналізований авторитаризм, загалом вважаються значно більш стійкими порівняно з іншими формами авторитаризму, оскільки мають тривкі організаційні структури. Розгалужені партійні мережі в таких системах стабілізують авторитарний режим навіть у періоди економічних криз. Партійним режимам також властива адміністративна централізація, хоча такі країни, як Китай і Казахстан, є помітними винятками, оскільки надають перевагу децентралізації. Ця система наділяє більшими повноваженнями місцевих чиновників і дозволяє центральному уряду уникати відповідальності. КПК свідомо дотримується цього принципу, перекладаючи провину на місцеву владу за загальні проблеми в провінціях, зберігаючи при цьому всю повноту влади на вершині. E. Sinkkonen (2021) встановила, що з початком правління Сі у 2012 році в Китаї відбувається рецентралізація управління, яка сприяла проведенню антикорупційних кампаній та обмеженню фінансових ресурсів, доступних місцевим урядам. Китайський уряд також активно інвестує у використання ЗМІ, Інститутів Конфуція та обмінних програм для покращення свого іміджу як усередині країни, так і на міжнародній арені. Таким чином, зовнішня політика країни формується через навчання та спонсорство. КПК, зі свого боку, просуває політичні та економічні інтереси через партійні канали, формуючи позитивний образ Китаю. C. Hackenesch & J. Bader (2020) зазначають, що міжпартійні контакти

КПК сприяють загальній дипломатичній діяльності. Ці практики китайського уряду забезпечують більш якісне прийняття рішень та взаємодію з впливовими акторами у зовнішніх справах.

Міжнародний ризик у зовнішній політиці авторитарних режимів. Міжнародний ризик є важливим елементом розуміння зовнішньої політики авторитарних режимів. У міжнародній сфері схильність до ризику загалом означає готовність держави вживати заходів, здатних призвести до військової ескалації, втрат або репутаційних збитків заради досягнення стратегічних цілей. Авторитарні режими, прагнучи перевищити власні політичні цілі, стратегічно реалізують зовнішньополітичні уподобання еліт. Підтримка еліт знижує загрозу підзвітності, роблячи режим більш толерантним до ризику у зовнішній політиці. Персоналістські лідери усвідомлюють, що представники режиму рідко чинять їм опір, а тому охочіше ризикують заради розширення підконтрольних територій, навіть попри низькі шанси на успіх. T. Jost (2024) стверджує, що і в Радянському Союзі, і в Китаї зовнішня політика не завжди була обов'язковим критерієм при доборі керівників, оскільки рішення у цій сфері не завжди безпосередньо зачіпають інтереси суспільних еліт. Коли еліти мають обмежені важелі для торгу з лідером, вони можуть ставити внутрішні інтереси вище зовнішньополітичних.

Контроль над інформаційними потоками також є надзвичайно важливим для зовнішньої політики авторитарних режимів: він дозволяє посилювати апеляції до національних почуттів і мобілізувати підтримку міжнародних ініціатив. У періоди міжнародних конфліктів, поки опозиція звинувачує уряд, контроль над ЗМІ дозволяє режиму перекладати відповідальність на іноземне втручання. Тож режими, що контролюють ЗМІ, здатні подавати себе у вигідному світлі. Міжнародний тиск також відкриває нові можливості для авторитарних режимів і дозволяє їм здобувати підтримку «вулиці». S. Hellmeier (2021) зазначає, що авторитарні режими іноді вдаються до ризикованої зовнішньої політики задля зміцнення внутрішньої підтримки. Через міжнародну конфронтацію режим виносить внутрішні проблеми назовні; міжнародні чинники таким чином є важливими для провладної мобілізації. Загрози з боку іноземних держав і запроваджені санкції ведуть до зростання підтримки уряду. Коли зовнішньополітичні інтереси зачіпають інтереси еліт, останні виявляють більшу активність у прийнятті зовнішньополітичних рішень. Дослідження T. Jost (2024) показує, що окремі авторитарні режими суттєво інвестують у вивчення ставлення населення до зовнішньої політики, оскільки незадоволені громадяни можуть перейти до організованих протестів. Авторитарні системи таким чином суттєво різняться за ступенем концентрації влади; для розуміння відмінностей у схильності до ризику різних авторитарних режимів необхідно переходити від аналізу типів режимів до конкретних країн та їхніх внутрішніх структур влади.

Теоретичне підґрунтя та прогалини в літературі. Це дослідження спирається на теорію авторитарних інститутів, відому як типологія ГРФ, що була розроблена Барбарою Геддес, Джозефом Райтом та Ерікою Франц. Вибір цієї теорії зумовлений тим, що вона долає обмеження попередніх парадигм і використовує дедуктивний, орієнтований на диктатуру підхід, спрямований на виявлення відмінностей між різними авторитарними режимами. Замість того щоб розглядати авторитаризм як однорідне явище, рамка аналізує режими як відмінні інституційні утворення (Van den Bosch, 2025). Відповідно до цієї теорії, режим вважається демократичним, якщо він приходить до влади через певну форму виборів, що є вільними та конкурентними. Недемократичні режими спочатку поділялися на три основні категорії: однопартійні режими, військові режими та персоналістське правління. На початковому етапі монархії також відносилися до персоналістських режимів, проте згодом виокремились у самостійну категорію. Класифікація авторитарних режимів є одним із головних внесків цієї теорії, оскільки вона відмежовує персоналістські режими від однопартійних систем. У персоналістських режимах політична влада сконцентрована в руках окремого лідера. Партійна система суттєво відрізняється: правлячі партії підвищують виживаність авторитарних режимів. Такі режими забезпечують елітам суспільства посади та привілеї; натомість еліти забезпечують підтримання порядку серед пересічних громадян (Frantz & Higashijima, 2025). Правляча партія допомагає режиму стежити за громадянами і збирати інформацію про їхні уподобання. Теорія також підкреслює, що окремі риси авторитарних режимів нерідко перетинаються і не вписуються чітко в три чисті типи, представлені типологією ГРФ. Теорія показує, що персоналістські лідери часто виходять із військових або однопартійних режимів, однак замість того щоб ліквідувати інститути, зберігають їх для консолідації влади після приходу до неї. Разом з тим теорія пропонує системні критерії, за допомогою яких можна аналізувати диктатури та їхні коаліційні структури. Використання цієї теорії для розуміння авторитарних режимів допомагає прояснити їхню поведінку та результативність (Van den Bosch, 2025). Ґрунтуючись на типології ГРФ, дослідження змогло інтегрувати причинно-наслідкові механізми, пов'язані з політичними організаціями та їхнім стратегічним вибором у сфері зовнішньої політики. Це теоретичне підґрунтя дозволяє здійснювати систематичне порівняння авторитарних режимів, їхніх внутрішніх практик та їхнього впливу на схильність до міжнародного ризику.

Розглянуті в межах огляду літератури дослідження висвітлили роль, яку типи режимів відіграють у формуванні зовнішньої політики, а також відмінності у внутрішніх структурах влади режимів. Особлива увага була приділена розумінню персоналістських та партійних режимів, ролі еліт і відмінностей у практиках прийняття рішень. Наукові праці, присвячені авторитарним режимам, також розкривають важливу роль контролю над інформацією та підтримки еліт у збереженні режиму при владі. Однак у літературі існують суттєві прогалини: значна частина попередніх досліджень розглядала авторитарні режими як однорідну категорію. Вивчення зв'язку між внутрішньою структурою влади та схильністю авторитарних режимів до міжнародного ризику залишається вкрай

обмеженим. Попри те що Росія і Китай часто фігурують в дослідженнях авторитарних режимів, лише незначна кількість робіт звертається до обох країн одночасно або здійснює їх порівняльний аналіз. Ця прогалина є суттєвою, оскільки Росія та Китай представляють принципово різні авторитарні інститути з несхожою динамікою прийняття рішень та різним ступенем схильності до зовнішнього ризику.

Матеріали та методи

Це дослідження вивчало, яким чином внутрішні структури влади в авторитарних режимах формують моделі міжнародного ризику. У дослідженні застосовано якісний описовий дизайн, що дозволяє глибше зрозуміти міжнародну експансію та зовнішні інвестиції Росії та Китаю. Використання порівняльного підходу сприяло виявленню відмінностей між режимами та їхніми уподобаннями. Вторинний якісний підхід надав дослідженню більш описового характеру. Окрім того, у статті застосовувалась рамка ГРФ щодо авторитаризму, оскільки ця теорія чітко визначає різні типи режимів та їхні характеристики (Van den Bosch, 2025). Типологія ГРФ забезпечила теоретичну основу дослідження, розмежовуючи різні авторитарні режими згідно з їхніми внутрішніми інституційними устроями, а не розглядаючи всі авторитарні режими як єдину категорію. Цей метод був особливо доцільним для дослідження, оскільки дозволяв вивчати організаційну структуру, позицію еліт у системі та роль керівництва у впливі на зовнішньополітичні рішення. Розмежовуючи персоналістську систему Росії та партійну систему Китаю, рамка забезпечила обґрунтований аналітичний інструментарій для вивчення варіацій у поведінці обох країн щодо міжнародного ризику.

Оскільки дослідження спирається на вторинні дані, матеріальну базу склали рецензовані наукові публікації, розділи книг та орієнтовані на практику наукові джерела (Lewis, 2020; Lee, 2021; Rutland, 2022). Дані були отримані з Google Scholar, різних журналів із політичних ідеологій, політики та міжнародних відносин. Зібрані дані аналізувались за допомогою тематичного аналізу. Тематичний аналіз застосовувався для детального опису структур управління Росії та Китаю з подальшим їх порівнянням. Вибір Росії та Китаю для порівняльного аналізу зумовлений тим, що обидві країни представляють архетипові підтипи в рамках типології ГРФ: Росія – як персоналістський режим, Китай – як однопартійний. Часові рамки дослідження в основному охоплюють період після закінчення Холодної війни та розвиток практик обох країн починаючи з 2000-х років – що відповідає правлінню Путіна в Росії, інституціоналізації КПК та приходу до влади Сі Цзіньпіна. Порівняльний аналіз, здійснений у дослідженні, охоплював такі виміри: структура влади та концентрація повноважень, централізація та прийняття рішень у режимі, зовнішня політика, стратегічні інструменти обох режимів та обмеження, що стримують здійснення ними влади.

Результати та обговорення

Результати в цьому розділі представлені через п'ять порівняльних змінних, похідних від типології ГРФ: (1) структура влади та концентрація повноважень; (2) рівень централізації та прийняття рішень; (3) зовнішня політика; (4) роль інститутів та інших стратегічних інструментів; (5) обмеження, з якими стикаються обидві країни у здійсненні влади та прийнятті ризиків. Росія аналізується як приклад персоналістського авторитаризму, тоді як Китай розглядається як однопартійний інституціоналізований режим. Принципові відмінності між обома країнами і стали головною підставою для їх вибору. Кожен з підрозділів обговорює структуру влади всередині держави, зовнішньополітичні рішення та схильність до міжнародного ризику. Розділ порівняльного аналізу зіставляє всі ці виміри окремо.

Структура влади в Росії та концентрація повноважень. Сучасна російська політична система широко характеризується як вкрай персоналістський авторитарний режим, у якому політична влада сконцентрована в руках президента та мережі неформальної лояльності. Пострадянська Росія опинилась у своєрідному ідеологічному вакуумі, оскільки мала відійти від радянської політичної системи в умовах краху комунізму та невдалого переходу до лібералізму й демократії (Blackburn, 2024). Зникнення комуністичної партії призвело до більшої плинності в політичній системі країни. Борис Єльцин особисто брав участь у розпаді СРСР і таким чином став батьком-засновником держави, проте в російському суспільстві зберігались розколи, оскільки чимало людей позитивно ставились до комуністичної системи. Президентство Єльцина було неспокійним: він прагнув управляти Росією, запроваджуючи власну політику та домагаючись підтримки. Єльцин намагався проводити зовнішню політику, що враховувала інтереси Заходу, однак політичні критики вбачали в цьому лише догодження Заходу (Gill, 2025). Ідіосинкратичний стиль керівництва Єльцина відштовхнув олігархів; ситуація погіршилась під час його другого президентського терміну, коли через проблеми зі здоров'ям та зловживання алкоголем він не міг забезпечувати ефективне керівництво. Занепокоєння щодо його здатності управляти державою зрештою спонукало еліти підтримати Володимира Путіна і замінити Єльцина у 2000 році (Gill, 2025). Таким чином, політика та практики Єльцина сприяли тому, що Путін зосередив у своїх руках все більше влади і зрештою очолив державу.

Прихід Путіна до влади на початку 2000-х, після чеченської війни, спочатку зустрів підтримку серед російського народу. Він позиціонував себе як залученого, рішучого та впевненого керівника. На відміну від попередників, Путін був значно більш прагматичним, прихильним до централізації влади та технократичним. Централізація влади передала повноваження від різних олігархів, недержавних акторів і регіональних керівників Кремлю (Blackburn, 2024). Публічна критика чиновників та олігархів з боку Путіна була частиною його виконавського популізму в той час, коли політика нерідко слугувала лише інтересам еліт і заможних верств. Нові закони, запроваджені в 2000-х роках, позбавили губернаторів влади та автоматичних місць, які вони раніше мали у Раді Федерації та верхній законодавчій палаті, замінивши їх регіональними

законодавцями. Путін також отримав повноваження призначати та звільняти регіональних керівників, що означало втрату губернаторами контролю над регіональною поліцією. Олігархи та еліти, які привели Путіна до влади у 2000-х, поступово витіснялись із системи управління. Їхня влада, що слабшала в державній політиці, позбавляла їх можливості протистояти перетворенню Путіним режиму на авторитарний (Balta *et al.*, 2025). З приходом Путіна до влади режим підпорядкував ЗМІ задачі формування позитивного й сильного образу лідера. Путінська кампанія проти повстанців у Чечні та терористичні акти в Москві зображали його жорстким і рішучим керівником, що допомогло йому виграти вибори в 2000-х роках (Lewis, 2020). За Путіна Росія перетворилась, таким чином, на політичну систему, де влада зосереджена в руках однієї особи без будь-яких правових обмежень. Під час першого президентського терміну Путін інвестував у демонтаж демократичного експерименту в Росії та замінив його авторитарним режимом.

Повернення Путіна до влади у 2012 році посилило зсув у бік формування повноцінного авторитарного режиму, надавши президенту ширших повноважень – зокрема щодо військових інтервенцій в Україні у 2014 році (Lewis, 2020). Потужні економічні показники Путіна в перші два терміни також суттєво сприяли його поверненню до влади, хоча в третьому терміні вони були менш очевидними. Влада Путіна в Росії тримається на його здатності розподіляти ресурси між ключовими секторами. Путін також відомий системою лояльності серед еліт: хоча первісне коло санкт-петербурзьких друзів та співробітників спецслужби частково змінилось, він і досі підтримує довірену групу наближених. Авторитет урядовців у Росії визначається як їхніми формальними посадами, так і близькістю до Путіна (Sakwa, 2020). Російський уряд підтримує неформальні мережі по всій країні, що дозволяють отримувати інформацію про суспільне сприйняття та силу рішень Кремля. Путін також провів конституційні поправки у 2020 році, які суттєво сприяли виборам 2021 року. Поправки 2020 року акцентують його власні інституції для захисту конституційного ладу (Syrovátka, 2023). Скинувши обмеження президентських термінів, Путін забезпечив собі можливість перебувати при владі довше, ніж передбачалось. Ці поправки також закріпили за президентом абсолютну владу в ієрархії держави. Еволюція путінського президентства безпосередньо впливає на зовнішню політику та концентрацію влади.

Процес прийняття рішень та зовнішня політика. Процес прийняття зовнішньополітичних рішень у сучасній Росії відображає персоналістський авторитет, встановлений Путіним. Зовнішня політика Путіна в перші два терміни була прагматичною, однак у третьому терміні набула більш консервативного характеру. Починаючи з третього терміну при владі, Путін щорічно звертається до нації з питань зовнішньої політики. У центрі зовнішньополітичного курсу Путіна – питання суверенітету, регіонального впливу Росії у Східній Європі та російської ідентичності (Frear & Mazepus, 2021). Президентська адміністрація Росії з її центральним адміністративним апаратом та департаментом внутрішньої політики відіграють ключову роль у координації наявних інтелектуальних ресурсів (Bakir, 2023). Таким чином, незважаючи на наявність інститутів у Росії, вони виконують лише функцію виконавських органів, тоді як прийняття керівних рішень залишено за президентом. Прийняття рішень у сфері міжнародних відносин у Росії суттєво відрізняється від практики інших західних держав, оскільки геополітично країна розташована між європейськими та неєвропейськими країнами. Історичний і культурний контекст Росії відрізняє її від інших великих держав Заходу. Путін також дотримується антизахідних і націоналістичних поглядів, де головною метою є розвиток Росії як на внутрішній, так і на міжнародній арені. Санкції, запроваджені проти Росії після анексії Криму, та підтримка Заходом України ще більше відштовхнули Росію від західних ринків.

Путін утримує внутрішній контроль над населенням Росії за допомогою пропаганди, яка просуває образ Росії як культурно самобутньої держави, що відстоює свої націоналістичні цінності від західного імперіалізму. Зовнішня політика Росії, таким чином, відзначається антиамериканським та антизахідним спрямуванням. Путін прагне побудувати Євразійський економічний союз, зміцнити позиції Росії в Шанхайській організації співробітництва і водночас поглибити присутність в Азії задля розширення економічного та політичного впливу. Зовнішньополітичні дії Росії демонструють застосування жорсткої сили щодо України і більш м'який підхід до Білорусі під час вторгнення. Дослідники стверджують, що Кремль вдається до жорсткої сили проти недружніх урядів, залишаючись поміркованим щодо союзників (Chapman, 2021). Суверенітет Росії, на думку Путіна, перебуває під загрозою з боку НАТО у рамках гібридної війни проти країни; тому влада в Росії консолідована між президентом та його вузьким внутрішнім колом. Багато представників найближчого оточення Путіна пов'язані з ним ще з часів служби в Комітеті державної безпеки. Сергій Чемезов, який служив з Путіним в Комітеті державної безпеки, є генеральним директором «Ростеху», а Юрій Ковальчук, голова банку «Россия», також входить до числа найближчих друзів Путіна зі спільноти «Озеро» в Санкт-Петербурзі. До інших помітних членів кола входять Аркадій Ротенберг, Дмитро Медведєв, Сергій Собянін та Антон Вайно (Lewis, 2020). Путін підтримує неформальні методи консультацій та прийняття рішень, щоб уникати формальних та неформальних обмежень влади.

За 22 роки при владі Путін консолідував владу як на внутрішньому, так і на міжнародному рівні. Двома ключовими угрупованнями в Росії є силовики – люди, які очолюють силові відомства, – та новий клас капіталістів, або олігархів. Після приходу до влади Путін за допомогою силовиків встановив контроль над 89 регіонами Росії і відсунув олігархів від важелів влади. Після того як Путін встановив контроль над державою, його найближче оточення та силовики розширили свій вплив і взяли під контроль економічні активи Росії (Rutland, 2022). Зовнішня політика Росії також сприяє внутрішній стабільності: путінські амбіції щодо створення Євразійського союзу та анексії Криму підняли його рейтинг схвалення всередині країни з 65 %

до 80 %. Висока внутрішня підтримка геополітичних авантюр Путіна відображає загальне ставлення населення до російського націоналізму. Після анексії Криму у 2014 році внутрішня політика Росії спонукала уряд до подальших агресивних кроків у міжнародному курсі (Lawrence, 2022). Дослідження показують, яким чином внутрішні процеси прийняття рішень у Росії формують її міжнародну позицію та політику.

Міжнародний ризик та обмеження. Зовнішня політика Росії демонструє послідовні моделі схильності до ризику відтоді, як Путін прийшов до влади. Схильність до ризику в міжнародній сфері загалом означає готовність держави вживати військових заходів в інтересах національної безпеки. У 2008 році відбулась Російсько-грузинська війна, під час якої Росія розпочала повномасштабне вторгнення в Грузію, щоб не допустити її вступу в НАТО разом з Україною (Rezvani, 2020). Ця війна нерідко розглядається як репетиція вторгнення в Україну у 2014 році та повномасштабної Російсько-Української війни 2022 року. Росія, однак, заявляла, що офіційною причиною початку війни стала необхідність зупинити геноцид у Південній Осетії. Після укладення угод про припинення вогню Москва домагалась незалежності Абхазії та Південної Осетії і підтримувала дипломатичні відносини з обома. Росія зазнала критики із Заходу за цей прояв сили. Після закінчення війни стало відомо, що США постачали Грузії сучасне озброєння. США і ЄС запровадили лише слабкі економічні санкції проти Росії після вторгнення, і було очевидно, що Захід намагається задобрити Росію і примусити її зупинити військові завоювання (Tarasov *et al.*, 2023). Між обома країнами було підписано мирний договір за посередництва Італії під керівництвом Берлусконі; м'яка реакція суперечила позиції США щодо запровадження жорсткіших санкцій. Загалом Російсько-грузинська війна мала незначний вплив на Росію.

Анексія Криму у 2014 році ще раз продемонструвала готовність Росії зазнавати міжнародних санкцій, засудження та ізоляції заради здобуття нових територій. У 2014 році Росія анексувала Крим і спровокувала сепаратистський конфлікт на сході України. Оволодіння Україною дозволило б Кремлю знову піднятись до рівня однієї з провідних світових держав (Makio & Fuccille, 2023). Україна є привабливим об'єктом розширення для Росії завдяки своєму географічному потенціалу; вторгнення в Крим, таким чином, відображає геополітичні інтереси Кремля. Крим межує з Росією і відокремлений Керченською протокою, що з'єднує Чорне і Азовське моря. Оволодіння Кримом є суто стратегічним, оскільки забезпечує Росії вихід до обох морів. Після цих вторгнень Путін почав дистанціюватись від Заходу – як в політичному, так і в економічному вимірі. Після анексії Захід знову засудив дії Росії щодо Криму, але знову не наважився запровадити санкції, розглядаючи Росію як стратегічного партнера. Відсутність іноземного втручання у кримській ситуації була зумовлена низькою інтенсивністю конфлікту та тим, що його не можна було кваліфікувати як збройний конфлікт (Tarasov *et al.*, 2023). Такі країни, як Італія, відмовились вживати заходів проти Росії через відсутність повномасштабного вторгнення.

Останнім прикладом схильності Росії до ризику є Російсько-Українська війна 2022 року. Для такого масштабного конфлікту внутрішня підтримка є вкрай необхідною, тому російський уряд вдався до широкого спектру пропаганди та дезінформації як усередині Росії, так і за її межами. Розширення НАТО на Схід було розцінене як серйозне порушення балансу; Росія не могла змиритись з тим, що Захід розширює підтримку України і допускає її вступ до альянсу. Крім того, запровадження санкцій з боку США і ЄС лише підтвердило, що Захід не готовий враховувати власні інтереси Росії в регіоні (Nitoiu, 2024). На відміну від попередніх випадків, коли ЄС відмовлявся від жорстких заходів проти Росії, цього разу держави-члени ЄС жорстко засудили дії Росії і запровадили суворі санкції. Дослідження показують, що розвиток російсько-української війни підірвав економічну стабільність Росії, на яку було накладено масштабні санкції. Всі західні компанії також вирішили залишити Росію, що призвело до обвалу валюти. США заборонили імпорт російської нафти, природного газу та нафтопродуктів. Нові торговельні угоди Ізраїлю та Єгипту на постачання природного газу до Європи ще більше підірвали позиції Росії. Таким чином, схильність Росії до ризику шкодить її глобальному позиціонуванню і призводить до посилення санкцій з боку Заходу.

Отже, відповідно до рамки ГРФ та результатів дослідження, Росія постає як персоналістський режим. Авторитет режиму централізований у руках Путіна та його неформальної мережі лояльності, тоді як формальні інститути держави зведені до виконавських органів, що реалізують правила, встановлені урядом Путіна. Елітні обмеження в Росії є низькими, оскільки Путін методично позбавив регіональних губернаторів та олігархів їхніх повноважень. Зовнішньополітичні рішення є вкрай централізованими та однобічними, продиктованими інтересами президента та його найближчого оточення. Інституційні посади в країні не визначають реального впливу – він залежить від лояльності до лідера. Схильність до ризику в країні є надзвичайно високою, що підтверджується масштабними військовими інтервенціями в Грузії, Криму та Україні у XXI столітті, – це свідчить про готовність режиму поглинати потенційні втрати в процесі. Ці висновки узгоджуються з рамкою ГРФ: персоналістські режими стикаються з меншими перешкодами на шляху до зовнішньополітичного ризику.

Структура влади в Китаї та концентрація повноважень. Політична система Китаю характеризується однопартійним авторитаризмом, де влада зосереджена в руках КПК, а не окремого лідера. На відміну від персоналістських режимів, де прийняття рішень залежить від лідера, успіх китайської системи закорінений у широті та глибині правил. Членство в КПК і функції партії регламентовані, і тому, хоча Сі Цзіньпін є номінальним головою партії, він може виключати членів, якщо вони порушили партійні правила (Smith, 2021). КПК прийшла до влади під час китайсько-японської війни, маючи Мао Цзедуна як домінуючого лідера. Японське вторгнення спричинило швидкий розвиток партизанської боротьби та зміцнення позицій КПК на низових рівнях китайського

суспільства. Партія була заснована Чень Дусю та Лі Дачао у 1920-х роках. Об'єднавшись з Гоміньданом, партія справила вплив на комуністичну революцію (Chen & Kung, 2024). Хоча довоєнні соціальні та економічні програми суттєво зміцнили її репутацію, саме місцеві впливи зрештою забезпечили партії більш широку підтримку. КПК має чимало різних інститутів, які допомагають підтримувати її владу; Постійний комітет Політбюро (ПКП) є одним із найважливіших. Поряд з ним важливими інструментами утримання режиму при владі є Генеральний офіс, Організаційний відділ, Відділ пропаганди, Комісія з політичних і правових питань, міністерства державної безпеки та громадської безпеки (Fewsmith, 2021). Контроль над усіма цими посадами дозволяє утримувати владу в рамках урядової системи централізованою.

ПКП відповідає за централізоване керівництво в КПК, оскільки здатний системно виконувати власні плани та постанови. Регулюючи склад комітету, ПКП може мобілізовувати місцеві політичні інститути та реалізовувати політику і плани, визначені центральним урядом. У постмаоїстську епоху керівництво в КПК продовжує зберігати наступність: директиви та пріоритети переорієнтовуються на провінційний рівень шляхом зміни акцентів у діяльності членів ПКП. ПКП запровадив три ключові стратегії: оновлення неефективних та застарілих систем керівництва всередині КПК; визначення чисельності посадовців для провінційного управління; та, по-третє, акцентування фахової ролі конкретних відомств із призначенням відповідального члена ПКП (Lee, 2021). Інституціоналізація колективного керівництва є ще однією ключовою рисою режиму: в постмаоїстську епоху режим інвестував у запобігання концентрації влади. Запровадження обмежень на кількість термінів, зі свого боку, сприяло зміцненню взаємних зобов'язань між чинним керівником та іншими політичними лідерами. Крім того, в КПК були встановлені вікові обмеження та принцип поколіннєвої ротації задля забезпечення більш стабільної передачі влади. Однак, прийшовши до влади, Сі Цзіньпін скасував обмеження термінів у 2018 році, забезпечивши собі третій президентський термін і потенційно довічне перебування на посаді (Ang, 2022). За правління Сі КПК розширила свою присутність в економічній та соціальній сферах.

Правління Сі суттєво послабило виміри інституціоналізації, що колись тримали КПК разом. Попри авторитарний поворот, Сі зберіг деякі ключові риси режиму КПК – зокрема адаптивні методи управління та експериментування з політикою. Однак, на відміну від своїх попередників, Сі є більш репресивним і посилив ідеологічний контроль над суспільством та бюрократією. Він переслідував різних активістів і критиків режиму, задушивши свободи, що існували в суспільстві до 2012 року. Вороже ставлення США до Китаю ще більше відкрило для Сі можливості для мобілізації КПК і нації навколо нього. Попри те що режим Сі досяг успіху в боротьбі з корупцією всередині системи, він також відновлює ризик боротьби за спадкоємність (Ang, 2022). Китай також дотримується суворого розмежування між центральним та місцевим рівнями в своїй політиці: центральний уряд відповідає за визначення завдань та цілей, тоді як місцевий – за їх впровадження. Це іноді призводить до зіткнення бачень та інтересів між центральним і місцевими урядами (Chen *et al.*, 2024). КПК також здійснює контроль над Народно-визвольною армією (НВА) через Центральну військову комісію (ЦВК) (Julienne & Lagraulet, 2022). ЦВК також очолює Сі, що дозволяє йому мати прямий контроль над армією та водночас посилювати політичний і дисциплінарний контроль.

Процес прийняття рішень та зовнішня політика. Система прийняття зовнішньополітичних рішень Китаю безпосередньо відображає інституційні можливості КПК. Зовнішня політика Китаю може розглядатись як пряме продовження його внутрішніх стратегій та стабільності в політичній сфері країни. Ключовим аспектом зовнішньої політики є підтримка авторитету КПК і зміцнення централізації влади та керівництва в міжнародних відносинах (Zhang, 2023). Другим аспектом зовнішньої політики є відданість відродженню китайської нації та просування дипломатії з китайською специфікою. Інституційні реформи, яких дотримується Сі в прийнятті рішень у сфері зовнішньої та безпекової політики, демонструють його усвідомлення зростаючих безпекових ризиків у країні та необхідності більш ефективно взаємодіяти з міжнародними державами. Зовнішня політика Сі є значно більш наполегливою порівняно з попередниками серед лідерів КПК. Такі проекти, як ініціатива «Один пояс, один шлях», свідчать про прагнення Китаю утвердитись як впливовий глобальний гравець. Поряд з цим, створення Комісії з національної безпеки (КНБ) сприяло вирішенню міжнародних завдань (Cabestan, 2021). КНБ залучена до вирішення транскордонних проблем – зокрема тероризму та сепаратистської діяльності в регіонах Синьцзян та Тибет.

Міністерство закордонних справ (МЗС) в основному зберегло свою структуру за часів правління Сі і покликане узгоджувати завдання зовнішньої допомоги із зовнішньополітичними цілями Китаю. За Сі були засновані аналітичні центри, завдання яких – оцінювати зовнішню і безпекову політику та допомагати коригувати дипломатію Китаю. Зовнішня політика Китаю реалізується не лише через міністерства, але й через дипломатів, підприємців і військових – усі вони отримують від КПК завдання щодо поширення глобального наративу партії (Cabestan, 2021). Незважаючи на те що режим у останні роки централізується, зовнішня політика держави продовжує формуватись через структуру колективного керівництва. Центральна комісія з іноземних справ (ЦКІС) є ще одним важливим інститутом, відповідальним за осмислення та оцінку зовнішніх справ (Acosta, 2024). ПКП є вищим органом прийняття рішень у Китаї і розглядає невідкладні міжнародні питання та кризи. Однак велика кількість різних інститутів, задіяних у прийнятті зовнішньополітичних рішень, нерідко призводить до того, що зовнішня політика Китаю стає фрагментованою, а процес прийняття рішень – уповільненим. Зовнішня політика Китаю формується в результаті конкуренції та переговорів між центральними урядовими органами і провінційними органами влади.

Зовнішня політика Китаю перетворилась на багатоетапний консультативний процес, оскільки охоплює багатьох різних акторів. Хоча ключові напрями зовнішньої політики визначаються ПКП, лідери режиму відіграють важливу роль у їх формуванні. Сі удосконалив планування зверху донизу. Його політика залучила більше учасників до процесу прийняття рішень, зберігши при цьому за ним остаточні повноваження щодо змін. Оскільки вплив державної бюрократії за часів правління Сі послаблюється, його особисті бачення відіграють дедалі більш вирішальну роль у зовнішній політиці. Перехід до активної зовнішньої політики зробив Китай більш глобалізованим у міжнародній сфері. Через зовнішньополітичний курс Сі прагне сформувати міжнародний порядок, сприятливий для своєї країни, одночасно створюючи альтернативи американській моделі та встановлюючи баланс між Євросоюзом і США за допомогою торговельних та культурних угод (Akdağ, 2024). Однак зовнішньополітичні реформи, запроваджені в епоху Ден Сяопіна, ускладнюють введення нових змін і обмежують повноваження Сі. Таким чином, контроль Сі над зовнішньою політикою є переважним, але не абсолютним: попри свою популярність і широкий вплив на глобальному рівні, він повинен також зважати на погляди своїх старших партійних лідерів.

Міжнародний ризик та обмеження. У питаннях схильності до ризику Китай демонструє стриманість. Попри рішучий захист своїх територіальних претензій та розширення глобального впливу, Китай уникає прямих конфліктів, ескалації та дій, здатних спровокувати широкомасштабні війни. Територіальні суперечки Китаю найбільш виразно проявляються в Південно-Китайському морі, де ведуться спори навколо дрібних острівців, скель і рифів (Fravel & Glaser, 2022). Починаючи з 2008 року Китай перейшов до більш наполегливої політики: взяв під контроль риф Скарборо, збудував штучні острови на Островах Спратлі та розгорнув військові бази для зміцнення своїх претензій на Південно-Китайське море. Китайські сили переслідували та залякували в'єтнамські та малайзійські судна, що проходили через виключну економічну зону (Zhang, 2022). Ця діяльність свідчить про намір Китаю встановити повний контроль над морем. Контроль над морем є суто тактичним: Китай збудував аеропорти на кількох з цих дрібних острівців. Щоб відстоювати свої претензії та уникати збройного конфлікту, Китай вдається до тактики «сірих зон» у Південно-Китайському морі – зокрема, використовуючи Берегову охорону Китаю та морську міліцію. США рішуче виступають проти домінування Китаю в Південно-Китайському морі та заявляють, що конфлікти в цьому морі будуть розглядатись як міжнародна проблема (Zhang, 2022). Спільними зусиллями з іншими країнами Індо-Тихоокеанського регіону США створили QUAD для протидії зростаючому впливу Китаю в цих водах.

Аналогічно, у прикордонних суперечках з сусідніми державами Китай та Індія перебувають у стані багаторазових територіальних конфліктів з 1960-х років. Ці суперечки призвели до короткої війни у 1962 році з подальшими рецидивами протягом наступних десятиліть. Влітку 2020 року індійські та китайські війська знову зіткнулись внаслідок китайських вторгнень на індійську територію, що призвело до жертв. Внутрішня політика Китаю вважається одним із чинників, що стоять за цими вторгненнями (Greene *et al.*, 2021). Прикордонні проблеми між двома країнами негативно впливають на їхню торгівлю та двосторонні відносини. Другим свідченням стриманого ризику є відсутність прямої участі Китаю у війнах з 1979 року – після прикордонної війни з В'єтнамом. У лютому 1979 року китайський лідер Ден Сяопін наказав 200 000 китайських солдатів вторгнутись до В'єтнаму (Grossheim, 2022). У військовому відношенні переміг В'єтнам, і Китай змушений був відступити; обидві сторони зазнали важких втрат. Відтоді Китай дотримується нейтралітету і надає перевагу стримуванню перед прямим конфліктом.

Зовнішня політика Китаю також значною мірою спирається на розширення свого зовнішнього впливу – зокрема через ініціативу «Один пояс, один шлях» (ОПОШ), глобальну стратегію розвитку інфраструктури, що зміцнює зв'язність і вдосконалює торговельні партнерства між країнами. ОПОШ є наочним свідченням прагнення Китаю максимізувати свій вплив у глобальному масштабі. Вона дозволяє Китаю більш активно брати участь у світових справах, перекроюючи глобальну торгівлю і комерцію та створюючи паралельні фінансові інститути. Китай просуває ОПОШ також задля формування власного глобального порядку денного та забезпечення поваги до своїх цінностей, ідей та норм у різних культурах. Вважається, що через ОПОШ Китай вирішує внутрішні проблеми надвиробничих потужностей та стійкого зростання (Parepa, 2020). Ширша міжнародна стратегія Китаю пропонує можливості для розвитку країнам Азії, Африки та Латинської Америки. Країна відома тим, що використовує економічні та торговельні проекти для зміцнення своєї присутності на різноманітних світових ринках. Глобальна стратегія Китаю сприяє зміцненню репутації держави в поєднанні з розвитком торгівлі та комерції (Kim & Dong, 2025). Відносини, які Китай вибудовує з Латинською Америкою та іншими регіонами світу, ґрунтуються на принципах сталого та справедливого розвитку.

Узагальнення за рамкою ГРФ щодо Китаю за п'ятьма порівняльними змінними виявляє, що влада в країні утримується КПК через жорсткі бюрократичні та партійні інститути. Попри те що Сі консолідував більше влади, ніж попередні лідери КПК, він усе ж обмежений партійними інститутами і не може приймати рішення одноосібно. Елітні обмеження в Китаї залишаються високими: позиції в партійній ієрархії визначаються стажем та партійною дисципліною, а не лояльністю до лідера – як у Росії. Зовнішня політика Китаю є консультативним процесом, що охоплює різні національні структури – ПКП, ЦКІС, ЦВК та МЗС, – що веде до більш повільних, але виважених рішень. Публічні інститути в Китаї продовжують зберігати значний вплив, оскільки доступ до посад пов'язаний з партійним рангом. Нарешті, схильність до ризику в Китаї є суттєво обмеженою та поступовою: Китай успішно уникає прямих військових конфліктів з 1979 року. Натомість держава вдається до залякування – постійно використовуючи тактику «сірих зон» і багатостороннє залучення

замість ескалаційної сили. Ці висновки дослідження також узгоджуються з рамкою ГРФ: однопартійні режими стикаються з суттєвими організаційними обмеженнями на свою владу, що веде до більш обережної та розрахованої зовнішньополітичної поведінки.

Порівняльний аналіз авторитарних режимів Росії та Китаю. Порівняння Росії та Китаю в цьому дослідженні демонструє відмінність між авторитарними режимами. Росія дотримується персоналістського режиму, тоді як Китай – однопартійного; інститути, механізми прийняття рішень та обмеження влади суттєво відрізняються. За часів Володимира Путіна Росія еволюціонувала у вкрай персоналістський авторитарний режим, позначений особистою владою, послабленим інституційним наглядом та зниженою участю еліт і олігархів. Попередня література з питань російської політики після розпаду СРСР свідчить, що попередні уряди намагались перейти від комунізму до лібералізму і демократії, хоча політичний клімат сприяв розквіту персоналістського керівництва в країні. В умовах цього персоналістського режиму прийняття зовнішньополітичних рішень також перейшло від групи еліт до лідера та його довіреного кола наближених (Blackburn, 2024). Авторитарні режими такого типу відзначаються меншими інституційними обмеженнями та більшою автономією у прийнятті рішень (Leber *et al.*, 2023). Китай, зі свого боку, дотримується однопартійного режиму під управлінням КПК, і тому, хоча Сі Цзіньпін стоїть у центрі процесу прийняття рішень, він, як правило, змушений консультуватись з іншими членами партії для ухвалення будь-якого важливого рішення. На відміну від персоналістських режимів з необмеженою владою, КПК є стійкою і дотримується структурованих відносин влади (Chen & Kung, 2024). Авторитарні партійні системи надають більше влади елітам суспільства, оскільки вони контролюють маси та забезпечують стабільність режиму.

У типології ГРФ персоналістські режими характеризуються слабкими інститутами та абсолютною владою правителів – Росія чітко вписується в ці характеристики. Політична влада є вкрай персоналізованою: місця у колі довірених осіб визначаються лояльністю до президента, а інститути функціонують переважно відповідно до виконавчої волі президента. Домінування найближчого оточення з числа знайомих Путіна та силовиків концентрує владу і зменшує можливості еліт накласти вето (Rutland, 2022). Реформи Путіна, спрямовані на продовження президентського терміну та обмеження влади олігархів, суттєво сприяли зміцненню його позиції як глави держави. Китай відповідає однопартійній моделі рамки ГРФ: право приймати рішення належить КПК, а не окремому лідеру. Однак відтоді, як Сі прийшов до влади, він змінив організаційну структуру КПК, наділивши себе більшими повноваженнями, але у режимі продовжують діяти ключові інститути, що здійснюють контроль над владою. Постійний комітет Політбюро, Центральна військова комісія та партійна бюрократія залишаються головними інституційними каналами. На відміну від Росії, де елітні позиції залежать від лояльності до президента, у Китаї ієрархічні позиції в партії визначають становище еліт. Таким чином, порівняно з Росією, Китай має більш жорсткі інституційні обмеження та кращу якість керівництва, оскільки члени партії обираються не за принципом особистої прихильності.

Теорія ГРФ також підкреслює, що тип авторитарних інститутів визначає інформаційні процеси та процеси прийняття рішень. Зовнішня політика Росії демонструє вищу схильність до ризику. Росія неодноразово вдавалась до військових інтервенцій, що є дорогими та ескалаційними за своєю природою. Війни в Грузії (2008), Криму (2014) та повномасштабне вторгнення (2022) відображають готовність країни зазнавати втрат, санкцій і дипломатичної ізоляції заради розширення та захисту автономії держави (Rezvani, 2020). З точки зору рамки ГРФ ці дії відображають персоналістські стимули та амбіції, оскільки військові окупації схильні зміцнювати внутрішню стабільність. P. Lawrence (2022) показав, що після вторгнення та анексії Криму рейтинг схвалення Путіна зріс до 80 %. Як свідчить вторгнення в Україну у 2022 році, персоналістські лідери іноді змушені ескалювати ситуацію, оскільки відступ поставив би під загрозу авторитет режиму. Зовнішня політика Китаю демонструє принципово інший підхід: попри наполегливість, Китай уникає широкомасштабних воєн з 1979 року. Китай відстоює територіальні претензії та здійснює стратегічну експансію в Південно-Китайське море через тактику «сірих зон» та поступового примусу, а не через повномасштабну війну (Zhang, 2022). Прикордонні протистояння з Індією також демонструють ці характеристики і прагнення Китаю залякувати (Greene *et al.*, 2021). Зовнішня стратегія Китаю будується на економічній державній діяльності та інституційній залученості: такі ініціативи, як «Один пояс, один шлях», забезпечують глобальний геополітичний вплив Китаю.

Різниця між режимами проявляється і в їхніх підходах до міжнародного тиску. Після вторгнення в Україну Росія прийняла економічну ізоляцію та втрату західних ринків. Китай, попри напруженість у відносинах зі США та суперниками в Індо-Тихоокеанському регіоні, продовжує надавати пріоритет участі в глобальній торгівлі та ланцюгах постачання. Рамка ГРФ стверджує, що оскільки персоналістські режими позбавлені дієвих міжнародних стримувачів, лідери в таких умовах більш схильні до ризику. Однопартійні режими, на зразок Китаю, не можуть собі цього дозволити, оскільки їхнє керівництво формується організаційними ієрархіями та оцінками ризиків; тому Китай уникає міжнародних конфронтацій, здатних порушити його економічну взаємозалежність. Авторитарні режими також різняться за способами утримання контролю: персоналістські режими покладаються на лояльних еліт або силовиків. Дослідження A. Escribà-Folch *et al*. (2022) також демонструє, як Росія підтримує розколи в армії, утримуючи її роздробленою задля запобігання переворотам проти уряду. НВА Китаю закорінена в КПК, що дозволяє здійснювати колективний процес прийняття рішень. Ідеологічна та стратегічна орієнтація обох держав також є різною: зовнішня політика Росії зосереджена на суверенітеті та ідентичності (Frear & Mazepus, 2021). Такий наратив допомагає мобілізувати суспільну підтримку. Своєю чергою, стратегія Китаю більше орієнтована

на підвищення міжнародного статусу і утвердження себе у глобальному масштабі через дипломатію задля довгострокового економічного впливу (Hackenesch & Bader, 2020). Це підтримує цілі КПК щодо розширення через розвиток та стабільність. Загалом порівняння демонструє стабільний взаємозв'язок між внутрішньою структурою влади та схильністю до міжнародного ризику. Зіставлення Росії та Китаю в цьому дослідженні таким чином підтверджує базове теоретичне розуміння рамки ГРФ. Режими з вираженою персоналізацією мають слабші інституційні обмеження, але вищу схильність до міжнародного ризику. Інституціоналізовані партійні режими, своєю чергою, є більш виваженими та стратегічними у зовнішній поведінці. Детальна Таблиця 1, що порівнює два авторитарні режими та їхні відмінні характеристики, наводиться нижче.

Таблиця 1. Порівняння авторитарних режимів Росії та Китаю

Вимір	Росія (персоналістський режим)	Китай (однопартійний режим)
Структура влади	Влада в персоналістських режимах сконцентрована навколо лідера – Путін та його лояльне найближче оточення несуть відповідальність за всі рішення, що позбавляє інститути реального впливу і можливості протидіяти лідерові.	Влада належить КПК через партійні інститути та бюрократичну ієрархію всередині партії. Інститути в Китаї мають певні повноваження, проте перебувають під управлінням КПК.
Прийняття рішень	Централізована та персоналізована система; в результаті процес прийняття рішень є значно швидшим.	Колективний та консультативний процес за участі ПКП, ЦКІС, ЦВК та партійних структур, що веде до уповільненого прийняття рішень.
Зовнішня політика	Висока толерантність до дорогих військових ризиків, що підтверджується війнами в Криму та Україні.	Стримана та поступова стратегія; уникнення прямого конфлікту з будь-якою країною з 1979 року.
Стратегічні інструменти	Військове втручання та націоналізм.	Тактика «сірих зон», ініціатива «Один пояс, один шлях» та націоналізм.
Обмеження	Авторитет лідера та виживання режиму.	Економічна стабільність та інтереси в глобальній торгівлі.

Джерело: складено автором на основі D.G. Lewis (2020), M. Frear & H. Mazepus (2021), J. Lee (2021), P. Rutland (2022), Y.Y. Ang (2022), M. Grossheim (2022), S. Zhang (2022), D. Makio & A. Fuccille (2023), V.S. Acosta (2024)

Підсумовуючи, порівняльний аналіз, наведений у Таблиці 1, ілюструє відмінності між Росією та Китаєм і різноманітну природу відповідних режимів у визначенні рамки ГРФ. Персоналістська природа російського режиму призвела до концентрації влади, тоді як прийняття рішень залишається обмеженим колом Путіна та його наближених. Режим відзначається високою толерантністю до міжнародного ризику. Китай, зі свого боку, надає перевагу поступовій та виваженій зовнішній політиці. КПК запроваджує інституційні стримувачі, і тому Сі не може приймати рішення так само вільно, як Путін. Ці обмеження та відмінності в оперативних тактиках свідчать про те, що авторитарні режими не можна розглядати як однорідну категорію. Наступний розділ обговорення спирається на ці висновки і розглядає ширші теоретичні та політичні імплікації.

Висновки цього дослідження узгоджуються з попередньою літературою щодо варіацій авторитарних режимів та зовнішньополітичної поведінки, розглянутою в межах огляду літератури. T. Jost (2024) стверджував, що авторитарні режими нерідко ізолюють лідера від внутрішньої підзвітності, що дозволяє їм бути більш толерантними до ризику та приймати рішення про міжнародний ризик більш вільно. Це підтверджується результатами цього дослідження: персоналістський режим Путіна допустив дорогі військові інтервенції в Грузії, Криму та Україні. Відсутність інститутів, здатних обмежити владу Путіна, є основним чинником цього. Однак та сама рамка не застосовна до Китаю, оскільки інституціоналізована партійна структура ведуть до більш детальної оцінки ризиків перед прийняттям будь-яких дій. A. Leber *et al*. (2023) показали, що персоналістські режими на зразок путінського мають культоподібну особистість, а відсутність внутрішнього нагляду дозволяє лідеру діяти однобічно. Результати також підтверджують це: послідовний демонтаж Путіним регіональних центрів влади та олігархів відповідає умовам, описаним A. Leber *et al*. (2023). Разом з тим література переважно зосереджується на внутрішніх механізмах, а не на зовнішній політиці, і тому ці внутрішні умови не завжди можуть бути безпосередньо пов'язані зі схильністю держави до ризику. S. Hellmeier (2021) вивчив, яким чином авторитарні режими використовують зовнішній тиск для мобілізації внутрішньої підтримки. P. Lawrence (2022) підтверджує це: рейтинг схвалення Путіна після анексії Криму зріс з 65 % до 80 %. P. Rutland (2022) дослідив внутрішні аспекти зовнішньої політики Росії, стверджуючи, що мережі силовиків та олігархів є ключем до розуміння російського уряду. Результати також підтверджують це в контексті типології ГРФ: структура лояльності, заснована на силовиках, є визначальною рисою персоналістського режиму Росії.

Дослідження A. Escribà-Folch *et al*. (2022) стверджує, що персоналістські режими підтримують фрагментовану структуру збройних сил задля запобігання переворотам, що веде до глибшої залученості в міжнародні конфлікти, ще більше закріплюючи їх. Це дослідження підтверджує, що найближче оточення Путіна несе основну відповідальність за прийняття військових рішень. Натомість у Китаї операції здійснюються під колективним партійним наглядом через ЦВК, що робить їх більш системними. C. Hackenesch & J. Bader (2020) стверджували, що КПК використовує міжпартійні контакти для дипломатії та просування міжнародних інтересів. Висновки цього дослідження дали детальнішу характеристику ініціативи «Один пояс, один шлях», а також тактики «сірих зон» у Південно-Китайському морі, підтверджуючи наполегливий характер дій Китаю. D. Passioura (2022) розглядав інвестиції як інструмент зовнішньої політики в персоналістських

режимах, і хоча висновки цього дослідження показали, що Росія теж використовує економічний важіль, головною формою прийняття ризику є саме військові інтервенції. Китай, натомість, дотримується інвестиційно-орієнтованого підходу у зовнішній політиці. Нарешті, S. Williamson & B. Magaloni (2020) показали, що авторитарні режими нерідко мають внутрішні розбіжності в процесі прийняття рішень, попри свій автократичний характер. Висновки цього дослідження не повністю підтверджують це: у Росії, хоча розбіжності й існують, вони пригнічуються централізованою владою Путіна. У Китаї, однак, вони залишаються вбудованими в структуру КПК, що значно ускладнює процес прийняття рішень. Ці відмінності є важливими для розуміння поведінки двох авторитарних режимів, їхньої зовнішньої політики та схильності до ризику.

Висновки

Стаття розглядає різні типи режимів та внутрішню владу крізь призму схильності до ризику в авторитарних країнах. Попри те що авторитарні режими зазвичай розглядаються як схожі між собою, вони суттєво відрізняються один від одного – зокрема персоналістські та однопартійні. Застосування рамки авторитарних інститутів, розробленої Геддес, Райтом та Франц, також допомогло в порівнянні політичних систем та зовнішніх політик Росії та Китаю. Отримані результати щодо обох країн показали, що внутрішня влада суттєво впливає на толерантність до ризику та вплив зовнішньої політики на населення і інші держави. Росія відома дотриманням персоналістської системи, в якій прийняття рішень є прерогативою глави держави. Влада в суспільстві підтримується через неформальну мережу еліт, і хоча це знижує інституційні обмеження, властиві Китаю, це також веде до дорогих зовнішніх дій. Натомість Китай дотримується однопартійного режиму; влада в цій системі безпосередньо вбудована в КПК. Попри те що Сі Цзіньпін перебуває при владі, зовнішньополітичні рішення ніколи не приймаються ним одноосібно: необхідно проводити консультації з численними державними інститутами та бюрократичними структурами для отримання їхніх позицій перед просуванням будь-яких змін у політиці. Порівняння обох режимів таким чином показує, що персоналістські режими більш толерантні до міжнародних ризиків, тоді як партійні режими змушені зважати на суспільне сприйняття та свій імідж. Зіставлення Росії та Китаю демонструє, що авторитарні держави не можна аналізувати як стратегічно однорідних акторів, попри схожий тип режиму та статус великих держав. Стаття, таким чином, довела, що вивчення лише типу режиму є недостатнім і що внутрішня влада повинна братись до уваги для визначення зовнішньополітичної поведінки. Майбутні дослідження можуть розширити порівняльний охват, вивчаючи інші форми авторитарного правління в різних частинах світу. Подальші розвідки також можуть досліджувати, яким чином економічні кризи, зміна керівництва та громадська думка щодо внутрішньої влади формують зовнішньополітичну поведінку.

Подяки

Немає.

Фінансування

Немає.

Конфлікт інтересів

Немає.

UDC: 327
DOI: 10.59214/ua.fa/4.2026.69

ISSN: 2663-2675
E-ISSN: 2663-2683

Aybars Oztuna[*]
Postgraduate Student, Researcher
University of Portsmouth
PO1 2UP, Winston Churchill Ave., Portsmouth, United Kingdom
https://orcid.org/0000-0003-4434-9792

Regime type, domestic authority, and international risk-taking: A comparison of Russia and China

Abstract. Authoritarian states are frequently treated as a single category in international relations, despite internal differences and foreign policy differences. This article has shed light on the different types of regimes, focusing especially on the authoritarian regimes as these are generally portrayed to be homogeneous in nature despite being incredibly diverse in their approach to geopolitics, international expansions and decision making. The key aim of the research was to examine how variations in authoritarian regime type and domestic authority structures shape patterns of international risk-taking. In order to achieve this objective, a comparative analysis of Russia and China was carried out with the help of the Geddes, Wright, and Frantz (GWF) framework. In personalist systems such as Russia, decision-making authority is highly centralised around the leader, formal institutions do not hold much power in such settings. Simultaneously, such concentration of power allows the leader to take bold and high-cost foreign policy choices as domestic barriers are marginally low due to common people not having a say in such regimes. However, party-based authoritarian systems such as China functions through strong bureaucratic conditions, planning and monitoring. As a result, such institutionalised party regimes exhibit more constrained and calculated risk behaviour due to organisational oversight and collective decision structures. While foreign policies of such countries can achieve an assertive position, they are more controlled than authoritarian systems. The findings of the research are significant as it can help policymakers, analysts and security planners to better understand these regimes and their foreign policy behaviour, and improve their response to future geopolitics crisis

Keywords: authoritarian regimes; foreign policy; GWF; Xi Jinping; Vladimir Putin

Introduction

In contemporary international politics, authoritarian states have a significant role to play in global security, competition and regional conflicts. As a result, understanding the different between these authoritarian regimes is important for understanding why some regimes behave aggressively while others are more cautious with their foreign policies. Various dynamics were introduced in politics, ranging from personalisation, internationalisation, and internationalisation to increased demands for a centralised system. Political regimes differ in institutional design, accountability, and decision-making processes, which may influence foreign policy choices, L. Helms (2023) argued the two main regimes in modern geopolitics to be democratic and autocratic. The main defining feature of democratic governance is the freedom of expression and providing a fully legitimate status to political oppositions. The freedom of expression is often absent in autocratic systems, and decisions to hold elections or tolerate opposition are calculated risks and choices in authoritarian regimes. Autocratic powers are generally consolidated by dictators, and allowing parties and legislation in the government system helps in revealing opponents. C. Bjørnskov & M. Rode (2020) have divided into three main categories, these are: parliamentary democracy, mixed democracy and presidential democracy. The non-democracies, on the other hand, can be classified as civilian autocracies, military dictatorships and royal dictatorships, which are also known as monarchies.

Although there are more democracies than autocracies in the world, autocracies cannot be neglected as they influence global events in different ways. While some of the autocratic countries are a security threat to neighbouring countries, others a threat on a global level. A.K. Das (2023) in their research considers autocracies as threats to global peace because these countries tend to be aggressive and do not abide by international rules. Autocracies are

Received: 07.04.2026, Revised: 24.07.2026, Accepted: 26.08.2026, Published: 08.09.2026.

Suggested Citation:
Oztuna, A. (2026). Regime type, domestic authority, and international risk-taking: A comparison of Russia and China. *Foreign Affairs*, 36(4), 69-81. doi: 10.59214/ua.fa/4.2026.69.

[*]*Corresponding author (oztunaaybars@gmail.com)*

Copyright © The Author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0 (https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

expansionist by nature as observed with Germany during the Second World War, China and Russia in the modern times. Democracies however are bound by the political will and sentiments of the nation and therefore maintains friendly relations and obey international laws. This argument is further supported by M. Bales & M. Mutschler (2026) as large scale military interventions are often led by autocratic regional powers. The study shows autocracies such as Saudi Arabia, Russia and Turkey investing in large scale military equipment's, while democracies avoid enhancing their military capabilities.

The lack of accountability is a major problem in autocracies, autocracies as per M. Kriner (2025) are driven by the autocrat's private gain seeking behaviour, instead of public good such as peacekeeping and peacebuilding in democratic nations. The lack of accountability also leaves the leaders in a privileged position to do whatever they want, media restrictions, banning of criticism, limited access to internet allows them to operate effectively. Dictatorships are similar in this regard, as researched by G. Ekiert & N. Dasanaike (2024), they reject established forms of national cooperation and do not believe in negotiation, arbitration or international tribunals in resolving issues. Another striking characteristic about dictatorships is the strong tendency towards familial power and dynastic succession (Woo, 2024). Similar to Romania, North Korea also has a one-party system since the 1980s that have evolved into a personal dictatorship and while this keeps them in power, it essentially leads to the decay of political institutions and lack political legitimacy and excessive dependence of physical violence.

Authoritarian regimes are frequently treated as a uniform category in international relations, despite considerable variation in leadership concentration, party organisation, and institutional constraints. The foreign policy of a nation is greatly influenced by the regime. Personalised regimes focus more on the authority of a single individual, whereas party-based authoritarian regimes focus more on the organisational hierarchies and collective leadership institutions. These internal differences between the regime are what affect the decision-making and risk-taking abilities. The purpose of the research was to show variations within the authoritarian structure products different abilities in taking and managing risks. Whether different authoritarian structures generate different approaches to international risk-taking remains an important research question. This study investigated how different authoritarian regime structures influence patterns of international risk-taking through a comparative examination of Russia and China.

Literature Review

Regime type and foreign policy behaviour. Regime type has long been regarded as a central determinant of foreign policy behaviour in international relations. As per the theory of realism in international relations, as smaller countries do not have significant military power, they are not able to formulate policies outside of their borders. A.M. Galal (2020) has stated that through proper military power, the great nations are able to develop foreign policies that are influential and effective. J. Ahmed (2020) research on foreign policies show that these policies are often the result of interactions between decision-makers of the state and the environment in which they operate. Thus, Otto Von Bismarck regarded foreign policy as an extension of a country's domestic policy, as it is a direct reflection of the practices carried out within the country. Even though states differ based on their socio-economic background, military, and economic capabilities, the internal environments of a state influence the nature and course of foreign policies. Regime type has therefore been widely considered a key determinant of foreign policy behaviour, shaping both leaders' preferences and the constraints under which they operate.

In this context, authoritarian and democratic regimes have different methods of governance and crisis responses, which influence the international conduct of the state. The authoritarian regimes are capable of rapid mobilisation of resources and take immediate decisions, whereas democratic systems have to maintain a certain level of accountability and transparency. The democratic system runs on principles and encourages the participation of citizens in the decision-making process, which slows the decision-making process, but the decisions are inclusive and sustainable in the long run. Thus, the laws and regulations in democratic systems put a restraint on the leaders and their ability to take risks in foreign policies. Studies conducted by T. Jost (2024) have shown that democratic systems cannot take unpopular international actions, as the people tend to have a warmer attitude towards other democratic countries. Even against autocracies, some democratic leaders only see them as hostile when their behaviour does not align with perceived democratic principles. Decision-making in such systems looks for mental shortcuts to assess whether the other state is threatening. Not all autocracies are threatening, but this point of view allows the democracies to take swift decisions. Democracies are thus more cautious about initiating conflict, as they must be sensitive to their reputations both at home and globally. In contrast, authoritarian regimes are often portrayed as less constrained in foreign policy decision-making. The lack of accountability requirements and restricted public participation in national interests grant them greater opportunities for risk-taking.

However, the studies carried out on democracies and autocracies often fail to acknowledge the diversity of autocratic systems. Treating autocratic regimes as similar entities limits their internal variations, the different institutions, coalition systems and decision-making processes. The elites in autocratic systems are political actors, and their preferences and interests determine the power dynamics in these systems. S. Williamson & B. Magaloni (2020) research has shown different ministries in Russia disagree over state issues, and Putin also has disagreements with the government over the changes in criminal processing. Similarly, many state institutions in China disagree with nationally imposed education policies. Likewise, the research by C. Bakir (2023) argues that the internal assessments carried out in authoritarian systems are able to identify and address public discontent before it threatens the stability of the regime. China has local channels that feed the central government with the grievances shared by the people, improving the government's response to address policy feedback. These steps improve

the durability and legitimacy of autocracies. These differences between Russia and China show that the regimes do not have similar opportunities and constraints in dealing with their foreign policy.

Authoritarian regime variation and domestic authority. Authoritarian regimes are not uniform but vary significantly in how political authority is established and practised within the country. There are essentially three main categories of authoritarian regimes: party-based regimes, military regimes, and personalist regimes. Party-based regimes, such as China and North Korea, formally continue to have multiple parties; however, power is consolidated within a single party, and they control all branches of the government. A. Leber *et al*. (2023) has researched on how the single-party nature often stemmed from opposition parties withdrawing from races or voluntarily boycotting them. In the case of China, the Communist Party of China (CCP) has held control over leadership for nearly two decades before the oversight weakened, paving the way for President Xi Jinping to assume power. Personalist regimes differ in this aspect as decision-making in these regimes is held by the acting autocrat and their inner circle, which includes trusted political allies. These types of autocracies do not have regime-specific institutions, as they only seek the prolongation of their rule by winning elections that are neither free nor fair. The Russian president, Putin, was able to establish his power by relying on powerful elite allies. A. Leber *et al*. (2023) has also shown that during the early 2000s, when he finally came into power, he created a personalist regime that was built on an oligarchic system of loyal governors, giving the government a cult-like personality. Military regimes such as those in Myanmar and Thailand are made up of the chief military commander and top military officers. Informal power sharing between the military leaders keeps these military leaders in power. Personalist authoritarian rulers are aware that people inside the regime will not hold them accountable, and therefore, they are able to gamble through foreign policies to gain more territory even if they have a low chance of succeeding. The bureaucrats in these regimes are important because they provide the leaders with the necessary information needed to make decisions. T. Jost (2024) has argued that leaders do not attend diplomatic meetings at the domestic level nor at negotiating tables in international spheres, as they depend on these bureaucracies to implement the policies they choose.

Finally, personalist leaders who achieve domestic political goals through violence are more likely to use the same in their foreign policies and strategies. D. Passioura (2022) states that political elites in such systems prefer authoritarian powers as it allows them to maintain their domestic sovereignty. Autocratic governments also tend to control the public narratives and discourse, as this prevents foreign powers from influencing the opposition. S. Hellmeier (2021) has studied how pro-government rallies from the regime help in maintaining control and gaining domestic support for the policies that they are implementing. Personalist regimes have historically been seen to be more involved in international wars and experiencing civil conflict. Personalist regimes also maintain counterbalanced armies; keeping the army divided prevents them from couping against the government in periods of crisis. Getting more involved in international conflicts deepens the divisions in the military and makes the regime coup-proof. A. Escribà-Folch *et al*. (2022) has observed that fragmentation within the military helps in creating a balance between the units and structural obstacles to coordinate. Personalists build and maintain a dominant coalition between powerful individuals within the system, which creates an environment where the leaders have broad discretion and power to make policy changes.

Party-based regimes which practice institutionalised authoritarianism are generally considered much more resilient than other forms of authoritarianism, as these have organisational structures that are durable. Extensive part networks in these systems stabilise the authoritarian regime even during periods when the regime faces economic crisis. Party-based regimes also tend to have administrative centralisation, but countries such as China and Kazakhstan are notable exceptions because they favour decentralisation. This system provides the local officials with more authority and allows the central government to avoid blame. The CCP has deliberately followed this principle to place blame on the local government for general problems faced in the provinces while maintaining all the power at the top. E. Sinkkonen (2021) has found that during Xi's reign since 2012, China has been undergoing recentralisation of the administration, as it helped in launching anti-corruption campaigns, limiting financial resources available to local governments. The Chinese government also heavily invest in the use of media, Confucius institutions and exchange programmes to improve its image in both domestic and international spheres. The foreign policy of the country is thus shaped by training and sponsorship. The CCP, on the other hand, promotes the political and economic interests through their party channel, creating a positive image of China. C. Hackenesch & J. Bader (2020) states that the inter-party contact by the CCP, helps with the general diplomacy. These practices of the Chinese government allow better decision making and engagement with influential actors in foreign affairs.

International risk-taking in authoritarian foreign policy. International risk-taking is a major part of understanding the foreign policies of authoritarian regimes. Risk-taking in the international sphere generally refers to the willingness of a nation to take necessary actions that can lead to military escalation, loss or cost the reputation for meeting strategic objectives of the state. Authoritarian regimes willing to exceed their political goals strategically implement the foreign policy preferences of the elites. The support of the elites reduces any threat of accountability, making the regime more risk-acceptant in its foreign policies. Personalist leaders are well-aware that people within the regime are less likely to oppose them and thus more willing to gamble their luck and gain more territory, though the chances of them succeeding are low. T. Jost (2024) argues that both the Soviet Union and China, foreign policies were not always a requirement while choosing their leaders, as the decisions for these policies do not always directly impact the interests of the elites in society. When elites of a regime have a finite amount of power to bargain with the leader, they might prioritise domestic interests over foreign policies.

Controlling the flow of information is also crucial for foreign policies in authoritarian regimes, as they can amplify their appeals to national sentiments and gather support for their international ventures. During periods of international conflict, while the opposition blames the government, the control over the media allows the regime to place the blame on foreign intervention. Therefore, regimes that have control over the media are able to position themselves in a favourable light. International pressure also creates new opportunities for authoritarian regimes and allows them to get street support for their cause. S. Hellmeier (2021) states that authoritarian regimes sometimes also adopt risky foreign policy to facilitate their domestic support. Through international confrontation, the regime externalises their domestic problems; international factors are thus important for pro-government mobilisation. Acts of foreign threats and imposed sanctions lead to more support for the government. When the foreign policy interests affect the interests of the elites, they are keener on showing active interests in foreign policy decision-making. The study by T. Jost (2024) shows that certain authoritarian regimes invest significantly in understanding the state's attitude towards foreign policies, as dissatisfied citizens can move to organised protests. Authoritarian systems thus differ significantly in the concentration of their authority, understanding the variations in risk-taking of the different authoritarian regimes, which requires moving from regime types to specific countries and their domestic authority structures.

Theoretical underpinning and literature gap. This study is grounded in the authoritarian institutions theory, better known as the GWF typology, as it was developed by Barbara Geddes, Joseph Wright, and Erica Frantz. The reason for choosing this theory for the research is that it overcomes the limitations of the previous paradigms and adopts a deductive, dictatorship-oriented perspective aimed at identifying the differences between the different authoritarian regimes. Rather than treating authoritarianism as a homogeneous phenomenon, the framework observes the regimes as distinct institutional arrangements (Van den Bosch, 2025). As per the theory, a regime is considered democratic if it comes to power through some form of election that is fair and competitive. The non-democratic regimes, as per the theory, were initially divided into three main categories. These are single-party regimes, military regimes and personalist rule. During the initial phase, monarchies were also treated as personalist rule, but later became their own category. The classification of authoritarian regimes is one of the major contributions of the theory, as it separates personalist regimes from single-party systems. In personalist regimes, political authority is concentrated in an individual leader. The party system is significantly different, as ruling parties boost the survivability of authoritarian regimes. These regimes provide the elites of the society with jobs and other perks; in return, the elites ensure order is maintained among the ordinary citizens (Frantz & Higashijima, 2025). The ruling party help the regime by monitoring citizens and gathering information about their preferences. The theory also highlights that certain aspects of these authoritarian regimes often overlap and do not fit neatly into the three pure types of authoritarian regimes as presented by the GWF typology. The theory shows that personalist leaders often emerge from military or single-party regimes, but instead of eliminating the institutions, they keep them to consolidate power after winning. The theory, however, provides systematic criteria through which dictatorships can be analysed and their coalition structures. The use of this theory in understanding the authoritarian regimes helps in shedding light on the behaviour and performance of the regimes (Van den Bosch, 2025). By grounding the research in this GWF typology, the study has been able to integrate causal mechanisms that are linked to political organisations and their strategic choices for their foreign policies. This theoretical foundation allows for a systematic comparison of authoritarian regimes, their domestic practices and how it shapes their international risk-taking abilities.

The past studies that have been studied within the literature review section have shed light on the role which regimes types play in influencing foreign policies and the differences within the internal authority structures of the regime. The focus has been placed on understanding personalist and party-based regimes, the role of elites and the difference in decision-making practices. The research work carried out on authoritarian regimes also reveals the important role which information control and elite support play in keeping the regime in power. However, there are significant gaps in the literature, as much of the past literature has treated authoritarian regimes as homogeneous. Research on the connection between the domestic and international risk-taking ability of authoritarian regimes has been severely limited. Despite Russia and China being frequently analysed in authoritarian regime studies, only a handful of studies mention both together or have carried out a comparative analysis. This gap is significant because Russia and China represent distinct authoritarian institutions with divergent decision-making dynamics and external risk propensities.

Materials and Methods

This study investigated how domestic authority structures within authoritarian regimes shape patterns of international risk-taking. This study adopted a qualitative descriptive design, allowing for a deeper understanding of the international expansion and foreign investment of Russia and China. The use of a comparative approach further helped in highlighting the difference in the regime and the preferences. A secondary qualitative approach made the study more descriptive. Additionally, the GWF framework on authoritarianism was also used in the article as the theory clearly defined the different regimes and their characteristics (Van den Bosch, 2025). The GWF typology provided the theoretical foundation of the study by distinguishing between the different authoritarian regimes according to their internal institutional arrangements instead of treating all authoritarian regimes as a single category. This method was particularly useful for the research as it explored the organisational structure, position of elites in the system and the role of leadership in influencing external decision-making. By differentiating between the personalist system of Russia and the party-based system of China, the framework provided a grounded lens for analysing variation in the international risk-taking behaviour of both countries.

As the study used secondary data for the research, the material used for this study consisted of peer-reviewed academic publications, book chapters, and policy-oriented scholarly sources (Lewis, 2020; Lee, 2021; Rutland, 2022). The data was sourced from Google Scholar, different journals on political ideologies, politics and international relations. The collected data was analysed with the help of a thematic analysis. The thematic analysis was adopted for detailing on the government structures of Russia and China before comparing them against each other. The reason for choosing Russia and China for this comparative analysis was that both these countries represented the archetypal subtypes within the GWF framework, with Russia being a personalist regime and China a single-party regime. The temporal focus of the research was essentially been on the post-Cold War period and the development in both these countries practices since the 2000s, corresponding to Putin's rule in Russia, institutionalism of the CCP and Xi Jinping coming to power. The comparative analysis that was provided in the study revolved around dimensions such as authority structure and concentration of power, centralisation and decision-making within the regime, foreign policies, strategic tools possessed by both the regimes and the constraints that held them back.

Results and Discussion

The results within this section have been presented through five comparative variables that were derived from the GWF typology: (1) the authority structure and concentration of power; (2) the level of centralisation and decision making; (3) foreign policies; (4) the role of institutions and other strategic tools; (5) the constraints both countries face in exercising their power and taking risks. Russia has been analysed as a case of personalist authoritarianism, while China is treated a s single-party institutionalised regime. The difference in the ideals between both countries have been the primary reason for choosing Russia and China. Each of the subsections discusses the authority structure within the nation, the foreign policy decisions and their international risk-taking. The comparative analysis section has compared all of these different dimensions individually.

Authority structure of Russia and concentration of power. The contemporary Russian political system is widely characterised as a highly personalist authoritarian regime in which political authority is concentrated in the president and an informal loyalty network. Post-Soviet Russia found itself in a peculiar ideological void as it had to move away from the Soviet era political system and the collapse of communism and failed transition to liberalism and democracy (Blackburn, 2024). The disappearance of the communist party resulted in greater fluidity in the political system of the nation. Boris Yeltsin was personally involved in dismantling the USSR and thus became the founding father of the nation, but there remained divisions within the Russian society, as many viewed the communist system with a positive light. Yeltsin's tenure was turbulent as he sought to control Russia through the implementation of his policies and gaining support. Yeltsin attempted to pursue a foreign policy that was accommodating the West, and political critics only saw this as pandering to the West (Gill, 2025). Yeltsin's idiosyncratic style of leadership isolated the oligarchs; it worsened during his second tenure, when, due to his ill health and alcohol problems, he was not able to provide effective leadership. The concern about his ability to rule eventually drove the elites to support Vladimir Putin and replace Yeltsin in 2000 (Gill, 2025). Therefore, Yeltsin's policies and practices led to Putin absorbing more power and eventually rising as the head of the state.

Putin's rise in power was initially welcomed by the Russian people during the early 2000s following the war in Chechnya. He positioned himself to be engaged, decisive and in control. Unlike his predecessors, Putin was much more pragmatic, believed in centralising power and was technocratic. The centralisation of power transferred power from the different oligarchs, non-state actors and regional heads to the Kremlin (Blackburn, 2024). Putin's public criticism of the officials and oligarchs was part of his performative populism during a time when policies often only favoured the elites and the rich. The new laws that were introduced in the 2000s stripped the governors of their power and automatic seats that they previously possessed in the Federation Council and the upper legislative council, and replaced them with regional legislators. Putin also acquired the authority to fire and hire regional heads, meaning the governors did not have authority over the regional police anymore, either. The oligarchs and elites that brought Putin to power during the 2000s were gradually erased out of the government. Their declining power in state politics meant they were not able to resist Putin turning into an authoritarian government (Balta *et al.*, 2025). With Putin coming to power, the regime aligned the media to paint a positive and strong leadership persona of Putin. Putin's crackdown on the insurgency in Chechnya and terrorist attacks in Moscow portrayed him as a crude and decisive leader, helping him win the election in the 2000s (Lewis, 2020). Under Putin, Russia thus became a political system where power resided with a single individual without any legal limitations. During his first term, Putin invested in dismantling the democratic experiment followed in Russia and replaced it with an authoritarian regime.

Putin's return to power in 2012 intensified the shift to the creation of a full authoritarian regime, allowing more assertive power to the president, such as the military interventions in Ukraine in 2014 (Lewis, 2020). Putin's strong economic performance during his first two terms also significantly helped in bringing him back to power, but this was less evident during his third term. Putin's power in Russia rests on his ability to allocate resources to the key sectors. Putin is also known for following a loyalty-based elite system, as his original St Petersburg friends and security service have dissolved, though he still maintains a trusted group of insiders. The authority of the government officials in Russia is derived from both their formal office positions and their closeness to Putin (Sakwa, 2020). The Russian government maintains informal networks throughout the country; these networks allow the government to understand the public perception of the interaction and the power of decisions of the Kremlin. Putin also carried out constitutional amendments in 2020, heavily favouring the 2021 elections. The 2020 amendments emphasise his own institutions to protect the

constitutional order (Syrovátka, 2023). By resetting presidential term limits, Putin made it possible to stay in power longer than intended. These amendments also reinforced the president to have absolute authority over the hierarchy of the state. The evolution of the Putin presidency has directly implication on the foreign policy and authority.

Decision-making process and foreign policy. The foreign policy decision-making process in contemporary Russia reflects the personalist authority established by Putin. The foreign policy of Putin during his first two terms was pragmatic, but during the third, it became more conservative. Since his third term in power, Putin annually addressed the nation on its foreign policies. Putin places the issues of sovereignty, regional influence of Russia in Eastern Europe and the Russian identity at the centre of his foreign policies (Frear & Mazepus, 2021). The presidential administration of Russia, with its central administrative organisation and the department of internal politics play a critical role in supervising the available intellectual resources (Bakir, 2023). Therefore, although Russia has institutions, they merely serve as implementation bodies, as the leadership choices are reserved for the president. The decision-making for international relations in Russia differs significantly from that of other Western nations because geopolitically the country is situated between European and non-European countries. The historical and cultural settings of Russia set it apart from the other Western powers. Putin also possesses an anti-Western and nationalistic perspective, where the main goal is the development of Russia in both domestic and international spheres. The sanctions placed on Russia following the annexation of Crimea and Western support for Ukraine pushed Russia further from Western markets.

Putin maintains his domestic control over the people of Russia through propaganda that promotes the Russian vision of the country being a culturally distinct power committed to defending its nationalistic values from Western imperialism. The foreign policies of Russia, therefore, reflect an anti-American and anti-Western tone. Putin seeks to build a Eurasian Economic Union, improving their standing in the Shanghai Cooperation Organisation while further expanding into Asia for more economic and political power. The foreign policy actions of Russia show the country using hard power in Ukraine, while being softer in its treatment of Belarus during the invasion. Studies have thus argued that the Kremlin uses hard power against unfriendly governments while being soft towards its allies (Chapman, 2021). The sovereignty of Russia was threatened by NATO in its pursuit of hybrid warfare against the country; thus, power in Russia is consolidated between the president and his tight inner circle. Many of the people in Putin's inner circle are from his former days as a spy in the Committee for State Security. Sergei Chemezov, who served with Putin in the Committee for State Security, is the CEO of Rostec, while Yury Kovalchuk, chair of Rossiya Bank, is also one of Putin's closest friends from the "Ozero dacha" cooperative in St. Petersburg. Other notable members of the circle include Arkady Rotenberg, Dmitry Medvedev, Sergei Sobyanin, and Anton Vaino (Lewis, 2020). Putin maintains informal methods of consultation and decision-making to avoid formal and informal constraints of power.

In his 22 years of power, Putin has consolidated power at both the domestic and international levels. However, the two key groups in Russia are the siloviki, the people who run the security agencies and the new capitalist class or the oligarchs. After his ascent to power, Putin, with the help of the siloviki reined over the 89 regions of Russia and removed the oligarchs from power. After Putin's control over the state was established, his inner circle and the siloviki expanded their power and took control over the economic assets of Russia (Rutland, 2022). The foreign policies of Russia also help with its domestic stability, as Putin's ambition of establishing a Eurasian Union and the annexation of Crimea led to his approval rating within the country jumping from 65% to 80%. The high domestic enthusiasm for Putin's geopolitical ventures is reflective of the general attitude of the people towards Russian nationalism. After the annexation of Crimea in 2014, the domestic policies of Russia influenced the government to take further aggressive steps in their international policy-making (Lawrence, 2022). The studies have shown how internal decision-making in Russia shape their international attitude and policies.

Evidence of international risk-taking and constraints. Russia's foreign policy has shown consistent patterns of risk-taking ever since Putin took power in the country. Risk-taking in the international sphere generally refers to the willingness of the state to take military action for national interests. In 2008, the Russo-Georgian War took place, during which Russia launched a full-scale invasion of Georgia to stop NATO from taking Georgia and Ukraine (Rezvani, 2020). The Russo-Georgian War is often seen as a rehearsal for the Ukraine invasion in 2014 and the full-scale Russo-Ukraine War of 2022. Russia, however, claimed that the official reason for starting the war was to stop the genocide in the South Ossetia region of Georgia. With the ceasefire agreements, Moscow sought the independence of Abkhazia and South Ossetia and maintained diplomatic relationships with both. Russia suffered backlash from the West for this exercise of power. After the war, Russia learned that the US had been equipping Georgia with modern army weapons. The US and the EU imposed a few weak economic sanctions on Russia after the invasion, but it was clear that the West was trying to appease Russia and to make it stop its military conquest (Tarasov *et al.*, 2023). A peace treaty was signed between both countries, with Italy under the leadership of Berlusconi; the soft reaction contradicted US stances for the imposition of more sanctions. Overall, the Russo-Georgian War had minor impacts on Russia.

The 2014 annexation of Crimea further demonstrated a willingness of Russia to incur international sanctions, condemnation, and isolation to gain new territories. Russia annexed Crimea and created a separatist conflict in eastern Ukraine in 2014. The possession of Ukraine would help the Kremlin rise as one of the great global powers once more (Makio & Fuccille, 2023). Ukraine is an attractive extension for Russia because of the country being geographically resourceful; the Russian invasion of Crimea, thus, is reflective of the Kremlin's geopolitical interests. Crimea has territories near the Russian border and is separated by the Kerch Strait, which connects the Black and Azov Seas. Possession of Crimea is therefore purely

strategic as it provides Russia with access to both seas. Putin started to disengage from the Western world following these invasions, both politically and economically. After the annexation, the West again condemned Crimea, but was again reluctant to impose sanctions on the country, as they saw Russia as a strategic partner. The lack of foreign intervention in Crimea was due to the low intensity of the fight and because it could not be considered an armed conflict (Tarasov *et al.*, 2023). Countries such as Italy refused to take action against Russia due to the absence of full-scale invasion.

The latest risk-taking initiative of Russia can be seen in the Russo-Ukrainian War of 2022. For this type of large-scale conflict, domestic support is highly needed, and therefore, the Russian government resorted to a wide range of propaganda and disinformation both within and outside Russia. The expansion of NATO to the east was seen as a major violation of the escalation; Russia was not content with the West extending its support for Ukraine and allowing it to join. Furthermore, the imposition of sanctions by the US and the EU further proved that the West are not willing to consider Russia's own interests in the region (Nitoiu, 2024). Unlike the previous times when the EU was reluctant to take strong actions against Russia, strong condemnation was seen by the EU member states, and harsh sanctions were imposed. Study shows that the developments of the Russo-Ukrainian war have damaged the economic stability of Russia, with heavy sanctions being placed on the country. All of the Western companies also chose to leave Russia, crashing the currency. The US also banned the imports of Russian oil, natural gas and oil products. The new trade deals with Israel and Egypt for natural gas to Europe further ruined Russia's position. Thus, the risk-taking behaviour of Russia harms its global positioning and leads to more sanctions from the west.

Therefore, as per the GWF framework and the findings from the research, Russia appears as a personalist regime. The authority of the regime is centralised in Putin and his informal loyalty network and the formal institutions of the state being reduced to implementation bodies of the rules set out by Putin's government. The elite constraints in Russia are low as Putin has carefully systematically stripped the powers of regional governors and oligarchs. The decisions of foreign policy are heavily centralised and unilateral, driven by the interest of the presidents and his inner circle. Institutional positions in the country do not dictate power in the nation but rather the loyalty towards the leader. The risk-taking behaviour of the country is incredibly high as found in the research, with major military interventions in Georgia, Crimea, Ukraine in the 21st century, showing the regime is willing to absorb any potential losses incurred in the process. These findings are consistent with the GWF framework, personalist regimes face lesser obstacles in their foreign risk-taking behaviour.

Authority structure of China and concentration of power. China's political system is characterised by single-party authoritarianism, with the authority being kept by the CCP instead of a single individual leader. Unlike personalist regimes, where decision-making is dependent on the leader, the success of the Chinese system is rooted in the breadth and depth of rules. The membership and functions of the CCP are regulated, and therefore, while Xi Jinping is the figurative head of the party, he can dismiss members if they have broken the rules of the party (Smith, 2021). The CCP rose to power during the Sino-Japanese War with Mao Zedong as the dominant leader of the party. The invasion of the Japanese led to rapid guerrilla warfare and the CCP gaining success at the grassroots levels of China. The party was founded by Chen Duxiu and Li Dachao during the 1920s. The party, combined with the KMT, influenced a communist revolution (Chen & Kung, 2024). Though the pre-war social and economic programmes helped significantly to improve their reputation, it was ultimately the local influences which allowed the party to get more support. The CCP has many different institutions which help in maintaining its power; the Politburo Standing Committee (PSC) is one of the most essential institutions. While other roles, such as the General Office, the Organisation Department, the Propaganda Department, the Political and Legal Affairs Commission, the ministries of State Security and Public Security, are also essential tools that help in keeping the regime in power (Fewsmith, 2021). Controlling all of these positions allows the power within the government system to remain centralised.

The PSC is responsible for centralised leadership within the CCP as they are able to systematically perform their plans and resolutions. As the PSC adjusts the memberships of the committee, they are able to mobilise the local political institutions and execute the policies and plans set up by the central government. In the post-Mao era, the leadership within the CCP continues to be the same, with the directive and priorities being shifted to provincial leadership by changing the focus to PSC members. The PSC has introduced three major strategies, which include changing the ineffective and outdated leadership systems within the CCP. The PSC determines the number of officials for provincial government, and thirdly, emphasises the professional role of particular departments and designates a member of the PSC (Lee, 2021). Institutionalism of collective leadership is another key quality of the regime, as in the post-Mao era, the regime has invested in preventing the concentration of power. The establishment of term limits, on the other hand, helped with strengthening the commitment between the incumbent and the other political leaders. Additionally, age limits and generational turnover were also set in the CCP to make leadership transitions more stable. However, after coming into power, Xi Jinping overturned the term limits in 2018 to make himself the president of the PRC for the third term and potentially for life (Ang, 2022). Under the rule of Xi, the CCP has extended its reach into economic and social policies.

Xi's rule in China has significantly weakened the dimensions of institutionalisation, which once held the CCP together. Despite his authoritarian turn, Xi has kept some of the key aspects of the CCP regime, such as adaptive methods of governance and policy experimentation. However, unlike his predecessors, Xi is more repressive and has tightened the ideological controls on society and the bureaucracy. He has punished different activists and critics of the regime and choked the freedom which existed in society before 2012. The hostile behaviour of the US against China has further created more opportunities for Xi to rally the CCP and the nation behind him. While Xi's

regime has been successful in fighting corruption within the system, it also reintroduces the risk of succession battles (Ang, 2022). China also follows a strict central and local divide in its policies; the central government is responsible for setting the tasks and goals, while the local government is responsible for implementing these goals into the system. This sometimes leads to the visions and interests between the central and local governments to collude (Chen *et al*., 2024). The CCP also maintains its control over the People's Liberation Army (PLA) through the Central Military Commission (CMC) (Julienne & Lagraulet, 2022). The CMC is also chaired by Xi, which allows him to have direct control over the military while tightening the political and disciplinary controls.

Decision-making process and foreign policy. China's foreign policy decision-making system is directly reflective of the institutional capabilities of the CCP. The foreign policies of China can be seen as a direct extension of its domestic strategies and stability in the political realm of the country. The key aspect of the foreign policy has been to uphold the authority of the CPC and strengthen the centralisation of power and leadership in international relations (Zhang, 2023). The second aspect of the foreign policy has been to adhere to the rejuvenation of the Chinese nation and promote diplomacy with Chinese characteristics. The institutional reforms that Xi follows for his foreign and security policy decision-making thus showcase his awareness of the growing security risks in the country and the need to better address international powers. The foreign policies of Xi are much more assertive than the previous ones of the CCP leaders. Projects such as the Belt and Road Initiative show China's dedication to establish themselves as an influential global power. On the other hand, the creation of the National Security Commission (NSC) has helped in dealing with international responsibilities (Cabestan, 2021). The NSC is involved with solving the cross-border issues, such as terrorism and separatist activities in the Xinjiang and Tibet regions of China.

The Ministry of Foreign Affairs (MOFA) has mostly remained the same under the rule of Xi, bestowed with the responsibility of aligning foreign aid objectives with the foreign policy goals of China. Under Xi, think tanks have been introduced whose purpose is to evaluate the foreign and security policies; they help in adjusting the diplomacy of China. The foreign policy of China works not just through their ministers but also through diplomats, merchants and soldiers, as all of them are instructed by the CCP to spread the global narrative of the CCP (Cabestan, 2021). Even though the regime has become more centralised in recent years, the foreign policies of the nation continue to be shaped through the collective leadership structure. The Central Foreign Affairs Commission (CFAC) in China is another significant institution which is responsible for understanding and evaluating the foreign affairs (Acosta, 2024). The PSC is highest decision-making body in China and deals with international issues and crises that are urgent. However, the presence of so many different institutions in foreign decision-making often leads to the foreign policies of China being fragmented and slow in the decision-making process. The foreign policies of China are shaped through competition and negotiation between the central government agencies and the provincial government.

The foreign policy of China has become a multi-action consultation process as it involves so many different actors. Although the key directions of the foreign policy are taken by the PSC, leaders of the regime play a key role in shaping them. Xi has improved the top-down planning of the policies. Xi's policies have included more people in the decision-making aspect while still keeping the ultimate authority of making changes. As the power of the state bureaucracy declined under Xi's rule, his personal visions became more decisive in foreign policy. The adoption of active foreign policies has made China more globalised in the international sphere. Xi, through his foreign policies, wishes to create an international order that is suitable for his country while creating US alternatives and establishing a balance between the European Union and the US through trade and cultural agreements (Akdağ, 2024). However, reforms in the foreign policy that were introduced during the Deng era make it harder to introduce new changes and limit Xi's powers. Thus, Xi's control over foreign policy is preponderant instead of being absolute; he also has to take into account the views of his senior leaders despite his popularity and widespread influence globally.

Evidence of international risk-taking and constraints. China has shown restraint when it comes to risk-taking. While the nation has fiercely defended its territorial claims and expanded its global influence, it has avoided direct conflict, escalation and actions that are likely to trigger large-scale wars. Territorial disputes of China can often be seen in the South China Sea, as there have been disputes regarding small islets, rocks and reefs (Fravel & Glaser, 2022). Since 2008, China has started adopting more assertive policies by taking control over the Scarborough Shoal, building artificial islands in the Spratly Islands and developing military bases to strengthen its claim over the South China Sea. Vietnamese and Malaysian vessels that have passed through the exclusive economic zone have been harassed and intimidated by the Chinese forces (Zhang, 2022). These activities show China's intentions of establishing full control over the sea. The control over the sea is purely tactical, as China has built airports in several of these small islets. In order to pursue the claims and avoid armed conflict, China has adopted grey zones in the South China Sea, such as CCG and maritime militia. The United States is highly against China's dominion over the South China Sea and has stated conflicts in the sea will be seen as international issues (Zhang, 2022). With joint collaborative efforts with other Indo-Pacific countries, the US has created QUAD to counter the growing influence of China in these oceans.

Similarly, in border disputes with neighbouring states, China and India have been involved in multiple border disputes since the 1960s. The territorial disputes have led to a brief war in 1962, with recurring problems in the decades that followed. During the summer of 2020, the Indian and Chinese troops were again involved in combat due to Chinese incursions into Indian Territory, resulting in casualties. The domestic policies within China are considered to be influential behind these incursions (Greene *et al*., 2021). The border issues between the two countries affect their ability to trade and maintain bilateral ties. A

second indicator of constrained risk is that China's long-term international risk-taking can be seen through China not getting involved in direct wars since the 1979 Sino-Vietnamese border war. In February 1979, the Chinese leader Deng ordered 200,000 Chinese troops to invade Vietnam (Grossheim, 2022). Militarily, Vietnam prevailed, and China had to head back; both sides suffered heavy casualties. Since then, China has maintained its neutrality and has chosen deterrence instead of direct conflict.

The foreign policy of China has also relied heavily on exerting its external influence, such as the Belt and Road Initiative (BRI), a global infrastructure development strategy that boosts connectivity and improves trade partnerships across nations. BRI can be seen as a clear intention of China to maximise its influence on a global scale. BRI allows China to be more involved in world affairs, while the initiative reshapes global trade and commerce, creating parallel financial institutions. BRI is also being led by China to set their global agenda and make sure its values, ideas and norms are respected across the culture. China shapes its foreign policy based on changing domestic and international realities. It is believed that through BRI, China has been solving internal problems with overcapacity and sustainable growth that the country has been facing (Parepa, 2020). The broader international strategy of China offers developmental opportunities with its many Asian, African and Latin American countries. The country is known for leveraging economic and trade projects to increase its presence in the diverse markets of the world. The global strategy of the Chine helps in improving the reputation of the nation while also engaging in trade and commerce (Kim & Dong, 2025). The relationship which China builds with Latin America and other parts of the world is built on sustainable and equitable development.

The GWF summary of China across the five comparative variables reveal that the authority in the country is held by the CCP through strict bureaucratic and party institutions. Although Xi has consolidated more power than previous CCP leaders during his tenure, he is still constrained by the party institutions from making any decisions by himself. The elite constraints in China remains high as positions within the party hierarchy are handled based on tenure and part disciplines and not loyalty towards the leader like Russia. Foreign policy in China is a consultative process involving different national sectors such as the PSC, CFAC, CMC, and MOFA, which results in slower and grounded decisions. Public institutions in China continues to hold significant power as access to the positions is linked to part rank. Finally, risk-taking behaviour in China is significantly constrained and incremental as China has successfully avoided direct military conflict since 1979. Instead, the country resorts to intimidation, with their constant use of grey-zones and multilateral engagement instead of escalatory force. These findings from the research also aligns with the GWF framework as single-part regimes face strong organisational constraints on their leadership, leading to more cautious and calculated foreign policy behaviour.

Comparative analysis of authoritarian regimes of Russia and China. The comparison between Russia and China in the research demonstrates the difference in authoritarian regimes. Russia has been found to follow a personalist regime, whereas China follows a single-party regime; the institutions, avenues of decision-making and power constraints differ significantly. Under Vladimir Putin, Russia has evolved into a highly personalist authoritarian regime marked by authority, weakened institutional oversight and reduced involvement of the elites or the oligarchs. Past literature on Russian politics post-USSR shows that the previous governments have attempted to transition into liberalism and democracy from communism, though the political climate enabled the growth of personalist leadership in the nation. In this personalised regime, decision-making for foreign policies also moved from the group of elites to the leader and his trusted group of insiders (Blackburn, 2024). These types of authoritarian regimes experience lower institutional constraints and greater autonomy in their policies (Leber *et al.*, 2023). China, on the other hand, follows a single-party regime controlled by the CCP, and therefore, while Xi Jinping is at the centre of decision-making, he often has to communicate with other members of the party to make any major decision. Unlike personalist regimes with unconstrained power, the CCP is resilient and follows structured authority relations (Chen & Kung, 2024). Authoritarian party systems provide more power to the elites of the society, as they control the masses and ensure the regime stays stable.

In the GWF typology, personalist regimes are characterised by weak institutions and the rulers having absolute power; Russia fits these characteristics neatly. The political authority is highly personalised, positions within the trust group are dependent on the loyalty towards the president, while the institutions function largely on the executive will of the president. The dominance of the inner circle consisting of Putin's acquaintances and the siloviki concentrates the power and reduces the veto capacity of the elites (Rutland, 2022). Putin's reforms to extend presidential tenure and reduce the power of the oligarchs have significantly helped in solidifying his position as the head of state. China reflects the single-party model from the GWF framework, as the authority to make decisions resides with the CCP and not a single individual leader. However, since Xi came into power, he has made changes to the organisational structure of the CCP, giving himself more power, but there are still key institutions that control power within the regime. Politburo Standing Committee, Central Military Commission, and party bureaucracies continue be the central institutional channels. Unlike Russia, where elite positions are dependent on loyalty to the president, in China, hierarchical positions within the party determine the position of elites. Thus, compared to Russia, China possess stronger institutional constraints and better leadership as the members within the party are not chosen through personal bias.

The GWF theory has also emphasised that the type of authoritarian institutions shapes the information and decision-making processes. Russia's foreign policy displays higher risk-taking behaviour. Russia has repeatedly undertaken military interventions that are high-cost and escalatory in nature. The wars in Georgia (2008), Crimea (2014), and the full-scale invasion (2022) represent the willingness of the country to incur losses, sanctions, and diplomatic isolation, to expand and protect the autonomy of the nation (Rezvani, 2020). From a GWF perspective,

these actions reflect personalist incentive and ambition as military occupations tend to improve domestic stability. P. Lawrence (2022) have shown that when Crimea was invaded and annexed, Putin's approval rating rose to 80%. As observed with the 2022 invasion of Ukraine, personalist leaders sometimes have to escalate the situation as retreat would threaten the credibility of the regime. China's foreign policy shows a completely different attitude, as, despite being assertive, China has been successful in avoiding large-scale wars since 1979. China pursues territorial claims and strategic expansions to the South China Sea through grey-zone tactics and incremental coercion, instead of full-scale war (Zhang, 2022). China has been trying to take control of the South China Sea through island-building and maritime militia operations. Border standoffs with India also demonstrate these characteristics and China's efforts to intimidate (Greene *et al*., 2021). China's foreign strategy is built on economic statecraft and institutional engagement, efforts such as the Belt and Road Initiative, establishes the geopolitical influence of China globally.

The contrast between the regimes is also visible in their efforts to deal with international pressure. Following the invasion of Ukraine, Russia has accepted the economic isolation that it faces and the loss of Western markets. China, despite tensions with the United States and Indo-Pacific rivals, continues to prioritise participation in global trade and the supply chain. The GWF framework states that, as personalist regimes lack credible international checks, the leaders in these settings are more liable to take risks. Single-party-based regimes such as China are unable to do this because their leadership is shaped by organisational hierarchies and risk assessments; therefore, China avoids international confrontations that can disrupt its economic interdependence. Authoritarian regimes also differ in establishing control; personalist regimes rely on their loyal elites or siloviki. The research by A. Escribà-Folch *et al*. (2022) also showcases how Russia maintains division within the military and keeps them fragmented to prevent them from couping against the government. The PLA in China is rooted within the CCP and therefore allows it to make collective decision-making. The ideological and strategic orientation of both nations is also different, as the foreign policy of Russia focuses on sovereignty and identity (Frear & Mazepus, 2021). This type of narratives helps in gathering public support. Likewise, China's strategy is more focused on status enhancement and establishing itself globally through diplomacy for long-term economic influence (Hackenesch & Bader, 2020). This supports the CCP's goals of expanding through development and stability. Overall, the comparison demonstrates a consistent relationship between domestic authority structure and international risk-taking. The Russia and China contrast in the research, therefore, supports the core theoretical understanding of the GWF framework. Regimes that are heavily personalised have weaker institutional constraints but possess higher international risk-taking. Similarly, institutionalised party regimes are more grounded and strategic in their external behaviour. A detailed Table 1 is provided below comparing the two authoritarian regimes and their different qualities.

Table 1. Comparison of authoritarian regimes in Russia and China

Dimension	Russia (personalist regime)	China (single-party regime)
Authority structure	Power in personalist regimes are concentrated around the leader, Putin and his loyal inner circle is thus responsible for all decisions, leading to institutions having less power and inability to take action against the leader.	Authority is held by the CCP through the party institutions and bureaucratic hierarchy within the party. Institutions in China do have power, however, they are operated by the CCP.
Decision-making	Centralised and personalised system, as a result, the decision-making is much faster.	Collective and consultative process involving PSC, CFAC, CMC and party bodies, leading to slower decision-making.
Foreign policy	Higher tolerance for costly military risk as observed through the Crimea and Ukraine wars.	Restrained and incremental strategy, has avoided direct conflict with any country since 1979.
Strategic tools	Military intervention and nationalism.	Grey-zone tactics, Belt and Road initiative and nationalism.
Constraints	Credibility of the leader and survival of the regime.	Economic stability and global trade interests.

Source: compiled by the author based on D.G. Lewis (2020), M. Frear & H. Mazepus (2021), J. Lee (2021), P. Rutland (2022), Y.Y. Ang (2022), M. Grossheim (2022), S. Zhang (2022), D. Makio & A. Fuccille (2023), V.S. Acosta (2024)

In summary, the comparative analysis that has been provided in Table 1 illustrates the difference between Russia and China and the diverse nature of the respective regimes as defined by the GWK framework. The personalist nature of the Russian regime has concentrated the authority, while the decision-making remains restricted to the Putin and his close circle. The regime is seen to have a high tolerance for international risk-taking. China, on the other hand, has a preference for incremental and grounded foreign policy. The CCP brings in institutionalised checks and therefore Xi is not able to make decisions as freely as Putin. These constraints and difference in operational tactics reveal that authoritarian regimes cannot be treated as a uniform category. The following discussion section further builds on these findings and discuss the broader theoretical and policy implications.

The findings of the present research align with the past literature on authoritarian regime variation and foreign policy behaviour, that have been assessed within the literature review section. T. Jost (2024) has argued that authoritarian regimes often insulate the leader from domestic accountability and this allows them to be more risk-tolerant and make international risk-taking more freely. This has been consistent in the findings of the present research as the personalist regime of Putin has allowed costly military interventions in Georgia, Crimea and Ukraine. The lack of institutions to constraint Putin's power is primarily responsible for this. However, the same framework is not applicable for China as the institutionalised party structure leads to more risk evaluation before taking any action. A. Leber *et al*. (2023) have demonstrated personalist regimes such as Putin's have a cult like personality, the lack of internal oversight allowing the

leader to act unilaterally. The results also confirm this as Putin's systematic dismantling of oligarchs and regional power bases corresponds to the conditions A. Leber *et al*. (2023) have discussed. However, the literature essentially focuses on internal mechanisms rather than foreign policy and therefore these internal conditions cannot be connected to the nation's risk-taking behaviour. S. Hellmeier (2021) has researched on how authoritarian regimes exploit foreign pressure to gather more domestic support. P. Lawrence (2022) confirms this as Putin's approval ratings jumped from 65% to 80% after annexation of Crimea. P. Rutland (2022) examined the domestic aspect of Russia's foreign policy, arguing siloviki and oligarchic network to be integral for understanding the Russian government. The findings confirm this as well with the GWF typology as siloviki-based loyalty structure is a defining feature of Russia's personalist regime.

The study conducted by A. Escribà-Folch *et al*. (2022) has stated personalist regimes to maintain fragmented military structure to prevent coups and this leads to deeper involvement during periods of international conflicts, reinforcing the conflict further. The present research confirms that the inner circle of Putin is primarily responsible for military decision-making. On the contrary, China's operations work under collective CCP oversight through the CMC and therefore is more structured. C. Hackenesch & J. Bader (2020) argued that the CCP make use of inter-party contact for diplomacy and advancing their international interests. The findings of the present research have elaborated on the Belt and Road initiative as well as the grey zone tactics in the South China Sea, confirming the assertive nature of China. D. Passioura (2022) argued investment as a method of foreign policy tool in personalist regimes and while the findings of the present research as shown Russia to use economic leverage, military interventions are the primary form of risk-taking. China rather has an investment-focused lens when it comes to foreign policy. Finally, S. Williamson & B. Magaloni (2020) has shown authoritarian regimes often have disagreements within themselves when it comes to decision-making despite the autocratic nature of the regimes. The findings of the present research does not confirm this as in Russia although there are disagreements, these have been suppressed under Putin's centralised power. In China however, these remain embedded within the CCP and therefore decision-making is a much harder process. These distinctions are important to understand the behaviour of the two authoritarian regimes, foreign policy and risk-taking behaviour.

Conclusions

As concluding remarks, the article examines different regime types and domestic authority through risk-taking in authoritarian countries. Even though authoritarian regimes are generally treated as similar concepts, they differ significantly from one another, particularly personalist and single-party regimes. The use of the authoritarian institutions framework developed by Geddes, Wright, and Frantz has also helped in comparing the political systems and foreign policies of Russia and China. The findings for both of the countries have shown that domestic authority have significant impact on the risk tolerance and influence of the foreign policy on the people and other states. Russia is known for following a personalist system in which decision-making is reserved for the head of state. Power within the society is maintained through an informal elite network, and while this reduces institutional constraints that China faces, it also faces high-cost external actions. Quite oppositely, China follows a single-party regime; the authority in this system is embedded directly in the CCP. Despite Xi Jinping being in power, foreign policy decisions are never solely taken by him; there are multiple state institutions and bureaucratic powers that need to be consulted to gain their perspectives before pushing any policy changes. The comparison between both of the regimes thus shows that personalist regimes are more tolerable of international risks, while party-based regimes have to be careful of people's perception and how they are viewed. The Russia-China comparison shows that authoritarian states cannot be analysed as strategically homogeneous actors despite similar regime type and great-power status. The article has therefore proved that studying regime type alone is insufficient and that domestic authority needs to be evaluated for determining foreign policy behaviour. Future research can expand the comparative scope of the research by examining the other authoritarian forms of government in different parts of the world. Further studies may also explore how economic crises, leadership succession, and public opinion on domestic authority also shapes foreign policy behaviour.

Acknowledgements

None.

Funding

None.

Conflict of Interest

None.

References

[1] Acosta, V.S. (2024). *Chinese foreign policy in Central Asia: Who makes it and what matters*? Retrieved from https://crossroads-ca.org/wp-content/uploads/Acosta-CCA.pdf.

[2] Ahmed, J. (2020). The theoretical significance of foreign policy in international relations – an analyses. *Journal of Critical Reviews*, 7(2), 787-792. doi: 10.31838/JCR.07.02.144.

[3] Akdağ, Z. (2024). The changing role of leaders in Chinese foreign policy making process. *International Journal of Economics, Business and Politics*, 8(2), 538-554.

[4] Ang, Y.Y. (2022). How resilient is the Chinese Communist Party? *Journal of Democracy*, 33(3), 77-91.

[5] Bakir, C. (2023). The vicious circle of policy advisory systems and knowledge regimes in consolidated authoritarian regimes. *Policy and Society*, 42(3), 419-439. doi: 10.1093/polsoc/puad013.

[6] Bales, M., & Mutschler, M. (2026). A new autocratic way of war? Autocracy, precision strike warfare and civilian victimization. *Defence Studies*, 26(1), 103-126. doi: 10.1080/14702436.2025.2522052.

[7] Balta, E., Baturo, A., & Kenny, P. (2023). Post-populism: Transitions from populist to personalist authoritarian rule. *APSA Preprints*. doi: 10.33774/apsa-2023-zpppw.

[8] Bjørnskov, C., & Rode, M. (2020). Regime types and regime change: A new dataset on democracy, coups, and political institutions. *The Review of International Organizations*, 15, 531-551. doi: 10.1007/s11558-019-09345-1.

[9] Blackburn, M. (2024). The morphology of Putinism: The arrangement of political concepts into a coherent ideology. *Journal of Political Ideologies*, 1-31. doi: 10.1080/13569317.2024.2431864.

[10] Cabestan, J.P. (2021). China's foreign and security policy institutions and decision-making under Xi Jinping. *The British Journal of Politics and International Relations*, 23(2), 319-336. doi: 10.1177/1369148120974881.

[11] Chapman, J.S. (2021). *Evaluating Russian foreign policy behaviors: A view of Eastern Europe through the mind of the Kremlin*. (Doctoral dissertation, Johns Hopkins University, Baltimore, USA).

[12] Chen, H., Feng, L., & Sun, X. (2024). Beyond central-local relations: The introduction of a new perspective on China's environmental governance model. *Humanities and Social Sciences Communications*, 11, article number 701. doi: 10.1057/s41599-024-03082-6.

[13] Chen, T., & Kung, J.K.S. (2024). *The rise of the Chinese Communist Party*. Retrieved from https://papers.ssrn.com/sol3/Delivery.cfm?abstractid=3748521.

[14] Das, A.K. (2023). Democracy or autocracy: Which guarantees better security? *Jindal Journal of International Affairs*, 10(2), 46-60. doi: 10.54945/jjia.v10i2.178.

[15] Ekiert, G., & Dasanaike, N. (2024). The return of dictatorship. *Journal of Democracy*, 35(4), 177-191. doi: 10.1353/jod.2024.a937742.

[16] Escribà-Folch, A., Böhmelt, T., & Pilster, U. (2020). Authoritarian regimes and civil-military relations: Explaining counterbalancing in autocracies. *Conflict Management and Peace Science*, 37(5), 559-579. doi:10.1177/0738894219836285.

[17] Fewsmith, J. (2021). Balances, norms and institutions: Why elite politics in the CCP have not institutionalized. *The China Quarterly*, 248(S1), 265-282. doi: 10.1017/S0305741021000783.

[18] Frantz, E., & Higashijima, M. (2025). Unpacking political parties in autocracies: What party structures reveal about party strategies and patterns of regime survival. *Democratization*, 32(1), 210-233.

[19] Fravel, M.T., & Glaser, C.L. (2022). How much risk should the United States run in the South China Sea? *International Security*, 47(2), 88-134. doi: 10.1162/isec_a_00443.

[20] Frear, M., & Mazepus, H. (2021). Security, civilisation and modernisation: Continuity and change in the Russian foreign policy discourse. *Europe-Asia Studies*, 73(7), 1215-1235. doi: 10.1080/09668136.2020.1843601.

[21] Galal, A.M. (2020). External behavior of small states in light of theories of international relations. *Review of Economics and Political Science*, 5(1), 38-56. doi: 10.1108/REPS-11-2018-0028.

[22] Gill, G. (2025). Personalist leadership in Russia: Modes of personalist authority-building. *Russian Politics*, 10(4), 465-492. doi: 10.30965/24518921-12341041.

[23] Greene, K.T., Tornquist, C., Fokkink, R., Lindelauf, R., & Subrahmanian, V.S. (2021). Understanding the timing of Chinese border incursions into India. *Humanities and Social Sciences Communications*, 8, article number 164. doi: 10.1057/s41599-021-00843-5.

[24] Grossheim, M. (2022). Remembering a forgotten war: The Vietnamese state, war veterans and the commemoration of the Sino-Vietnamese War (1979-89). *Journal of Southeast Asian Studies*, 53(3), 459-487. doi: 10.1017/S0022463422000418.

[25] Hackenesch, C., & Bader, J. (2020). The struggle for minds and influence: The Chinese Communist Party's global outreach. *International Studies Quarterly*, 64(3), 723-733. doi: 10.1093/isq/sqaa028.

[26] Hellmeier, S. (2021). How foreign pressure affects mass mobilization in favor of authoritarian regimes. *European Journal of International Relations*, 27(2), 450-477. doi: 10.1177/1354066120934527.

[27] Helms, L. (2023). Political oppositions in democratic and authoritarian regimes: A state-of-the-field(s) review. *Government and Opposition*, 58(2), 391-414. doi: 10.1017/gov.2022.25.

[28] Jost, T. (2024). Autocratic institutions and foreign policy. In J. Kaarbo & C.G. Thies (Eds.), *The Oxford handbook of foreign policy analysis* (pp. 285-304). Oxford: Oxford Academic. doi: 10.1093/oxfordhb/9780198843061.013.16.

[29] Julienne, M., & Lagraulet, C. (2022). Modernizing the people's liberation army: The human factor. *Asie.Visions*, 130.

[30] Kim, W.H., & Dong, Y. (2025). China-Latin America relations, 2000-2024: A triangular dynamic of opportunities and challenges. *Mexico and the Pacific Basin*, 14(41), 9-37. doi: 10.32870/mycp.v14i41.937.

[31] Kriner, M. (2025). *Regime type and civilian protection in UN peace operations*. Retrieved from https://surl.li/zgzmcy.

[32] Lawrence, P. (2022). Russia's war in Ukraine: State patriotism or economic gain? *Journal of Global Faultlines*, 9(2), 198-211. doi: 10.13169/jglobfaul.9.2.0198.

[33] Leber, A., Carothers, C., & Reichert, M. (2023). When can dictators go it alone? Personalization and oversight in authoritarian regimes. *Politics & Society*, 51(1), 66-107. doi: 10.1177/00323292221078661.

[34] Lee, J. (2021). Party adaptation strategies for provincial standing committees in post-Mao China: Coping with crisis without political reform. *Asian Survey*, 61(3), 411-442. doi: 10.1525/as.2021.61.3.411.

[35] Lewis, D.G. (2020). *Russia's new authoritarianism: Putin and the politics of order*. Edinburgh: Edinburgh University Press. doi: 10.3366/edinburgh/9781474454766.001.0001.

[36] Makio, D., & Fuccille, A. (2023). The 2014 Russian invasion of Crimea: Identity and geopolitics. *Revista Brasileira de Política Internacional*, 66(1), article number e013. doi: 10.1590/0034-7329202300113.

[37] Nitoiu, C. (2024). The path to Russia's 2022 invasion of Ukraine: Moscow's framing of conflict and cooperation with the West under Putin's rule. *Southeast European and Black Sea Studies*, 1-19. doi: 10.1080/14683857.2024.2324559.

[38] Parepa, L.A. (2020). The belt and road initiative as continuity in Chinese foreign policy. *Journal of Contemporary East Asia Studies*, 9(2), 175-201. doi: 10.1080/24761028.2020.1848370.
[39] Passioura, D. (2022). *Newly assertive authoritarian regimes and personalist bias: Examining investment as a foreign policy choice by major authoritarians, 2000-2019*. Retrieved from https://surl.li/ihslou.
[40] Rezvani, B. (2020). Russian foreign policy and geopolitics in the post-Soviet space and the Middle East: Tajikistan, Georgia, Ukraine and Syria. *Middle Eastern Studies*, 56(6), 878-899. https://doi.org/10.1080/00263206.2020.1775590.
[41] Rutland, P. (2022). The domestic foundations of Russian foreign policy. *Journal of Peace and War Studies*, 4, 16-32.
[42] Sakwa, R. (2020). *The Putin paradox*. London: Bloomsbury Publishing.
[43] Sinkkonen, E. (2021). Dynamic dictators: Improving the research agenda on autocratization and authoritarian resilience. *Democratization*, 28(6), 1172-1190. doi: 10.1080/13510347.2021.1903881.
[44] Smith, E. (2021). On the informal rules of the Chinese Communist Party. *The China Quarterly*, 248(S1), 141-160. doi: 10.1017/S0305741021000898.
[45] Syrovátka, J. (2023). *The ideological kaleidoscope of Russian elite in the time of late Putinism*. (Doctoral dissertation, Masaryk University, Brno, Czech Republic).
[46] Tarasov, A., Passalacqua, C.C., & Ventura, R. (2023). The cherished outcast: Italian foreign policy change towards Russia in the cases of Georgia (2008), Crimea (2014), and Ukraine (2022). *Italian Political Science*, 18(1), 34-56. doi: 10.69101/IPS.2023.18.1.3.
[47] Van den Bosch, J.J.J., & Lindstaedt, N. (Eds.). (2025). *Encyclopedia Tyrannica: A research guide to authoritarianism*. Oxford: Academic Consulting Services Ltd.
[48] Williamson, S., & Magaloni, B. (2020). Legislatures and policy making in authoritarian regimes. *Comparative Political Studies*, 53(9), 1525-1543. doi: 10.1177/0010414020912288.
[49] Woo, J. (2024). Personalist dictatorship and political roles of the military in North Korea. *Journal of Military and Strategic Studies*, 23(2), 277-303.
[50] Zhang, Q. (2023). The 20th CPC national congress and China's foreign policy: Implication and reflection. *China International Strategy Review*, 5(1), 1-23. doi: 10.1007/s42533-023-00127-4.
[51] Zhang, S. (2022). Rise of China and its behaviours in the South China Sea: An analysis of defensive realism perspective. *Liberal Arts and Social Sciences International Journal (LASSIJ)*, 6(1), 286-306. doi: 10.47264/idea.lassij/6.1.18.

УДК 339.5:656(4+5-191.2)
DOI: 10.59214/ua.fa/4.2026.90

ISSN: 2663-2675
E-ISSN: 2663-2683

Леся Колінець*
Доктор наук, старший науковий співробітник
Вільнюський технічний університет імені Гедиміна
LT-10223, алея Саулетекьо, 11, м. Вільнюс, Литва
https://orcid.org/0000-0002-7005-0519

Транспортні коридори між Європою та Центральною Азією: роль Середнього коридору у трансформації міжнародних економічних зв'язків

Анотація. Метою дослідження було з'ясувати, яким чином Середній коридор впливав на перебудову міжнародних економічних зв'язків між Європою, Центральною Азією та Кавказом після 2022 року. Дослідження здійснювалося на основі порівняльного та інституційного аналізу офіційних матеріалів, транспортної статистики, аналітичних звітів і документів, що відображають динаміку маршрутів, транспортну політику транзитних держав та торговельну взаємодію з Європейським Союзом. У результаті було встановлено, що після 2022 року Середній коридор перестав виконувати допоміжну функцію і набув ознак окремого мультимодального маршруту між Європою та Азією. Було виявлено, що торгівля товарами між ЄС і п'ятьма державами Центральної Азії досягла 54,267 млрд євро у 2024 році, а частка Євросоюзу в сукупній зовнішній торгівлі регіону становила 24,7 %. Було зафіксовано, що час доставки між Китаєм і Європою через Середній коридор становив 12-15 днів, тоді як морський маршрут через Суецький канал потребував 40-60 днів. Було показано, що Каспійський регіон став операційним ядром маршруту, а Казахстан, Азербайджан та Узбекистан перетворилися на ключових учасників його інфраструктурного, тарифного й цифрового розвитку. В Азербайджані у січні-вересні 2025 року кількість контейнерних поїздів з Китаю досягла 296, а порт Баку обробив 6,1 млн тонн вантажів і 77 тис. контейнерів; у Казахстані перевезення маршрутом у 2024 році зросли на 62 % і досягли 4,5 млн тонн. Практична значимість результатів полягає в тому, що їх можуть використати міністерства транспорту Казахстану, Азербайджану та Узбекистану, адміністрації каспійських портів, залізничні оператори, логістичні компанії та інституції Європейського Союзу для планування інвестицій, узгодження тарифної політики, розвитку цифрової сумісності та підвищення стійкості перевезень між Європою й Центральною Азією

Ключові слова: торгівля; економіка; логістика; інфраструктура; інвестиції

Вступ

Після 2022 року транспортно-логістична система між Європою та Азією зазнала суттєвої перебудови внаслідок зростання геополітичних ризиків, санкційних обмежень і зниження передбачуваності традиційних маршрутів. У цих умовах Середній коридор почав розглядатися не лише як альтернативний напрямок перевезень, а і як інструмент трансформації міжнародних економічних зв'язків між Європою, Центральною Азією та Кавказом. Проблематика дослідження полягає в тому, що посилення уваги до цього маршруту супроводжується невизначеністю щодо його реального економічного значення: чи виконує він переважно функцію тимчасового логістичного обходу, чи поступово формується як стійка інфраструктурна, торговельна та інституційна основа нової конфігурації євразійської взаємодії. Саме тому потребує уточнення роль транзитних держав, рівень узгодженості їхньої транспортної політики та вплив коридору на зміну економічних зв'язків між Центральною Азією, Кавказом і Європейським Союзом.

Огляд наукових і політичних підходів до розвитку Транскаспійського маршруту з акцентом на інфраструктуру, правовий режим Каспію та наслідки війни в Україні для зміни транспортних пріоритетів було здійснено у праці R. Palu & O.-P. Hilmola (2023). У цій праці було запропоновано рамку аналізу Транскаспійського маршруту за п'ятьма аспектами: характеристиками маршруту, політикою і торгівлею, альянсами, інфраструктурою та викликами. Додатково автори використали два інтерв'ю з представниками транспортного сектору Фінляндії та Естонії, що дозволило співвіднести загальний огляд маршруту з практичним

Отримано: 29.03.2026, Перевірено: 01.08.2026, Прийнято: 26.08.2026, Опубліковано: 08.09.2026.

Suggested Citation:
Kolinets, L. (2026). Transport corridors between Europe and Central Asia: The role of the Middle Corridor in the transformation of international economic relations. *Foreign Affairs*, 36(4), 90-99. doi: 10.59214/ua.fa/4.2026.90.

Corresponding author (kolinetslb@gmail.com)

Copyright © The Author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0 (https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

баченням його значення для північноєвропейських економік. L. Vasa & P. Barkanyi (2023) дослідили зміну значення Середнього коридору в геополітичному та геоекономічному контекстах. У центр аналізу було поставлено саме зростання ролі маршруту як інструмента диверсифікації євразійських зв'язків і підсилення позицій держав транзиту в новій конфігурації торгівлі між Азією та Європою. У дослідженні A. Zhumanov *et al.* (2024) було зосереджено увагу на казахстанській залізничній інфраструктурі Транскаспійського міжнародного транспортного маршруту та побудовано модель оцінювання часу проходження контейнерного поїзда від китайського кордону до портів Актау і Курик. У межах моделювання було зіставлено два казахстанські маршрути: Алтинколь – Актау-Порт протяжністю 3106,1 км і Достик – Актау-Порт протяжністю 3640,2 км. Для першого маршруту середній час проходження становив 69,2 год без затримок на роз'їздах, 74,5 год за умови затримок на 50 % роз'їздів і 79,1 год за умови затримок на всіх роз'їздах. Для другого маршруту відповідні показники становили 81,1, 87,1 і 93,1 год, що конкретизувало залежність ефективності казахстанського сегмента від одноколійних ділянок, кількості роз'їздів і режиму пріоритетності контейнерних поїздів. Транспортну взаємодію ЄС і Центральної Азії як складову ширшої політики зв'язності, у якій транспорт, енергетика та цифровізація розвивалися в тісному зв'язку з політичним середовищем регіону, розглянув J. Boonstra (2024). Конкретизуючи цей підхід, автор звернув увагу на програмну основу європейської транспортної політики щодо регіону, зокрема на 33 інфраструктурні інвестиційні потреби та 7 заходів «м'якої зв'язності», що охоплювали цифровізацію, сумісність, спрощення торгівлі, митні процедури та регуляторну координацію. D. Rafi (2024) було проаналізовано стратегічну роль Азербайджану в Середньому коридорі крізь призму розвитку транспортної інфраструктури, мультимодальної логістики та зростання несировинних секторів. У дослідженні було наведено порівняльні параметри, які показували як потенціал, так і обмеження маршруту: у 2022 році обсяг транзиту Середнім коридором становив близько 33 тис. TEU (twenty-foot equivalent unit – двадцятифутовий еквівалент), тоді як Північним коридором було перевезено 410,5 тис. TEU. Водночас було зазначено, що у 2023 році загальний обсяг перевезень Середнім коридором досяг 4,3 млн т, що на 65 % перевищувало показник попереднього року.

L. Urciuolo (2024) зафіксував перенаправлення вантажопотоків із північних на південні маршрути у східно-західному напрямку, пояснюючи це наслідками російського вторгнення в Україну та кризами безпеки на морських шляхах. Окремо було показано, що Південний Кавказ, а передусім Азербайджан, посідав дедалі виразніше місце як транспортно-логістичний вузол між Європою та Азією. У роботі R. Petyur & H. Aliyev (2024) було проаналізовано роль Середнього коридору у зовнішньополітичній стратегії Китаю в умовах повномасштабної війни Росії проти України. Додатково автори розглянули значення Туреччини, Азербайджану й Казахстану в розвитку маршруту, а також місце ЄС у формуванні його довгострокових перспектив і обмежень. У свою чергу K. Popławski *et al.* (2024) показали, що розвиток Середнього коридору залежав від взаємодії держав, логістичних операторів, міжнародних організацій і великих корпоративних учасників ринку. Конкретно у звіті було зазначено, що маршрут має протяжність близько 7000 км і є приблизно на 30 % коротшим за Північний коридор, однак його конкурентоспроможність обмежувалася складнішою логістичною системою, менш розвиненою інфраструктурою перевалки, кількома митними зонами та потребою в синхронізації портів, залізниць і логістичних терміналів. Також було наведено динаміку контейнерних перевезень: 33 тис. TEU у 2022 році проти 410,5 тис. TEU Північним коридором, а у 2023 році – зниження до 20,2 тис. TEU через низькі морські ставки та складність мультимодальних перевантажень. Війна Росії проти України, торговельне суперництво США і Китаю та ініціатива «Один пояс, один шлях» істотно змінили транспортний ландшафт Центральної Азії – це розглянули J. Rentschler *et al.* (2025). Середній коридор у цій роботі було визначено як геополітичний інструмент диверсифікації торговельних шляхів і зменшення залежності від російського та традиційного морського маршрутів. Економічні й геополітичні перспективи Середнього коридору в умовах глобальної конфронтації та невизначеності розглянули T. Sharashenidze & G. Cherkezishvili (2025). Водночас було показано, що навіть після блокування Північного коридору війною в Україні повний потенціал маршруту залишався нереалізованим через слабку координацію між Казахстаном, Азербайджаном і Грузією та через конкуренцію зовнішніх акторів у регіоні.

Проведений аналіз джерел засвідчив, що у наявній літературі було достатньо повно висвітлено геополітичні передумови актуалізації Середнього коридору, інфраструктурні обмеження маршруту та функції окремих транзитних держав. Менш повно було поєднано три аналітичні площини: зміну географії міжнародної торгівлі після 2022 року, транспортну політику Казахстану, Азербайджану та Узбекистану, а також вплив цієї сукупності змін на міжнародні економічні відносини Центральної Азії з Європейським Союзом. Метою дослідження було визначити вплив Середнього коридору на перебудову торговельних, транспортних та інституційних зв'язків між Європою, Центральною Азією та Кавказом в умовах зміни географії євразійської торгівлі після 2022 року. Завдання дослідження полягали в тому, щоб: з'ясувати особливості формування нових транспортно-логістичних маршрутів Євразії та місця Середнього коридору серед альтернативних напрямків сполучення між Європою та Азією; визначити економічні інтереси та особливості транспортної політики Казахстану, Азербайджану й Узбекистану в розвитку портової, залізничної та мультимодальної інфраструктури; встановити вплив Середнього коридору на міжнародні економічні відносини, регіональну інтеграцію та торговельно-інвестиційну взаємодію Центральної Азії з Європейським Союзом.

Матеріали та методи

Матеріальну основу дослідження становили офіційні документи, статистичні матеріали та аналітичні звіти,

що відображали розвиток транспортної зв'язності між Європою, Центральною Азією та Кавказом у 2022-2025 роках. До корпусу джерел було включено документи Європейської Комісії та Ради Європейського Союзу щодо транспортної взаємодії Європейського Союзу з Центральною Азією, зокрема матеріали ініціативи Global Gateway та політичні документи міжрегіональної співпраці (European Commission, 2024; Council of the European Union, 2025). Дані про зовнішню торгівлю Європейського Союзу з країнами Центральної Азії та Казахстаном було використано для характеристики економічного контексту розвитку маршруту (European Commission, 2025a; 2025b; 2025c). Для оцінювання регіональної інтеграції, інфраструктурних обмежень і перспектив розвитку Середнього коридору було використано звіти Організації економічного співробітництва та розвитку щодо Казахстану, Узбекистану й загального стану Транскаспійського транспортного коридору (OECD, 2025a; 2025b; 2025c). Окремо було залучено звіт Світового банку, який дозволив врахувати прогнозні параметри розвитку вантажопотоків, торгівлі між країнами маршруту та операціоналізації каспійського сегмента (World Bank, 2023). Матеріали Міжнародної асоціації Транскаспійського міжнародного транспортного маршруту було використано для уточнення строків доставки, операційної динаміки та ролі маршруту в мультимодальному сполученні між Центральною Азією, Кавказом і Європою (TITR, 2024). Окрему групу джерел становили матеріали азербайджанських транспортних інституцій, які містили статистику щодо контейнерних поїздів, портового вантажообігу та транзитних перевезень через азербайджанський сегмент маршруту (Coordinating Council on Transit..., 2025d; 2025a; 2025b). Додатково було враховано матеріали щодо подальшої динаміки перевезень, морського транспорту, портів і цифрових логістичних рішень Азербайджану (Coordinating Council on Transit..., 2025c; n.d.). Офіційні повідомлення Казахстану було використано для аналізу державної транспортної політики, розвитку каспійських портів, цифровізації залізничної логістики та взаємодії з міжнародними партнерами (Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Kazakhstan, 2025; Prime Minister of the Republic of Kazakhstan, 2025). Матеріали Президента Республіки Узбекистан дали змогу охарактеризувати позицію Узбекистану щодо використання Транскаспійського транспортного коридору, координації тарифних режимів і посилення західного напрямку зовнішньоекономічної взаємодії (President of the Republic of Uzbekistan, 2025a; 2025b).

Дослідження було виконано в межах документально-аналітичного підходу. Порівняльний метод застосовано для зіставлення Середнього коридору з традиційними маршрутами між Європою та Азією, а також для виявлення відмінностей у транспортній політиці Казахстану, Азербайджану та Узбекистану. Вибір цих держав був зумовлений їх різними, але взаємопов'язаними функціями в межах маршруту: Казахстан виступає східним сухопутно-морським вузлом із виходом до Каспійського моря, Азербайджан забезпечує західний каспійсько-кавказький перехід, а Узбекистан репрезентує внутрішньоконтинентальну центральноазійську державу, яка інтегрується в Середній коридор через мультимодальні та тарифно-координаційні механізми. Критеріями порівняльного аналізу були географічне положення держави в структурі маршруту, роль у портовій, залізничній і мультимодальній інфраструктурі, динаміка вантажопотоків, участь у тарифній координації, рівень цифровізації логістичних процедур та зв'язок транспортної політики з торговельно-інвестиційною взаємодією з Європейським Союзом. Інституційний аналіз дав змогу визначити роль Євросоюзу, міжнародних організацій і національних урядів у формуванні нової архітектури транспортної взаємодії. Контент-аналіз офіційних документів було використано для систематизації змістових акцентів, через які держави та міжнародні інституції описували розвиток Середнього коридору. Одиницями аналізу виступали фрагменти документів, у яких містилися згадки про інфраструктурні проєкти, інвестиційні зобов'язання, строки доставки, пропускну спроможність, тарифну політику, цифровізацію транспортних процедур, портову модернізацію та міждержавну координацію. Категоріями контент-аналізу були: інфраструктурний розвиток, інвестиційна підтримка, логістична ефективність, тарифна передбачуваність, цифрова сумісність, портово-залізнична інтеграція та зовнішньоекономічна орієнтація маршруту. Для узагальнення кількісних параметрів було застосовано статистично-описовий аналіз, за допомогою якого систематизовано показники зовнішньої торгівлі, строки доставки, обсяги контейнерних перевезень, портового вантажообігу, пропускної спроможності та транзитної динаміки. Динамічний аналіз використано для простеження змін у функціонуванні Середнього коридору після 2022 року та для виявлення посилення ролі каспійського сегмента у 2024-2025 роках. Системний підхід дав змогу розглядати Середній коридор як інтегровану мультимодальну систему, у межах якої взаємодіють інфраструктурні, тарифні, цифрові та зовнішньоекономічні чинники.

Результати та обговорення

Після 2022 року Середній коридор перестав функціонувати як допоміжний маршрут транзиту між Китаєм, Центральною Азією, Кавказом і Європою та був зафіксований у документах ЄС і міжнародних організацій як окремий мультимодальний контур євразійської зв'язності. У підсумковому документі форуму Global Gateway для транспортної взаємодії ЄС – Центральна Азія було визначено ціль формування маршруту між Європою та Центральною Азією в межах 15 днів або менше, зафіксовано 33 інфраструктурні потреби, 7 заходів м'якої зв'язності та пакет поточних і запланованих інвестицій на рівні 10 млрд євро (European Commission, 2024). У звіті OECD (2025c) Середній коридор описаний не лише як альтернатива північному маршруту, а і як механізм регіональної інтеграції, диверсифікації торгівлі та модернізації транспортної інфраструктури Центральної Азії. Паралельно було зафіксовано, що Середній коридор не замінив автоматично традиційні маршрути, а сформував новий простір вибору між альтернативними схемами доставки. Азербайджанська транспортна брошура 2025 року

прямо визначає маршрут як альтернативу і Північному коридору, і морському маршруту через Суецький канал. У цьому документі зазначено, що транспортний час між Китаєм і Європою через Середній коридор становить 12-15 днів, тоді як морський маршрут через Суецький канал вимагає 40-60 днів. Отже, розвиток нових транспортно-логістичних маршрутів Євразії відбувався не шляхом повного витіснення старих схем, а через посилення ролі сухопутно-морських рішень для вантажів, чутливих до часу доставки (Coordinating Council on Transit..., 2025d). Формування Середнього коридору після 2022 року доцільно розглядати не як повне витіснення попередніх маршрутів, а як розширення конкуренції між різними стратегіями зв'язності. J. Plagemann *et al.* (2021) розрізняли горизонтальну конкуренцію між державними стратегіями та вертикальну конкуренцію між наявними транспортними структурами й новими інфраструктурними проєктами. У цьому контексті Середній коридор відображає саме вертикальний вимір конкуренції, оскільки створює додаткову логістичну нішу для вантажів, чутливих до часу доставки, політичних ризиків і санкційних обмежень. Порівняно з підходом R. Pomfret (2021), який пояснював розвиток євразійських залізничних перевезень переважно ринковими потребами ланцюгів вартості, отримані результати показують, що після 2022 року ринкова логіка була доповнена безпековими, інституційними та геополітичними чинниками.

Окремим результатом стало підтвердження того, що актуалізація Середнього коридору була пов'язана не лише з транспортною логікою, а й із новою конфігурацією взаємодії між ЄС і Центральною Азією. На першому саміті ЄС – Центральна Азія у Самарканді 4 квітня 2025 року сторони підвищили рівень відносин до стратегічного партнерства та окремо підтвердили значення стійкої транспортної зв'язності як чинника економічного зростання, регіональної інтеграції та взаємної економічної стійкості. У спільній декларації було окремо зазначено, що мобілізація 10 млрд євро підтримки та інвестицій для Центральної Азії на форумі Global Gateway пов'язана з подальшим зміцненням транспортного сполучення між регіонами (Council of the European Union, 2025). Інституціоналізація Середнього коридору після 2022 року показала перехід від окремих двосторонніх транспортних діалогів до ширшої міжрегіональної рамки ЄС – Центральна Азія. S. Abilov & B. Hajiyev (2022) розглядали транспортний діалог ЄС-Азербайджан як відповідь на структурні зміни у просторовій організації перевезень, однак у цьому дослідженні така логіка простежена вже на рівні стратегічного партнерства ЄС із Центральною Азією. У цьому ж контексті підхід N. Winn & S. Gänzle (2023), які пов'язували політику ЄС у регіоні з принципами стійкості та прагматизму, отримує інфраструктурне уточнення: транспортна зв'язність виступає не допоміжним напрямком співпраці, а одним із практичних механізмів зовнішньоекономічної перебудови ЄС у регіоні.

Поглиблення транспортної взаємодії відбувалося на тлі розширення торгівлі між ЄС і Центральною Азією. За даними European Commission (2025a), торгівля товарами між ЄС і п'ятьма країнами Центральної Азії досягла 54,267 млрд євро у 2024 році. На офіційному порталі ЄС з торговельної політики вказано, що у 2024 році ЄС забезпечував 24,7 % сукупної зовнішньої торгівлі країн Центральної Азії (European Commission, 2025b). Це означає, що розвиток транспортних маршрутів відбувався не ізольовано, а в межах уже розширеного торговельного обміну, для якого нові логістичні рішення стали інструментом підтримки подальшої економічної взаємодії. Водночас було встановлено, що значення Середнього коридору не зводилося до трансконтинентального транзиту між Китаєм і Європою. У звіті World Bank (2023) ці показники були подані як прогнозний сценарій до 2030 року: за умови повної операціоналізації маршруту вантажопотоки через Каспійське море можуть зрости до 11 млн т, а частка торгівлі між країнами самого коридору, що проходитиме через Каспійський сегмент, може перевищити 60 % їхньої взаємної торгівлі порівняно з 40 % у 2021 році. У цьому самому звіті підкреслено, що частка торгівлі ЄС і Китаю, яка проходила б через цей маршрут, залишалася б відносно невеликою – близько 1 % двостороннього товарообігу, що вказує на домінування регіонально-інтеграційної функції над суто трансконтинентальною.

Результати дослідження про те, що значення Середнього коридору не зводиться до трансконтинентального транзиту, а включає й регіонально-інтеграційну функцію, відповідає висновкам N. Nurseiit (2025), де маршрут оцінювався як приваблива альтернатива для перевезень між Європою та Азією в умовах пошуку безпечніших і швидших логістичних рішень. Разом із тим результати цієї роботи уточнили, що стратегічна привабливість коридору визначається швидкістю та його здатністю перебудовувати внутрішньорегіональні економічні зв'язки в Каспійському макрорегіоні. Висновок про залежність ефекту маршруту від фактичної операціоналізації та покращення його функціональних параметрів узгоджується також із працею S. Mohseni *et al.* (2025), в якій аналізується вплив удосконалення трансєвразійської залізничної мережі на конкурентоспроможність видів транспорту. Подані результати розвивають цю логіку, оскільки показують, що для Середнього коридору питання конкурентоспроможності безпосередньо пов'язується не лише з мережею як такою, а й із тарифною передбачуваністю, портовою синхронізацією та пропускною спроможністю каспійських вузлів.

У ході дослідження було встановлено, що Каспійський регіон виконує функцію операційного ядра нових транспортно-логістичних маршрутів Євразії. Саме каспійський сегмент зосереджує ключові порти, морсько-залізничні стики та мультимодальні перевантаження, від яких залежать реальна пропускна спроможність маршруту, регулярність сервісів і стабільність часу доставки. У матеріалах TITR (2024) зафіксовано стабілізацію строків доставки: від Алтинколя до Абшерона – 9 днів, до Поті або Батумі – 12 днів, а до Констанци через чорноморський сегмент – 20-22 дні. Це означає, що каспійський відтинок маршруту вже виконує не лише функцію транзитного переходу, а й функцію часової координації всього коридору. Каспійський регіон у межах Середнього коридору

виконує не лише транзитну, а й координаційну функцію, оскільки саме тут поєднуються морські перевезення, залізничні підходи, портові перевантаження та часові графіки доставки. Такий висновок поглиблює підхід P. Högselius (2022), який розглядав технічні інфраструктури як механізм формування Центральної Азії як функціонально пов'язаного простору. У межах даного дослідження цю роль конкретизовано через вищенаведені дані TITR. У порівнянні з A. Yermekbayev *et al.* (2024), які оцінювали TITR переважно з казахстанської перспективи диверсифікації маршрутів, отримані результати показують залежність ефективності коридору від взаємодії східного й західного каспійських сегментів. Праця M. Izteleuova *et al.* (2024) дозволяє ширше інтерпретувати транспортно-логістичну інфраструктуру як чинник економічної ефективності, однак у цьому випадку ключовим є не загальний інфраструктурний розвиток, а його вплив на строки доставки, контейнеризацію та стабільність мультимодальних переходів.

Найбільш деталізовану динаміку за 2025 рік було зафіксовано на азербайджанському сегменті маршруту. За підсумками січня-березня 2025 року кількість контейнерних блок-поїздів, що прибули до Азербайджану з Китаю через Середній коридор, досягла 125 поїздів, або приблизно 13 тис. TEU. За січень-червень 2025 року цей показник зріс до 199 поїздів і близько 22 тис. TEU, а за січень-вересень 2025 року – до 296 поїздів і приблизно 32 тис. TEU. Таким чином, саме 2025 рік показав перехід від загальних оцінок розвитку коридору до регулярної операційної статистики, яка засвідчила зростання контейнеризованого сегмента та стабілізацію транзитних сервісів (Coordinating Council on Transit…, 2025a; 2025b; 2025c). Операційне посилення каспійського вузла підтверджується і динамікою Бакінського міжнародного морського торговельного порту. У першому кварталі 2025 року порт обробив 1,9 млн т валового вантажообігу та 30 тис. TEU, у першому півріччі – 3,9 млн т і 53 тис. TEU, а за дев'ять місяців 2025 року – 6,1 млн т валового вантажообігу та 77 тис. TEU. У транзитному сегменті за дев'ять місяців 2025 року було оброблено 4,2 млн т валового вантажу та 47 тис. TEU. Це засвідчує, що каспійський компонент маршруту є не лише допоміжною ланкою, а окремим мультимодальним вузлом із власною зростаючою контейнерною базою.

Одержані результати про посилення ролі Баку як окремого мультимодального вузла узгоджуються з висновками M. Samadova *et al.* (2025), де розвиток транспортно-логістичного сектору Азербайджану пов'язувався з ефектом інвестицій у транспортну інфраструктуру. Разом із тим у проведеному дослідженні цей зв'язок було показано конкретніше, оскільки зростання інфраструктурної спроможності було співвіднесено не лише із загальним розвитком сектору, а й із транзитною функцією в межах Середнього коридору. Висновок про те, що міжнародні транспортні коридори мають значення не тільки для економіки, а й для безпеки та стабільності держав, кореспондує з дослідженням M. Augan *et al.* (2025). На цьому тлі подані результати доповнили безпекову оптику, показавши, що для каспійського сегмента стабільність прямо залежить від ритмічності перевалки, регулярності сервісів і передбачуваності мультимодальних переходів.

Роль Каспійського регіону в межах маршруту посилюється також за рахунок інфраструктурного розширення Азербайджану. Згідно з даними Coordinating Council on Transit… (2025d), транзитні перевезення Азербайджану у 2024 році досягли 14,5 млн т, що становило 2,5-кратне зростання порівняно з 2019 роком, а 4,3 млн т із цього обсягу припадало на Середній коридор. При цьому пропускна спроможність порту Баку становила 15 млн т і 100 тис. TEU, а після реалізації наступної фази розширення має зрости до 25 млн т і 500 тис. TEU. Додатково було зафіксовано, що залізниця Баку-Тбілісі-Карс була розрахована на 5 млн т вантажів на рік і забезпечувала західний залізничний вихід коридору на європейські ринки. На східному каспійському напрямку було зафіксовано посилення ролі Казахстану як сухопутно-морського транзитного вузла. За офіційними повідомленнями казахстанської сторони, у 2024 році обсяг перевезень по Середньому коридору зріс на 62 % і досяг 4,5 млн т, а до 2027 року було поставлено ціль збільшити його пропускну спроможність до 10 млн т на рік. Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Kazakhstan (2025) також зафіксувало розвиток портів Актау і Курик, а у звіті OECD (2025a) було зазначено, що в січні-березні 2025 року морські вантажні перевезення Казахстану перевищили показники аналогічного періоду 2024 року на 56 %, досягнувши 1,02 млн т. Водночас Узбекистан, хоча й не має прямого виходу до Каспійського моря, посилював свою участь у Середньому коридорі через розвиток мультимодальних зв'язків, тарифну координацію та переорієнтацію частини зовнішньої логістики на західний напрямок. У 2025 році узбецька сторона на рівні саміту ЄС – Центральна Азія наголошувала на необхідності повнішого використання потенціалу Транскаспійського транспортного коридору, а також на узгодженні транспортних і логістичних рішень із цілями Global Gateway (President of the Republic of Uzbekistan, 2025a; 2025b). Додатково у звіті OECD (2025b) було зафіксовано домовленості Узбекистану з Казахстаном і Туркменістаном щодо гармонізації залізничних тарифів, що мало спростити рух вантажних поїздів у західному напрямку та посилити включення країни до транскаспійської логістичної системи.

Окремою ланкою Середнього коридору виступає Грузія, яка забезпечує зв'язок між каспійським сегментом маршруту, чорноморськими портами та турецьким напрямком. Її роль визначається не лише транзитним положенням між Азербайджаном і Туреччиною, а й функціонуванням портів Поті та Батумі, через які маршрут отримує вихід до Чорного моря. У матеріалах TITR (2024) зафіксовано, що доставка від Алтинколя до Поті або Батумі становила 12 днів, що підкреслювало значення грузинського сегмента для стабілізації часових параметрів маршруту. Додатково модернізація грузинської ділянки залізниці Баку-Тбілісі-Карс у 2024 році збільшила її річну вантажну спроможність з 1 млн т до 5 млн т, а сама лінія охоплювала приблизно 850 км, з яких 263 км проходили територією Грузії та 79 км – територією Туреччини (Coordinating Council on Transit…, 2025d). У цій конфігурації Туреччина

виконує функцію західного вузла маршруту перед його подальшим виходом до європейської транспортної системи. У турецькій транспортній політиці Середній коридор визначається як шлях, що проходить через Азербайджан і Грузію до Туреччини, а далі – до Європи; при цьому наголошується, що він є приблизно на 2000 км коротшим за Північний коридор і може скорочувати час доставки між Китаєм і Європою до 18 днів. Окрім залізничного переходу через Карс-Ахалкалакі, значення Туреччини посилюється завдяки портовим зв'язкам, зокрема середземноморському напрямку через порт Мерсін, який розглядається як один із перспективних вузлів перевалки вантажів у межах Транскаспійського міжнародного транспортного маршруту (Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Türkiye, n.d.). Отже, Середній коридор формувався як послідовна мультимодальна система, у якій Казахстан і Азербайджан забезпечували східний і західний каспійські вузли, Узбекистан інтегрувався через тарифну, залізничну та мультимодальну координацію, Грузія виконує функцію сполучної ланки між Каспієм, Чорним морем і Туреччиною, а Туреччина забезпечує подальший вихід маршруту до європейського транспортного простору (Таблиця 1).

Таблиця 1. Операційні показники азербайджанського сегмента Середнього коридору у 2025 році

Показник	Січень-березень 2025	Січень-червень 2025	Січень-вересень 2025
Контейнерні блок-поїзди з Китаю через Середній коридор	125	199	296
Еквівалент у TEU	~13 000	~22 000	~32 000
Порт Баку, валовий вантажообіг	1,9 млн т	3,9 млн т	6,1 млн т
Порт Баку, контейнерообіг	30 тис. TEU	53 тис. TEU	77 тис. TEU
Транзитний сегмент порту, валовий обсяг	1,3 млн т	2,7 млн т	4,2 млн т
Транзитний сегмент порту, контейнерообіг	19 тис. TEU	34 тис. TEU	47 тис. TEU

Джерело: розроблено автором на основі Coordinating Council on Transit… (2025a; 2025b; 2025c)

Економічні інтереси транзитних держав Центральної Азії та Кавказу концентруються навколо трьох взаємопов'язаних напрямів: нарощування доходів від транзиту, розширення експортного доступу до європейських і світових ринків та зменшення залежності від одного домінуючого маршруту. У звітах OECD (2025a; 2025b; 2025c) Середній коридор прямо пов'язується з економічною модернізацією, регіональною інтеграцією, диверсифікацією торговельних партнерів і залученням інвестицій. Отже, транспортна політика держав коридору спрямована не лише на збільшення обсягів перевезень, а й на розширення економічних функцій транспортної інфраструктури. Щодо Казахстану було встановлено, що транспортна політика держави послідовно орієнтувалася на поєднання розвитку каспійських портів, залізничних підходів і цифрових логістичних рішень. У 2025 році казахстанська сторона підтвердила не лише курс на збільшення пропускної спроможності Середнього коридору до 10 млн т до 2027 року, а і намір посилити роль Актау й Курика в мультимодальній схемі маршруту (Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Kazakhstan, 2025). Додатково офіційні джерела ЄС зафіксували підтримку модернізації порту Актау та дорожньої інфраструктури країни, що засвідчило поєднання національної транспортної політики із зовнішнім інвестиційним фінансуванням (European Commission, 2024). Окремим результатом стало підтвердження того, що Казахстан розглядає конкурентоспроможність коридору як наслідок не лише фізичної інфраструктури, а й цифрового управління перевезеннями. У лютому 2025 року в урядових повідомленнях було показано роботу цифрових рішень на залізничному транспорті, орієнтованих на зменшення часу обробки вантажів і підвищення прозорості логістичних процедур (Prime Minister of the Republic of Kazakhstan, 2025). Водночас у звіті OECD (2025a) вказано, що між січнем 2023 року та травнем 2025 року Kazakhstan Temir Zholy (KTZ) здійснила 10 тарифних підвищень у межах 3-35 %, що ускладнило довгострокове планування транспортних витрат. Це означає, що транспортна політика Казахстану поєднувала модернізаційний вектор із проблемою тарифної стабільності, яка безпосередньо впливала на передбачуваність маршруту.

Результати про поєднання транспортної модернізації Казахстану з питанням тарифної стабільності узгоджуються з висновками R. Saito (2026), де диверсифікація логістики в країнах Центральної Азії розглядалася з позицій зовнішньополітичних і зовнішньоекономічних орієнтацій. Водночас проведене дослідження показало більш прикладний аспект цієї диверсифікації, а саме залежність її ефективності від того, наскільки національні логістичні рішення перетворюються на передбачуваний транзитний режим. Отримані тези також співвідносяться з підходом Z. Zhunissov *et al.* (2025), які розглядали зовнішньополітичну стратегію Казахстану в межах центральноазійської інтеграції. На відміну від загальнішого політичного ракурсу, у результатах було показано, що інтеграційна стратегія Казахстану матеріалізувалася через розвиток портів, залізничних підходів, цифрових сервісів і прагнення інституціоналізувати власну роль у Транскаспійському маршруті.

Щодо Азербайджану було встановлено, що транспортна політика держави розвивалася як модель західного каспійського шлюзу з інтеграцією морського, залізничного, автомобільного й цифрового компонентів. У матеріалах Coordinating Council on Transit… (2025d; n.d.) прямо зафіксовано розвиток Digital Transport-Logistics Information System, eCMR та e-Permit-механізмів, а також курс на подальше розширення порту Баку й залізничної інфраструктури. Показово, що після лютого 2025 року Бакінський міжнародний морський торговельний порт був інституційно об'єднаний з Azerbaijan Railways, що надало азербайджанській частині коридору більш виразного

мультимодального характеру. Це засвідчило перехід від моделі окремих транспортних об'єктів до моделі інтегрованої логістичної системи. Для Азербайджану Середній коридор виконує також функцію зовнішньоекономічного мультиплікатора. За даними Coordinating Council on Transit… (2025d), Azerbaijan Caspian Shipping Company (ASCO) у 2024 році перевезла понад 8 млн т вантажів, а Silk Way West Airlines щороку обробляла понад 500 тис. т вантажу та поєднувала Азербайджан із більш як 40 міжнародними напрямками. Отже, азербайджанська транспортна політика спрямовується не тільки на обслуговування транзиту, а й на розширення пов'язаних логістичних і сервісних сегментів, що збільшує економічний ефект від участі у коридорі.

Узбекистан був зафіксований як держава, яка, не маючи прямого виходу до Каспію, послідовно вбудовувалася у західний вектор євразійської транспортної взаємодії через мультимодальні зв'язки. У виступах узбецької сторони на саміті ЄС – Центральна Азія в квітні 2025 року було прямо наголошено на необхідності вироблення узгоджених заходів і створення сприятливих умов для повного використання потенціалу Транскаспійського транспортного коридору та на відповідності цих завдань цілям Global Gateway (President of the Republic of Uzbekistan, 2025a; 2025b). Додатково звіт OECD (2025b) зафіксував, що в травні 2025 року Узбекистан досяг домовленостей із Казахстаном і Туркменістаном щодо гармонізації залізничних тарифів для спрощення руху вантажних поїздів. Це означає, що транспортна політика Узбекистану дедалі більше зміщується від суто національного інфраструктурного розвитку до міждержавної координації режимів перевезення та тарифних умов. У структурному вимірі узбецька транспортна модернізація також включала розвиток логістичних центрів, електрифікацію залізничних ділянок, оновлення локомотивного парку та подальшу цифровізацію торговельних процедур. У звіті OECD (2025b) окремо зазначено, що країна розвиває мультимодальні вузли та поступово переорієнтовує зовнішню логістику на західний напрямок через Кавказ і Каспій (Таблиця 2).

Таблиця 2. Порівняльні параметри транспортної політики Казахстану, Азербайджану та Узбекистану

Держава	Основні напрями транспортної політики	Кількісні / інституційні параметри
Казахстан	Розвиток портів Актау і Курик; розширення пропускної спроможності; цифровізація залізничної логістики	4,5 млн т по маршруту у 2024 році; +62 %; ціль 10 млн т до 2027 року
Азербайджан	Розвиток порту Баку; BTK (Baku-Tbilisi-Kars railway); цифрові платформи; eCMR та e-Permit; інтеграція морського і залізничного операторів	14,5 млн т транзиту у 2024 році; 4,3 млн т через Середній коридор; порт Баку 15 млн т/100 тис. TEU, план – 25 млн т/500 тис. TEU
Узбекистан	Гармонізація тарифів; модернізація логістичних центрів; переорієнтація на західний напрямок через Кавказ і Каспій	Узгодження тарифів у травні 2025 року; посилення координації в межах Транскаспійського коридору

Примітка: для Узбекистану зіставної публічної статистики щодо обсягів перевезень у межах Середнього коридору не виявлено, тому його участь подано через тарифні, логістичні та інституційні параметри
Джерело: розроблено автором на основі OECD (2025a; 2025b; 2025c), Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Kazakhstan (2025), Coordinating Council on Transit… (2025d), President of the Republic of Uzbekistan (2025a; 2025b)

Участь Казахстану, Узбекистану й інших держав Центральної Азії у Середньому коридорі доцільно розглядати не лише як транспортну модернізацію, а й як елемент зовнішньоекономічного балансування. L.-C. Sim & F. Aminjonov (2024) показали, що співпраця країн регіону з Китаєм є взаємовигідною, але асиметричною, тому супроводжується прагненням уникати надмірної залежності від одного зовнішнього партнера. У цьому контексті Середній коридор виконує подвійну функцію: підтримує зв'язок із китайськими вантажопотоками та водночас розширює вихід до ЄС, Туреччини, Кавказу й чорноморських напрямків. Така інтерпретація доповнює підхід L.-C. Sim & F. Aminjonov (2025), де залучення Центральної Азії до ширшого Індо-Тихоокеанського простору пояснюється через коридори, трубопроводи й енергетичні мережі. У межах цього дослідження саме транспортний коридор постає як практичний інструмент диверсифікації, оскільки поєднує інфраструктурні, тарифні, цифрові та торговельні рішення.

Вплив Середнього коридору на міжнародні економічні відносини проявився насамперед у посиленні регіональної інтеграції Центральної Азії та Кавказу. За оцінкою World Bank (2023), за умови операціоналізації коридору до 2030 року торгівля між країнами самого маршруту через Каспій може зрости до понад 60 % їхньої взаємної торгівлі. Це означає, що Середній коридор працює не лише як альтернатива для зв'язку між Китаєм і Європою, а і як інструмент внутрішньорегіонального зближення економік Центральної Азії, Південного Кавказу та прилеглих транзитних вузлів. У відносинах між ЄС і Центральною Азією розвиток транспортних коридорів пов'язаний із розширенням товарообігу, інвестиційної взаємодії та нормативно-інституційного зближення. У повідомленні European Commission (2025b) зазначено, що регіон став одним з основних торговельних партнерів ЄС у ширшому євразійському вимірі, а сам ЄС є головним напрямком експорту для Центральної Азії. Одночасно спільна декларація саміту 2025 року засвідчила, що транспортна взаємодія була включена до ширшого комплексу співпраці разом із критичною сировиною, цифровою зв'язністю, енергетикою та водними ресурсами (Council of the European Union, 2025). Таким чином, транспортні коридори вийшли за межі суто інфраструктурної проблематики і були інтегровані в архітектуру міжрегіональної економічної співпраці.

Окремо було встановлено, що Казахстан зберігає домінуюче місце у торгівлі ЄС із Центральною Азією. За даними European Commission (2025c), у 2024 році товарообіг між ЄС і Казахстаном досяг 44,94 млрд

євро. Це означало, що розвиток казахстанської інфраструктури Середнього коридору впливав не лише на внутрішньорегіональні маршрути, а й на географію основної частини економічної взаємодії ЄС із Центральною Азією. Отже, казахстанський сегмент коридору виконує роль ключового вузла доступу ЄС до центральноазійського ринку. Структурний вплив коридору на товарні потоки має нерівномірний характер. У фактичній структурі торгівлі ЄС із Центральною Азією у 2024 році 90,4 % імпорту з регіону становили мінеральні палива, мастильні матеріали та пов'язані товари, тоді як 52 % експорту ЄС до Центральної Азії припадало на машини і транспортне обладнання (European Commission, 2025a). Це означає, що навіть за активізації Середнього коридору товарообіг ще зберігає виразну сировинно-технологічну асиметрію. Водночас модель World Bank (2023) вказує, що операціоналізація маршруту до 2030 року може зменшити частку сировинних вантажів і збільшити роль контейнеризованих та чутливих до часу доставки потоків, тобто транспортна модернізація створює умови для поступової зміни номенклатури торгівлі.

Вплив транспортних коридорів на міжнародні економічні відносини полягає у формуванні нової конфігурації взаємодії держав, міжнародних фінансових інституцій і приватного сектору. Форум Global Gateway засвідчив участь урядів, міжнародних банків, логістичних операторів і бізнесу у формуванні інвестиційного порядку денного транспортної зв'язності (European Commission, 2024). В матеріалах OECD (2025c) підкреслюється, що повний потенціал коридору може бути реалізований лише за умови перетворення його на мотор торговельної інтеграції, а не виключно на транзитний шлях. Це дозволило зафіксувати перехід від моделі транспортного коридору як сукупності інфраструктурних об'єктів до моделі транспортного коридору як інституційно-інвестиційної платформи міжнародної економічної взаємодії.

У підсумку було встановлено, що Середній коридор у 2022-2025 роках набув трьох взаємопов'язаних функцій. По-перше, він був зафіксований як альтернативний сухопутно-морський маршрут між Європою та Азією, здатний зменшувати залежність від північного напрямку та морського шляху через Суецький канал. По-друге, він був визначений як інструмент регіональної інтеграції Центральної Азії та Кавказу, що розширює внутрішньорегіональні торговельні зв'язки й посилює координацію транспортної політики. По-третє, він став матеріальною основою поглиблення співпраці між ЄС і Центральною Азією, оскільки через інвестиції, цифрові рішення, модернізацію портів і залізничних коридорів транспортна зв'язність була інтегрована в систему ширших міжнародних економічних відносин. Водночас результати показали, що подальше зміцнення ролі Середнього коридору залежить від тарифної стабільності, цифрової сумісності, пропускної спроможності каспійських вузлів і стійкої міждержавної координації.

Висновки

У межах дослідження роль Середнього коридору у зміні міжнародних економічних зв'язків між Європою, Центральною Азією та Кавказом розкрита як у транспортно-логістичному, так і в інституційному та зовнішньоекономічному вимірах. Визначено, що зміна просторової організації торгівлі супроводжується не витісненням попередніх маршрутів, а формуванням нової системи альтернатив, у межах якої Середній коридор посилив позиції для вантажів, чутливих до часу доставки. Це підтверджується скороченням строків перевезення до 12-15 днів порівняно з 40-60 днями морського шляху через Суецький канал. Було констатовано, що Каспійський регіон став операційним ядром маршруту, оскільки саме тут зосередилися основні порти, стики морського і залізничного транспорту та ключові мультимодальні перевантаження. Виявлено, що в січні-вересні 2025 року на азербайджанському сегменті було зафіксовано 296 контейнерних поїздів із Китаю, а Бакінський порт обробив 6,1 млн т вантажів і 77 тис. контейнерів, що свідчило про перехід від політичної декларативності до регулярної операційної динаміки. Одночасно встановлено, що Казахстан посилив функцію східного сухопутно-морського вузла, а обсяг перевезень його ділянкою маршруту у 2024 році зріс на 62 % й досяг 4,5 млн т. Таким чином, було підтверджено, що ефективність коридору визначається не лише географічним положенням, а й узгодженістю портової, залізничної, тарифної та цифрової інфраструктури.

Окремо встановлено, що зростання ролі маршруту безпосередньо пов'язане з розширенням економічної взаємодії між Європейським Союзом і Центральною Азією. У 2024 році товарообіг між ними досяг 54,267 млрд євро, а частка ЄС у сукупній зовнішній торгівлі регіону становила 24,7 %. Це дає підстави стверджувати, що Середній коридор виконує не лише транзитну, а й інтеграційну функцію, сприяючи зміцненню зв'язків між державами Центральної Азії, Кавказу та європейським ринком. Разом із тим було виявлено, що подальше посилення цього ефекту залежить від тарифної стабільності, цифрової сумісності національних транспортних систем, синхронізації роботи каспійських вузлів і міждержавної координації. Обмеження дослідження полягають у тому, що аналіз спирався переважно на відкриті офіційні матеріали і макрорівневі показники за 2022-2025 роки, тому внутрішньофірмові логістичні стратегії та мікрорівневі ефекти для окремих товарних груп не розкриті повною мірою. Подальші дослідження доцільно спрямувати на моделювання тарифних сценаріїв, оцінювання впливу коридору на зміну товарної структури торгівлі, а також на порівняння ефективності Середнього коридору з іншими альтернативними маршрутами в довшій часовій перспективі.

Подяки

Немає.

Фінансування

Немає.

Конфлікт інтересів

Немає.

UDC: 339.5:656(4+5-191.2)
DOI: 10.59214/ua.fa/4.2026.90

ISSN: 2663-2675
E-ISSN: 2663-2683

Lesya Kolinets*
Doctor of Sciences, Senior Research Fellow
Vilnius Gediminas Technical University
LT-10223, 11 Saulėtekio Ave., Vilnius, Lithuania
https://orcid.org/0000-0002-7005-0519

Transport corridors between Europe and Central Asia: The role of the Middle Corridor in the transformation of international economic relations

Abstract. This study aimed to determine how the Middle Corridor influenced the restructuring of international economic relations between Europe, Central Asia, and the Caucasus after 2022. The research was conducted on the basis of comparative and institutional analysis of official materials, transport statistics, analytical reports, and documents reflecting route dynamics, the transport policies of transit states, and trade interaction with the European Union. The findings demonstrated that after 2022, the Middle Corridor ceased to perform an auxiliary function and acquired the characteristics of an independent multimodal route between Europe and Asia. Trade in goods between the EU and the five Central Asian states reached EUR 54.267 billion in 2024, while the share of the European Union in the region's total foreign trade amounted to 24.7%. The duration for cargo to travel from China to Europe across the Middle Corridor was around 12-15 days, but a transit through the Suez Canal via sea could take as long as 40-60 days. The Caspian area became the central point in implementing the route; Kazakhstan, Azerbaijan, and Uzbekistan played a leading role in the implementation of the route in infrastructure, tariffs and digitisation. Between January and September 2025, the number of container trains from China to Azerbaijan increased to 296. At the Port of Baku, 6.1 million tonnes and 77 thousand containers were shipped. In Kazakhstan, in 2024, transport of goods along the route increased by 62% and reached 4.5 million tonnes. The results obtained can be used in the work of the ministries of transport of Kazakhstan, Azerbaijan and Uzbekistan, port administrations in the Caspian basin, railway transport operators, and companies engaged in transit and logistics activities, as well as the institutions of the European Union in planning investments, coordinating tariff policy, developing digital integration and strengthening the transport system between Europe and Central Asia

Keywords: trade; economy; logistics; infrastructure; investment

Introduction

After 2022, the transport and logistical system between Europe and Asia was radically restructured against the background of increasing geopolitical risks, a sharp tightening of the sanctions regime and a decrease in the forecast of the functioning of traditional directions. Under these circumstances, the Middle Corridor is increasingly not only an alternative transport direction, but also an instrument for the transformation of the existing international economic relationships in the Eurasian space between Europe, Central Asia and the Caucasus. The research problem arises from the fact that increased attention to this route has been accompanied by uncertainty regarding its actual economic significance: whether it primarily performs the function of a temporary logistical bypass or is gradually emerging as a sustainable infrastructural, trade, and institutional foundation for a new configuration of Eurasian interaction. In this regard, the study of the role of transit states, the degree of coordination in their transit strategies and the influence of the corridor on the redistribution of economic ties in the context of the Central Asia-Caucasus-European Union axis remains relevant.

R. Palu & O.-P. Hilmola (2023) examined the literature on the Trans-Caspian route and its infrastructure, the legal framework of the Caspian Sea and the impact of the war in Ukraine on changing logistics strategies. They presented a method of examining the Trans-Caspian route in terms of route, policy, trade, alliances, infrastructure and challenges. In addition, the authors conducted two interviews with representatives of the transport sector in Finland and Estonia, which made it possible to relate the general overview of the route to practical perspectives on its significance for Northern European economies. L. Vasa & P. Barkanyi (2023) examined the changing significance of the Middle Corridor in geopolitical and geo-economic

Received: 29.03.2026, Revised: 01.08.2026, Accepted: 26.08.2026, Published: 08.09.2026.

Suggested Citation:
Kolinets, L. (2026). Transport corridors between Europe and Central Asia: The role of the Middle Corridor in the transformation of international economic relations. *Foreign Affairs*, 36(4), 90-99. doi: 10.59214/ua.fa/4.2026.90.

Corresponding author (kolinetslb@gmail.com)

Copyright © The Author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0 (https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

contexts. The analysis was mainly devoted to determining the contribution of the route to diversifying Eurasian links and strengthening the transit status of states in the new Eurasian Asia-Europe transit area. A. Zhumanov *et al.* (2024) focused on the Kazakh railway infrastructure of the Trans-Caspian International Transport Route and developed a model for calculating the transit time of container trains between the border of China and the Kazakh ports of Aktau and Kuryk. The modelling included two Kazakh routes: Altynkol-Aktau Port (3,106.1 km) and Dostyk-Aktau Port (3,640.2 km). For the first route, the average transit time amounted to 69.2 hours without delays at passing loops, 74.5 hours with delays at 50% of passing loops, and 79.1 hours with delays at all passing loops. For the second route, the corresponding figures were 81.1, 87.1, and 93.1 hours, respectively, which clarified the dependence of the efficiency of the Kazakh segment on single-track sections, the number of passing loops, and the priority regime applied to container trains. J. Boonstra (2024) studied the issues of transport interaction between the EU and Central Asia within the framework of the general connectivity policy, where transport and energy, as well as digitalisation, were developed in close connection with the political environment of the region. The author continued the above approach by pointing out the programmatic character of the European transport policy towards Central Asia, including a list of 33 infrastructure investment needs and 7 "soft connectivity" measures for digitalisation, interoperability, trade facilitation, customs procedures, and regulatory coordination. D. Rafi (2024) explored the strategic role of Azerbaijan as a member of the Middle Corridor based on the development of transport infrastructure, multimodal logistics, and the development of non-resource sectors. The study presented comparative indicators demonstrating both the potential and the limitations of the route: in 2022, transit volume through the Middle Corridor amounted to approximately 33 thousand TEU (twenty-foot equivalent unit), whereas 410.5 thousand TEU were transported through the Northern Corridor. At the same time, it was noted that in 2023 the total freight volume transported via the Middle Corridor reached 4.3 million tonnes, exceeding the figure for the previous year by 65%.

L. Urciuolo (2024) highlighted a shift in freight flows from north to south of the east-west routes on the Middle Corridor in view of the consequences of the Russian invasion of Ukraine, as well as crises and security risks affecting maritime routes. It has been demonstrated separately that the South Caucasus and Azerbaijan in particular have become increasingly important as a transport and logistics hub between Europe and Asia. In the study by R. Petyur & H. Aliyev (2024), the role of the Middle Corridor in China's foreign policy strategy under the conditions of Russia's full-scale war against Ukraine was analysed. The authors discussed the importance of the role of the countries involved in the route (Türkiye, Azerbaijan, Kazakhstan) and the EU in the long-term prospects and limitations of the route. Consequently, K. Popławski *et al*. (2024) emphasised that the development of the Middle Corridor depends on the interaction of states with each other, logistics operators, international organisations, and key corporate market participants. According to the report, the length of the Middle Corridor is approximately 7,000 km (about 30% less than the Northern Corridor), but the route's competitiveness is limited due to a complex logistics system, an underdeveloped transshipment infrastructure, the presence of several customs zones, and the need to coordinate the work of the ports, railways, and logistics terminals. The report details container transport trends: 33 thousand TEU in 2022 versus 410.5 thousand TEU on the Northern Corridor, dropping to 20.2 thousand TEU in 2023 due to low sea freight costs and the difficulties of multimodal transshipment. The transformation of the transport landscape of Central Asia under the influence of Russia's war against Ukraine, US-China trade rivalry, and the One Belt and One Road Initiative was examined by J. Rentschler *et al.* (2025). In this study, the Middle Corridor was defined as a geopolitical instrument for diversifying trade routes and reducing dependence on Russian and traditional maritime routes. T. Sharashenidze & G. Cher (2025) examined the economic and geopolitical prospects of the Middle Corridor under conditions of global confrontation and uncertainty. At the same time, the study demonstrated that even after the Northern Corridor had been disrupted by the war in Ukraine, the full potential of the route remained unrealised because of weak coordination between Kazakhstan, Azerbaijan, and Georgia, as well as competition among external actors in the region.

The analysis of the sources demonstrated that the existing literature had provided relatively comprehensive coverage of the geopolitical preconditions for the growing relevance of the Middle Corridor, the infrastructural limitations of the route, and the functions of individual transit states. However, three analytical dimensions had been integrated less comprehensively: the transformation of the geography of international trade after 2022, the transport policies of Kazakhstan, Azerbaijan, and Uzbekistan, and the impact of this combination of changes on the international economic relations between Central Asia and the European Union. This study aimed to determine the influence of the Middle Corridor on the restructuring of trade, transport, and institutional relations between Europe, Central Asia, and the Caucasus under the conditions of changing Eurasian trade geography after 2022. The objectives of the study were: to identify the characteristics of the formation of new Eurasian transport and logistics routes and the place of the Middle Corridor among alternative routes connecting Europe and Asia; to determine the economic interests and transport policy features of Kazakhstan, Azerbaijan, and Uzbekistan in the development of port, railway, and multimodal infrastructure; and to establish the influence of the Middle Corridor on international economic relations, regional integration, and trade and investment interaction between Central Asia and the European Union.

Materials and Methods

The empirical basis of the study consisted of official documents, statistical materials, and analytical reports reflecting the development of transport connectivity between Europe, Central Asia, and the Caucasus during 2022-2025. The body of sources included documents issued by the European Commission and the Council of the European Union concerning transport cooperation between the

European Union and Central Asia, particularly materials related to the Global Gateway initiative and policy documents on interregional cooperation (European Commission, 2024; Council of the European Union, 2025). Data on the European Union's foreign trade with Central Asian countries and Kazakhstan were used to describe the economic context of the route's development (European Commission, 2025a; 2025b; 2025c). The reports of the OECD (2025a; 2025b; 2025c) on Kazakhstan, Uzbekistan and the Trans-Caspian transport corridor as a whole were used to evaluate regional integration, infrastructure barriers and development opportunities for the Middle Corridor. The World Bank report was also used in order to consider projected indicators on the development of freight flows, the trade of the countries in the route, and the implementation of the Caspian section (World Bank, 2023). Materials produced by the International Association Trans-Caspian International Transport Route were used to clarify delivery times, operational dynamics, and the role of the route in multimodal connections between Central Asia, the Caucasus, and Europe (TITR, 2024). A separate group of sources consisted of materials from Azerbaijani transport institutions containing statistics on container trains, port cargo turnover, and transit transportation through the Azerbaijani segment of the route (Coordinating Council on Transit…, 2025d; 2025a; 2025b). Additional materials concerning the subsequent dynamics of freight transportation, maritime transport, ports, and Azerbaijan's digital logistics solutions were also taken into account (Coordinating Council on Transit…, 2025c; n.d.). Official publications of Kazakhstan were used to analyse state transport policy, the development of Caspian ports, the digitalisation of railway logistics, and cooperation with international partners (Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Kazakhstan, 2025; Prime Minister of the Republic of Kazakhstan, 2025). Materials issued by the President of the Republic of Uzbekistan made it possible to characterise Uzbekistan's position regarding the use of the TransCaspian transport corridor, the coordination of tariff regimes, and the strengthening of the western direction of foreign economic interaction (President of the Republic of Uzbekistan, 2025a; 2025b).

The study was conducted within the framework of a documentary and analytical approach. The comparative method was applied to compare the Middle Corridor with traditional routes between Europe and Asia, as well as to identify differences in the transport policies of Kazakhstan, Azerbaijan, and Uzbekistan. The states were chosen due to their similar but also different functions within the structure of the route: Kazakhstan – an eastern hub of the route, a land-maritime hub, a land of the Caspian Sea, Azerbaijan – the western Caspian-Caucasian country and Uzbekistan – a landlocked Central Asian country (which is integrated into the Middle Corridor) in the multimodal and tariff coordination. The selection of countries for comparison was determined by: location within the transit route, participation in port and railway infrastructure and intermodal hubs, development dynamics of transport flows, participation in tariff harmonisation, degree of digitisation of customs and logistical procedures, and degree of coordination between transit strategies, trade and investment cooperation with the European Union. Institutional analysis allowed the identification of the role of the European Union, international organisations and national governments in the new form of transport interaction. The contents of the official documents were analysed in order to categorise the themes in terms of the presentation by the states and international organisations on the development of the Middle Corridor. The units of analysis are the texts about the infrastructure, investment, time, volume of cargo, tariff policy, digitisation, port modernisation and coordination in the official documents. The content analysis categories are the infrastructure, investment, efficiency, tariff policy, digital policy, port-rail infrastructure, and economic external connection. The categories of the analysis of the content of transit policies of the Middle Corridor are: infrastructure development, investment attraction, logistics and tariff, digital interoperability, and port-railway coordination. In addition, the external orientation of the logistics and transit potential of the Middle Corridor is evaluated. Statistical-descriptive analysis was used to aggregate quantitative characteristics. This allowed the systematisation of indicators of external trade, cargo handling time, container transport volumes, port cargo turnover, capacity and transit dynamics. Dynamic analysis was employed to trace changes in the functioning of the Middle Corridor after 2022 and to identify the strengthening role of the Caspian segment during 2024-2025. A systems approach made it possible to examine the Middle Corridor as an integrated multimodal system within which infrastructural, tariff, digital, and external economic factors interact.

Results and Discussion

After 2022, the Middle Corridor ceased to function as an auxiliary transit route between China, Central Asia, the Caucasus, and Europe and was identified in EU and international organisation documents as a distinct multimodal framework of Eurasian connectivity. The final document of the Global Gateway Forum for EU-Central Asia transport connectivity defined the objective of establishing a route between Europe and Central Asia with a transit time of 15 days or less, identified 33 infrastructure needs, 7 "soft connectivity" measures, and a package of current and planned investments amounting to EUR 10 billion (European, 2024). In the report by the OECD (2025c), the Middle Corridor was described not only as an alternative to the Northern Route, but also as a mechanism for regional integration, trade diversification, and the modernisation of transport infrastructure in Central Asia. However, it was also noted that the emergence of the Middle Corridor did not mean the simple substitution of one route for another, but rather that there was a new space of choice among alternative delivery schemes. For example, Azerbaijan's 2025 transport brochure says the Middle Corridor provides an alternative to both the Northern Corridor and the maritime route through the Suez Canal. Transport time between China and Europe via the Middle Corridor is said to amount to 12-15 days, whereas 40-60 days are needed for the Suez route. Thus, the construction of new Eurasian transport and logistical routes was a result of the strengthening of existing land-maritime transport and logistics solutions of cargo that was sensitive to delivery time rather than the full substitution of previous delivery

options (Coordinating Council on Transit..., 2025d). From this perspective, the Middle Corridor formation after 2022 was a result of an expansion in competition between the various options of regional and global connectivity, rather than the full substitution of one scheme for another. J. Plagemann *et al.* (2021) called this difference between horizontal competition between state strategies and the vertical competition of existing transport networks and new infrastructure projects. In this context, the Middle Corridor reflects the vertical dimension of competition, as it creates an additional logistical niche for cargo that is sensitive to delivery times, political risks, and sanctions-related constraints. In comparison with the approach of R. Pomfret (2021), which explained the development of Eurasian rail transport primarily in terms of the market needs of value chains, the present findings indicate that after 2022, market logic has been supplemented by security, institutional, and geopolitical factors.

It was also found that the increasing role of the Middle Corridor was related not only to transport logic, but to the EU-Central Asia relationship reorganisation. Indeed, at the first EU-Central Asia Summit, held in Samarkand on 4 April 2025, the relationship between the sides was upgraded to a strategic partnership, and the importance of sustainable transport connectivity for economic growth, regional integration and mutual economic resilience was reaffirmed. The parties also stated that the EUR 10 billion in support and investment for Central Asia mobilised at the Global Gateway Forum would be directed towards strengthening the transport links (Council of the European Union, 2025). The Middle Corridor institutionalisation after 2022 was thus a result of a shift from bilateral transport dialogue towards the EU-Central Asia interregional framework. In S. Abilov & B. Hajiyev's (2022) research on the EU-Azerbaijan transport dialogue was examined through the prism of changing structural conditions of the spatial organisation of transport flows, while this work traces this logic through the prism of the EU's strategic partnership with Central Asia. Similarly, the idea of N. Winn & S. Gänzle (2023) on the role of resilience and pragmatism in EU policy for the region receives an infrastructural specification: transport connectivity is not a field of secondary importance, but one of the practical mechanisms of the EU's external economic restructuring for the region.

The deepening of transport interaction took place against the backdrop of expanding trade between the EU and Central Asia. According to the European Commission (2025a), trade in goods between the EU and the five Central Asian countries reached EUR 54.267 billion in 2024. The EU trade policy portal indicates that in 2024, the EU accounted for 24.7% of the total external trade of Central Asian countries (European Commission, 2025b). This means that transport routes develop not outside existing, but rather on the background of an already existing trade, and new logistics solutions become a tool for supporting the next round of economic ties. It was also established that the role of the Middle Corridor goes beyond transcontinental transit between China and Europe. According to the figures presented in the World Bank (2023) report for the forecasted scenario up to 2030, if the full potential of the route is implemented, the volume of freight flows via the Caspian Sea can reach 11 million tonnes, while the proportion of trade between the countries of the corridor using the Caspian section may exceed 60% of the total mutual trade, compared to 40% in 2021. The report also stresses that the percentage of trade between the EU and China along the route is likely small – approximately 1% of bilateral trade turnover – suggesting that its regional integrative function predominates over a purely transcontinental one.

These results correspond to the results from N. Nurseiit (2025), who concluded that the significance of the Middle Corridor is not limited to transcontinental transit, but also includes a regional integration function, and considers the route to be an attractive alternative for transport between Europe and Asia as part of the need to find a more rapid and secure way of transit. This study refines that point by adding that the corridor is a strategic and promising one for transit, not only due to speed, but also due to the potential for further development of integration within the Caspian region. Presented conclusions regarding the need to operationalise the route and the need to improve its functional indicators are consistent with the study of S. Mohseni *et al.* (2025), which considers the impact of improving the Trans-Eurasian transport railway network on the competitiveness of modes of transport. The presented results expand upon this logic by showing that for the Middle Corridor, the issue of competitiveness is directly linked not only to the network as such, but also to tariff predictability, port synchronisation, and the capacity of Caspian hubs.

The research findings confirm that the Caspian region is the main operational centre of the new Eurasian transport and logistics routes. It is the Caspian region that brings together key ports, maritime-railway trans-shipment, and multimodal operations, which affect the transport capacity of the route, the regularity of service and the stability of transport times. Data from the TITR (2024) indicate stabilisation in delivery times. The transit time from Altynkol to Absheron is 9 days, to Poti and Batumi is 12 days, and to Constanța via the Black Sea segment is 20-22 days. This indicates that the Caspian section of the route already performs not only a transit function, but also a timecoordination function for the entire corridor. This highlights the transit and coordinating role of the Caspian in the Middle Corridor and the fact that maritime transport, railway communication, port trans-shipment, and delivery schedules meet within the Caspian. This supports the conclusion of P. Högselius (2022) that technical infrastructure is a process that turns Central Asia into a functional, connected place. In the present study, this role is specified through the aforementioned TITR data. Unlike the research of A. Yermekbayev *et al.* (2024), which focuses on the diversification of the TITR route from the point of view of Kazakhstan, demonstrate the dependence of the route on the relationship between its eastern and western Caspian sections. The study of M. Izteleuova *et al.* (2024) allows for a broader interpretation of transport and logistics infrastructure as a factor of economic efficiency; however, in this case, the key issue is not general infrastructural development, but its impact on delivery times, containerisation, and the stability of multimodal transfers.

The most detailed dynamics for 2025 were recorded in the Azerbaijani segment of the route. According to the results for the first quarter of 2025, the number of arriving in Azerbaijan from China in blocks of container trains along

the Middle Corridor amounted to 125 trains, which is approximately 13 thousand TEU. For January-June 2025, the indicator was 199 trains, approximately 22 thousand TEU, and for January-September 2025, 296 trains, approximately 32 thousand TEU. Thus, in 2025, general estimates of the development of the corridor were changed to regular statistics, which showed the growth of the container segment and the stability of delivery (Coordinating Council on Transit..., 2025a; 2025b; 2025c). In addition, the consolidation of the Caspian hub is confirmed by the Baku International Sea Trade Port performance dynamics. For the first quarter of 2025, 1.9 million tonnes of gross cargo and 30 thousand TEU, for the first half – 3.9 million tonnes of gross cargo and 53 thousand TEU, and for the first nine months of 2025 – 6.1 million tonnes of gross cargo and 77 thousand TEU of goods. Within the transit segment, 4.2 million tonnes of goods and 47 thousand TEU for the same nine months in 2025. This shows that the Caspian part of the route is not just a secondary element, but the second multimodal hub, where the base for containers is being built.

The findings regarding the strengthening role of Baku as a separate multimodal hub are consistent with the conclusions of M. Samadova *et al.* (2025), where the development of Azerbaijan's transport and logistics sector is linked to the effects of investment in transport infrastructure. At the same time, the present study specifies this relationship more precisely, as the increase in infrastructural capacity is correlated not only with general sectoral development but also with the transit function within the Middle Corridor. The conclusion that international transport corridors are significant not only for the economy but also for the security and stability of states corresponds to the study by M. Augan *et al.* (2025). Taking this into account, the findings presented in this study supplement the security approach, because in the case of the Caspian segment, the stability will depend on how regularly cargo will be shipped and whether multimodal transfers will become predictable.

The role of the Caspian region within the route is further reinforced by the infrastructural expansion of Azerbaijan. According to data from Coordinating Council on Transit... (2025d), Azerbaijan's transit freight volume reached 14.5 million tonnes in 2024, representing a 2.5-fold increase compared with 2019, of which 4.3 million tonnes were attributable to the Middle Corridor. At the same time, the throughput capacity of the Baku Port stood at 15 million tonnes and 100 thousand TEU, and is expected to increase to 25 million tonnes and 500 thousand TEU following the completion of the next expansion phase. It has also been noted that the Baku-Tbilisi-Kars railway, which carries 5 million tonnes of freight per year in the west, provides access to European markets. On the eastern Caspian route, Kazakhstan's position as a land-sea transport and logistics hub has improved significantly. According to official Kazakh sources, freight volumes along the Middle Corridor increased by 62% in 2024, reaching 4.5 million tonnes, while a target has been set to increase capacity to 10 million tonnes per year by 2027. According to data from the Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Kazakhstan (2025), Aktau and Kuryk ports have developed, and the OECD (2025a) also reported that in January-March 2025, the country's sea transport volume was 56% higher than in the same period of 2024, reaching 1.02 million tonnes. Meanwhile, Uzbekistan, which does not have a direct outlet to the Caspian Sea, is deepening its involvement in the Middle Corridor by improving the multimodal and tariff component of the route and by shifting part of its external logistics flows towards western directions. At the EU-Central Asia summit in 2025, Uzbek officials stressed the need for increased use of the Trans-Caspian transport corridor's potential and convergence of transport and logistics projects with the concept of Global Gateway (President of the Republic of Uzbekistan, 2025a; 2025b). According to OECD (2025b), Uzbekistan, Kazakhstan, and Turkmenistan have agreed on railway tariff harmonisation, which would facilitate the transport of goods towards Europe and further integrate the countries into the Trans-Caspian logistics system.

A separate component of the Middle Corridor is Georgia, which provides the connection between the Caspian segment of the route, Black Sea ports, and the Turkish corridor. Its role is determined not only by its transit position between Azerbaijan and Türkiye, but also by the operation of the ports of Poti and Batumi, through which the route gains access to the Black Sea. In the materials of TITR (2024), it is recorded that delivery from Altynkol to Poti or Batumi took 12 days, highlighting the importance of the Georgian segment for stabilising the temporal parameters of the route. In addition, in 2024, the Georgian section of the Baku-Tbilisi-Kars railway, which covers about 850 km, with 263 km within the territory of Georgia and 79 km within the territory of Türkiye, saw an increase in freight capacity from 1 million to 5 million tonnes annually (Coordinating Council on Transit..., 2025d). Within this scheme, Türkiye acts as a western hub for the route, which is subsequently integrated into the European transport system. In the country's transport policy, the Middle Corridor is considered a route going from Azerbaijan and Georgia to Türkiye and onwards to Europe. It is also noted that it is about 2,000 km shorter than the Northern Corridor, which can reduce delivery time between China and Europe to 18 days. In addition to crossing the Kars-Akhaltsikhe railway line, Türkiye's role is highlighted by the port component, including the Mediterranean route (the Mersin port). According to the Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Türkiye (n.d.), this port is considered a potential trans-shipment hub within the framework of the Trans-Caspian International Transport Route. Consequently, the Middle Corridor has developed as an ordered multimodal system where Kazakhstan and Azerbaijan constitute the eastern and western Caspian hubs; Uzbekistan is integrated into it through tariffs, railway and multimodal coordination; Georgia plays the function of an interface between the Caspian, Black Sea and Türkiye; and Türkiye provides access to the European transport area (Table 1).

Table 1. Key performance indicators of the Azerbaijani segment of the Middle Corridor in 2025

Indicator	January-March 2025	January-June 2025	January-September 2025
Container block trains from China via the Middle Corridor	125	199	296
Equivalent in TEU	~13,000	~22,000	~32,000

Table 1. Continued

Indicator	January-March 2025	January-June 2025	January-September 2025
Baku Port, total cargo throughput	1.9 million tonnes	3.9 million tonnes	6.1 million tonnes
Baku Port, container throughput	30 thousand TEU	53 thousand TEU	77 thousand TEU
Transit segment of the port, total volume	1.3 million tonnes	2.7 million tonnes	4.2 million tonnes
Transit segment of the port, container throughput	19 thousand TEU	34 thousand TEU	47 thousand TEU

Source: developed by the author based on Coordinating Council on Transit… (2025a; 2025b; 2025c)

The economic interests of transit states of Central Asia and the Caucasus focus on three interconnected objectives: increase transit revenues, expand the opportunity to export to European and world markets, and reduce the country's dependence on one main route. The Middle Corridor is associated in the reports of the OECD (2025a; 2025b; 2025c) with the following goals: economic modernisation, regional integration, diversification of the partners and investments of the region. As a result, the transport policies of countries on the route are focused not only on increasing cargo turnover, but also on expanding the economic functions of transport infrastructure. With regard to Kazakhstan, it was found that the strategy of state transport policy is consistently oriented towards combining the development of the Caspian ports, railway approaches and digital solutions in logistics. In 2025, the Kazakh side not only confirmed the possibility of increasing the capacity of the Middle Corridor to 10 million tonnes by 2027, but also expressed a desire to further strengthen the Aktau and Kuryk ports in the multimodal structure of the route (Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Kazakhstan, 2025). The official sources of the EU report that modernisation of Aktau port and road infrastructure in the country is supported by the EU in terms of financing the transport modernisation of the country, which correlates with the country's transport policy (European Commission, 2024). Moreover, it has been found that Kazakhstan's view on the competitiveness of the Middle Corridor does not end with physical infrastructure but also includes digitalisation in transport operations management. Thus, the government in February 2025 noted the development of digital solutions in railways in Kazakhstan to reduce the time of cargo processing and transparency in the logistics process (Prime Minister of the Republic of Kazakhstan, 2025). The OECD (2025a) report mentions that Kazakhstan Temir Zholy (KTZ) has made 10 tariff increases between January 2023 and May 2025, increasing tariffs by 3-35%, respectively, which makes it more difficult to plan transport costs. This suggests that Kazakhstan's transport policy combines a modernisation agenda with the issue of tariff stability, which directly affects the predictability of the route.

The findings on the combination of Kazakhstan's transport modernisation with the issue of tariff stability are consistent with the conclusions of R. Saito (2026), where logistics diversification in Central Asian countries is analysed from the perspective of foreign policy and external economic orientation. At the same time, the study demonstrated a more applied aspect of this diversification, namely its dependence on the extent to which national logistics solutions are transformed into a predictable transit regime. The findings also correspond to the approach of Z. Zhunissov *et al.* (2025), who examined Kazakhstan's foreign policy strategy within the framework of Central Asian integration. In contrast to a broader political perspective, the results show that Kazakhstan's integration strategy has materialised through the development of ports, railway approaches, digital services, and efforts to institutionalise its role in the Trans-Caspian route.

In the case of Azerbaijan, it has been established that state transport policy has evolved into a model of a western Caspian gateway integrating maritime, rail, road, and digital components. The materials of Coordinating Council on Transit… (2025d; n.d.) explicitly record the development of the Digital Transport-Logistics Information System, eCMR, and e-Permit mechanisms, as well as a course towards further expansion of the Baku Port and railway infrastructure. In addition, starting in February 2025, the Baku International Sea Trade Port was merged into Azerbaijan Railways, making the Azerbaijani segment of the corridor more clearly multimodal. This represents a transition from a separate transport assets approach to an integrated transport and logistics system. For Azerbaijan, the Middle Corridor also acts as an external multiplier. According to the Coordinating Council on Transit (2025d), ASCO, the Azerbaijan Caspian Shipping Company, transported more than 8 million tonnes of cargo in 2024, while Silk Way West Airlines annually transports more than 500 thousand tonnes and connects Azerbaijan with over 40 international destinations. Thus, Azerbaijan's transport policy focuses not only on the servicing of transit, but also on developing related logistics and service segments and increasing the economic benefits of participating in the corridor.

Uzbekistan has been identified as a country that, despite not having a Caspian coastline, is constantly becoming a part of the western vector of Eurasian transport connectivity by means of multimodal connections. At the EU-Central Asia Summit in April 2025, statements issued by the Uzbek side pointed to the necessity of developing jointly adopted measures, creating conducive conditions for the efficient operation of the entire Trans-Caspian transport corridor and aligning these measures with those of the Global Gateway initiative (President of the Republic of Uzbekistan, 2025a; 2025b). In addition, the OECD (2025b) noted that in May 2025, Uzbekistan had concluded agreements with Kazakhstan and Turkmenistan aimed at harmonising railway tariffs for the movement of freight trains. This means that Uzbekistan is gradually shifting its transport policy from solely the modernisation of national transport infrastructure to the coordination of the transport regimes and tariff conditions. From the structural point of view, Uzbekistan's transport modernisation includes the creation of logistic centres, electrifying railway sections, renewal of the locomotive fleet, and further digitisation of trade procedures. The OECD

report (2025b) also mentioned that the country creates multimodal centres and is gradually reorienting its foreign logistics towards the western direction using the Caucasus and the Caspian Sea (Table 2).

Table 2. Comparative parameters of transport policy in Kazakhstan, Azerbaijan, and Uzbekistan

Country	Main directions of transport policy	Quantitative/institutional parameters
Kazakhstan	Development of Aktau and Kuryk ports; expansion of capacity; digitalisation of railway logistics	4.5 million tonnes on the route in 2024; +62%; target of 10 million tonnes by 2027
Azerbaijan	Development of Baku Port; BTK (Baku-Tbilisi-Kars railway); digital platforms; eCMR and e-Permit systems; integration of maritime and railway operators	14.5 million tonnes of transit in 2024; 4.3 million tonnes via the Middle Corridor; Baku Port capacity 15 million tonnes/100 thousand TEU, planned expansion to 25 million tonnes/500 thousand TEU
Uzbekistan	Tariff harmonisation; modernisation of logistics centres; reorientation towards western routes via the Caucasus and the Caspian Sea	Tariff agreements reached in May 2025; strengthened coordination within the Trans-Caspian corridor

Note: for Uzbekistan, no comparable publicly available statistics on transport volumes within the Middle Corridor were identified; therefore, its participation is presented through tariff, logistics, and institutional parameters
Source: developed by the author based on OECD (2025a; 2025b; 2025c), Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Kazakhstan (2025), Coordinating Council on Transit… (2025d), President of the Republic of Uzbekistan (2025a; 2025b)

The participation of Kazakhstan, Uzbekistan and other Central Asian countries in the Middle Corridor should be seen not only as transport modernisation, but also as an element of external economic balancing. According to L.-C. Sim & F. Aminjonov (2024), cooperation between the countries of the region and China is mutually beneficial, however asymmetrical, and is accompanied by attempts to reduce the level of dependence on a single external partner. In this context, the Middle Corridor simultaneously maintains connections to Chinese cargo and opens up new markets to the EU, Türkiye, the Caucasus, and the Black Sea. This aligns with the conceptual framework developed by L.-C. Sim & F. Aminjonov (2025), who describe the regional integration of Central Asia into the Indo-Pacific system via corridors, pipelines, and energy systems. In these terms, the transport corridor is a form of tangible diversification, bringing together infrastructural, tariff, and digital trade measures.

The impact of the Middle Corridor on international economic relations is visible in the growing integration of Central Asia and the Caucasus. For example, the World Bank (2023) predicts that, under conditions of full operationalisation of the corridor by 2030, trade among the countries along the route via the Caspian Sea could increase to more than 60% of their mutual trade. This confirms that the Middle Corridor is not only a new route connecting China and Europe, but it also facilitates the development of regional economic relations among the economies of Central Asia, the South Caucasus, and other key transit countries. Transport corridors in EU-Central Asia relations are primarily a driver of growth in trade and investment, as well as a form of regulatory and institutional cooperation. As the European Commission (2025b) points out, Central Asia has become a priority trading partner of the EU within the broader Eurasian space, and the EU remains the main destination for Central Asian exports. Furthermore, the joint declaration of the 2025 summit noted that the development of transport connectivity was discussed within the broader framework of cooperation, alongside critical raw materials, connectivity, energy, and water (Council of the European Union, 2025). In this regard, the issue of transport corridors has been lifted from the level of transport engineering and has become part of a broader system of interregional economic relations.

Separately, it was established that Kazakhstan retains a dominant position in the EU's trade with Central Asia. As the European Commission reports (2025c), trade in goods between the EU and Kazakhstan in 2024 stood at EUR 44.94 billion. This data shows that the development of the infrastructure of the Kazakh part of the Middle Corridor has affected not only the development of intra-Central Asian transport routes, but also significantly shaped the geography of trade and investments in EU-Central Asia relations. In this regard, the Kazakh segment of the Middle Corridor can be viewed as a key entry point for the EU to access the Central Asian market. Finally, the impact of the corridor on the volume of trade and its structural composition is not equal. As for the structure of EU-Central Asia trade in 2024, mineral fuels, lubricants and related products accounted for 90.4% of imports from Central Asia, and 52% of EU exports to Central Asia comprised machinery and transport equipment (European Commission, 2025a). This suggests that despite the growth of the Middle Corridor, trade still shows a heavy imbalance in commodity-technological structure. In turn, the World Bank (2023) model forecasts that full implementation of the Corridor by 2030 can reduce the share of raw-material shipments and increase the proportion of containerised and time-sensitive flows. In this sense, modernisation of transport opens up the prerequisites for the restructuring of trade goods.

The effects of transport corridors on international economic relations are also reflected in the emergence of a new structure of interrelation between states, international financial institutions and the private sector. The Global Gateway Forum has shown that states, international banks, logistic operators and businesses are all involved in setting investment priorities for connectivity in transport (European Commission, 2024). According to the OECD (2025c), the corridor can deliver its full potential only if it turns into a stimulus for trade integration and not into a transit corridor alone. This has made it possible to identify a shift from a model of the transport corridor as a set of physical infrastructure assets to a model of the corridor as an institutional and investment platform for international economic interaction.

Consequently, during 2022-2025, it is possible to identify a combination of three interrelated functions

of the Middle Corridor. First, it has emerged as an alternative transport land-sea route between Europe and Asia with the potential to decrease dependence on the northern route and on transport via the Suez Sea route. Second, it has come to function as a means of integration between Central Asia and the Caucasus, increasing intra-regional trade flows and strengthening coordination of transport policy. Third, the Middle Corridor has become a material basis for deepening EU and Central Asia relations, in which connectivity in transport is embedded in the larger framework of economic relations at the international level through investment and the use of digital solutions, as well as modernisation of the port infrastructure and the rail corridor. In turn, the research results indicate that further consolidation of the Middle Corridor is conditional upon the tariff stability, digital integration, capacity of transport hubs at the Caspian Sea and intergovernmental cooperation.

Conclusions

The article has considered the role of the Middle Corridor in changing international economic relations between Europe, Central Asia and the Caucasus in transport-logistics, institutional and foreign economic terms. The article has revealed that spatial reorganisation in trade will not entail displacement of existing routes but instead will form a new system of alternatives in the framework of which the Middle Corridor has gained in importance for time-sensitive cargo. This is corroborated by a significant decrease in delivery timelines to 12-15 days, in contrast to the 40-60 days for seaborne freight transported through the Suez Canal. It is now established that the Caspian region has emerged as the operational hub of the corridor, as this is where the major ports, the maritime-rail interchange, as well as the main multimodal trans-shipment nodes are concentrated. According to calculations made in 2025 for January-September, on the Azerbaijani section, there were 296 container block trains of direct delivery from China. In turn, according to Baku Port, the trans-shipment of cargo there has reached 6.1 million tonnes, of which 77 thousand are containers. That is to say that the project is moving from the stage of political declarations to steady operational activities. At the same time, the results show that the function of Kazakhstan as an eastern node of the land-sea route is getting strengthened. During 2024, on Kazakhstan's section along the route, there was a 62% growth in freight volumes, to 4.5 million tonnes. Thus, it can be confirmed that the corridor efficiency does not rely simply on geography; it is also a question of coordinated port-railway, tariff, and digital infrastructural work.

In turn, it can be concluded that the expanding role of the Middle Corridor is associated with the widening of economic relations between the European Union and Central Asia. In 2024, trade between them reached EUR 54.267 billion, and the EU's share of the region's total foreign trade stood at 24.7%. This suggests that the Middle Corridor fulfil a transit function, but it is also a kind of integrator, reinforcing the ties between the states of Central Asia, the Caucasus and European markets. Meanwhile, the results also show that the further deepening of these effects depends on tariff stability, digital interoperability of national transport information systems, synchronisation of Caspian hubs, and coordination at the inter-governmental level. The study's limitations include the fact that the main sources are open official sources; as well, macro-indices for 2022-2025 were used. Thus, the corporate logistics strategy of the subjects of the corridor, as well as micro-effect factors for certain categories of commodities, are not covered by it. Further research should focus on the modelling of the impact of tariff scenarios on corridor efficiency, the assessment of its influence on the dynamics of changes in the trade commodity structure, and the comparison with other alternative routes in the long-term time series.

Acknowledgements

None.

Funding

None.

Conflict of Interest

None.

References

[1] Abilov, S., & Hajiyev, B. (2022). The European Union – Azerbaijan high-level transport dialogue: A timely reaction to the structural changes? *Journal of Eurasian Studies*, 13(1), 32-41. doi: 10.1177/18793665211054516.

[2] Augan, M., Mukhametzhan, A., Yermekbayev, A., Zhekenov, D., & Byuzheyeva, B. (2025). The impact of international transportation corridors on security and stability: A comparative analysis of Poland and Kazakhstan. *New Perspectives*, 33(4), 377-398. doi: 10.1177/2336825X251382118.

[3] Boonstra, J. (2024). *EU-Central Asia connectivity: Using all the pieces (EUCAM Policy Brief No. 39)*. Groningen: Centre for European Security Studies.

[4] Coordinating Council on Transit Freight of the Republic of Azerbaijan. (2025a). *Quarterly report, January-March 2025*. Retrieved from https://transit.gov.az/storage/Website-Report-2025-Q1-ENG.pdf.

[5] Coordinating Council on Transit Freight of the Republic of Azerbaijan. (2025b). *Quarterly report, January-June 2025*. Retrieved from https://transit.gov.az/storage/Website-Report-2025-Q2-ENG.pdf.

[6] Coordinating Council on Transit Freight of the Republic of Azerbaijan. (2025c). *Quarterly report, January-September 2025*. Retrieved from https://transit.gov.az/storage/Website-Report-2025-Q3-ENG.pdf.

[7] Coordinating Council on Transit Freight of the Republic of Azerbaijan. (2025d). *Transforming transport: Azerbaijan's vision for seamless connectivity*. Retrieved from https://surl.li/ephmlu.

[8] Coordinating Council on Transit Freight of the Republic of Azerbaijan. (n.d.). *Maritime transport and ports*. Retrieved from https://transit.gov.az/en/transportation-systems/maritime-transport-and-ports.

[9] Coordinating Council on Transit Freight of the Republic of Azerbaijan. (2024, May 20). *Modernisation of Baku-Tbilisi-Kars railway*. Retrieved from https://transit.gov.az/en/media-en/news/modernisation-of-btk-railway-en.

[10] Council of the European Union. (2025). *Joint press release following the first EU-Central Asia summit*. Retrieved from https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2025/04/04/joint-press-release-following-the-first-eu-central-asia-summit/.
[11] European Commission. (2024). *Key outcomes of the Global Gateway investors forum for EU-Central Asia transport connectivity*. Retrieved from https://international-partnerships.ec.europa.eu/document/download/e1c1b297-0d05-40a3-968c-cba1c77a48d9_en?filename=investors-forum-eu-central-asia-transport-connectivity-key-outcomes_en.pdf.
[12] European Commission. (2025a). *European Union, trade in goods with Central Asia 5*. Retrieved from https://international-partnerships.ec.europa.eu/document/download/e1c1b297-0d05-40a3-968c-cba1c77a48d9_en?filename=investors-forum-eu-central-asia-transport-connectivity-key-outcomes_en.pdf.
[13] European Commission. (2025b). *EU trade relations with Central Asia*. Retrieved from https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/central-asia_en.
[14] European Commission. (2025c). *European Union, trade in goods with Kazakhstan*. Retrieved from https://webgate.ec.europa.eu/isdb_results/factsheets/country/details_kazakhstan_en.pdf.
[15] Högselius, P. (2022). The hidden integration of Central Asia: The making of a region through technical infrastructures. *Central Asian Survey*, 41(2), 223-243. doi: 10.1080/02634937.2021.1953963.
[16] International Association "Trans-Caspian International Transport Route" (TITR). (2024). *Meetings of the Working Group on the development of the Trans-Caspian International Transport Route were held in Shymkent*. Retrieved from https://middlecorridor.com/en/press-center/news/meetings-of-the-working-group-on-the-development-of-the-trans-caspian-international-transport-route-were-held-in-shymkent.
[17] Izteleuova, M., Arimbekova, P., Murzabekova, K., & Alik, A. (2024). Features of development and efficiency of transport logistics infrastructure. *Acta Commercii*, 24(1), article number a1235. doi: 10.4102/ac.v24i1.1235.
[18] Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Kazakhstan. (2025). *Kazakhstan and OSCE intend to strengthen cooperation in economic and environmental dimension*. Retrieved from https://www.gov.kz/memleket/entities/mfa/press/news/details/995712?lang=en.
[19] Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Türkiye. (n.d.). *Türkiye's connectivity and multilateral transportation policy*. Retrieved from https://www.mfa.gov.tr/turkiye_s-multilateral-transportation-policy.en.mfa.
[20] Mohseni, S., van Hassel, E., & Vanelslander, T. (2025). Assessing the impact on mode competitiveness of improvements of the Trans-Eurasian railway network. *Journal of Shipping and Trade*, 10, article number 3. doi: 10.1186/s41072-025-00193-4.
[21] Nurseiit, N. (2025). Attractiveness and prospects of the Middle Corridor for cargo transportation between Europe and Asia. *Journal of Eurasian Studies*, 17(1), 167-182. doi: 10.1177/18793665251388115.
[22] OECD. (2025a). *Kazakhstan: Enhancing the competitiveness of the Trans-Caspian Transport Corridor in Central Asia*. Retrieved from https://surl.li/nviuok.
[23] OECD. (2025b). *Uzbekistan: Enhancing the competitiveness of the Trans-Caspian Transport Corridor in Central Asia*. Retrieved from https://surl.li/birrrk.
[24] OECD. (2025c). *TCTC: State of play, challenges and policy considerations*. Retrieved from https://www.oecd.org/en/publications/enhancing-the-competitiveness-of-the-trans-caspian-transport-corridor-in-central-asia_f261e7fa-en/full-report/tctc-state-of-play-challenges-and-policy-considerations_b8a252b7.html.
[25] Palu, R., & Hilmola, O.-P. (2023). Future potential of Trans-Caspian corridor: Review. *Logistics*, 7(3), article number 39. doi: 10.3390/logistics7030039.
[26] Petyur, R., & Aliyev, H. (2024). Role of the Middle Corridor in China's foreign policy strategy. *Actual Problems of International Relations*, 160(1), 43-49. doi: 10.17721/apmv.2024.160.1.43-49.
[27] Plagemann, J., Datta, S., & Chu, S. (2021). The paradox of competing connectivity strategies in Asia. *Third World Quarterly*, 42(10), 2265-2281. doi: 10.1080/01436597.2021.1941846.
[28] Pomfret, R. (2021). The Eurasian landbridge: Implications of linking East Asia and Europe by rail. *Research in Globalization*, 3, article number 100046. doi: 10.1016/j.resglo.2021.100046.
[29] Popławski, K., Baniak-Stachowiak, S., Michalski, A., & Popławski, M. (2024). *The Middle Corridor: A Eurasian alternative to Russia (OSW Report 1/2024)*. Warsaw: Centre for Eastern Studies.
[30] President of the Republic of Uzbekistan. (2025a). *President of Uzbekistan proposes new initiatives for strengthening cooperation between Central Asia and European Union*. Retrieved from https://president.uz/en/lists/view/8024.
[31] President of the Republic of Uzbekistan. (2025b). *Address by the President of the Republic of Uzbekistan Shavkat Mirziyoyev at the first "Central Asia – European Union" summit*. Retrieved from https://president.uz/en/lists/view/8023.
[32] Prime Minister of the Republic of Kazakhstan. (2025). *Georgian Prime Minister gets acquainted with digital solutions in railway transport within his official visit to Kazakhstan*. Retrieved from https://primeminister.kz/en/news/georgian-prime-minister-gets-acquainted-with-digital-solutions-in-railway-transport-within-his-official-visit-to-kazakhstan-29648.
[33] Rafi, D. (2024). *Azerbaijan's strategic role in the Middle Corridor: Taking the spotlight in the globalized world and boosting non-oil sectors via transit operations (MPRA Paper No. 122499)*. Munich: Munich Personal RePEc Archive.
[34] Rentschler, J., Reinhardt, A., Elbert, R., & Hummel, D. (2025). The Trans-Caspian Corridor: Geopolitical implications and transport opportunities. *Journal of Transport Geography*, 125, article number 104211. doi: 10.1016/j.jtrangeo.2025.104211.

[35] Saito, R. (2026). Analyzing the diversification of logistics in Central Asian countries: A study from the perspective of foreign relations. *Journal of Contemporary East Asia Studies*. doi: 10.1080/24761028.2026.2647862.
[36] Samadova, M., Huseynova, N., & Hajigayibova, A. (2025). Assessing the development of transport and logistics sector in Azerbaijan and the impact of transport investment: Cross-country analysis. *Problems and Perspectives in Management*, 23(1), 597-619. doi: 10.21511/ppm.23(1).2025.45.
[37] Sharashenidze, T., & Cherkezishvili, G. (2025). *The perspectives of the Middle Corridor in an age of global confrontation and uncertainty*. Tbilisi: Friedrich-Ebert-Stiftung.
[38] Sim, L.-C., & Aminjonov, F. (2024). Statecraft in the Steppes: Central Asia's relations with China. *Journal of Contemporary China*, 33(148), 618-633. doi: 10.1080/10670564.2022.2136937.
[39] Sim, L.-C., & Aminjonov, F. (2025). Corridors, pipelines and electrons: Modalities of economic engagement by Central Asia with the Indo-Pacific. *International Affairs*, 101(4), 1213-1235. doi: 10.1093/ia/iiaf071.
[40] Urciuolo, L. (2024). *The Middle Corridor Initiative: Where Europe and Asia meet*. Brussels: European Institute for Asian Studies.
[41] Vasa, L., & Barkanyi, P. (2023). Geopolitical and geo-economic importance of the Middle Corridor: A comprehensive overview. *Eurasian Journal of Economic and Business Studies*, 67(2), 20-32. doi: 10.47703/ejebs.v2i67.295.
[42] Winn, N., & Gänzle, S. (2023). Recalibrating EU foreign policy vis-à-vis Central Asia: Towards principled pragmatism and resilience. *Geopolitics*, 28(3), 1342-1361. doi: 10.1080/14650045.2022.2042260.
[43] World Bank. (2023). *The Middle Trade and Transport Corridor: Policies and investments to triple freight volumes and halve travel time by 2030*. Retrieved from https://thedocs.worldbank.org/en/doc/6248f697aed4be0f770d319dcaa4ca52-0080062023/original/Middle-Trade-and-Transport-Corridor-World-Bank-FINAL.pdf.
[44] Yermekbayev, A., Delovarova, L., & Kaliyeva, A. (2024). Trans-Caspian International Transport Route: A Kazakhstani perspective on challenges, opportunities, and prospects. *International Journal: Canada's Journal of Global Policy Analysis*, 79(2), 312-329. doi: 10.1177/00207020241257636.
[45] Zhumanov, A., Kegenbekov, Z., & Tolujevs, J. (2024). Trans-Caspian international transport route infrastructure assessment using simulation modelling. *Transport and Telecommunication*, 25(1), 11-19. doi: 10.2478/ttj-2024-0002.
[46] Zhunissov, Z., Uderbaeva, B., Kurmangali, M., Darkenbayev, A., & Tazhikov, A. (2025). Kazakhstan's foreign policy strategy within the framework of Central Asian integration. *Asian Journal of Political Science*, 33(1), 92-106. doi: 10.1080/02185377.2024.2396116.

УДК 339.743:336.74:004.9
DOI: 10.59214/ua.fa/4.2026.113

ISSN: 2663-2675
E-ISSN: 2663-2683

Весна Георгієва Свртінов[*]
Доктор філософії, професор
Університет Гоце Делчев
2000, вул. Генерала Михайла Апостольського, 32, м. Штіп, Північна Македонія
https://orcid.org/0009-0009-7937-4294

Ерозія доларового якоря в міжнародній торгівлі крізь призму нових платіжних архітектур

Анотація. Метою цього дослідження була оцінка змін у валютній структурі транскордонних платежів у 2022-2026 роках під впливом поширення альтернативних платіжних механізмів у Китаї, Європі та країнах Глобального Півдня. Для оцінки динаміки валютних платежів, розвитку платіжної інфраструктури та механізмів використання національних валют було використано порівняльний, статистичний та документальний аналіз. У Китаї обсяг транскордонних платежів у юанях зріс з 42,1 трлн юанів у 2022 році до 52,3 трлн у 2023 році, а їх частка в платежах за торгівлю товарами – з 18,0 % до 24,8 %; у першій половині 2024 року обсяг таких транзакцій досяг 30,6 трлн юанів. У 2024 році китайська транскордонна міжбанківська платіжна система обробила платежі на суму 175 трлн юанів, а накопичений обсяг транзакцій у цифрових юанях досяг 7 трлн юанів. У Європі частка євро у виставленні експортних рахунків становила 59,7 % у 2022 році та 60,0 % у 2025 році, тоді як в імпорті вона зросла з 51,7 % до 53,1 %; частка євро у випуску облігацій у валюті, іноземній для емітента, досягла 31,1 %. У країнах, що розвиваються, державний борг у 2024 році становив 31 трлн дол., а чисті процентні платежі – 921 млрд дол. Було виявлено, що альтернативні механізми розширили можливості проведення окремих транскордонних операцій без доларового посередництва, але не змінили лідируючої позиції долара США. Практичне значення дослідження полягає в можливості використання його результатів для оцінки напрямків диверсифікації міжнародних платежів та розвитку платіжної автономії

Ключові слова: диверсифікація валют; транскордонні розрахунки; цифрові валюти; експортне виставлення рахунків; посередництво

Вступ

Зростання геоекономічної фрагментації, зміни в структурі зовнішньоторговельних зв'язків та поширення цифрових фінансових технологій поступово трансформують усталені механізми транскордонних платежів. Поряд із традиційними каналами дедалі більшого поширення набувають розрахунки в національних валютах, цифрові валюти центральних банків, регіональні платіжні системи та багатосторонні платформи, що здатне знизити залежність учасників зовнішньоекономічної діяльності від окремих валют та фінансових посередників. Одним із невирішених питань у трансформації міжнародної валютної системи залишалося зниження залежності транскордонних платежів від доларової інфраструктури, незважаючи на збереження мережевих переваг долара США. H. Khawaja (2025) розглянув цей процес крізь призму функціональної фрагментації, за якої валюти можуть спеціалізуватися на різних міжнародних функціях, не витісняючи домінуючу валюту. Приклади платформ Multiple Central Bank Digital Currency Bridge (mBridge), Jura та Dunbar показали, що нова інфраструктура може зменшити доларове посередництво та сприяти функціональному розподілу ролей міжнародних валют. Нерівномірний розподіл фінансової та валютної влади дослідили I. Alami *et al*. (2026), виявивши, що домінування долара посилювало залежність країн, які перебувають у підпорядкованому становищі, обмежуючи їхню монетарну та фіскальну автономію і вимагаючи значних золотовалютних резервів. Водночас незадоволеність доларoцентричною системою стимулювала використання альтернативних валют у виставленні торговельних рахунків, резервах, фінансовому клірингу та борговому фінансуванні, хоча ці ініціативи залишалися обмеженими.

Отримано: 09.04.2026, Перевірено: 27.07.2026, Прийнято: 26.08.2026, Опубліковано: 08.09.2026.

Suggested Citation:
Georgieva Svrtinov, V. (2026). Erosion of the dollar anchor in international trade through the prism of new payment architectures. *Foreign Affairs*, 36(4), 113-127. doi: 10.59214/ua.fa/4.2026.113.

[*]*Corresponding author (svrtinov.v@hotmail.com)*

Copyright © The Author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0 (https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

Один із дискусійних аспектів трансформації міжнародної валютної системи полягає в тому, чи можуть ініціативи Бразилії, Росії, Індії, Китаю та Південної Африки (BRICS) зменшити залежність від долара США та сприяти диверсифікації валютної структури. W. Akram *et al*. (2026) з'ясували, що зусилля щодо зниження залежності від долара охоплювали використання національних валют у торгівлі, альтернативні платіжні системи та механізми захисту від зовнішніх монетарних шоків і санкцій. Однак економічна гетерогенність, асиметрія лідерства, слабка інституційна координація та обмежена довіра стримували створення спільної валюти BRICS, роблячи розрахунки в національних валютах, двосторонні свопи та альтернативні платіжні механізми більш реалістичними шляхами до фінансової мультиполярності. Можливості зниження залежності транскордонних платежів від долара США за допомогою цифрових валют центральних банків досліджували S. Kuehnlenz *et al*. (2023). Автори виявили, що сумісні механізми на основі цифрових валют центральних банків можуть полегшити використання національних валют у транскордонних операціях, зменшити потребу у валютній тріангуляції через долар США та частково обійти традиційну фінансову інфраструктуру.

Залежність транскордонних платежів від долара США та інфраструктури на його основі обмежувала фінансову автономію азійських країн і підвищувала їхню вразливість до зовнішніх монетарних і геополітичних впливів. L. Zeng & W.-Y. Lau (2025) з'ясували, що використання цифрового юаня (e-CNY) разом із Китайською транскордонною міжбанківською платіжною системою (CIPS) та багатосторонніми платформами цифрових валют центральних банків (CBDC), зокрема mBridge, може забезпечити прямі транскордонні платежі, зменшити залежність від Товариства всесвітніх міжбанківських фінансових телекомунікацій (SWIFT) і доларових посередників, а також знизити транзакційні витрати та валютні ризики. Ширше впровадження e-CNY, сумісність CBDC та ціноутворення в женьміньбі (RMB) можуть поступово зменшити залежність від долара, тоді як обмежена імплементація та слабка сумісність гальмували цей зсув. Потенціал e-CNY та валютних свопів щодо розширення використання RMB у транскордонних операціях досліджував S. Yu (2023). Медіанне використання RMB у розрахунках із Китаєм у 125 економіках зросло з 0 % у 2014 році до 20 % у 2021 році, що підтримувалося двосторонніми своп-лініями, офшорними кліринговими установами та CIPS. Опитування понад 120 респондентів також показало позитивне сприйняття e-CNY для торгівлі Китаю з ісламськими країнами: 50 % повністю і 25 % частково погодилися з тим, що це може позитивно вплинути на торговельні відносини.

Одним із суперечливих питань у міжнародній валютній системі залишається стабільність долара США як основної резервної валюти на тлі падіння попиту на доларові безпечні активи. Z. Jiang *et al*. (2026) виявили, що у квітні 2025 року зростання глобальної невизначеності супроводжувалося знеціненням долара, підвищенням дохідності державних облігацій США та зниженням премії за ліквідність (convenience yield), яке розпочалося приблизно за два роки до тарифного шоку 2025 року. Їх калібрована модель показала, що усунення іноземного попиту на доларові безпечні активи може знецінити долар на 7,6 %, знизити премію за ліквідність на 0,9 в.п. та підвищити довгострокові відсоткові ставки в США на 0,9 в.п. Формування Європейського фонду фінансової стабільності (EFSF) під час кризи в єврозоні 2010 року досліджував E. Karchimakis (2023), який виявив, що інституційні зміни залежали від умов кризи, інституційного підприємництва та існуючої інституційної траєкторії. Грецька ініціатива здобула підтримку, оскільки криза загрожувала іншим країнам, тоді як остаточні функції та структура EFSF відображали правові обмеження ЄС, розподіл повноважень та попередній досвід антикризового управління.

Водночас вплив нових платіжних архітектур на валютну структуру міжнародної торгівлі та зниження залежності транскордонних платежів від долара США залишаються недостатньо дослідженими. Метою цього дослідження була оцінка того, як розвиток альтернативних платіжних механізмів у Китаї, Європі та країнах Глобального Півдня вплинув на валютну структуру транскордонних платежів протягом 2022-2026 років. Для досягнення мети було визначено такі завдання: проаналізувати розвиток альтернативних валютних та платіжних механізмів у Китаї та Європі, включаючи розрахунки в національних валютах, цифрову та транскордонну платіжну інфраструктуру; оцінити використання механізмів розрахунків у місцевих валютах та альтернативної валютної ліквідності в країнах Глобального Півдня в умовах високого боргового навантаження; визначити ступінь, до якого розвиток цих механізмів розширив можливості для диверсифікації транскордонних платежів та проведення операцій без обов'язкового посередництва долара США.

Матеріали та методи

Дослідження мало порівняльно-аналітичний характер із елементами описового аналізу та охоплювало 2022-2026 роки. Цей період було обрано для відстеження змін від активізації альтернативних валютних і платіжних механізмів на тлі геоекономічних і фінансових шоків 2022 року до їхнього подальшого інституційного та технологічного розвитку у 2026 році. У цьому дослідженні ерозія доларового якоря визначалася як зменшення функціональної потреби використання долара США як проміжної валюти в транскордонних операціях. Критерієм ідентифікації такої ерозії стало задокументоване розширення та фактичне використання національних або альтернативних валют і платіжних механізмів, що уможливлюють операції без обов'язкового доларового посередництва. Самого лише існування таких механізмів без задокументованого операційного використання було недостатньо для підтвердження ерозії. Для дослідження було обрано Китай та його платіжну взаємодію з Саудівською Аравією, Бразилією, Індонезією, Таїландом і Гонконгом, країни єврозони, а також окремі країни Латинської Америки та Африки. Цей вибір охоплював три напрями трансформації міжнародних розрахунків у 2022-2026 роках: розвиток інфраструктури RMB та

двосторонніх валютних механізмів у Китаї, розширення платіжної автономії в Європі та використання місцевих валют і альтернативної ліквідності країнами з високим борговим навантаженням. Саудівську Аравію, Бразилію, Індонезію та Таїланд було обрано через наявність у них валютних або платіжних механізмів із Китаєм, Аргентину, Парагвай та Уругвай – через використання Системи платежів у місцевій валюті (SML), а країни Африки розглядалися в межах Панафриканської платіжно-розрахункової системи (PAPSS).

Описовий статистичний аналіз застосовувався для дослідження кількісних змін за трьома напрямами шляхом порівняння абсолютних та відносних показників; де дозволяли наявні дані, додатково розраховувалися зміни у відсоткових пунктах та частки окремих компонентів у загальних значеннях. Використання RMB оцінювалося за обсягом транскордонних платежів, річним темпом їх зміни, операціями за поточним рахунком та торгівлею товарами, часткою RMB у платежах за товари та обсягом платежів через Китайську транскордонну міжбанківську платіжну систему (Monetary Policy Analysis…, 2024; The People's Bank of China, n.d.; Research Institute of the People's Bank of China, n.d.). Міжнародне використання євро аналізувалося за його загальною міжнародною часткою, часткою у виставленні рахунків за експорт та імпорт товарів за межі єврозони, випуском облігацій у валюті, іноземній для емітента, сукупним індикатором міжнародної ролі та зміною міжнародного випуску боргових інструментів у євро (The international role of the euro, June 2024, 2024; The international role of the euro, June 2026, 2026). Боргове навантаження країн, що розвиваються, характеризувалося за допомогою окремих показників, наявних за 2022-2024 роки, включаючи обслуговування державного та гарантованого державою зовнішнього боргу, загальне обслуговування зовнішнього боргу, процентні платежі за зовнішнім боргом, зовнішній борг країн із низьким та середнім рівнем доходу, державний борг країн, що розвиваються, чисті процентні платежі, кількість країн, які спрямовують щонайменше 10 % державних доходів на процентні платежі, та чисті перекази ресурсів зовнішнім кредиторам (Developing countries paid record $443.5…, 2023; Developing countries paid record $1.4…, 2024; United Nations Conference on Trade and Development, 2025). Додатково враховувалися регіональний розподіл державного боргу та відмінності у вартості зовнішнього фінансування для характеристики ширшого фінансового контексту, в якому використовувалися альтернативні розрахункові механізми (Global public debt hit…, 2025).

Порівняльний аналіз застосовувався для зіставлення валютних, торговельних та платіжних механізмів за їхніми кількісними та функціональними характеристиками. Китайські механізми порівнювалися за роками, країнами-партнерами, типами інструментів, обсягами, інституційними характеристиками та призначенням; цифрова складова порівнювалася за обсягом e-CNY в обігу, накопиченою вартістю транзакцій, інтеграцією з Системою швидких платежів (FPS), кількістю та вартістю транзакцій mBridge, переходом до стадії Мінімально життєздатного продукту (MVP), а також розширенням мережі учасників і приєднанням нових повноправних учасників, а механізми з Індонезією та Таїландом порівнювалися за термінами дії, лімітами в китайських юанях (CNY), доларах США (USD), таїландських батах (THB) та сферами застосування (Bank Indonesia and the People's…, 2025; Signing of the renewal…, 2025; Thailand and China…, 2025). Для європейського напряму порівнювалися частки євро у виставленні рахунків за експорт та імпорт, випуск облігацій та міжнародний випуск боргових інструментів, а також рік, етап розвитку та функціональне призначення Інструменту підтримки торговельних обмінів (INSTEX), Закону про блокування (Blocking statute), Системи миттєвих платежів TARGET (TIPS), цифрового євро, комплексної платіжної стратегії, проєкту Agorá, Pontes та Appia, щоб відстежити відмінності між торговельним, фінансовим та інфраструктурним напрямами платіжної автономії (The Eurosystem's comprehensive…, 2026; European Central Bank, n.d.). Для Латинської Америки операції SML порівнювалися за країнами-партнерами, обсягом експорту, імпорту та їхньою загальною вартістю в бразильських реалах (BRL) (Payment in local currency, n.d.), а використання Аргентиною своп-ліквідності порівнювалося за обсягом і часткою фінансування імпорту, платежами власникам облігацій та Міжнародному валютному фонду (n.d.), загальним ідентифікованим використанням і загальним обсягом використаного траншу, що дозволило розмежувати торговельні та боргові цілі механізму (International Monetary Fund. Western Hemisphere Dept, 2023).

Документальний аналіз використовувався для визначення принципів функціонування та інституційного розвитку досліджуваних платіжних механізмів. Китайський напрям охоплював умови використання e-CNY та його інтеграцію з інфраструктурою Гонконгу, розвиток mBridge, параметри валютних свопів, кліринг RMB, Offshore Clearing Bank та Payment Connect, що було необхідно для встановлення способів організації прямих транскордонних розрахунків та доступу до іноземної валютної ліквідності (Digital yuan in circulation…, 2023; China's digital yuan…, 2024; Hong Kong Monetary Authority, 2024). Окремо досліджувалися операційна модель mBridge та двосторонні механізми із Саудівською Аравією та Бразилією (BIS and four central…, 2022; The Saudi Central Bank…, 2023; Our strength and…, n.d.). Європейські механізми розглядалися з точки зору функціонування INSTEX та Закону про блокування, залежності карткових платежів від міжнародних схем, розвитку цифрового євро та TIPS, а також формування токенізованих багатовалютних розрахунків для характеристики переходу від окремих інструментів до комплексної платіжної інфраструктури (The 10 INSTEX…, 2023; Cipollone, 2025; Tokenisation can improve…, 2026). У Латинській Америці SML досліджувалася щодо процедури здійснення платежів у національних валютах, відсутності проміжної резервної валюти, умов конвертації валют та регуляторних змін (CMN improves Local…, 2023; Payment in local currency, n.d.), а Pan-African Payment and Settlement System (n.d.) – щодо валют платника й отримувача, процедури та тривалості платежу, а також

складу фінансових учасників для визначення організаційних можливостей здійснення всерединіафриканських розрахунків без проміжного використання твердої міжнародної валюти.

Комбіноване застосування статистичного, порівняльного та документального аналізу дозволило оцінити масштаби та напрями змін у міжнародних розрахунках у 2022-2026 роках, порівняти розвиток альтернативних валютних і платіжних механізмів у Китаї, Європі, Латинській Америці та Африці, а також визначити ступінь, до якого їхнє поширення створило можливості для проведення транскордонних операцій без обов'язкового використання долара США як проміжної валюти.

Результати

Цифровий юань та формування альтернативного платіжного контуру. У 2022-2024 роках міжнародне використання китайського юаня розширювалося одночасно в кількох напрямах: зростали транскордонні платежі в RMB, розвивалася CIPS, тривало тестування цифрового юаня (e-CNY), формувалася інфраструктура для транскордонних операцій із цифровою валютою центрального банку, а мережа двосторонніх валютних свопів Китаю охоплювала дедалі ширше коло торговельних партнерів. Поєднання цих процесів створило умови, за яких використання долара США як проміжної валюти перестало бути технічно необхідним для окремих транзакцій. Водночас ці зміни не означали прямої заміни долара юанем, оскільки йшлося насамперед про розширення альтернативних платіжних каналів. Зростання транскордонного використання RMB було помітним вже на початку досліджуваного періоду. За даними Народного банку Китаю (PBOC), у 2022 році обсяг транскордонних платежів у RMB зріс на 15 % до 42,1 трлн юанів, або 49 % від загального обсягу транскордонних платежів Китаю в RMB та іноземних валютах (Research Institute of the People's Bank of China, n.d.). При цьому на операції за поточним рахунком припадало 10,5 трлн юанів, з яких 7,9 трлн юанів становили платежі за торгівлю товарами. Частка RMB у транскордонних платежах за торгівлю товарами досягла 18 %. У 2023 році обсяг транскордонних платежів у RMB, здійснених китайськими банками від імені клієнтів, зріс до 52,3 трлн юанів, що було на 23,8 % вище, ніж у попередньому році, а частка RMB у транскордонних надходженнях і платежах за торгівлю товарами зросла до 24,8 %. Для узагальнення цієї динаміки основні показники транскордонного використання RMB представлено в Таблиці 1.

Таблиця 1. Динаміка окремих показників транскордонного використання RMB у 2022-2024 роках

Показник	2022	2023	1 півріччя 2024
Транскордонні розрахунки в RMB, трлн юанів	42,1	52,3	30,6
Річна зміна, %	+15,1	+23,8	+25,0
Розрахунки за поточним рахунком, трлн юанів	10,5	-	7,7
Розрахунки за торгівлю товарами, трлн юанів	7,9	-	5,9
Частка RMB у транскордонних розрахунках за торгівлю товарами, %	18,0	24,8	-

Джерело: складено автором на основі Monetary Policy Analysis Group of the People's Bank of China (2024), The People's Bank of China (n.d.), Research Institute of the People's Bank of China (n.d.)

Дані показують, що використання RMB у транскордонних операціях послідовно розширювалося у 2022-2024 роках. Особливе значення має зростання частки RMB у розрахунках за торгівлю товарами з 18,0 % у 2022 році до 24,8 % у 2023 році, оскільки це свідчить про поступове перетворення юаня з допоміжної розрахункової валюти на більш помітний інструмент зовнішньоторговельних платежів. Тенденція тривала й у 2024 році. Лише за перше півріччя транскордонні розрахунки в RMB становили 30,6 трлн юанів, що на 25 % більше порівняно з аналогічним періодом попереднього року. Надходження становили 14,8 трлн юанів, а платежі – 15,8 трлн юанів. Обсяг операцій за поточним рахунком зріс на 22 % до 7,7 трлн юанів, причому 5,9 трлн юанів припадало безпосередньо на торгівлю товарами. Таким чином, розширення використання RMB відбувалося не лише через рух капіталу, а й безпосередньо через торговельні операції, що є фундаментальним для оцінки зміни валютної структури міжнародної торгівлі.

Одним із інфраструктурних елементів цього процесу була CIPS. У 2024 році система обробила транскордонні платежі в RMB на суму 175 трлн юанів, що було на 43 % вище, ніж у 2023 році. З моменту запуску CIPS у 2015 році до кінця 2024 року загальний обсяг платіжних операцій, проведених через неї, наблизився до 600 трлн юанів. Роль CIPS у цьому контексті полягала не у створенні нової валюти, а в розширенні інфраструктури для проведення міжнародних операцій без потреби організовувати кожен платіж через традиційні доларoцентричні кореспондентські мережі (The People's Bank of China, 2025). Паралельно формувалася цифрова складова цієї інфраструктури. На кінець 2022 року обсяг e-CNY в обігу становив 13,61 млрд юанів, після чого цифровий юань був включений Народним банком Китаю (НБК) до показника грошової маси M0 (Digital yuan in circulation..., 2023). До кінця червня 2024 року накопичений обсяг транзакцій в e-CNY вже досяг 7 трлн юанів. При цьому цифрова валюта використовувалася в 17 адміністративних одиницях Китаю в роздрібній та гуртовій торгівлі, туризмі, освіті, медицині та інших сферах (China's digital yuan..., 2024). Однак ці цифри не можна безпосередньо інтерпретувати як обсяг міжнародних торговельних розрахунків у цифрових юанях, оскільки вони насамперед охоплювали внутрішню екосистему e-CNY. Перехід від внутрішнього використання до транскордонних сценаріїв став більш помітним у 2024 році. Hong Kong Monetary Authority (2024) спільно з Інститутом цифрової валюти Народного банку Китаю розширили пілотний проєкт e-CNY у Гонконгу. Жителі Гонконгу отримали можливість відкривати персональні гаманці e-CNY за

номерами місцевих телефонів без відкриття банківського рахунку в материковому Китаї та поповнювати їх через FPS. На кінець 2024 року послугу поповнення підтримували 17 банків у Гонконгу. Це стало практичним прикладом інтеграції цифрової форми RMB з платіжною інфраструктурою іншої юрисдикції.

The Multiple Central Bank Digital Currency Bridge створила значно ширший потенціал для міжнародних розрахунків. У 2022 році в межах шеститижневого пілотного проєкту 20 банків із материкового Китаю, Гонконгу, Таїланду та Об'єднаних Арабських Еміратів провели через платформу 164 реальні платіжні та валютні операції на суму понад 22 млн доларів США. Розрахунок здійснювався безпосередньо на платформі з використанням CBDC (BIS and four central…, 2022). У червні 2024 року mBridge перейшла до стадії MVP, що дозволило учасникам здійснювати реальні транзакції за умови готовності відповідної юрисдикції. Одночасно Центральний банк Саудівської Аравії приєднався до проєкту як повноправний учасник, а кількість спостерігачів перевищила 26 (Project mBridge reaches…, 2024). Основні етапи розвитку e-CNY та mBridge у межах досліджуваного періоду систематизовано в Таблиці 2.

Таблиця 2. Розвиток цифрової складової альтернативних розрахунків у 2022-2024 роках

Рік	Інструмент	Основний результат
2022	Цифровий юань (e-CNY)	13,61 млрд юанів в обігу на кінець року
	Multiple Central Bank Digital Currency Bridge (mBridge)	164 реальні транзакції на суму понад 22 млн доларів США
2024	Цифровий юань (e-CNY)	Накопичена вартість транзакцій 7 трлн юанів станом на 30 червня 2024 року
	e-CNY/Гонконг	Розширення транскордонного пілотного проєкту та інтеграція з Системою швидких платежів (FPS)
	Multiple Central Bank Digital Currency Bridge (mBridge)	Перехід до стадії Мінімально життєздатного продукту (MVP)
	Multiple Central Bank Digital Currency Bridge (mBridge)	Центральний банк Саудівської Аравії став повноправним учасником

Source: складено автором на основі BIS and four central banks… (2022), Digital yuan in circulation hits… (2023), China's digital yuan transactions… (2024), Hong Kong Monetary Authority (2024), Project mBridge reaches… (2024)

Дані Таблиці 2 показують, що у 2022-2024 роках цифровий напрям перейшов від експериментального використання до формування інфраструктури, більш придатної для транскордонних операцій. Якщо у 2022 році mBridge виконувала переважно пілотну функцію, то у 2024 році перехід до Мінімально життєздатного продукту та приєднання Центрального банку Саудівської Аравії розширили можливості для реальних міжюрисдикційних транзакцій у цифровій валюті центрального банку. Водночас значна частина обороту e-CNY продовжувала формуватися у внутрішній платіжній системі Китаю, тому її не слід ототожнювати безпосередньо з міжнародними торговельними розрахунками. Складовою формування такого контуру були двосторонні валютні механізми. У листопаді 2023 року Центральний банк Саудівської Аравії та НБК уклали трирічну угоду про двосторонній валютний своп із максимальним обсягом 50 млрд китайських юанів. Угода була пов'язана з поглибленням фінансового співробітництва між двома центральними банками (The Saudi Central Bank…, 2023). Подальше приєднання Центрального банку Саудівської Аравії до mBridge у 2024 році означало, що співпраця охопила як іноземну валютну ліквідність, так і цифрову платіжну інфраструктуру (Project mBridge reaches…, 2024).

Бразильський напрям розвивався дещо інакше. У 2023 році Центробанк Бразилії (BCB) та НБК підписали меморандум про розвиток фінансових послуг, пов'язаних із використанням RMB, який передбачав можливість створення Офшорного клірингового банку у Бразилії. За даними BCB, такий механізм міг би збільшити місцеву ліквідність у RMB, зменшити кількість посередників у міжнародних платежах, наблизити бразильську та китайську платіжні системи, а також знизити транзакційні витрати та час (Our strength and…, n.d.). У 2025 році взаємодія була доповнена п'ятирічною угодою про валютний своп між центральними банками з максимальним відкритим інтересом у 157 млрд реалів. BCB чітко визначив її основну мету як надання ліквідності для підтримки функціонування фінансових ринків у разі потреби (The Central Bank of Brazil and…, 2025). У матеріалах BCB цей механізм також пов'язувався із полегшенням транзакцій між BRL та CNY (Central Bank of Brazil, 2025).

Схожа модель розширювалася в Південно-Східній Азії. Особливо показовим був індонезійський напрям. У січні 2025 року Bank Indonesia (BI) та НБК відновили Угоду про двосторонній валютний своп терміном на п'ять років. Максимальний обсяг свопу становив 400 млрд юанів, або близько 55 млрд доларів США, із відповідною сумою в індонезійських рупіях (IDR). Угода доповнила механізм розрахунків у національних валютах, який Китай та Індонезія використовують із 2021 року для підтримки двосторонньої торгівлі та прямих інвестицій (Bank Indonesia and the People's…, 2025). У відносинах із Таїландом Банк Таїланду та НБК домовилися у 2025 році про чергове п'ятирічне продовження Угоди про двосторонній валютний своп у китайських юанях та таїландських батах із 22 грудня 2025 року (Signing of the renewal…, 2025); ліміт механізму становив 70 млрд юанів або 370 млрд батів (Thailand and China…, 2025). Основні приклади таких механізмів із Саудівською Аравією, Бразилією та окремими країнами Асоціації держав Південно-Східної Азії (ASEAN) наведено в Таблиці 3.

Таблиця 3. Окремі китайські валютні та платіжні механізми з торговельними партнерами у 2022-2025 роках

Партнер	Рік	Механізм	Обсяг/характеристики	Функціональне призначення
Саудівська Аравія	2023	Двосторонній валютний своп	50 млрд юанів	Доступ до валютної ліквідності
	2024	Multiple Central Bank Digital Currency Bridge (mBridge)	Повноправний учасник	Прямі транскордонні операції з CBDC
Бразилія	2023	Угода про кліринг RMB	Модель Offshore Clearing Bank	Ліквідність у RMB та зменшення кількості платіжних посередників
	2025	Двосторонній валютний своп	До 157 млрд реалів	Ліквідність та підтримка операцій BRL/CNY
Індонезія	2025	Угода про двосторонній валютний своп	400 млрд юанів/ ≈55 млрд дол. США	Торгівля та інвестиції в національних валютах
Індонезія	2025-2030	Двосторонній валютний своп	70 млрд юанів/370 млрд батів	Підтримка торгівлі та інвестицій у національних валютах

Source: складено автором на основі China and Saudi Arabia set up… (2023), M. Jones (2024), Thailand and China… (2025), The Central Bank of Brazil and the People's… (2025), Bank Indonesia and the People's Bank… (2025)

Порівняння наведених механізмів свідчить про те, що Китай використовував не один універсальний інструмент, а комбінацію різних способів підтримки транскордонних розрахунків. Валютні свопи забезпечували доступ до ліквідності, клірингові механізми спрощували розрахунки в RMB, тоді як mBridge створювала технологічну основу для прямих цифрових розрахунків між центральними банками та фінансовими установами різних юрисдикцій. У сукупності ці механізми зменшували потребу в обов'язковому використанні долара США як проміжної валюти, хоча їхній масштаб поки що не дає підстав говорити про повноцінну заміну доларової системи. Наведені механізми виконували різні, але взаємодоповнюючі функції. Двосторонні валютні свопи надавали центральним банкам доступ до ліквідності в національних валютах; клірингові механізми створювали інфраструктуру для проведення та завершення операцій у RMB; CIPS забезпечувала масштабний банківський канал для транскордонних платежів у RMB; e-CNY формував цифрову форму грошей центрального банку, тоді як mBridge тестувала можливість прямих багатовалютних розрахунків між різними юрисдикціями. Тому доцільно розглядати їх розвиток не ізольовано, а як взаємопов'язані елементи платіжної архітектури.

Водночас дані за 2022-2026 роки не дають достатніх підстав стверджувати, що було сформовано повноцінну заміну доларової системи. По-перше, значна частина статистики e-CNY характеризує внутрішні, а не міжнародні транзакції. По-друге, сам по собі валютний своп лише створює можливість отримання ліквідності і не вказує на фактичний обсяг її використання в торговельних платежах. По-третє, mBridge у 2024 році лише перейшла до стадії MVP, хоча вже дозволяла здійснювати реальні транзакції (Project mBridge reaches…, 2024). Нарешті, зростання CIPS відображає розширення платіжної інфраструктури RMB, але не означає автоматичного зменшення доларових платежів на таку ж суму. Водночас загальна динаміка вказувала на поступове усунення окремих технічних причин обов'язкового використання долара в транскордонних операціях. Якщо у 2022 році основний акцент робився на збільшенні розрахунків у RMB та експериментальних операціях із CBDC, то протягом 2023-2025 років до них приєдналися нові клірингові механізми, великі двосторонні свопи, розширення CIPS та перехід mBridge до більш операційно придатної стадії. У 2025 році також з'явився Payment Connect між материковим Китаєм та Гонконгом, який забезпечив взаємодію систем швидких платежів і дозволив здійснювати транскордонні перекази з розрахунком у RMB або місцевій валюті; до кінця червня 2025 року через нього було проведено транзакцій на суму 990 млн юанів приблизно для 230 тисяч користувачів (The People's Bank of China, 2025)

Таким чином, протягом 2022-2026 років китайський напрям характеризувався переходом від окремих інструментів інтернаціоналізації RMB до більш розгалуженої системи, в якій валютна ліквідність, кліринг, банківські платежі та цифрові розрахунки почали доповнювати один одного. Найбільш обґрунтовано інтерпретувати ці зміни як формування паралельного маршруту міжнародних розрахунків, який не усунув долар США з міжнародної торгівлі, але розширив можливості проведення окремих операцій у RMB та національних валютах без обов'язкового доларового посередництва. Саме поєднання зростання фактичних розрахунків у RMB з розвитком CIPS, e-CNY, mBridge, клірингових центрів та двосторонніх валютних свопів створило інституційне та технологічне підґрунтя для поступової диверсифікації валютної структури транскордонних платежів.

Зміцнення євро в міжнародних розрахунках. На тлі енергетичних та геополітичних шоків 2022 року в Європейському Союзі більшу увагу було приділено стабільності власної фінансової та платіжної інфраструктури. У 2022-2025 роках зміни мали поступовий характер і охоплювали кілька взаємопов'язаних напрямів: збереження значної частки євро у виставленні рахунків у зовнішній торгівлі єврозони, розвиток власної платіжної інфраструктури, пошук шляхів зменшення залежності від неєвропейських платіжних провайдерів та створення технологічної бази для транскордонних і токенізованих розрахунків. У 2025 році міжнародна роль євро помірно зміцнилася, а його частка в сукупності основних показників міжнародного використання наблизилася до 20 %, що зберегло за ним позицію другої за значимістю міжнародної валюти (The international role of the euro…, 2026).

Для міжнародної торгівлі функція євро як валюти виставлення рахунків мала більше значення, ніж його резервний статус. У 2022 році 59,7 % експорту товарів

із єврозони до країн за межами монетарного союзу та 51,7 % відповідного імпорту були деноміновані в євро. У 2023 році ці показники становили 60,2 % та 51,9 % відповідно, а у 2025 році – 60,0 % та 53,1 % (The international role of the euro, June 2024, 2024; The international role of the euro, June 2026, 2026). Таким чином, позиція євро в експортному виставленні рахунків залишалася відносно стабільною, тоді як його частка в імпортних операціях поступово зростала. Це важливо в контексті зміни географії енергетичного та сировинного імпорту Європейського Союзу після 2022 року, але наявні дані Європейського центрального банку (ЄЦБ) (European Central Bank, n.d.) не дають підстав ідентифікувати зростання частки євро в загальному виставленні рахунків за імпорт із масштабним переходом на євро нафтових або газових контрактів із країнами Перської затоки. Зміни в міжнародних функціях євро протягом досліджуваного періоду відбувалися нерівномірно, тому для їхньої оцінки доцільно порівняти торговельне виставлення рахунків з іншими сферами використання валюти. Основні показники, що характеризують ці зміни, систематизовано в Таблиці 4.

Таблиця 4. Окремі показники міжнародного використання євро у 2022-2025 роках

Показник	2022	2023	2024	2025
Частка євро у виставленні рахунків за експорт товарів за межі єврозони, %	59,7	60,2	59,6	60,0
Частка євро у виставленні рахунків за імпорт товарів за межі єврозони, %	51,7	51,9	52,8	53,1
Випуск облігацій у євро, деномінованих в іноземній для емітента валюті, %	24,7	22,6	25,6	31,1
Сукупна міжнародна роль євро	-	-	-	≈20 %
Зміна міжнародного випуску боргових інструментів у євро	-	-	-	≈+30 % р/р

Джерело: складено автором на основі The international role of the euro, June 2024 (2024), The international role of the euro, June 2026 (2026)

Дані Таблиці 4 вказують на відмінності між окремими функціями євро. Частка валюти в експортному виставленні рахунків залишилася практично незмінною, тоді як в імпортному вона зросла на 1,4 відсоткового пункта між 2022 та 2025 роками. Значно вираженіша зміна відбулася у фінансовому секторі: частка євро у випуску облігацій, деномінованих у валюті, іноземній для емітента, зросла з 25,6 % у 2024 році до 31,1 % у 2025 році, а міжнародний випуск боргових інструментів у євро збільшився приблизно на 30 % і досяг найвищого рівня з моменту введення єдиної валюти. У 2025 році євро також став провідною валютою на міжнародному ринку «зелених» та сталих облігацій. Таким чином, зміцнення міжнародних позицій євро в цей період було більш помітним у фінансових інструментах, ніж у валютній структурі виставлення рахунків у зовнішній торгівлі. Глобальні дані також не підтвердили швидкого витіснення долара США з торговельних розрахунків. Дослідження ЄЦБ та Міжнародного валютного фонду (International Monetary Fund, n.d.), яке охопило понад 120 країн, показало, що долар США та євро разом забезпечували понад 80 % світового виставлення рахунків у торгівлі. При цьому долар значно ширше виконував функцію глобальної проміжної валюти, тоді як використання євро як такої валюти було зосереджено переважно в Європі та частині Африки (Brüggen *et al*., 2025). Таким чином, зростання автономії європейських розрахунків у 2022-2025 роках відбувалося в контексті вже сформованої регіональної ролі євро, але не супроводжувалося аналогічним розширенням його функцій у глобальному масштабі.

Окремий напрям формування європейської автономії був пов'язаний зі спробами обмежити вплив екстратериторіальних санкцій на європейський бізнес. INSTEX, створений Францією, Німеччиною та Великою Британією у 2019 році для забезпечення легітимної торгівлі з Іраном, мав дозволити здійснювати окремі операції без потреби в регулярних транскордонних грошових переказах. Однак цей механізм не набув практичного масштабу: за чотири роки іранська сторона схвалила лише одну транзакцію, проведену на початку 2020 року, а 9 березня 2023 року десять держав-акціонерів вирішили ліквідувати INSTEX (The 10 INSTEX…, 2023). Водночас припинення існування INSTEX не означало відмови Європейського Союзу від захисту власної економічної автономії. Закон про блокування (Extraterritoriality (Blocking statute), n.d.) продовжував діяти як регуляторний механізм захисту фізичних та юридичних осіб ЄС від екстратериторіального застосування законодавства третіх країн. Він передбачає невизнання в ЄС окремих рішень іноземних судів, можливість відшкодування збитків та заборону європейським операторам виконувати окремі екстратериторіальні вимоги без відповідного дозволу. Таким чином, після невдалого досвіду з INSTEX питання автономії поступово змістилося від створення вузького каналу для окремого торговельного напряму до ширшого інституційного та технологічного зміцнення європейської платіжної системи.

Цей перехід став особливо помітним у 2025-2026 роках. Одним із чинників залишалася значна залежність роздрібних платежів від зовнішньої інфраструктури. За даними ЄЦБ, приблизно дві третини карткових транзакцій у єврозоні оброблялися міжнародними платіжними системами, а 13 із 20 країн єврозони були повністю залежними від неєвропейських рішень через відсутність власної національної карткової системи (Cipollone, 2025). У жовтні 2025 року Керівна рада Європейського центрального банку (Governing Council, n.d.) вирішила перевести проєкт цифрового євро на наступний етап, причому однією з причин його розробки було створення загальноєвропейського цифрового платіжного інструменту, здатного функціонувати в усіх країнах єврозони (Eurosystem moving to the next…, 2025).

На рівні транскордонних операцій важливішим стало розширення TIPS. У червні 2025 року TIPS запровадила базову мультивалютну спроможність, побудовану на схемі One-Leg Out Instant Credit Transfer (OCT Inst) Європейської платіжної ради. Це створило технологічну основу для взаємодії TIPS із системами

швидких платежів за межами єврозони. ЄЦБ безпосередньо пов'язує розвиток таких механізмів із підвищенням швидкості, доступності та зниженням вартості транскордонних платежів, а також із підтримкою міжнародної ролі євро (Cross-border payments, n.d.). До 2026 року окремі ініціативи було об'єднано в значно ширшу інституційну модель. 31 березня 2026 року Євросистема представила комплексну платіжну стратегію, яка вперше охопила гуртові, міжкорпоративні (B2B), роздрібні та транскордонні платежі одночасно. Її чотири стратегічні цілі включали збереження грошей центрального банку як основи платіжної системи, підвищення автономності та стійкості європейських платежів, створення інтегрованої конкурентоспроможної екосистеми та підтримку міжнародної ролі євро (The Eurosystem sets out..., 2026). На відміну від INSTEX, цей підхід не був прив'язаний до конкретної країни чи санкційного режиму, а охоплював базову інфраструктуру європейських розрахунків. Еволюція європейського підходу від спеціалізованого INSTEX до комплексної платіжної стратегії охоплювала регуляторні, роздрібні, транскордонні та гуртові механізми. Інституційні зміни та функціональне призначення євро підсумовано в Таблиці 5.

Таблиця 5. Еволюція механізмів європейської платіжної автономії у 2022-2026 роках

Рік	Механізм/ініціатива	Розвиток	Функція в європейській платіжній архітектурі
2023	Інструмент підтримки торговельних обмінів (INSTEX)	Ліквідацію схвалено десяти державами-акціонерами	Продемонстрував обмеженість спеціалізованого альтернативного торговельного каналу
2022-2026	Закон про блокування (Blocking statute)	Продовження застосування	Захист операторів Європейського Союзу від визначеного екстратериторіального законодавства
2025	Система миттєвих платежів TARGET (TIPS)	Запроваджено мультивалютну спроможність	Взаємозв'язок із системами швидких платежів за межами єврозони
2025	Цифровий євро	Перехід до наступної фази проєкту	Загальноєвропейська роздрібна платіжна автономія
2026	Комплексна платіжна стратегія	Прийнята Євросистемою	Інтеграція політики роздрібних, гуртових, B2B та транскордонних платежів
2026	Проєкт Agorá	Успішно випробувано прототип	Токенізовані багатовалютні гуртові транскордонні розрахунки
2026	Pontes	Запуск заплановано на вересень 2026 року	Підключення платформ DLT до TARGET Services
2026	Appia	Довгострокова розробка	Європейська токенізована фінансова екосистема

Джерело: складено автором на основі The 10 INSTEX... (2023), Eurosystem moving to the next... (2025), The Eurosystem sets out... (2026), The Eurosystem's comprehensive... (2026), Cross-border payments (n.d.), Extraterritoriality (Blocking statute) (n.d.), Project Agorá... (2026), Appia (n.d.), Pontes (n.d.)

Таблиця 5 показує, що зміни протягом 2022-2026 років полягали не в вдосконаленні одного альтернативного каналу, а в поступовому розширенні самого поняття платіжної автономії. Припинення існування INSTEX продемонструвало обмеженість механізму, орієнтованого на вузьке коло торговельних операцій, тоді як подальші ініціативи розширилися та охопили роздрібні, банківські, транскордонні та гуртові платежі. У результаті автономія почала формуватися не через ізоляцію європейської системи від існуючої міжнародної інфраструктури, а через створення власних технологічних спроможностей та їхню взаємодію з системами інших юрисдикцій.

Найбільш технологічно складний напрям був пов'язаний із токенізацією гуртових транскордонних платежів. У травні 2026 року проєкт Agorá продемонстрував можливість атомарного розрахунку за транскордонними операціями між різними валютами та юрисдикціями з використанням токенізованих резервів центральних банків та токенізованих депозитів комерційних банків (Tokenisation can improve..., 2026). До проєкту було залучено провідні центральні банки та понад 40 фінансових установ. Наступним етапом має стати тестування реальних активів. Результати проєкту були одночасно використані Євросистемою для розробки Pontes та Appia. Pontes мала підключити ринкові платформи на основі Технології розподіленого реєстру (DLT) до TARGET Services із запланованим запуском у вересні 2026 року, тоді як Appia формувала довгострокову модель європейської токенізованої фінансової екосистеми.

Таким чином, європейська траєкторія 2022-2026 років відрізнялася від прямого створення альтернативної валютної системи. Частка євро у виставленні рахунків у зовнішній торгівлі залишалася високою, але її зміни були помірними, тому дані не підтверджують швидкого витіснення долара США з міжнародної торгівлі. Водночас спостерігалося помітне розширення інституційних та технологічних можливостей для здійснення платежів на основі європейської інфраструктури. Невдалий досвід INSTEX поступився місцем розвитку TIPS, цифрового євро, проєкту Agorá, Pontes та Appia, а у 2026 році ці напрями були об'єднані в єдину платіжну стратегію, однією з чітко визначених цілей якої була підтримка міжнародної ролі євро. Тому в контексті ерозії доларового якоря доцільно характеризувати європейський напрям не як сформовану заміну доларового контуру, а як поступове підвищення платіжної автономії, що знижує структурну залежність від зовнішніх посередників і створює інфраструктурні передумови для ширшого використання євро в міжнародних розрахунках.

Глобальний Південь у диверсифікації валютних розрахунків. Зростання вартості зовнішнього фінансування у 2022-2024 роках загострило валютні обмеження країн, що розвиваються, і підвищило важливість доступу до ліквідності в міжнародних валютах. У 2022 році країни, що розвиваються, виплатили

рекордні 443,5 млрд доларів США на обслуговування свого державного та гарантованого державою зовнішнього боргу, що на 5 % більше порівняно з попереднім роком (Developing countries paid record $443.5…, 2023). У 2023 році загальні виплати за зовнішнім боргом досягли вже 1,4 трлн доларів США, а процентні платежі зросли майже на третину – до 406 млрд доларів США. Для країн, які мають право на фінансування від Міжнародної асоціації розвитку (International Development Association, 2026), обслуговування боргу становило 96,2 млрд доларів США, з яких 34,6 млрд доларів США припадало на процентні платежі. При цьому середня вартість позик від офіційних кредиторів перевищила 4 %, а від приватних сягнула 6 %, що стало найвищим рівнем за 15 років (Developing countries paid record $1.4…, 2024).

Подальше зростання боргового навантаження відбувалося в умовах обмежених можливостей залучення дешевшого зовнішнього фінансування. У 2024 році державний борг країн, що розвиваються, становив 31 трлн доларів США із 102 трлн доларів США світового державного боргу. Їхні чисті процентні платежі досягли 921 млрд доларів США, зростаючи на 10 % за рік, а 61 країна спрямовувала щонайменше 10 % державних доходів на сплату відсотків за боргом (United Nations Conference on Trade and Development, 2025). При цьому борг розподілявся нерівномірно між регіонами: на Латинську Америку та Карибський басейн припадало близько 5 % світового державного боргу, а на Африку – близько 2 %. Менший абсолютний борг не означав меншого фінансового навантаження, оскільки з 2020 року країни, що розвиваються, залучали фінансування за середніми ставками, які були у два-чотири рази вищими, ніж у Сполучених Штатах (Global public debt hit…, 2025). Для порівняння масштабу боргового навантаження з ресурсами, які вилучалися з економік для виконання зовнішніх зобов'язань, основні показники за 2022-2024 роки узагальнено в Таблиці 6. Вони характеризують не саму валютну структуру боргу, а ширше фінансове середовище, у якому функціонували механізми, здатні зменшити використання резервних валют у поточних торговельних операціях.

Таблиця 6. Окремі показники, що характеризують боргове навантаження країн, що розвиваються, у 2022-2024 роках

Період	Показник	Значення
2022	Обслуговування зовнішнього державного та гарантованого державою боргу	443,5 млрд дол. США
2023	Загальне обслуговування зовнішнього боргу	1,4 трлн дол. США
	Процентні платежі за зовнішнім боргом	406 млрд дол. США
	Зовнішній борг країн із низьким та середнім рівнем доходу	8,8 трлн дол. США
2024	Державний борг країн, що розвиваються	31 трлн дол. США
	Чисті процентні платежі за державним боргом	921 млрд дол. США
	Країни, що розвиваються, які спрямовують ⩾10 % доходів бюджету на відсотки	61 країна
	Чистий переказ ресурсів зовнішнім кредиторам	-25 млрд дол. США

Джерело: складено автором на основі Developing countries paid record $443.5… (2023), Developing countries paid record $1.4… (2024), Global public debt hit… (2025), United Nations Conference on Trade and Development (2025)

Ці цифри демонструють не лише зростання боргових зобов'язань, а й збільшення поточного навантаження на ліквідність. Поєднання 921 млрд доларів США чистих процентних платежів із негативним чистим переказом ресурсів у розмірі 25 млрд доларів США у 2024 році відображало значний борговий тиск на країни, що розвиваються. Проведення частини торговельних операцій без проміжної конвертації в долари не зменшує номінальної вартості існуючого доларового боргу, але може знизити потребу в твердій валюті для окремих імпортних операцій. Незалежно від боргового навантаження, практичним прикладом розрахунків у місцевій валюті в Латинській Америці стала SML, яка об'єднує BCB із центральними банками Аргентини, Парагваю та Уругваю. Механізм дозволяє здійснювати двосторонні платежі без використання проміжної резервної валюти, зокрема долара США: імпортер здійснює платіж у своїй національній валюті, а експортер отримує кошти у валюті своєї країни. Потреба в укладенні окремого валютного контракту відсутня, і BCB безпосередньо пов'язує використання SML зі зниженням фінансових та адміністративних витрат на міжнародні операції (Payment in local currency, n.d.). У 2023 році регуляторну базу системи було додатково спрощено, а коло фінансових установ, які могли здійснювати відповідні операції, розширено; на той час через SML уже було проведено транзакцій приблизно на 50 млрд реалів (CMN improves Local…, 2023). Ефективність цього механізму доцільніше оцінювати за фактично проведеними торговельними операціями, а не лише за його інституційною моделлю. Обсяги зовнішньої торгівлі Бразилії, здійснені через SML у 2024 році, наведено в Таблиці 7.

Таблиця 7. Зовнішня торгівля Бразилії, розрахована через Систему платежів у місцевій валюті у 2024 році

Країна-партнер	Бразильський експорт через SML, млрд BRL	Бразильський імпорт через SML, млрд BRL	Усього, млрд BRL
Аргентина	3,380	0,00175	3,382
Парагвай	0,83004	0,16167	0,992
Уругвай	0,37644	0,05431	0,431
Усього	4,587	0,218	4,804

Джерело: складено автором на основі Payment in local currency (n.d.)

Структура транзакцій показує, що SML фактично використовувалася для міжнародної торгівлі без долара як проміжної валюти, але масштаб її використання суттєво відрізнявся залежно від країн та напрямів руху товарів. У 2024 році найбільший обсяг припадав на бразильський експорт до Аргентини – 3,38 млрд реалів, тоді як імпорт Бразилії з Аргентини через цю систему становив лише 1,75 млн реалів. Отже, SML не свідчила про повну зміну валютної моделі регіональної торгівлі, але продемонструвала практичну можливість проведення окремих транскордонних операцій без використання долара США. Водночас Аргентина стала ілюстративним прикладом використання альтернативної валютної ліквідності в умовах обмеженості міжнародних резервів. Двосторонню своп-лінію між Центральним банком Аргентини та Народним банком Китаю було збільшено у 2018 році з 70 до 130 млрд китайських RMB, або близько 20 млрд доларів США. Транш у USD за програмою Міжнародного валютного фонду (МВФ) за курсним еквівалентом було продовжено у 2023 році ще на три роки – до серпня 2026 року. У січні 2023 року було активовано еквівалент близько 5 млрд доларів США, і станом на середину серпня приблизно 3,8 млрд доларів США з цього траншу вже було використано для фінансування імпорту та виконання зовнішніх боргових зобов'язань (International Monetary Fund. Western Hemisphere Dept, 2023). Розподіл цих коштів між торговельними та борговими потребами наведено в Таблиці 8, що дозволяє оцінити одночасне виконання своп-лінією кількох функцій.

Таблиця 8. Використання активованої своп-ліквідності НБК Аргентиною у 2023 році

Використання коштів	Сума, млрд дол. США	Частка використаного першого траншу, %*
Фінансування імпорту	1,8	47,4
Обслуговування боргу перед власниками облігацій	0,9	23,7
Викупи в Міжнародного валютного фонду	1,0	26,3
Загальне ідентифіковане використання	3,7	97,4
Загальна сума, використана до середини серпня	≈3,8	100,0

Примітка: *розраховано на основі приблизно 3,8 млрд доларів США, використаних до середини серпня 2023 року; розбіжності зумовлені округленням та приблизними значеннями, наведеними МВФ
Джерело: складено автором на основі International Monetary Fund. Western Hemisphere Dept (2023)

Близько 47,4 % використаного першого траншу було спрямовано на фінансування імпорту, тоді як щонайменше 1,9 млрд доларів США пішло на обслуговування зовнішніх боргових зобов'язань перед власниками облігацій та МВФ. Цей випадок найбезпосереднішим чином пов'язує альтернативну валютну ліквідність із борговим навантаженням, але не вказує на зниження вартості самого боргу. Економічне значення механізму полягало в іншому: ліквідність у RMB дозволила профінансувати частину імпорту і водночас стала додатковим ресурсом для зовнішніх виплат у умовах обмежених доларових резервів.

Інший напрям розвитку розрахунків у місцевих валютах сформувався в Африці. Pan-African Payment and Settlement System (n.d.) створює інфраструктуру, за допомогою якої платник може здійснити транскордонний переказ у своїй національній валюті, а отримувач – одержати кошти у валюті своєї країни. Традиційна схема передбачала конвертацію місцевої валюти в тверду міжнародну валюту з подальшою конвертацією у валюту отримувача, що збільшувало тривалість та валютні витрати на платіж. PAPSS усуває цей проміжний етап, а перевірка та проведення платежу можуть здійснюватися приблизно за 120 секунд. Система орієнтована на банки, провайдерів платіжних послуг та інших фінансових посередників і забезпечує миттєві або майже миттєві платежі між африканськими країнами в місцевих валютах. Зв'язок PAPSS із борговим навантаженням є опосередкованим. Система не призначена для погашення зовнішнього державного боргу і сама по собі не змінює валюту існуючих зобов'язань. Її значення полягає у зменшенні потреби використання твердої валюти для частини внутрішньоафриканських торговельних платежів. З огляду на високу вартість зовнішнього фінансування та значні процентні виплати, така модель потенційно розмежовує валютні потреби: місцеві валюти можуть ширше використовуватися для регіональної торгівлі, тоді як обмежені міжнародні резерви залишаються доступними для операцій, які все ще вимагають долара чи інших резервних валют. Це економічна інтерпретація роботи механізму, а не ефект прямого зниження державного боргу, встановлений PAPSS.

Порівняння трьох моделей показало, що зменшення обов'язкового посередництва долара США відбувалося різними шляхами в Китаї, Європі та на Глобальному Півдні. Китайська модель характеризувалася найширшим поєднанням взаємодоповнюючих інструментів: зростання розрахунків у RMB підтримувалося CIPS, кліринговими механізмами, двосторонніми валютними свопами, e-CNY та mBridge. Це створило паралельний платіжний контур, у якому доступ до ліквідності в RMB, банківська інфраструктура та цифрові технології розрахунків розвивалися одночасно, хоча їхнє розширення не означало пропорційного скорочення використання долара США. Європейська модель рухалася іншою траєкторією. Замість створення окремого альтернативного валютного контуру вона зосередилася на зміцненні платіжної автономії через TIPS, цифровий євро, ініціативи токенізованих розрахунків та комплексну платіжну стратегію, тоді як частка євро у виставленні торговельних рахунків змінювалася лише помірно. На Глобальному Півдні диверсифікація мала більш фрагментований та транзакційно орієнтований характер. SML та PAPSS уможливили окремі торговельні платежі в національних валютах без

проміжної резервної валюти, тоді як своп-ліквідність у RMB забезпечила додатковий ресурс для імпорту та зовнішніх виплат в умовах обмеженої міжнародної ліквідності. Таким чином, три моделі відрізнялися за своїми основними рушійними силами: Китай поєднував інтернаціоналізацію валюти з розширенням платіжної інфраструктури, Європа концентрувалася на інституційній та технологічній автономії, тоді як Глобальний Південь спирався переважно на регіональні розрахункові механізми та альтернативну ліквідність. Незважаючи на ці відмінності, спільним результатом стало розширення можливостей проведення окремих транскордонних операцій без обов'язкового доларового посередництва, а не формування повномасштабного замінника доларової системи.

Таким чином, високе боргове навантаження країн Глобального Півдня у 2022-2026 роках було частиною ширшого фінансового контексту, в якому зменшення використання долара США як проміжної валюти могло набувати більшого практичного значення. У Латинській Америці це проявилося через Систему платежів у місцевій валюті, яка забезпечувала розрахунки між Бразилією, Аргентиною, Парагваєм та Уругваєм у національних валютах, а аргентинський випадок продемонстрував використання свопу в RMB одночасно для імпорту та боргових виплат. В Африці Панафриканська платіжно-розрахункова система створила інфраструктурну можливість здійснювати регіональні платежі без попередньої конвертації в тверду валюту. На тлі 31 трлн доларів США державного боргу країн, що розвиваються, та 921 млрд доларів США чистих процентних платежів у 2024 році такі механізми можна розглядати як інструменти більш економного використання міжнародної ліквідності, а не як засоби прямого зниження боргового навантаження. У контексті зміни доларового якоря це свідчить про функціональне розмежування ролей валют: долар продовжує відігравати значну роль у зовнішньому фінансуванні та виплатах за боргами, тоді як регіональні системи та двосторонні механізми поступово створюють можливість проведення окремих торговельних операцій без його обов'язкового посередництва.

Обговорення

Зміни в структурі міжнародних платежів дедалі більше пов'язані не лише зі співвідношенням провідних резервних валют, а й із розвитком платіжної інфраструктури, яка визначає способи проведення транскордонних операцій. У порівнянні з W. Liu (2025), обидва дослідження вказували на поступове розширення міжнародного використання RMB паралельно з розвитком CIPS, цифрового юаня та транскордонних цифрових платежів. W. Liu розглядав ці зміни переважно як частину інтернаціоналізації RMB та валютної диверсифікації. У цьому дослідженні застосовано ширшу перспективу, де CIPS, e-CNY, mBridge, валютні свопи та клірингові механізми трактуються як взаємодоповнюючі канали, що зменшили залежність від доларового посередництва без створення повноцінної альтернативи доларовій системі. Аналіз також вийшов за межі Китаю, охопивши Європу та Глобальний Південь. Інший аспект висвітлили T. Berg *et al*. (2026), які зосередилися на європейському платіжному суверенітеті та розглядали цифровий євро як критичну інфраструктуру, здатну знизити залежність від іноземних платіжних систем. Їхня оцінка Jura та mBridge була схожою: ці платформи зменшували кількість посередників і диверсифікували транскордонні платежі, не усуваючи існуючої валютної ієрархії. Однак їхній аналіз був зосереджений на цифровому євро та європейській автономії, тоді як це дослідження охоплювало ширший географічний контекст. P. Viktor & A. Molnar (2023), у свою чергу, підкреслювали стійкість долара, незважаючи на зростаючі тенденції дедоларизації. Це відповідало висновку про те, що CIPS, e-CNY, mBridge, валютні свопи та клірингові механізми не витіснили долар із його лідируючої позиції. Їх аналіз більше зосереджувався на коливаннях курсу долара, торговельній політиці США та ризиках для Китаю, тоді як це дослідження вивчало зміни в платіжній інфраструктурі протягом 2022-2026 років.

На регіональному рівні S.R. Syifa (2024) показала, що розрахунки в місцевій валюті (LCS) між Індонезією, Малайзією та Таїландом стимулювали використання національних валют і зменшували потребу в конвертації через долар. У цьому дослідженні LCS розглядалася поряд із валютними свопами, клірингом та цифровими платформами як частина ширшої диверсифікації платежів. S.R. Syifa також пов'язувала LCS із регіональною торгівлею, інвестиціями та зниженням транзакційних витрат, тоді як дане дослідження фокусувалося на зменшенні доларового посередництва. Технологічний вимір розглянув J. Huang (2026), який пов'язав e-CNY та mBridge зі зниженням транзакційних витрат і ширшим використанням RMB, вказуючи при цьому на обмеження, пов'язані з конвертованістю юаня, контролем за рухом капіталу та відкритістю фінансових ринків. Таким чином, обидва дослідження вказували на те, що обхід окремих каналів на основі долара не обов'язково змінював валютну ієрархію. На відміну від J. Huang, однак, це дослідження розглядало e-CNY лише як один із компонентів ширшої платіжної архітектури. Z. Ren (2024) пішов далі, припустивши, що цифрові валюти можуть фундаментально реструктуризувати міжнародну монетарну систему за рахунок створення альтернатив SWIFT та ширшого використання інших валют. Висновки даного дослідження були стриманішими: e-CNY, CIPS та mBridge розширили можливості недоларових платежів, але переважно сприяли поступовій диверсифікації, а не системній заміні.

Ця модель поступових змін відображена й у E. Sekine (2024), який пов'язав інтернаціоналізацію RMB із довгостроковим розвитком валютних свопів, клірингових механізмів та CIPS, які згодом були доповнені e-CNY. Схожа взаємодія інструментів простежувалася й у цьому дослідженні. E. Sekine, тим не менш, підкреслював збереження зв'язків CIPS та цифрового юаня зі SWIFT та обмеження, створені контролем за рухом капіталу. Таким чином, розширення альтернативних каналів в обох дослідженнях не означало витіснення доларової системи. Основна відмінність стосувалася охоплення: E. Sekine концентрувався на довгостроковій стратегії RMB, тоді як це дослідження

також охоплювало європейські та інші регіональні платіжні механізми.

Більш виражені очікування щодо цифрового юаня з'явилися в R. Bansal & S. Singh (2021). Автори пов'язували нижчі транзакційні витрати, меншу кількість посередників та можливість обходу традиційних кореспондентських каналів із посиленням міжнародного використання RMB. Подальший розвиток e-CNY, CIPS та mBridge підтвердив появу таких альтернативних маршрутів, хоча їхній масштаб у 2022-2026 роках не давав підстав інтерпретувати цифровий юань як прорив у валютній ієрархії. Натомість результати вказували на розвиток паралельної платіжної інфраструктури в Китаї, Європі та на Глобальному Півдні. H.-K. Chey (2026) підійшов до питання через сумісність CBDC та міждержавну координацію, які були необхідні для швидших та дешевших транскордонних операцій. Перехід mBridge до стадії MVP відображав прогрес у прямих міжюрисдикційних розрахунках, але не формування альтернативи доларовій системі. На відміну від H.-K. Chey, який також вивчав монетарний суверенітет та внутрішні фінансові системи, це дослідження зосередилося на міжнародних платежах і поєднало CBDC із CIPS, свопами, клірингом та розрахунками в національних валютах. B. Hu (2025), у свою чергу, розглядав CBDC через їхні економічні ефекти, включаючи транзакційні витрати, фінансову інклюзію, споживання та зростання. Дане дослідження мало вужчий фокус на тому, як цифрові та нецифрові механізми змінювали маршрути міжнародних платежів і зменшували доларове посередництво.

Міжнародне розширення RMB у W.O. Alwago (2022) пов'язувалося з цифровим юанем та двосторонніми валютними свопами, які уможливлювали транзакції без долара як проміжної валюти. Однак самого лише e-CNY вважалося недостатньо для подолання домінування долара, оскільки конвертованість RMB, потоки капіталу, розвиток фінансового ринку та довіра залишалися значними обмеженнями. Схожа модель спостерігалася й у цьому дослідженні: розрахунки в RMB, CIPS, e-CNY, mBridge, кліринг та свопи розширили альтернативні маршрути без заміни доларової системи. Відмінність стосувалася предмету, оскільки W.O. Alwago фокусувався на RMB, тоді як це дослідження також охоплювало Європу та Глобальний Південь. Кількісні докази надав C. Shen (2022), який використав дані за 2012-2020 роки та моделі Smooth Transition Autoregressive і Time-Varying Parameter Structural Vector Autoregression для виявлення позитивного, але умовного зв'язку між цифровою валютою/електронними платежами та інтернаціоналізацією RMB. Це доповнило ідентифіковане тут зростання транскордонних платежів у RMB та e-CNY. Однак аналіз 2022-2026 років охоплював взаємодію e-CNY з CIPS, mBridge, валютними свопами та клірингом, а не лише ефект цифрового юаня. Їхнє поєднання розширило паралельні платіжні канали, але не створило повноцінної заміни долара.

Інфраструктурний вимір дослідив H. Deng (2024), який розглядав CIPS як канал, що функціонує поряд зі SWIFT, а e-CNY – як додатковий інструмент інтернаціоналізації RMB. Це відповідало трактуванню CIPS, e-CNY та mBridge як взаємопов'язаних елементів альтернативної платіжної інфраструктури. H. Deng підкреслював сумісність, координацію центральних банків, довіру та регулювання даних як основні обмеження, тоді як це дослідження більше зосередилося на їх практичному масштабі: міжнародне використання e-CNY залишалося обмеженим, mBridge все ще розвивалася, а розширення CIPS не викликало пропорційного скорочення доларових платежів. M. Taylor (2025) помістила ці події у ширший геополітичний контекст за участю BRICS+, BRI та петроюаня. Її висновок про те, що дедоларизація була більш помітною в торговельних розрахунках і платіжних системах, ніж на фінансових ринках, відповідав виявленому тут формуванню паралельних каналів. Однак це дослідження безпосередньо концентрувалося на платіжній інфраструктурі в Китаї, Європі та на Глобальному Півдні.

H. Wang (2022) інтерпретував транскордонний e-CNY як можливий інструмент для вибіркової перебудови міжнародного фінансового порядку та створення паралельної платіжної інфраструктури. Ідея співіснування, а не повного витіснення існуючої системи узгоджувалася з цим дослідженням. Однак H. Wang більше зосередився на правовому регулюванні, міжнародних стандартах та координації центральних банків, тоді як цей аналіз охопив також CIPS, свопи, кліринг та розрахунки в національних валютах. Схожа інфраструктурна перспектива з'явилася у J. Mayer (2024), який стверджував, що багатовалютні платформи wCBDC на основі DLT можуть зробити недоларові транскордонні платежі дешевшими та швидшими і послабити окремі мережеві переваги долара. Якщо його аналіз зосереджувався переважно на майбутньому потенціалі wCBDC та DLT, то це дослідження вивчило ширший набір платіжних механізмів та їхній фактичний розвиток у різних регіонах у 2022-2026 роках.

D. Krause (2025) розглянув технологічну трансформацію платежів у ширшому геополітичному контексті. CBDC, e-CNY та mBridge пов'язувалися з прямими розрахунками в національних валютах, тоді як долар зберігав сильні мережеві переваги. Це відповідало виявленому в цьому дослідженні формуванню паралельних платіжних маршрутів. Однак D. Krause також вивчав санкції, геополітичне суперництво та стейблкоїни й очікував поступового зсуву до мультиполярної фінансової системи, тоді як це дослідження зосередилося на змінах платіжної інфраструктури і не розглядало стейблкоїни окремо. Іншу перспективу запропонував D. Collins (2025), який досліджував дедоларизацію насамперед через міжнародне право. Цифрові валюти, альтернативні розрахункові валюти та нові банки розвитку пов'язувалися з поступовим переходом до мультиполярної монетарної системи, а не із заміною долара єдиною валютою. Хоча ця тенденція спостерігалася й тут, D. Collins фокусувався на правилах МВФ і СОТ та угодах про торгівлю й інвестиції. Це дослідження натомість аналізувало платіжні канали в Китаї, Європі та на Глобальному Півдні. B. de Conti & J.-F. Ponsot (2025) розмежували цифровізацію платежів і дедоларизацію, показавши, що e-CNY та mBridge розширили розрахунки в національних валютах, але залишалися недостатніми для подолання домінування долара. Це дослідження дійшло схожого висновку, розглянувши

також CIPS, валютні свопи та клірингові механізми. На відміну від їхнього аналізу як внутрішньої, так і глобальної дедоларизації, дане дослідження зосередилося на міжнародних платежах у 2022-2026 роках.

Розмежування диверсифікації платежів та змін у валютній ієрархії було присутнє й у Y. Cai (2025). Національні валюти, регіональні механізми та цифрові платіжні системи розширили вибір валют та знизили ризики, пов'язані з доларом, без обов'язкового ослаблення долара як резервної та ціноутворюючої валюти. Аналогічно, це дослідження виявило, що диверсифікація платежів розвивалася швидше, ніж відбувалися зміни в міжнародній ролі долара. Однак Y. Cai також розглядав політику США, санкції та диверсифікацію резервів, тоді як фокус цієї роботи залишався на платіжній інфраструктурі. M.M. Falarti & S.F.H. Naqvi (2024) досліджували розрахунки в національних валютах, CIPS, CBDC та двосторонні механізми в межах BRICS та Шанхайської організації співробітництва, пов'язуючи їх із санкціями та фінансовою автономією. Їхній висновок про те, що альтернативні механізми розширювалися без витіснення долара, узгоджувався з цим дослідженням, хоча даний аналіз охоплював платіжну інфраструктуру в Китаї, Європі та на Глобальному Півдні протягом 2022-2026 років.

Аналіз показав, що у 2022-2026 роках міжнародна платіжна архітектура поступово диверсифікувалася. Розвиток CIPS, e-CNY, mBridge, валютних свопів, клірингових механізмів та розрахунків у національних валютах розширив можливості проведення транскордонних операцій без обов'язкового доларового посередництва. Водночас зміни в платіжній інфраструктурі відбувалися швидше, ніж зміни у валютній ієрархії, і долар США зберіг свою провідну позицію. Отже, виявлені тенденції вказували не на заміну доларової системи, а на поступове формування паралельних каналів міжнародних розрахунків та зниження залежності від долара в окремих операціях.

Висновки

Дослідження виявило, що у 2022-2026 роках зміни в міжнародній платіжній архітектурі відбувалися переважно шляхом розширення альтернативних транскордонних платіжних каналів, а не витіснення долара США. У Китаї це охоплювало розвиток платежів у RMB, CIPS, e-CNY, mBridge, клірингових механізмів та валютних свопів. Транскордонні платежі в RMB зросли з 42,1 трлн юанів у 2022 році до 52,3 трлн юанів у 2023 році, тоді як частка RMB у розрахунках за торгівлю товарами зросла з 18,0 % до 24,8 %. У першому півріччі 2024 року такі транзакції досягли 30,6 трлн юанів, що на 25 % більше в річному обчисленні, тоді як CIPS обробила 175 трлн юанів у 2024 році, що на 43 % більше, ніж у 2023 році. Накопичені транзакції e-CNY досягли 7 трлн юанів до середини 2024 року, а mBridge перейшла до стадії Мінімально життєздатного продукту. Валютні свопи із Саудівською Аравією, Індонезією та Бразилією додатково розширили доступ до ліквідності в національних валютах та інфраструктури, що підтримує двосторонні розрахунки.

Європейський напрям характеризувався відносно стабільною валютною структурою та зміцненням платіжної інфраструктури. На євро припадало 59,7 % виставлення рахунків за експорт товарів за межі єврозони у 2022 році та 60,0 % у 2025 році, тоді як його частка в імпорті зросла з 51,7 % до 53,1 %. Його частка у випуску облігацій, деномінованих у валюті, іноземній для емітента, зросла з 25,6 % у 2024 році до 31,1 % у 2025 році. Після ліквідації INSTEX у 2023 році увага змістилася на TIPS, цифровий євро та токенізовані транскордонні платежі. Ці події розширили інфраструктуру для операцій на основі євро без відповідного зсуву в глобальній валютній структурі. На Глобальному Півдні валютна диверсифікація розвивалася на тлі боргового навантаження, яке досягло 31 трлн доларів США у 2024 році з чистими процентними платежами у 921 млрд доларів США. SML уможливила зовнішньоторговельні операції Бразилії на суму 4,804 млрд реалів у 2024 році, тоді як Аргентина використала близько 3,8 млрд доларів США активованої ліквідності в RMB для імпорту та зовнішніх виплат. PAPSS забезпечила аналогічну альтернативу для платежів у місцевих валютах в Африці. Загалом альтернативні механізми зменшили доларове посередництво в окремих транзакціях, але платіжна інфраструктура диверсифікувалася швидше, ніж змінювалася валютна ієрархія, залишаючи долар США на провідній позиції.

Дослідження обмежене наявністю порівнюваних статистичних даних за 2022-2026 роки, оскільки деякі з нових платіжних механізмів перебувають на пілотній або ранній стадії використання, а опубліковані показники не завжди дозволяють відокремити міжнародні торговельні операції від інших транскордонних платежів. Подальші дослідження мають бути спрямовані на кількісну оцінку взаємозв'язку між масштабом використання CIPS, e-CNY, mBridge, TIPS, SML, PAPSS та двосторонніх валютних механізмів і фактичними змінами частки долара США, євро, RMB та національних валют у міжнародних торговельних розрахунках.

Подяки

Немає.

Фінансування

Немає.

Конфлікт інтересів

Немає.

Research Articles

UDC: 339.743:336.74:004.9
DOI: 10.59214/ua.fa/4.2026.113

ISSN: 2663-2675
E-ISSN: 2663-2683

Vesna Georgieva Svrtinov*
PhD, Professor
Goce Delchev University
2000, 32 General Mihajlo Apostolski Str., Stip, North Macedonia
https://orcid.org/0009-0009-7937-4294

Erosion of the dollar anchor in international trade through the prism of new payment architectures

Abstract. The purpose of this study was to assess changes in the currency structure of cross-border payments in 2022-2026 under the influence of the spread of alternative payment mechanisms in China, Europe and countries of the Global South. Comparative, statistical and documentary analyses were used to assess the dynamics of currency payments, the development of payment infrastructure and mechanisms for the use of national currencies. In China, the volume of cross-border payments in yuan increased from CNY 42.1 trillion in 2022 to CNY 52.3 trillion in 2023, and their share in payments for trade in goods from 18.0% to 24.8%; in the first half of 2024, the volume of such transactions reached CNY 30.6 trillion. In 2024, the Chinese cross-border interbank payment system processed payments worth CNY 175 trillion, and the accumulated volume of digital yuan transactions reached CNY 7 trillion. In Europe, the share of the euro in export invoicing was 59.7% in 2022 and 60.0% in 2025, while in imports it increased from 51.7% to 53.1%; the share of the euro in bond issuance in a currency foreign to the issuer reached 31.1%. In developing countries, public debt in 2024 amounted to USD 31 trillion, and net interest payments were USD 921 billion. It was found that alternative mechanisms expanded the possibilities of conducting individual cross-border transactions without dollar mediation, but did not change the leading position of the US dollar. The practical significance of the study lies in the possibility of using its results to assess the directions of diversification of international payments and the development of payment autonomy

Keywords: currency diversification; cross-border settlements; digital currencies; export invoicing; intermediation

Introduction

The growth of geo-economic fragmentation, changes in the structure of foreign trade relations and the spread of digital financial technologies are gradually transforming the established mechanisms for cross-border payments. Along with traditional channels, payments in national currencies, digital currencies of central banks, regional payment systems and multilateral platforms are becoming more widespread, which can reduce the dependence of participants in foreign economic operations on individual currencies and financial intermediaries. One unresolved issue in the transformation of the international monetary system remained the declining dependence of cross-border payments on dollar infrastructure despite the US dollar's persistent network advantages. H. Khawaja (2025) examined this process through functional fragmentation, whereby currencies can specialise in different international functions without displacing the dominant currency. The examples of the Multiple Central Bank Digital Currency Bridge (mBridge), Jura and Dunbar showed that new infrastructure could reduce dollar intermediation and promote a functional distribution of international currency roles. The uneven distribution of financial and monetary power was examined by I. Alami *et al.* (2026), who found that dollar dominance increased the dependence of countries in subordinate positions, limiting their monetary and fiscal autonomy and requiring substantial foreign exchange reserves. At the same time, dissatisfaction with the dollar-centric system encouraged alternative currencies in trade invoicing, reserves, financial clearing and debt financing, although these initiatives remained limited.

One of the debatable issues in the transformation of the international monetary system remained whether the initiatives of Brazil, Russia, India, China and South Africa (BRICS) could reduce dependence on the US dollar and promote a more diversified currency structure. W. Akram *et al.* (2026) found that efforts to reduce dollar dependence involved national currencies in trade, alternative payment systems and mechanisms protecting against external monetary shocks and sanctions. However, economic heterogeneity, leadership asymmetry, weak institutional coordination and limited trust constrained a common BRICS currency, making national-currency

Received: 09.04.2026, Revised: 27.07.2026, Accepted: 26.08.2026, Published: 08.09.2026.

Suggested Citation:

Georgieva Svrtinov, V. (2026). Erosion of the dollar anchor in international trade through the prism of new payment architectures. *Foreign Affairs*, 36(4), 113-127. doi: 10.59214/ua.fa/4.2026.113.

Corresponding author (svrtinov.v@hotmail.com)

Copyright © The Author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0 (https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

settlements, bilateral swaps and alternative payment mechanisms more realistic paths toward financial multipolarity. The possibilities of reducing the dependence of cross-border payments on the US dollar through central bank digital currencies were explored by S. Kuehnlenz *et al.* (2023). The authors found that interoperable mechanisms based on central bank digital currencies could facilitate the use of national currencies in cross-border transactions, reduce the need for currency triangulation through the US dollar, and partially bypass traditional financial infrastructure.

The dependence of cross-border payments on the US dollar and dollar-based infrastructure limited the financial autonomy of Asian countries and increased their exposure to external monetary and geopolitical influences. L. Zeng & W.-Y. Lau (2025) found that using the digital yuan (e-CNY) with the Cross-Border Interbank Payment System (CIPS) and multilateral Central Bank Digital Currency (CBDC) platforms, particularly mBridge, could enable direct cross-border payments, reduce reliance on the Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication (SWIFT) and dollar intermediaries, and lower transaction costs and currency risks. Greater e-CNY adoption, CBDC interoperability and Renminbi (RMB) pricing could gradually reduce dollar dependence, while limited implementation and weak interoperability hindered this shift. The potential of e-CNY and currency swaps to expand RMB use in cross-border transactions was examined by S. Yu (2023). Median RMB use in settlements with China across 125 economies increased from 0% in 2014 to 20% in 2021, supported by bilateral swap lines, offshore clearing institutions and CIPS. A survey of over 120 respondents also indicated favourable perceptions of e-CNY for China's trade with Islamic countries, with 50% strongly and 25% partially agreeing that it could positively affect trade relations.

One controversial issue in the international monetary system remained the stability of the US dollar as the main reserve currency amid declining demand for dollar-denominated safe assets. Z. Jiang *et al.* (2026) found that in April 2025, rising global uncertainty was accompanied by dollar depreciation, higher US government bond yields and a declining convenience yield, which had begun about two years before the 2025 tariff shock. Their calibrated model showed that eliminating foreign demand for dollar safe assets could depreciate the dollar by 7.6%, reduce the convenience yield by 0.9 p.p. and raise US long-term interest rates by 0.9 p.p. The formation of the European Financial Stability Facility (EFSF) during the 2010 eurozone crisis was examined by E. Karchimakis (2023), who found that institutional changes depended on crisis conditions, institutional entrepreneurship and the existing institutional trajectory. The Greek initiative gained support as the crisis threatened other countries, while the EFSF's final functions and structure reflected EU legal constraints, the distribution of powers and previous crisis-management experience.

At the same time, the impact of new payment architectures on the currency structure of international trade and the reduction of the dependence of cross-border payments on the US dollar remained insufficiently studied. The purpose of this study was to determine how the development of alternative payment mechanisms in China, Europe and countries of the Global South affected the currency composition of cross-border payments during 2022-2026. To achieve the goal, the following tasks were defined: to analyse the development of alternative currency and payment mechanisms in China and Europe, including national-currency settlements, digital and cross-border payment infrastructure; to assess the use of local-currency settlement mechanisms and alternative currency liquidity in countries of the Global South under conditions of high debt burden; to determine the extent to which the development of these mechanisms expanded the possibilities for diversifying cross-border payments and conducting transactions without mandatory US dollar intermediation.

Materials and Methods

The study was of a comparative-analytical nature with elements of descriptive analysis and covered the years 2022-2026. This period was chosen to trace changes from the activation of alternative currency and payment mechanisms against the background of geo-economic and financial shocks in 2022 to their further institutional and technological development in 2026. In this study, erosion of the dollar anchor was defined as a reduction in the functional necessity of using the US dollar as an intermediary currency in cross-border transactions. The criterion for identifying such erosion was the documented expansion and actual use of national or alternative currencies and payment mechanisms enabling transactions without mandatory dollar intermediation. The existence of such mechanisms alone was not considered evidence of erosion without documented operational use. China and its payment interaction with Saudi Arabia, Brazil, Indonesia, Thailand and Hong Kong, the eurozone countries, as well as individual countries in Latin America and Africa were selected for the study. This selection covered three areas of transformation of international settlements in 2022-2026: the development of RMB infrastructure and bilateral currency mechanisms in China, the expansion of payment autonomy in Europe, and the use of local currencies and alternative liquidity by countries with high debt burdens. Saudi Arabia, Brazil, Indonesia and Thailand were selected because of their currency or payment mechanisms with China, Argentina, Paraguay and Uruguay because of their use of the Local Currency Payment System (SML), while African countries were considered within the Pan-African Payment and Settlement System (PAPSS).

Descriptive statistical analysis was used to examine quantitative changes in three areas by comparing absolute and relative indicators; where the available data allowed, changes in percentage points and the shares of individual components in total values were additionally calculated. The use of RMB was assessed by the volume of cross-border payments, their annual rate of change, current account and merchandise trade transactions, the share of RMB in merchandise payments and the volume of payments through Cross-Border Interbank Payment System (Monetary Policy Analysis..., 2024; The People's Bank of China, n.d.; Research Institute of the People's Bank of China, n.d.). The international use of the euro was analysed by its total international share, share in invoicing of exports and imports of goods outside the euro

area, bond issuance in a currency foreign to the issuer, a composite indicator of the international role, and change in international issuance of debt instruments in the euro (The international role of the euro, June 2024, 2024; The international role of the euro, June 2026, 2026). The debt burden of developing countries was characterised using selected indicators available for 2022-2024, including public and publicly guaranteed external debt service, total external debt service, interest payments on external debt, external debt of low- and middle-income countries, public debt of developing countries, net interest payments, the number of countries allocating at least 10% of government revenues to interest payments, and net resource transfers to external creditors (Developing countries paid record $443.5..., 2023; Developing countries paid record $1.4..., 2024; United Nations Conference on Trade and Development, 2025). The regional distribution of public debt and differences in the cost of external financing were additionally taken into account to characterise the broader financial context in which alternative settlement mechanisms were used (Global public debt hit..., 2025).

Comparative analysis was used to compare currency, trade and payment mechanisms according to their quantitative and functional characteristics. Chinese mechanisms were compared by year, partner country, type of instrument, volume, institutional characteristics and purpose; the digital component was compared by volume of e-CNY in circulation, accumulated value of transactions, integration with Faster Payment System (FPS), number and value of mBridge transactions, transition to a Minimum Viable Product (MVP) and expansion of the participant network and accession of new full participants, and mechanisms with Indonesia and Thailand were compared by validity periods, limits in Chinese yuan (CNY), United States dollar (USD), Thai baht (THB) and areas of use (Bank Indonesia and the People's..., 2025; Signing of the renewal..., 2025; Thailand and China..., 2025). For the European direction, the shares of the euro in export and import invoicing, bond issuance and international issuance of debt instruments, as well as the year, stage of development and functional purpose of Instrument in Support of Trade Exchanges (INSTEX), Blocking statute, TARGET Instant Payment Settlement (TIPS), the digital euro, the comprehensive payment strategy, Project Agorá, Pontes and Appia were compared to trace the differences between the trade, financial and infrastructure directions of payment autonomy (The Eurosystem's comprehensive..., 2026; European Central Bank, n.d.) For Latin America, SML transactions were compared by partner country, volume of exports, imports and their total value in Brazilian real (BRL) (Payment in local currency, n.d.), and Argentina's use of swap liquidity was compared by volume and share of import financing, payments to bondholders and the International Monetary Fund (n.d.), total identified use and total volume of tranche used, which allowed distinguishing between the trade and debt purposes of the mechanism (International Monetary Fund. Western Hemisphere Dept, 2023).

Documentary analysis was used to determine the principles of functioning and institutional development of the payment mechanisms under study. The Chinese direction covered the terms of use of e-CNY and its integration with the Hong Kong infrastructure, the development of mBridge, the parameters of currency swaps, RMB clearing, Offshore Clearing Bank and Payment Connect, which was necessary to establish ways to organise direct cross-border settlements and access to foreign exchange liquidity (Digital yuan in circulation..., 2023; China's digital yuan..., 2024; Hong Kong Monetary Authority, 2024). The operating model of mBridge and bilateral mechanisms with Saudi Arabia and Brazil were separately examined (BIS and four central..., 2022; The Saudi Central Bank..., 2023; Our strength and..., n.d.). European mechanisms were examined in terms of the functioning of INSTEX and the Blocking statute, the dependence of card payments on international schemes, the development of the digital euro and TIPS, and the formation of tokenised multi-currency settlements to characterise the transition from separate instruments to a comprehensive payment infrastructure (The 10 INSTEX..., 2023; Cipollone, 2025; Tokenisation can improve..., 2026). In Latin America, SML was examined in terms of the procedure for making payments in national currencies, the absence of an intermediate reserve currency, currency conversion conditions, and regulatory changes (CMN improves Local..., 2023; Payment in local currency, n.d.), and Pan-African Payment and Settlement System (n.d.) was examined in terms of the currencies of the payer and the recipient, the procedure and duration of the payment, and the composition of financial participants to determine the organisational capabilities of making intra-African settlements without the intermediate use of hard international currency.

The combined application of statistical, comparative, and documentary analysis made it possible to assess the scale and direction of changes in international settlements in 2022-2026, compare the development of alternative currency and payment mechanisms in China, Europe, Latin America, and Africa, and determine the extent to which their spread created opportunities for cross-border transactions without the mandatory use of the US dollar as an intermediate currency.

Results

Digital yuan and the formation of an alternative payment circuit. In 2022-2024, the international use of the Chinese yuan expanded simultaneously in several directions: cross-border payments in RMB increased, CIPS developed, testing of the digital yuan (e-CNY) continued, infrastructure for cross-border transactions with the Central Bank Digital Currency was formed, and China's bilateral currency swap network covered an increasingly wider range of trading partners. The combination of these processes created conditions under which the use of the US dollar as an intermediate currency ceased to be technically necessary for some transactions. At the same time, these changes did not mean a direct replacement of the dollar with the yuan, since it was primarily about expanding alternative payment channels. The growth in cross-border use of the RMB was noticeable already at the beginning of the period under study. According to the People's Bank of China (PBOC), in 2022, the volume of cross-border payments in RMB increased by 15% to CNY 42.1 trillion, or 49% of China's total cross-border payments in RMB and foreign currencies (Research Institute of the People's Bank of China, n.d.). At the same time, current account

transactions accounted for CNY 10.5 trillion, of which CNY 7.9 trillion were payments for trade in goods. The share of RMB in cross-border payments for trade in goods reached 18%. In 2023, the volume of cross-border RMB payments made by Chinese banks on behalf of customers increased to CNY 52.3 trillion, which was 23.8% higher than the previous year, while the share of RMB in cross-border receipts and payments for trade in goods increased to 24.8%. To summarise these dynamics, the main indicators of cross-border use of RMB are presented in Table 1.

Table 1. Dynamics of selected indicators of cross-border RMB use in 2022-2024

Indicator	2022	2023	H1 2024
Cross-border RMB settlements, CNY trillion	42.1	52.3	30.6
Annual change, %	+15.1	+23.8	+25.0
Current account settlements, CNY trillion	10.5	-	7.7
Goods trade settlements, CNY trillion	7.9	-	5.9
Share of RMB in cross-border goods trade settlements, %	18.0	24.8	-

Source: compiled by the author based on Monetary Policy Analysis Group of the People's Bank of China (2024), The People's Bank of China (n.d.), Research Institute of the People's Bank of China (n.d.)

The data shows that the use of RMB in cross-border transactions has been expanding consistently in 2022-2024. Of particular importance is the increase in the share of RMB in merchandise trade settlements from 18.0% in 2022 to 24.8% in 2023, as it indicates the gradual shift of the yuan from an auxiliary settlement currency to a more prominent instrument of foreign trade payments. The trend has continued in 2024. In the first half of the year alone, cross-border RMB settlements amounted to CNY 30.6 trillion, an increase of 25% compared to the same period of the previous year. Receipts amounted to CNY 14.8 trillion, and payments amounted to CNY 15.8 trillion. The volume of current account transactions increased by 22% to CNY 7.7 trillion, with CNY 5.9 trillion directly attributable to merchandise trade. Thus, the expansion of RMB use occurred not only through capital movements, but also directly through trade transactions, which is fundamental for assessing the change in the currency structure of international trade.

One of the infrastructure elements of this process was CIPS. In 2024, the system processed cross-border RMB payments worth CNY 175 trillion, which was 43% higher than in 2023. From the moment of CIPS's launch in 2015 to the end of 2024, the total volume of payment transactions carried out through it approached CNY 600 trillion. The role of CIPS in this context was not to create a new currency, but to expand the infrastructure for conducting international transactions without the need to organise each payment through traditional dollar-centric correspondent chains (The People's Bank of China, 2025). In parallel, the digital component of this infrastructure was formed. By the end of 2022, the volume of e-CNY in circulation was CNY 13.61 billion, after which the digital yuan was included in the M0 money supply indicator by the PBOC (Digital yuan in circulation…, 2023). By the end of June 2024, the accumulated volume of e-CNY transactions had already reached 7 trillion CNY. At the same time, the digital currency was used in 17 administrative units of China in retail and wholesale trade, tourism, education, medicine and other fields (China's digital yuan…, 2024). However, these figures cannot be directly interpreted as the volume of international trade settlements in digital yuan, as they primarily covered the domestic e-CNY ecosystem. The transition from domestic use to cross-border scenarios became more noticeable in 2024. Hong Kong Monetary Authority (2024) together with the Digital Currency Institute of the People's Bank of China expanded the e-CNY pilot in Hong Kong. Hong Kong residents were able to open personal e-CNY wallets with local phone numbers without opening a bank account in mainland China and top them up through the FPS. By the end of 2024, 17 banks in Hong Kong supported the top-up service. This became a practical example of integrating the digital form of RMB with the payment infrastructure of another jurisdiction.

The Multiple Central Bank Digital Currency Bridge created a much broader potential for international settlements. In 2022, within the framework of a six-week pilot project, 20 banks from mainland China, Hong Kong, Thailand and the United Arab Emirates conducted 164 real payment and currency transactions worth over USD 22 million through the platform. The settlement was carried out directly on the platform using CBDC (BIS and four central…, 2022). In June 2024, mBridge moved to the MVP stage, which allowed participants to carry out real transactions provided that the relevant jurisdiction was ready. At the same time, the Saudi Central Bank joined the project as a full participant, and the number of observers exceeded 26 (Project mBridge reaches…, 2024). The main stages of the development of e-CNY and mBridge within the period under study are systematised in Table 2.

Table 2. Development of the digital component of alternative settlements in 2022-2024

Year	Instrument	Main result
2022	Digital yuan (e-CNY)	CNY 13.61 billion in circulation at year-end
	Multiple Central Bank Digital Currency Bridge (mBridge)	164 real transactions worth more than USD 22 million
2024	Digital yuan (e-CNY)	Cumulative transaction value of CNY 7 trillion as of June 30, 2024
	e-CNY/Hong Kong	Expansion of the cross-border pilot and integration with the Faster Payment System (FPS)
	Multiple Central Bank Digital Currency Bridge (mBridge)	Transition to the Minimum Viable Product (MVP) stage
	Multiple Central Bank Digital Currency Bridge (mBridge)	Saudi Central Bank became a full participant

Source: compiled by the author based on BIS and four central banks… (2022), Digital yuan in circulation hits… (2023), China's digital yuan transactions… (2024), Hong Kong Monetary Authority (2024), Project mBridge reaches… (2024)

The data in Table 2 show that in 2022-2024, the digital direction moved from experimental use to the formation of an infrastructure more suitable for cross-border transactions. While mBridge performed a mainly pilot function in 2022, in 2024 the transition to a Minimum Viable Product and the accession of the Saudi Central Bank expanded the possibilities for real cross-jurisdictional transactions in the Central Bank Digital Currency. At the same time, a significant part of the e-CNY turnover continued to be formed in the domestic payment system of China, so it should not be directly identified with international trade settlements. A component of the formation of such a circuit was the bilateral currency mechanisms. In November 2023, the Saudi Central Bank and the PBOC concluded a three-year bilateral currency swap agreement with a maximum volume of 50 billion Chinese CNY. The agreement was related to the deepening of financial cooperation between the two central banks (The Saudi Central Bank..., 2023). The subsequent joining of the Saudi Central Bank to mBridge in 2024 meant that the cooperation covered both foreign exchange liquidity and digital payment infrastructure (Project mBridge reaches..., 2024).

The Brazilian direction developed somewhat differently. In 2023, the Banco Central do Brasil (BCB) and the PBOC signed a memorandum on the development of financial services related to the use of RMB, which provided for the possibility of creating an Offshore Clearing Bank in Brazil. According to the BCB, such a mechanism could increase local RMB liquidity, reduce the number of intermediaries in international payments, bring the Brazilian and Chinese payment systems closer together, and reduce transaction costs and time (Our strength and..., n.d.). In 2025, the interaction was complemented by a five-year central bank currency swap agreement with a maximum open interest of BRL 157 billion. The BCB explicitly identified its main objective as providing liquidity to support the functioning of financial markets in case of need (The Central Bank of Brazil and..., 2025). In BCB materials, this mechanism was also linked to facilitating transactions between BRL and CNY (Central Bank of Brazil, 2025).

A similar model has been expanding in Southeast Asia. The Indonesian direction was particularly indicative. In January 2025, Bank Indonesia (BI) and the PBOC renewed the Bilateral Currency Swap Arrangement for a period of five years. The maximum swap volume was CNY 400 billion, or about USD 55 billion, with the corresponding amount in Indonesian rupiah (IDR). The agreement supplemented the settlement mechanism in national currencies that China and Indonesia have been using since 2021 to support bilateral trade and direct investment (Bank Indonesia and the People's..., 2025). In relations with Thailand, the Bank of Thailand and the PBOC agreed in 2025 to another five-year extension of the Chinese Yuan – Thai Baht Bilateral Currency Swap Arrangement from 22 December 2025 (Signing of the renewal..., 2025); the limit of the mechanism was CNY 70 billion or THB 370 billion (Thailand and China..., 2025). The main examples of such mechanisms with Saudi Arabia, Brazil and individual countries of the Association of Southeast Asian Nations (ASEAN) are given in Table 3.

Table 3. Selected Chinese currency and payment mechanisms with trading partners in 2022-2025

Partner	Year	Mechanism	Volume/characteristics	Functional purpose
Saudi Arabia	2023	Bilateral currency swap	CNY 50 billion	Access to currency liquidity
	2024	Multiple Central Bank Digital Currency Bridge (mBridge)	Full participant	Direct cross-border CBDC transactions
Brazil	2023	RMB clearing arrangement	Offshore Clearing Bank framework	RMB liquidity and fewer payment intermediaries
	2025	Bilateral currency swap	Up to BRL 157 billion	Liquidity and support for BRL/CNY transactions
Indonesia	2025	Bilateral Currency Swap Arrangement	CNY 400 billion/≈USD 55 billion	Trade and investment in national currencies
Thailand	2025-2030	Bilateral currency swap	CNY 70 billion/THB 370 billion	Support for trade and investment in national currencies

Source: compiled by the author based on China and Saudi Arabia set up... (2023), M. Jones (2024), Thailand and China... (2025), The Central Bank of Brazil and the People's... (2025), Bank Indonesia and the People's Bank... (2025)

A comparison of the above mechanisms shows that China used not one universal tool, but a combination of different ways to support cross-border settlements. Currency swaps provided access to liquidity, clearing mechanisms simplified settlements in RMB, while mBridge created a technological basis for direct digital settlements between central banks and financial institutions of different jurisdictions. Taken together, these mechanisms reduced the need for the mandatory use of the US dollar as an intermediate currency, although their scale does not yet give grounds to speak of a full-fledged replacement of the dollar system. The above mechanisms performed different but complementary functions. Bilateral currency swaps provided central banks with access to liquidity in national currencies; clearing mechanisms created the infrastructure for conducting and completing RMB transactions; CIPS provided a large-scale banking channel for cross-border RMB payments; e-CNY formed a digital form of central bank money, while mBridge tested the possibility of direct multi-currency settlement between different jurisdictions. Therefore, it is advisable to consider their development not in isolation, but as interconnected components of the payment architecture.

At the same time, data for 2022-2026 do not provide sufficient grounds to assert that a full-fledged replacement for the dollar system has been formed. First, a significant part of the e-CNY statistics characterises domestic, not international, transactions. Second, the currency swap itself only creates the possibility of obtaining liquidity and does not indicate the actual volume of its use in trade payments. Third, mBridge in 2024 only moved to the MVP stage, although it already allowed for real transactions

(Project mBridge reaches…, 2024). Finally, the growth of CIPS reflects the expansion of the RMB payment infrastructure, but does not mean an automatic reduction in dollar payments by the same amount. At the same time, the overall dynamics indicated the gradual elimination of some technical reasons for the mandatory use of the dollar in cross-border transactions. While in 2022 the main emphasis was on increasing RMB settlements and experimental CBDC operations, during 2023-2025 they were joined by new clearing mechanisms, large bilateral swaps, the expansion of CIPS and the transition of mBridge to a more operationally suitable stage. In 2025, Payment Connect between mainland China and Hong Kong also appeared, which ensured the interaction of fast payment systems and allowed cross-border transfers with settlement in RMB or local currency; by the end of June 2025, transactions worth CNY 990 million were carried out through it for approximately 230 thousand users (The People's Bank of China, 2025)

Thus, during 2022-2026, the Chinese direction was characterised by a transition from separate instruments of RMB internationalisation to a more extensive system in which currency liquidity, clearing, bank payments and digital settlements began to complement each other. It is most reasonable to interpret these changes as the formation of a parallel route of international settlements, which did not eliminate the US dollar from international trade, but expanded the possibilities of carrying out individual transactions in RMB and national currencies without mandatory dollar mediation. It was the combination of the growth of actual RMB settlements with the development of CIPS, e-CNY, mBridge, clearing centres and bilateral currency swaps that created the institutional and technological basis for the gradual diversification of the currency structure of cross-border payments.

Strengthening of the euro in international settlements. Against the background of the energy and geopoliticalshocks of 2022, greater attention was paid in the European Union to the stability of its own financial and payment infrastructure. In 2022-2025, the changes were gradual and covered several interrelated areas: maintaining a significant share of the euro in the invoicing of foreign trade in the euro area, developing its own payment infrastructure, finding ways to reduce dependence on non-European payment providers, and creating a technological basis for cross-border and tokenised settlements. In 2025, the international role of the euro moderately strengthened, and its share in the totality of the main indicators of international use approached 20%, which retained its position as the second most important international currency (The international role of the euro…, 2026).

For international trade, the function of the euro as an invoicing currency was more important than its reserve status. In 2022, 59.7% of euro area exports of goods to countries outside the monetary union and 51.7% of corresponding imports were denominated in euros. In 2023, these figures were 60.2% and 51.9%, respectively, and in 2025, 60.0% and 53.1% (The international role of the euro, June 2024, 2024; The international role of the euro, June 2026, 2026). Thus, the position of the euro in export invoicing remained relatively stable, while its share in import transactions gradually increased. This is important in the context of the change in the geography of energy and raw material imports of the European Union after 2022, but the available data from the European Central Bank (ECB) (n.d.) do not provide grounds to identify the increase in the share of the euro in total import invoicing with a large-scale transition of oil or gas contracts with the Persian Gulf countries to the euro. Changes in the international functions of the euro during the period under study occurred unevenly, therefore, to assess them, it is advisable to compare trade invoicing with other areas of currency use. The main indicators characterising these changes are systematised in Table 4.

Table 4. Selected indicators of the international use of the euro in 2022-2025

Indicator	2022	2023	2024	2025
Euro share in extra-euro area goods export invoicing, %	59.7	60.2	59.6	60.0
Euro share in extra-euro area goods import invoicing, %	51.7	51.9	52.8	53.1
Foreign currency-denominated bond issuance in euro, %	24.7	22.6	25.6	31.1
Composite international role of the euro	-	-	-	≈20%
Change in international euro-denominated debt issuance	-	-	-	≈+30% y/y

Source: compiled by the author based on The international role of the euro, June 2024 (2024), The international role of the euro, June 2026 (2026)

The data in Table 4 indicate the differences between the individual functions of the euro. The share of the currency in export invoicing remained virtually unchanged, while in import invoicing it increased by 1.4 percentage points between 2022 and 2025. A much more pronounced change occurred in the financial sector: the share of the euro in the issuance of bonds denominated in a currency foreign to the issuer increased from 25.6% in 2024 to 31.1% in 2025, and the international issuance of debt instruments in euro increased by about 30% and reached its highest level since the introduction of the single currency. In 2025, the euro also became the leading currency in the international market for green and sustainable bonds. Thus, the strengthening of the euro's international position during this period was more noticeable in financial instruments than in the currency structure of foreign trade invoicing. Global data also did not confirm the rapid displacement of the US dollar from trade settlements. A study by the ECB and the International Monetary Fund (n.d.), which covered more than 120 countries, showed that the US dollar and the euro together provided more than 80% of world trade invoicing. At the same time, the dollar performed the function of a global intermediate currency much more widely, while the use of the euro as such currency was concentrated mainly in Europe and part of Africa (Brüggen *et al.*, 2025). Thus, the growth of autonomy of European settlements in 2022-2025 occurred in the context of the already established regional role of the

euro, but was not accompanied by a similar expansion of its functions on a global scale.

A separate direction in the formation of European autonomy was associated with attempts to limit the impact of extraterritorial sanctions on European business. INSTEX, created by France, Germany and the UK in 2019 to ensure legitimate trade with Iran, was supposed to allow for certain transactions without the need for regular cross-border money transfers. However, this mechanism did not gain practical scale: in four years, the Iranian side approved only one transaction, carried out in early 2020, and on March 9, 2023, the ten shareholder states decided to liquidate INSTEX (The 10 INSTEX…, 2023). At the same time, the termination of INSTEX did not mean the European Union's refusal to protect its own economic autonomy. The Extraterritoriality (Blocking statute) (n.d.) continued to operate as a regulatory mechanism to protect EU individuals and companies from the extraterritorial application of third-country legislation. It provides for the non-recognition in the EU of certain foreign court decisions, the possibility of claiming damages and a ban on European operators from fulfilling certain extraterritorial requirements without appropriate authorisation. Thus, after the unsuccessful experience with INSTEX, the issue of autonomy gradually shifted from the creation of a narrow channel for a separate trade direction to the broader institutional and technological strengthening of the European payment system.

This transition became especially noticeable in 2025-2026. One of the factors was the continued significant dependence of retail payments on external infrastructure. According to the ECB, approximately two thirds of card transactions in the euro area were processed by international payment schemes, and 13 out of 20-euro area countries were completely dependent on non-European solutions due to the lack of their own national card scheme (Cipollone, 2025). In October 2025, the Governing Council (n.d.) of the European Central Bank decided to move the digital euro project to the next phase, with one of the reasons for its development being the creation of a pan-European digital payment instrument capable of operating in all eurozone countries (Eurosystem moving to the next…, 2025).

At the level of cross-border transactions, the expansion of TIPS has become more important. In June 2025, TIPS introduced a basic cross-currency payment capability, built on the European Payments Council's One-Leg Out Instant Credit Transfer (OCT Inst) scheme. It created the technological basis for TIPS to interact with fast payment systems outside the euro area. The ECB directly links the development of such mechanisms to increasing the speed, accessibility and cost of cross-border payments, as well as supporting the international role of the euro (Cross-border payments, n.d.). By 2026, the individual initiatives had been merged into a much broader institutional model. On 31 March 2026, the Eurosystem presented a comprehensive payments strategy, which for the first-time covered wholesale, business-to-business, retail and cross-border payments simultaneously. Its four strategic objectives included preserving central bank money as the basis of the payment system, increasing the autonomy and sustainability of European payments, creating an integrated competitive ecosystem and supporting the international role of the euro (The Eurosystem sets out…, 2026). Unlike INSTEX, this approach was not tied to a specific country or sanctions regime, but covered the basic infrastructure of European settlements. The evolution of the European approach from a specialised INSTEX to a comprehensive payment strategy covered regulatory, retail, cross-border and wholesale mechanisms. The institutional changes and functional purpose of the euro are summarised in Table 5.

Table 5. Evolution of European payment autonomy mechanisms in 2022-2026

Year	Mechanism/initiative	Development	Function in the European payment architecture
2023	Instrument in Support of Trade Exchanges (INSTEX)	Liquidation approved by ten shareholder states	Demonstrated limitations of a specialised alternative trade channel
2022-2026	Extraterritoriality (Blocking statute)	Continued application	Protection of European Union operators against specified extraterritorial legislation
2025	TARGET Instant Payment Settlement (TIPS)	Cross-currency capability introduced	Interconnection with fast payment systems outside the euro area
2025	Digital euro	Transition to the next project phase	Pan-European retail payment autonomy
2026	Comprehensive payments strategy	Adopted by the Eurosystem	Integration of retail, wholesale, B2B and cross-border payment policies
2026	Project Agorá	Prototype successfully tested	Tokenised multi-currency wholesale cross-border settlement
2026	Pontes	Go-live planned for September 2026	Connection of DLT platforms with TARGET Services
2026	Appia	Long-term development	European tokenised financial ecosystem

Source: compiled by the author based on The 10 INSTEX… (2023), Eurosystem moving to the next… (2025), The Eurosystem sets out… (2026), The Eurosystem's comprehensive… (2026), Cross-border payments (n.d.), Extraterritoriality (Blocking statute) (n.d.), Project Agorá… (2026), Appia (n.d.), Pontes (n.d.)

Table 5 shows that the changes during 2022-2026 did not consist in the improvement of one alternative channel, but in the gradual expansion of the very concept of payment autonomy. The termination of INSTEX demonstrated the limitations of a mechanism focused on a narrow range of trade transactions, while subsequent initiatives have expanded to cover retail, banking, cross-border and wholesale payments. As a result, autonomy began to take shape not through the isolation of the European system from the existing international

infrastructure, but through the creation of its own technological capabilities and their interaction with the systems of other jurisdictions.

The most technologically complex direction was related to the tokenisation of wholesale cross-border payments. In May 2026, Project Agorá demonstrated the possibility of atomic settlement of cross-border transactions between different currencies and jurisdictions using tokenised reserves of central banks and tokenised deposits of commercial banks (Tokenisation can improve..., 2026). Leading central banks and more than 40 financial institutions were involved in the project. The next stage should be the testing of real assets. The results of the project were simultaneously used by the Eurosystem for the development of Pontes and Appia. Pontes was to connect market platforms based on Distributed Ledger Technology (DLT) to TARGET Services with a planned launch in September 2026, while Appia was shaping the long-term model of the European tokenised financial ecosystem.

Thus, the European trajectory of 2022-2026 differed from the direct creation of an alternative currency system. The share of the euro in foreign trade invoicing remained high, but its changes were moderate, so the data do not confirm the rapid displacement of the US dollar from international trade. At the same time, there was a noticeable expansion of institutional and technological capabilities for making payments based on the European infrastructure. The unsuccessful experience of INSTEX gave way to the development of TIPS, the digital euro, Project Agorá, Pontes and Appia, and in 2026 these directions were combined into a single payment strategy, one of the clearly defined goals of which was to support the international role of the euro. Therefore, in the context of the erosion of the dollar anchor, it is appropriate to characterise the European direction not as a formed replacement for the dollar circuit, but as a gradual increase in payment autonomy, which reduces structural dependence on external intermediaries and creates infrastructural prerequisites for a wider use of the euro in international settlements.

The Global South in diversifying currency settlements. The rising cost of external financing in 2022-2024 has exacerbated developing countries' currency constraints and increased the importance of access to liquidity in international currencies. In 2022, developing countries paid a record USD 443.5 billion in servicing their public and publicly guaranteed external debt, a 5% increase from the previous year (Developing countries paid record $443.5..., 2023). In 2023, total external debt payments had already reached USD 1.4 trillion, and interest payments had increased by almost a third to USD 406 billion. For countries eligible for International Development Association (2026) financing, debt service amounted to USD 96.2 billion, of which USD 34.6 billion was interest payments. At the same time, the average cost of loans from official creditors exceeded 4%, and private ones reached 6%, the highest level in 15 years (Developing countries paid record $1.4..., 2024).

The further increase in the debt burden occurred under conditions of limited opportunities to attract cheaper external financing. In 2024, the public debt of developing countries amounted to USD 31 trillion out of USD 102 trillion of global public debt. Their net interest payments reached USD 921 billion, increasing by 10% per year, and 61 countries directed at least 10% of government revenues to pay interest on debt (United Nations Conference on Trade and Development, 2025). At the same time, the debt was distributed unevenly between regions: Latin America and the Caribbean accounted for about 5% of global public debt, and Africa – about 2%. The lower absolute debt did not mean a lower financial burden, as since 2020 developing countries have been raising financing at average rates that were two to four times higher than in the United States (Global public debt hit..., 2025). To compare the scale of the debt burden with the resources that were withdrawn from economies to meet external obligations, the main indicators for 2022-2024 are summarised in Table 6. They characterise not the currency structure of the debt itself, but the broader financial environment in which mechanisms capable of reducing the use of reserve currencies in current trade transactions operated.

Table 6. Selected indicators characterising the debt burden of developing countries in 2022-2024

Period	Indicator	Value
2022	External public and publicly guaranteed debt service	USD 443.5 billion
2023	Total external debt service	USD 1.4 trillion
	Interest payments on external debt	USD 406 billion
	External debt of low- and middle-income countries	USD 8.8 trillion
2024	Public debt of developing countries	USD 31 trillion
	Net interest payments on public debt	USD 921 billion
	Developing countries allocating ⩾10% of government revenue to interest	61 countries
	Net resource transfer to external creditors	USD -25 billion

Source: compiled by the author based on Developing countries paid record $443.5... (2023), Developing countries paid record $1.4... (2024), Global public debt hit... (2025), United Nations Conference on Trade and Development (2025)

These figures demonstrate not only an increase in debt obligations, but also an increase in the current burden on liquidity. The combination of USD 921 billion in net interest payments with a negative net transfer of resources of USD 25 billion in 2024 reflected a significant debt burden on developing countries. Conducting part of trade transactions without intermediate conversion into dollars does not reduce the nominal value of existing dollar-denominated debt but may reduce the need for hard currency in individual import transactions. Independently of the debt burden, a practical example of local-currency trade settlement in Latin America was the SML, which unites the BCB with the central banks of Argentina, Paraguay and Uruguay. The mechanism allows for bilateral payments without the use of an intermediate reserve currency, in particular the US dollar: the

importer makes a payment in its national currency, while the exporter receives funds in the currency of its country. There is no need to conclude a separate currency contract, and the BCB directly links the use of the SML to reducing the financial and administrative costs of international transactions (Payment in local currency, n.d.). In 2023, the regulatory framework of the system was further simplified, and the range of financial institutions that could carry out relevant transactions was expanded; at that time, approximately BRL 50 billion of transactions had already been carried out through the SML (CMN improves Local..., 2023). The effectiveness of this mechanism is more appropriate to assess by the actual trade transactions carried out, and not only by its institutional design. The volumes of Brazil's foreign trade carried out through the SML in 2024 are given in Table 7.

Table 7. Brazil's foreign trade settled through the Local Currency Payment System in 2024

Partner country	Brazilian exports through SML, BRL billion	Brazilian imports through SML, BRL billion	Total, BRL billion
Argentina	3.380	0.00175	3.382
Paraguay	0.83004	0.16167	0.992
Uruguay	0.37644	0.05431	0.431
Total	4.587	0.218	4.804

Source: compiled by the author based on Payment in local currency (n.d.)

The structure of transactions shows that the SML was actually used for international trade without the dollar as an intermediate currency, but the scale of its use varied significantly between countries and directions of movement of goods. In 2024, the largest volume was accounted for by Brazilian exports to Argentina – 3.38 billion reais, while Brazil's imports from Argentina through this system amounted to only 1.75 million reais. Therefore, the SML did not indicate a complete change in the currency model of regional trade, but demonstrated the practical possibility of conducting some cross-border transactions without using the US dollar. At the same time, Argentina became an illustrative example of the use of alternative currency liquidity in conditions of limited international reserves. The bilateral swap line between the Central Bank of Argentina and the People's Bank of China, increased in 2018 from CNY 70 to CNY 130 billion Chinese RMB, or about USD 20 billion. The USD tranche, at the International Monetary Fund (IMF) programme exchange rate, was extended in 2023 for another three years, until August 2026. In January 2023, the equivalent of about USD 5 billion was activated, and as of mid-August, approximately USD 3.8 billion of this tranche had already been used to finance imports and meet external debt obligations (International Monetary Fund. Western Hemisphere Dept, 2023). The distribution of these funds between trade and debt needs is given in Table 8, which allows to assess the simultaneous performance of several functions by the swap line.

Table 8. Use of the activated PBOC swap liquidity by Argentina in 2023

Use of funds	Amount, USD billion	Share of used first tranche, %*
Import financing	1.8	47.4
Debt service to bondholders	0.9	23.7
Repurchases from the International Monetary Fund	1.0	26.3
Total identified use	3.7	97.4
Total amount used by mid-August	≈3.8	100.0

Note: *calculated from the approximately USD 3.8 billion used by mid-August 2023; differences are due to rounding and the approximate values reported by the IMF

Source: compiled by the author based on International Monetary Fund. Western Hemisphere Dept (2023)

About 47.4% of the first tranche used was used to finance imports, while at least USD 1.9 billion was used to service external debt obligations to bondholders and the IMF. This case most directly links alternative currency liquidity to debt burdens, but does not indicate a reduction in the cost of the debt itself. The economic significance of the mechanism was different: RMB liquidity allowed for the financing of part of imports and at the same time became an additional resource for external payments under conditions of limited dollar reserves.

Another direction of local payments development has emerged in Africa. Pan-African Payment and Settlement System (n.d.) creates an infrastructure through which the payer can carry out a cross-border transaction in his national currency, and the recipient can receive funds in the currency of his country. The traditional scheme involved converting the local currency into a hard international currency and then converting it into the recipient's currency, which increased the duration and foreign exchange costs of the payment. PAPSS eliminates this intermediate stage, and the verification and transfer of the payment can be carried out within approximately 120 seconds. The system is aimed at banks, payment service providers and other financial intermediaries and provides instant or near-instant payments between African countries in local currencies. The PAPSS's connection to the debt burden is indirect. The system is not intended to repay external public debt and does not itself change the currency of existing obligations. Its significance lies in reducing the need to use hard currency for a portion of intra-African trade payments. Given the high cost of external financing and significant interest payments, such a model potentially delimits foreign exchange needs: local currencies can be used more widely for regional trade, while limited international reserves remain available for transactions that still require the dollar or other reserve currencies. This is an economic interpretation of the mechanism's operation, not the public debt reduction effect established by the PAPSS.

The comparison of the three models showed that the reduction in mandatory US dollar intermediation followed different paths in China, Europe and the Global South. The Chinese model was characterised by the broadest combination of mutually complementary instruments: the growth of RMB settlements was supported by CIPS, clearing mechanisms, bilateral currency swaps, e-CNY and mBridge. This created a parallel payment circuit in which access to RMB liquidity, banking infrastructure and digital settlement technologies developed simultaneously, although their expansion did not imply a proportional decline in the use of the US dollar. The European model followed a different trajectory. Rather than creating a separate alternative currency circuit, it focused on strengthening payment autonomy through TIPS, the digital euro, tokenised settlement initiatives and the comprehensive payments strategy, while the share of the euro in trade invoicing changed only moderately. In the Global South, diversification was more fragmented and transaction-oriented. SML and PAPSS enabled selected trade payments in national currencies without an intermediate reserve currency, while RMB swap liquidity provided an additional resource for imports and external payments under conditions of limited international liquidity. Thus, the three models differed in their main drivers: China combined currency internationalisation with the expansion of payment infrastructure, Europe concentrated on institutional and technological autonomy, whereas the Global South relied mainly on regional settlement mechanisms and alternative liquidity. Despite these differences, the common result was the expansion of opportunities to conduct individual cross-border transactions without mandatory dollar intermediation rather than the formation of a full-scale substitute for the dollar-based system.

Thus, the high debt burden of the Global South in 2022-2026 formed part of the broader financial context in which reducing the use of the US dollar as an intermediary currency could acquire greater practical importance. In Latin America, this was manifested through the Local Currency Payment System, which provided settlements between Brazil, Argentina, Paraguay and Uruguay in national currencies, and the Argentine case demonstrated the use of the RMB swap simultaneously for imports and debt payments. In Africa, the Pan-African Payment and Settlement System created an infrastructure opportunity to make regional payments without prior conversion into hard currency. Against the background of USD 31 trillion in public debt of developing countries and USD 921 billion in net interest payments in 2024, such mechanisms can be considered instruments for using international liquidity more economically rather than means of directly reducing the debt burden. In the context of the change in the dollar anchor, this indicates a functional separation of currency roles: the dollar continues to play a significant role in external financing and debt payments, while regional systems and bilateral mechanisms gradually create the possibility of conducting individual trade transactions without its mandatory mediation.

Discussion

Changes in the structure of international payments are increasingly related not only to the ratio of leading reserve currencies, but also to the development of payment infrastructure, which determines the methods of conducting cross-border transactions. In comparison with W. Liu (2025), both studies indicated the gradual expansion of the international use of the RMB alongside the development of CIPS, the digital yuan and cross-border digital payments. W. Liu viewed these changes mainly as part of RMB internationalisation and currency diversification. This study adopted a broader perspective, treating CIPS, e-CNY, mBridge, currency swaps and clearing mechanisms as complementary channels that reduced reliance on dollar intermediation without creating a full alternative to the dollar system. The analysis also extended beyond China to Europe and the Global South. A different aspect was addressed by T. Berg *et al.* (2026), who focused on European payment sovereignty and viewed the digital euro as critical infrastructure capable of reducing dependence on foreign payment systems. Their assessment of Jura and mBridge was similar: these platforms reduced intermediaries and diversified cross-border payments without eliminating the existing currency hierarchy. However, their analysis centred on the digital euro and European autonomy, whereas this study covered a wider geographical context. P. Viktor & A. Molnar (2023), in turn, emphasised the resilience of the dollar despite growing de-dollarisation trends. This corresponded with the finding that CIPS, e-CNY, mBridge, currency swaps and clearing mechanisms had not displaced the dollar from its leading position. Their analysis focused more on dollar exchange-rate fluctuations, US trade policy and risks for China, whereas this study examined changes in payment infrastructure during 2022-2026.

At the regional level, S.R. Syifa (2024) showed that Local Currency Settlement between Indonesia, Malaysia and Thailand encouraged the use of national currencies and reduced the need for conversion through the dollar. Here, LCS was considered alongside currency swaps, clearing and digital platforms as part of broader payment diversification. S.R. Syifa also linked LCS to regional trade, investment and lower transaction costs, while this study focused on reducing dollar intermediation. The technological dimension was addressed by J. Huang (2026), who associated e-CNY and mBridge with lower transaction costs and wider RMB use, while identifying constraints related to yuan convertibility, capital controls and financial market openness. Both studies therefore indicated that bypassing individual dollar-based channels did not necessarily change the currency hierarchy. Unlike J. Huang, however, this study treated e-CNY as only one component of broader payment architecture. Z. Ren (2024) went further by suggesting that digital currencies could fundamentally restructure the international monetary system through alternatives to SWIFT and greater use of other currencies. The findings here were more restrained: e-CNY, CIPS and mBridge expanded non-dollar payment options, but mainly contributed to gradual diversification rather than systemic replacement.

This gradual pattern was also reflected in E. Sekine (2024), who linked RMB internationalisation to the long-term development of currency swaps, clearing mechanisms and CIPS, later complemented by e-CNY. A similar interaction between instruments emerged in this study.

E. Sekine nevertheless stressed the continuing links of CIPS and the digital yuan with SWIFT and the restrictions created by capital controls. Thus, the expansion of alternative channels in both studies did not imply the displacement of the dollar system. The main difference concerned scope: E. Sekine concentrated on the long-term RMB strategy, whereas this study also incorporated European and other regional payment mechanisms.

More pronounced expectations regarding the digital yuan appeared in R. Bansal & S. Singh (2021). The authors linked lower transaction costs, fewer intermediaries and the possibility of bypassing traditional correspondent channels with stronger international use of the RMB. The subsequent development of e-CNY, CIPS and mBridge confirmed the emergence of such alternative routes, although their scale in 2022-2026 did not support interpreting the digital yuan as a breakthrough in the currency hierarchy. Instead, the findings indicated the development of parallel payment infrastructure in China, Europe and the Global South. H.-K. Chey (2026) approached the issue through CBDC interoperability and interstate coordination, which were necessary for faster and cheaper cross-border transactions. The transition of mBridge to the MVP stage reflected progress in direct cross-jurisdictional settlements but not the formation of an alternative to the dollar system. Unlike H.-K. Chey, who also examined monetary sovereignty and domestic financial systems, this study focused on international payments and combined CBDCs with CIPS, swaps, clearing and national-currency settlements. B. Hu (2025), in turn, examined CBDCs through their economic effects, including transaction costs, financial inclusion, consumption and growth. This study had a narrower focus on how digital and non-digital mechanisms changed international payment routes and reduced dollar intermediation.

The international expansion of the RMB in W.O. Alwago (2022) was associated with the digital yuan and bilateral currency swaps, which enabled transactions without the dollar as an intermediate currency. However, e-CNY alone was not considered sufficient to overcome dollar dominance, as RMB convertibility, capital flows, financial market development and confidence remained significant constraints. A similar pattern emerged in this study: RMB settlements, CIPS, e-CNY, mBridge, clearing and swaps expanded alternative routes without replacing the dollar system. The difference concerned scope, as W.O. Alwago focused on the RMB, whereas this study also covered Europe and the Global South. Quantitative evidence was provided by C. Shen (2022), who used data for 2012-2020 and Smooth Transition Autoregressive and Time-Varying Parameter Structural Vector Autoregression models to identify a positive but conditional relationship between Digital Currency/Electronic Payment and RMB internationalisation. This complemented the growth of cross-border RMB payments and e-CNY identified here. However, the 2022-2026 analysis covered the interaction of e-CNY with CIPS, mBridge, currency swaps and clearing rather than the effect of the digital yuan alone. Their combination expanded parallel payment channels but did not constitute a full replacement for the dollar.

The infrastructural dimension was examined by H. Deng (2024), who viewed CIPS as a channel operating alongside SWIFT and e-CNY as an additional instrument for RMB internationalisation. This corresponded with the treatment of CIPS, e-CNY and mBridge as interconnected elements of alternative payment infrastructure. H. Deng emphasised interoperability, central bank coordination, trust and data regulation as major constraints, while this study focused more on their practical scale: international e-CNY use remained limited, mBridge was still developing, and CIPS expansion did not produce a proportional decline in dollar payments. M. Taylor (2025) placed these developments within a broader geopolitical strategy involving BRICS+, BRI and the petroyuan. Her finding that de-dollarisation was more visible in trade settlements and payment systems than in financial markets corresponded with the formation of parallel channels identified here. However, this study concentrated more directly on payment infrastructure across China, Europe and the Global South.

H. Wang (2022) interpreted cross-border e-CNY as a possible instrument for selectively reshaping the international financial order and creating parallel payment infrastructure. The idea of coexistence rather than complete displacement of the existing system was consistent with this study. However, H. Wang focused more on legal regulation, international standards and central bank coordination, whereas the present analysis also incorporated CIPS, swaps, clearing and national-currency settlements. A similar infrastructural perspective appeared in J. Mayer (2024), who argued that multi-currency wCBDC platforms based on DLT could make non-dollar cross-border payments cheaper and faster and weaken some network advantages of the dollar. While his analysis centred mainly on the future potential of wCBDC and DLT, this study examined a broader set of payment mechanisms and their actual development across different regions in 2022-2026.

D. Krause (2025) considered the technological transformation of payments within a broader geopolitical context. CBDCs, e-CNY and mBridge were linked to direct settlements in national currencies, while the dollar retained strong network advantages. This corresponded with the formation of parallel payment routes identified in this study. However, D. Krause also examined sanctions, geopolitical rivalry and stablecoins and anticipated a gradual shift toward a multipolar financial system, whereas this study focused on changes in payment infrastructure and did not examine stablecoins separately. A different perspective was offered by D. Collins (2025), who examined de-dollarisation primarily through international law. Digital currencies, alternative settlement currencies and new development banks were associated with a gradual transition toward a multipolar monetary system rather than the replacement of the dollar by a single currency. While this tendency was also observed here, D. Collins focused on IMF and WTO rules and trade and investment agreements. This study instead examined payment channels in China, Europe and the Global South. B. de Conti & J.-F. Ponsot (2025) distinguished payment digitalisation from de-dollarisation, showing that e-CNY and mBridge expanded national-currency settlements but remained insufficient to overcome dollar dominance. This study reached a similar conclusion while also considering CIPS, currency swaps and clearing

mechanisms. Unlike their analysis of both domestic and global de-dollarisation, the present study focused on international payments in 2022-2026.

The distinction between payment diversification and changes in the currency hierarchy was also present in Y. Cai (2025). National currencies, regional mechanisms and digital payment systems expanded currency choice and reduced dollar-related risks without necessarily weakening the dollar as a reserve and pricing currency. Similarly, this study found that payment diversification developed faster than changes in the dollar's international role. However, Y. Cai also considered US policy, sanctions and reserve diversification, whereas the focus here remained on payment infrastructure. M.M. Falarti & S.F.H. Naqvi (2024) examined national-currency settlements, CIPS, CBDCs and bilateral mechanisms within BRICS and the Shanghai Cooperation Organisation, linking them to sanctions and financial autonomy. Their conclusion that alternative mechanisms expanded without displacing the dollar was consistent with this study, although the present analysis covered payment infrastructure in China, Europe and the Global South during 2022-2026.

The analysis showed that in 2022-2026, the international payment architecture gradually diversified. The development of CIPS, e-CNY, mBridge, currency swaps, clearing mechanisms, and settlements in national currencies expanded the possibilities for conducting cross-border transactions without mandatory dollar mediation. At the same time, changes in the payment infrastructure occurred faster than changes in the currency hierarchy, and the US dollar retained its leading position. Therefore, the identified trends indicated not the replacement of the dollar system, but the gradual formation of parallel channels of international settlements and a decrease in dependence on the dollar in individual transactions.

Conclusions

The study found that in 2022-2026, changes in the international payment architecture occurred mainly through the expansion of alternative cross-border payment channels rather than the displacement of the US dollar. In China, this involved the development of RMB payments, CIPS, e-CNY, mBridge, clearing mechanisms and currency swaps. Cross-border RMB payments increased from CNY 42.1 trillion in 2022 to CNY 52.3 trillion in 2023, while the share of RMB in goods trade settlements rose from 18.0% to 24.8%. In the first half of 2024, such transactions reached CNY 30.6 trillion, up 25% year-on-year, while CIPS processed CNY 175 trillion in 2024, 43% more than in 2023. Accumulated e-CNY transactions reached CNY 7 trillion by mid-2024, while mBridge advanced to the Minimum Viable Product stage. Currency swaps with Saudi Arabia, Indonesia and Brazil further expanded access to national-currency liquidity and the infrastructure supporting bilateral settlements.

The European direction was characterised by a relatively stable currency structure and stronger payment infrastructure. The euro accounted for 59.7% of extra-euro area goods export invoicing in 2022 and 60.0% in 2025, while its import share increased from 51.7% to 53.1%. Its share in foreign currency-denominated bond issuance rose from 25.6% in 2024 to 31.1% in 2025. Following the liquidation of INSTEX in 2023, attention shifted to TIPS, the digital euro and tokenised cross-border payments. These developments expanded the infrastructure for euro-based transactions without producing a comparable shift in the global currency structure. In the Global South, currency diversification developed amid a debt burden that reached USD 31 trillion in 2024, with net interest payments of USD 921 billion. SML enabled Brazilian foreign trade transactions worth BRL 4.804 billion in 2024, while Argentina used about USD 3.8 billion of activated RMB liquidity for imports and external payments. PAPSS provided a similar alternative for local-currency payments in Africa. Overall, alternative mechanisms reduced dollar intermediation in individual transactions, but payment infrastructure diversified faster than the currency hierarchy changed, leaving the US dollar in the leading position.

The study is limited by the availability of comparable statistical data for 2022-2026, as some of the new payment mechanisms are in the pilot or early stages of use, and the published indicators do not always allow separating international trade transactions from other cross-border payments. Further research should be directed at quantifying the relationship between the scale of use of CIPS, e-CNY, mBridge, TIPS, SML, PAPSS and bilateral currency mechanisms and the actual changes in the share of the US dollar, euro, RMB and national currencies in international trade settlements.

Acknowledgements

None.

Funding

None.

Conflict of Interest

None.

References

[1] Akram, W., Bano, S., Ali, Z., & Akram, S. (2026). The role of BRICS in challenging dollar dominance: Prospects of a common currency. *Priviet Social Sciences Journal*, 6(2), 564-575. doi: 10.55942/pssj.v6i2.1055.

[2] Alami, I., Bhagat, A., & Guermond, V. (2026). Toward an IPE of raced finance. *Review of International Political Economy*, 33(4), 1493-1526. doi: 10.1080/09692290.2026.2666262.

[3] Alwago, W.O. (2022). Is the renminbi a global currency in the making? Globalization of digital yuan. *Public Finance Quarterly*, 67(4), 553-566. doi: 10.35551/PFQ_2022_4_5.

[4] Appia. (n.d.). Retrieved from https://www.ecb.europa.eu/paym/dlt/appia/html/index.en.html.

[5] Bank Indonesia and the People's Bank of China renew the Bilateral Currency Swap Arrangement (BCSA). (2025). Retrieved from https://surl.li/vzvpog.

[6] Bansal, R., & Singh, S. (2021). *China's digital yuan: An alternative to the dollar-dominated financial system*. Washington: Carnegie Endowment for International Peace.

[7] Berg, T., Lindner, V., & Rößler, D. (2026). *Payments, sovereignty, and critical infrastructure: The strategic case for the digital euro* (SAFE Policy Letter No. 112). Frankfurt: Leibniz Institute for Financial Research SAFE.

[8] BIS and four central banks completed successful pilot of real-value transactions on cross-border CBDC platform. (2022). Retrieved from https://www.bis.org/press/p221026.htm.

[9] Brüggen, A., Georgiadis, G., & Mehl, A. (2025). *Global trade invoicing patterns: New insights and the influence of geopolitics*. Retrieved from https://www.ecb.europa.eu/press/other-publications/ire/article/html/ecb.ireart202506_02~a8e66f5ea3.en.html.

[10] Cai, Y. (2025). Study on the trend of de-dollarization. *Transactions on Economics, Business and Management Research*, 15, 499-504. doi: 10.62051/n5wcvq48.

[11] Central Bank of Brazil. (2025). *Vote 14/2025-CMN, of May 9, 2025. International Affairs and Corporate Risk Management and Monetary Policy matters – proposes the issuance of a resolution by the National Monetary Council regulating the limits and conditions for carrying out a currency swap agreement between the Central Bank of Brazil and the People's Bank of China*. Retrieved from https://normativos.bcb.gov.br/Votos/CMN/202514/Voto_do_CMN_14_2025.pdf.

[12] Chey, H.-K. (2026). Central bank digital currencies and the global monetary system. *Review of International Political Economy*. doi: 10.1080/09692290.2026.2652441.

[13] China and Saudi Arabia set up a currency swap line. (2023). Retrieved from https://www.centralbanking.com/central-banks/currency/7960252/china-and-saudi-arabia-set-up-currency-swap-line.

[14] China's digital yuan transactions hit 7 trln yuan. (2024). Retrieved from https://english.www.gov.cn/archive/statistics/202409/05/content_WS66d9ab78c6d0868f4e8eaa27.html.

[15] Cipollone, P. (2025). *The role of the digital euro in digital payments and finance*. Retrieved from https://www.ecb.europa.eu/press/inter/date/2025/html/ecb.in250228~7c25c90e4d.en.html.

[16] CMN improves Local Currency Payment System (SML). (2023). Retrieved from https://www.bcb.gov.br/detalhenoticia/675/noticia/https:/www3.bcb.gov.br/sgspub.

[17] Collins, D. (2025). De-dollarization is a plausible outcome of the New Washington Consensus. *Global Policy*. doi: 10.1111/1758-5899.70109.

[18] Cross-border payments. (n.d.). Retrieved from https://www.ecb.europa.eu/paym/target/tips/crossborder/html/index.pt.html.

[19] de Conti, B., & Ponsot, J.-F. (2025). *State-led digitalization of currencies and payments as a vector for global and domestic de-dollarization?* Retrieved from https://hal.science/hal-05387868/document.

[20] Deng, H. (2024). Negotiating currency internationalization: An infrastructural analysis of the digital RMB. *Finance and Society*, 10(1), 1-17. doi: 10.2218/fas.2023.2.

[21] Developing countries paid record $1.4 trillion on foreign debt in 2023. (2024). Retrieved from https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2024/12/03/developing-countries-paid-record-1-4-trillion-on-foreign-debt-in-2023.

[22] Developing countries paid record $443.5 billion on public debt in 2022. (2023). Retrieved from https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2023/12/13/developing-countries-paid-record-443-5-billion-on-public-debt-in-2022.

[23] Digital yuan in circulation hits 13.61 bln yuan in 2022. (2023). Retrieved from https://english.www.gov.cn/archive/statistics/202301/25/content_WS63d0ca26c6d0a757729e607d.html.

[24] European Central Bank. (n.d.). *Annual reports & financial statements*. Retrieved from https://www.ecb.europa.eu/press/annual-reports-financial-statements/html/index.en.html.

[25] Eurosystem moving to the next phase of the digital euro project. (2025). Retrieved from https://www.ecb.europa.eu/press/pr/date/2025/html/ecb.pr251030~8c5b5beef0.en.html.

[26] Extraterritoriality (Blocking statute). (n.d.). Retrieved from https://finance.ec.europa.eu/eu-and-world/open-strategic-autonomy/extraterritoriality-blocking-statute_en.

[27] Falarti, M.M., & Naqvi, S.F.H. (2024). Eurasia's economic shift: The rise of de-dollarization and the quest for financial autonomy. *Journal of Iran and Regional Studies*, 7(1), 95-110. doi: 10.22059/jices.2024.98941.

[28] Global public debt hit a record $102 trillion in 2024, striking developing countries the hardest. (2025). Retrieved from https://unctad.org/news/global-public-debt-hit-record-102-trillion-2024-striking-developing-countries-hardest.

[29] Governing Council. (n.d.). Retrieved from https://www.ecb.europa.eu/ecb/decisions/govc/html/index.en.html.

[30] Hong Kong Monetary Authority. (2024). *Annual report 2024*. Retrieved from https://www.hkma.gov.hk/media/eng/publication-and-research/annual-report/2024/AR2024_E.pdf.

[31] Hu, B. (2025). Central bank digital currencies (CBDCs) and the global monetary system: Behavioral impacts and policy implications. *Journal of Applied Economics and Policy Studies*, 16, 64-68. doi: 10.54254/2977-5701/2025.20748.

[32] Huang, J. (2026). Research on the role of e-CNY in promoting RMB internationalization. *Academic Journal of Finance and Accounting*, 1(1), 9-18. doi: 10.54691/08x8h726.

[33] International Development Association. (2026). *IDA financing*. Retrieved from https://ida.worldbank.org/en/ida-financing.

[34] International Monetary Fund. (n.d.). *IMF publications*. Retrieved from https://www.imf.org/en/publications.

[35] International Monetary Fund. Western Hemisphere Dept. (2023). Argentina: Fifth and sixth reviews under the extended arrangement under the extended fund facility, request for rephasing of access, waivers of nonobservance of performance criteria, modification of performance criteria and financing assurances review-press release; staff report; and statement by the executive director for Argentina. *IMF Staff Country Reports*, 2023(312). doi: 10.5089/9798400253027.002.

[36] International role of the euro increased moderately in 2025. (2026). Retrieved from https://surl.lt/mzyckc.
[37] Jiang, Z., Krishnamurthy, A., Lustig, H., & Richmond, R.J. (2026). *Dollar erosion: Understanding the loss of reserve currency status* (NBER Working Paper No. 35328). Cambridge, MA: National Bureau of Economic Research.
[38] Jones, M. (2024). *Saudi Arabia joins BIS- and China-led central bank digital currency project*. Retrieved from https://www.reuters.com/technology/saudi-arabia-joins-bis-led-central-bank-digital-currency-trial-2024-06-05/.
[39] Karchimakis, E. (2023). European union crisis-induced institutional evolution. The effect of institutional entrepreneurship in the formation of EFSF. *Contemporary Politics*, 29(4), 514-534. doi: 10.1080/13569775.2023.2195693.
[40] Khawaja, H. (2025). Beyond singularity and multipolarity: Functional fragmentation in the international monetary system. *The Japanese Political Economy*, 51(1-2), 105-132. doi: 10.1080/2329194X.2025.2545874.
[41] Krause, D. (2025). Geopolitics, de-dollarization, and the rise of CBDCs and stablecoins: Strategic alternatives for global currency systems. *SSRN*. doi: 10.2139/ssrn.5193410.
[42] Kuehnlenz, S., Orsi, B., & Kaltenbrunner, A. (2023). Central bank digital currencies and the international payment system: The demise of the US dollar? *Research in International Business and Finance*, 64, article number 101834. doi: 10.1016/j.ribaf.2022.101834.
[43] Liu, W. (2025). RMB internationalization: An in-depth discussion of opportunities and challenges. In W. Zang & C. Xia (Eds.), *Proceedings of the 2025 3rd international conference on digital economy and management science* (pp. 661-672). Dordrecht: Atlantis Press. doi: 10.2991/978-94-6463-770-0_75.
[44] Mayer, J. (2024). *De-dollarization: The global payment infrastructure and wholesale central bank digital currencies* (FMM Working Paper No. 102). Düsseldorf: Forum for Macroeconomics and Macroeconomic Policies.
[45] Monetary Policy Analysis Group of the People's Bank of China. (2024). *China monetary policy report: Q2 2024*. Retrieved from https://www.pbc.gov.cn/en/3688229/3688353/3688356/5188141/5463528/2024091910292720242.pdf.
[46] Our strength and our resources. (n.d.). Retrieved from https://www.bcb.gov.br/publicacoes/rig23-nossaforcaerecursos.
[47] Pan-African Payment and Settlement System. (n.d.). *How it works*. Retrieved from https://papss.com/how-it-works/.
[48] Payment in local currency. (n.d.). Retrieved from https://www.bcb.gov.br/estabilidadefinanceira/sml.
[49] Pontes. (n.d.). Retrieved from https://www.ecb.europa.eu/paym/target/pontes/html/index.en.html.
[50] Project Agorá: Exploring tokenisation of cross-border payments. (2026). Retrieved form https://www.bis.org/about/bisih/topics/fmis/agora.htm.
[51] Project mBridge reaches minimum viable product stage and invites further international participation. (2024). Retrieved from https://www.bis.org/press/p240605.htm.
[52] Ren, Z. (2024). The impact of central bank digital currency issuance on the international monetary system – taking China and other countries as examples. *SHS Web of Conferences*, 181, article number 02007. doi: 10.1051/shsconf/202418102007.
[53] Research Institute of the People's Bank of China. (n.d.). *The People's Bank of China annual report 2023*. Retrieved from https://www.pbc.gov.cn/en/3688110/3688259/3689032/3709448/5543880/20250808175104919 93/2024122616044418699.pdf.
[54] Sekine, E. (2024). Relationship between the Renminbi internationalization strategy and the digital yuan, and the future outlook. *Public Policy Review*, 20(2), 1-46. doi: 10.57520/prippr.20-2-4.
[55] Shen, C. (2022). Digital RMB, RMB internationalization and sustainable development of the international monetary system. *Sustainability*, 14(10), article number 6228. doi: 10.3390/su14106228.
[56] Signing of the renewal of the Chinese Yuan – Thai Baht Bilateral Currency Swap Arrangement. (2025). Retrieved from https://www.bot.or.th/content/dam/bot/documents/en/news-and-media/news/2025/news-20250818.pdf.
[57] Syifa, S.R. (2024). Towards ASEAN economic integration: Implementation of Local Currency Settlement (LCS) between Indonesia, Malaysia and Thailand. *Scientific Journal of Educational Vehicle*, 10(4), 808-816. doi: 10.5281/zenodo.10533243.
[58] Taylor, M. (2025). Challenging dollar dominance? The geopolitical dimensions of Renminbi (RMB) internationalisation. *Journal of Current Chinese Affairs*, 54(3), 430-447. doi: 10.1177/18681026251342258.
[59] Thailand and China renew bilateral currency swap agreement. (2025). Retrieved form https://www.centralbanking.com/central-banks/monetary-policy/international/7973544/thailand-and-china-renew-bilateral-currency-swap-agreement.
[60] The 10 INSTEX shareholder states have decided to liquidate INSTEX due to continued obstruction from Iran: E3 statement. (2023). Retrieved from https://www.gov.uk/government/news/the-10-instex-shareholder-states-have-decided-to-liquidate-instex-due-to-continued-obstruction-from-iran.
[61] The Central Bank of Brazil and the People's Bank of China will sign a currency swap agreement. (2025). Retrieved from https://www.bcb.gov.br/detalhenoticia/20665/nota.
[62] The Eurosystem sets out a comprehensive strategy for the future of European payments. (2026). Retrieved from https://www.ecb.europa.eu/press/pr/date/2026/html/ecb.pr260331~04561d8476.en.html.
[63] The Eurosystem's comprehensive payments strategy. (2026). Retrieved from https://www.ecb.europa.eu/press/pubbydate/2026/html/ecb.eurosystemcomprehensivepaymentsstrategy202603.en.html.
[64] The international role of the euro, June 2024. (2024). Retrieved from https://www.ecb.europa.eu/press/other-publications/ire/html/ecb.ire202406~0b56ba4f71.en.html.
[65] The international role of the euro, June 2026. (2026). Retrieved from https://www.ecb.europa.eu/press/other-publications/ire/html/ecb.ire202606.cs.html.

[66] The People's Bank of China. (2025). *RMB internationalization report (2025)*. Retrieved from https://www.pbc.gov.cn/huobizhengceersi/214481/3871621/5885243/2025122616492523798.pdf.
[67] The People's Bank of China. (n.d.). *2023 RMB internationalization report*. Retrieved from https://www.pbc.gov.cn/en/3688241/3688636/3828468/4756463/2025080817503315212/2023120819545781941.pdf.
[68] The Saudi Central Bank and the People's Bank of China establish a bilateral currency swap arrangement. (2023). Retrieved from https://sama.gov.sa/en-US/MediaCenter/News/Pages/news-994.aspx.
[69] Tokenisation can improve wholesale cross-border payments: Key findings from Project Agorá. (2026). Retrieved from https://www.ecb.europa.eu/press/intro/news/html/ecb.mipnews20260527.en.html.
[70] United Nations Conference on Trade and Development. (2025). *A world of debt: Report 2025*. Retrieved from https://unctad.org/system/files/official-document/osgttinf2025d4_en.pdf.
[71] Viktor, P., & Molnar, A. (2023). US dollar dominance in international trade and the impact of Trump's policies. *The Eurasia Proceedings of Educational & Social Sciences*, 32, 103-110. doi: 10.55549/epess.1412829.
[72] Wang, H. (2022). China's approach to central bank digital currency: Selectively reshaping international financial order? *University of Pennsylvania Asian Law Review*, 18(1), 77-134.
[73] Yu, S. (2023). A data-driven analysis of the impact of the digital renminbi on multilateral currency swap agreements with countries in the Islamic world. *Journal of Management and Islamic Finance*, 3(2), 144-161. doi: 10.22515/jmif.v3i2.7385.
[74] Zeng, L., & Lau, W.-Y. (2025). The digital yuan in the shadow of dollar hegemony: Rethinking Asia's financial autonomy amid US-China tensions. *Asia and the Global Economy*, 5(2), article number 100126. doi: 10.1016/j.aglobe.2025.100126.

Журнал
«ЗОВНІШНІ СПРАВИ»

Том 36, № 4
2026

Відповідальний редактор:
О. Короткий

Підписано до друку з оригінал-макета 26.08.2026
Ум. друк. арк. 14,9
Наклад 300 примірників

Видавництво:
Громадська спілка «Редакція журналу «Зовнішні справи»
01001, пров. Рильський, 6, м. Київ, Україна
Тел.: +38 099 178 5370
E-mail: info@sjournals.com.ua
https://uaforeignaffairs.com/uk

Journal
“FOREIGN AFFAIRS”

Volume 36, No. 4
2026

Managing Editor:
O. Korotkyi

Signed to the print with the original layout 26.08.2026
Conventional Printed Sheet 14.9
Circulation 300 copies

Publisher:
Public Union Editorial Board of the Journal “Foreign Affairs”
01001, 6 Rylskyi Ln, Kyiv, Ukraine
Tel.: +38 099 178 5370
E-mail: info@sjournals.com.ua
https://uaforeignaffairs.com/en